कविकुलगुरु-कालिदास-संस्कृत-विश्वविद्यालयः
रामटेकम्

वार्षिक अहवाल २०१५-२०१६

His Excellency Hon'ble Shri C. Vidyasagar Rao
Governor of Maharashtra
and
Chancellor of Universities in Maharashtra

संदेश
चराति चरतो भगः।

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या सत्र २०१५-१६ च्या वार्षिक अहवालाद्वारे विश्वविद्यालयाच्या विविधांगी प्रगतीचा आलेख आपल्यासमोर सादर करताना मला विशेष आनंद होत आहे. भारतातील सर्व संस्कृत विश्वविद्यालयांमध्ये सर्वांच्या परिश्रमाने उत्कर्षाप्रत जात असलेले हे विश्वविद्यालय निश्चितच अभिमानाचा विषय आहे. २०१५-१६ या वर्षात विश्वविद्यालयाने विविध क्षेत्रात केलेली प्रगती पुढीलप्रमाणे-

- विश्वविद्यालयाच्या भौतिक आणि शैक्षणिक प्रगतीकरिता महाराष्ट्र शासनाने नुकतीच वारंगा येथे ५० एकर जागा मंजूर केली आहे.
- महाराष्ट्र शासनाने विश्वविद्यालयाचे पारंपरिक शास्त्रसंवर्धन, संरक्षण आणि संक्रमण या संदर्भातील महत्त्व लक्षात घेऊन विश्वविद्यालयाला Knowledge Resource Centre म्हणून मान्यता दिली आहे. हा विद्यापीठाच्या कार्याचा गौरव आहे असे मी मानते.
- विदर्भ वैधानिक विकास महामंडळाकडून प्राप्त निधीद्वारे विश्वविद्यालयाच्या रामटेक येथील मुख्यालयात विविध पायाभूत सुविधांची कामे प्रगतीपथावर आहे. तसेच शैक्षणिक इमारतीचे भूमिपूजन स्थानिक रामटेक मतदारसंघाचेआमदार मा. श्री. मल्लिकार्जुन रेड्डी यांच्या शुभहस्ते संपन्न झाले.
- सेवार्थ प्रणाली राबविणारे क.का.संस्कृत विश्वविद्यालय हे महाराष्ट्रातील पहिले विद्यापीठ आहे.
- नागपूरच्या स्थानिक जिल्हा प्रशासन कार्यालयाने कालिदास समारोहाच्या आयोजनात विश्वविद्यालयाला सन्मानपूर्वक सहभागी करून घेतले हे साभिमान नमूद करते. या समारोहामध्ये 'महाकवी कालिदास संस्कृतव्रती राष्ट्रीय पुरस्कार' प्रदान करण्यात आले तसेच मेघदूतम् नृत्यनाटिका, एका गुराख्याचे महाकाव्य हे संस्कृत नाटक आणि ''अष्टपैलू कालिदास'' या विषयावरील एकदिवसीय राष्ट्रीय परिषदेचे आयोजन असा सांस्कृतिक आणि साहित्यिक नजराणा रसिकांसाठी सादर करण्यात आला.
- भारतीय शिक्षण मंडळाने आयोजित केलेल्या 'रिसर्च फॉर रिसर्जन्स' या आंतरराष्ट्रीय परिषदेमध्ये विश्वविद्यालयाचा सक्रिय सहभाग होता.
- सदर सत्रापासून 'प्राचीन भारतीय पर्यावरण शिक्षा' या पदविका अभ्यासक्रमाचा शुभारंभ करण्यात आला. विद्यार्थ्यांचा लाभलेला उत्स्फूर्त सहभाग हे या अभ्यासक्रमाचे वैशिष्टय ठरले.
- षष्ठ दीक्षांत समारोहाचे दिमाखदार आयोजन करण्यात आले.
- संस्कृत दिनानिमित्त आयोजित संस्कृत नाटक स्पर्धेत तसेच इंद्रधनुष्य, तिरुपती प्रातिभ समारोहामध्ये विद्यार्थ्यांनी चमकदार कामगिरी केली.
- विश्वविद्यालयाला प्राप्त देणग्यांना ८० जी ही आयकर सवलत प्राप्त झाली आहे. ही सवलत प्राप्त करणारे क.का. संस्कृत विश्वविद्यालय महाराष्ट्रातील दुसरे आणि विदर्भातील पहिले विद्यापीठ ठरले आहे, हे विशेष!

एकूण शैक्षणिक, संशोधन, प्रशासन अशा तीनही आघाडयांवर विश्वविद्यालयाचा प्रगतीरथ अग्रेसर होत आहे. जो निरंतर मार्गक्रमणा करीत राहतो त्याच्या परिश्रमाचे चीज होतच असते. विश्वविद्यालयाची अशीच प्रगती होत राहो ही हार्दिक शुभकामना!

डॉ. उमा वैद्य

कुलगुरू

अनुक्रमणिका

	पृष्ठ क्रमांक मराठी	इंग्रजी
❖ मा. कुलगुरूंचे मनोगत	03	03
❖ संस्कृतविषयी.....	04	04
❖ विश्वविद्यालयाविषयी.....	05	05
❖ व्यवस्थापन परिषद् सदस्य	06	06
❖ विद्वत्परिषद् सदस्य	07	07
❖ विद्यापीठ नियोजन विकास मंडळ सदस्य	08	08
❖ **प्रकरण पहिले - विभागनिहाय अहवाल**		
वेद तथा व्याकरण	10	85
संस्कृत भाषा तथा साहित्य	13	88
भारतीय दर्शनशास्त्र	18	95
वेदांग ज्योतिष	23	98
शिक्षणशास्त्र विभाग	25	101
क.का.सं.वि. चे अध्यापक महाविद्यालय	27	103
❖ **प्रकरण दुसरे - विस्तार सेवा अहवाल**		
राष्ट्रीय सेवा योजना	31	108
हस्तलिखित स्रोत केंद्र	41	112
छात्र कल्याण	42	114
क्रीडा विभाग	43	115
करिअर व कौन्सिलिंग कक्ष	43	115
प्राचीन भारतीय पर्यावरण विद्या अभ्यासक्रम	44	116
डिजिटल इंडिया कार्यक्रम	45	118
इंटर्नल क्वालिटी ॲश्युरन्स सेल (आयक्यूएसी कक्ष)	46	119
संक्रमणोत्सव	47	120
डॉ. आंबेडकर 125 वे जयंती वर्ष कार्यक्रम	48	121
❖ **प्रकरण तिसरे - प्रशासकीय अहवाल**		
आस्थापना विभाग	51	124
विद्या विभाग	58	127
विद्यापीठ नियोजन विकास मंडळ	64	133
वित्त विभाग	65	134
अभियांत्रिकी विभाग	66	135
परीक्षा विभाग	69	140
ग्रंथालय व प्रकाशन विभाग	71	142
❖ **विश्वविद्यालयातील विशेष उपक्रम आणि उपलब्धी**		155

कविकुलगुरु-कालिदास-संस्कृत-विश्वविद्यालयः

रामटेकम्

वार्षिक अहवाल

(२०१५-२०१६)

Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University

Ramtek Office : Administrative Building, Mauda Rd., Ramtek 441 106 Dist. - Nagpur (M.S.)
Nagpur Office : N.I.T. Sankul, 5th & 6th Floor, Near Morbhavan, Sitabuldi, Nagpur - 440012 (M.S.)
Ramtek : (O) Ph.No. : (07114) 256476 Fax : (07114) 255549
Nagpur : (O) Ph. No.: (0712) 2560992 Fax : (0712) 2560992
Website : www.kksanskrituni.digitaluniversity.ac
Email : kksuregistrar1997@gmail.com

कविकुलगुरु-कालिदास-संस्कृत-विश्वविद्यालयः, रामटेकम्

वार्षिक अहवाल

ANNUAL REPORT

(2015-2016)

Committee

Dr. Kavita Holey	-	Chairperson
Dr. Shivram Bhat	-	Member
Prof. Parag Joshi	-	Member
Dr. Renuka Bokare	-	Member
Prof. Anagha Ambekar	-	Secretary

Published by
Dr. Aravind Joshi
Registrar
Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek

Coverpage - Paper 300 gsm.

Paper - Maplitho 80 gsm. / Art Paper 130 gsm.

Size - A4

Printed at :

Durga Printer
Netaji Market, Sitabuldi, Nagpur.

Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University

Ramtek Office : Administrative Building, Mauda Rd., Ramtek 441 106 Dist. - Nagpur (M.S.)
Nagpur Office : N.I.T. Sankul, 5th & 6th Floor, Near Morbhavan, Sitabuldi, Nagpur - 440012 (M.S.)
Ramtek : (O) Ph.No. : (07114) 256476 Fax : (07114) 255549
Nagpur : (O) Ph. No.: (0712) 2560992 Fax : (0712) 2560992
Website : www.kksanskrituni.digitaluniversity.ac
Email : kksuregistrar1997@gmail.com

संस्कृतविषयी.....

संस्कृत ही भारताच्या अनमोल ठेवा असणा–या प्राचीन ज्ञानभांडाराच्या ज्ञानप्राप्तीची एकमेव व म्हणूनच अतिशय महत्त्वपूर्ण भाषा आहे. संस्कृत म्हणजे ज्ञानवारसा संक्रमित, संरक्षित व संवर्धित करणारी भाषा! . प्राचीन काळीही नालंदा, तक्षशिला, विक्रमशिला अशी नावाजलेली विद्यापीठे भारतात होती. या विद्यापीठांद्वारेच पाणिनी, पतंजली, कौटिल्य यांच्यासारखे स्वतःच्या बुद्धिमत्तेच्या, ग्रंथकर्तृत्वाच्या जोरावर चिरायु कीर्ती मिळवणारे विद्वान निर्माण झाले. हा अभिमानास्पद व तेजोमय ज्ञानवारसा जतन व वृद्धिंगत करण्यासाठी संस्कृत भाषेचे अध्ययन करणे अनिवार्य आहे. म्हणूनच संपूर्ण भारतात संस्कृतचा प्रचार, प्रसार व्हावा याकरिता एकूण 15 संस्कृत विश्वविद्यालये कार्यरत आहेत.

भारतातील संस्कृत विश्वविद्यालये

- संपूर्णानंद संस्कृत विश्वविद्यालय, वाराणसी (उत्तरप्रदेश)
- श्री जगन्नाथ संस्कृत विश्वविद्यालय, पुरी (ओरिसा)
- राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय, तिरुपती (आंध्र प्रदेश)
- **कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक(महाराष्ट्र)**
- श्री शंकराचार्य संस्कृत विश्वविद्यालय, कालडी(केरळ)
- लालबहादूर शास्त्री संस्कृत विश्वविद्यालय, नवी दिल्ली
- कामेश्वर संस्कृत विश्वविद्यालय, दरभंगा(बिहार)
- राष्ट्रिय संस्कृत संस्थान विश्वविद्यालय, नवी दिल्ली
- जगद्गुरू रामानंद आचार्य संस्कृत विश्वविद्यालय, जयपूर (राजस्थान)
- सोमनाथ संस्कृत विश्वविद्यालय, गुजरात
- महर्षी पाणिनी संस्कृत विश्वविद्यालय, उज्जैन(मध्यप्रदेश)
- उत्तराखंड संस्कृत विश्वविद्यालय, हरिद्वार(उत्तराखंड)
- कर्नाटक संस्कृत विद्यापीठ, बंगलोर (कर्नाटक)
- कुमार भास्कर वर्मा संस्कृत व प्राचीन शिक्षा विद्यापीठ, नालबारी (आसाम)
- वेंकटश्वर वैदिक विद्यापीठ, तिरुपती (आंध्रप्रदेश)

✦✦✦✦✦

विश्वविद्यालयाविषयी.....
(कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक)

भारताचे माजी पंतप्रधान स्वर्गीय श्री. पी. व्ही. नरसिंहराव यांनी महाराष्ट्रात संस्कृत विद्यापीठ स्थापन करण्याचे स्वप्न पाहिले. त्यांच्या सततच्या आग्रहाने व प्रेरणेने महाराष्ट्राचे तत्कालीन मुख्यमंत्री स्वर्गीय श्री. सुधाकरराव नाईक यांनी ज्ञानयोगी स्वर्गीय डॉ. श्रीकांत जिचकार यांची एक सदस्यीय समिती गठित करून संस्कृत विश्वविद्यालयाचे स्वप्न प्रत्यक्षात आणण्यासाठी प्रयत्न केले. डॉ. जिचकार यांनी भारतातील सर्व विश्वविद्यालयांचे अध्ययन करून शासनाला एक विस्तृत अहवाल सादर केला.

सदर अहवालाच्या अनुषंगाने व इतर शिक्षणशास्त्रतज्ज्ञांच्या अभ्यासाधारे महाराष्ट्र शासनाने दि. 18 सप्टेंबर 1997 रोजी नागपूर जिल्हयातील रामटेक येथे महाकवी कालिदासाच्या चिरस्मरणार्थ कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाची स्थापना केली. महाकवी कालिदासाच्या अभिधानाने स्थापन झालेले हे महाराष्ट्रातील एकमेव संस्कृत विश्वविद्यालय असून या विश्वविद्यालयाला संपूर्ण भारतात व भारताबाहेर शैक्षणिक संस्थांना संलग्निकरण देण्याचा अधिकार आहे.

The former Prime Minister of India, Hon'ble Shri P.V. Narasimha Rao is a great scholor of Sanskrit, always insisted that Maharashtra has a great tradition of Sanskrit learning hence it shouldhave an independent University. With his encouragement late Chief Minister of Maharashtra Hon'ble Shri Sudhakarraoji Naik took up the issue and appointed Dr. Shrikant Jichkar as one man committee to give a study report for establishing the Sanskrit University in Maharashtra. Dr. Jichkar prepared the study report and non-Formal University Act for the establishment of Sanskrit University in Maharashtra.

The Government of Maharashtra took up the issue and appointed a committee comprising of Sanskrit scholors and other educationists. On the basis of the report of the committee the State Government established the Sanskrit University at Ramtek and named it as Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University. The University was established on 18th September 1997. The place Ramtek, which is a township in Nagpur district, was selected because it is connected to the name of great poet of the world Kavikulaguru Kalidas. This is the only Sanskrit University in Maharashtra. This university has right to give affiliation to other Educational Institutes within India & ouside the India.

संकाय
Sankayas (Faculties)

वेदविद्या	Faculty of Vedavidya
संस्कृत तथा संस्कृतेतर भाषा	Faculty of Sanskrit & other languages
भारतीय दर्शन, तत्त्वज्ञान तथा संस्कृती	Faculty of Indian Religion, Philosophy & Culture
प्राचीन भारतीय विज्ञान तथा मानव्यशास्त्रे	Faculty of Ancient Indian Science & Humanities
शिक्षणशास्त्र तथा संकीर्ण विद्याशाखा	Faculty of Education & Miscellaneous Faculties

शैक्षणिक विभाग
Teaching Departments

वेद तथा व्याकरण	Dept. of Veda & Vyakarana
संस्कृत भाषा तथा साहित्य	Dept. of Sanskrit Language & Literature
दर्शनशास्त्र	Dept. of Darshanshastra
वेदांग ज्योतिष	Dept. of Vedanga Jyotisha
ललितकला	Dept. of Fine Arts
मानव्यशास्त्रे	Dept. of Humanities
शिक्षणशास्त्र	Dept. of Education
ग्रंथालय वार्ताशास्त्र	Dept. of Library & Information Science
संकीर्ण विद्या	Dept. of Miscellenous Subjects

List of Management Council

Sr. No.	Name	Position
1	**Dr. Uma Vaidya,** Hon'ble Vice-chancellor, KKSU, Ramtek	Chairperson
2	**Dr, Madhusudan Penna,** Dean, Indian Religion, Philosophy & Culture	Member
3	**Dr. Kamal Singh,** Ex Vice-chancellor, Sant Gadgebaba Amravati University, Amravati	Member
	Dr. Ashish Deshmukh Member, Maharashtra Legislative Council	Member
4	**Shri. Niranjan Davkhare,** Member, Maharashtra Legislative Assembly	Member
5	**Shri Sitaram Kunte,** Principal Secretary, Department of Higher & Technical Education, Mumbai,	Member
6	**Dr. Anajali Rahatgaokar,** Joint Director, Higher Education, Nagpur	Member
7	**Dr. Kavita Holey,** HoD, KKSU, Nagpur	Member
9	**Dr. Nanda Puri,** Dean, KKSU, Nagpur	Member
10	**Dr. Kala Acharya,** Director, K.J.Somaiya Sanskriti Peetham, Mumbai	Member
11	**Dr. Dilip Dabir,** 29, Devarshi, Gajanandham, Sahakar Nagar, Nagpur	Member
12	**Dr. Indumati Bharambe,** Professor & Head, KKSU, Nagpur	Member
13	**Dr. C.G.Vijaykumar,** Director, Board of University Planning & Development	Member
14	**Dr. Ramchandra Joshi,** Finance Officer (Off.), KKSU, Ramtek	Permanent Invitee
15	**Dr. Umesh Shivhare,** Controller of Examination, KKSU, Ramtek	Permanent Invitee
16	**Dr. Aravind Joshi,** Registrar, KKSU, Ramtek	Secretary

List of Members of Academic Council

N.	Name	Position	S.N.	Name	Position
1.	**Dr. Uma Vaidya,** Hon'ble Vice-Chancellor, KKSU, Ramtek	Chairperson	12	**Dr. Lalita Chandratre,** Dean, faculty of Education and Miscellaneous, KKSU, Nagpur	Member
2.	**Dr. Bhagylata Pataskar,** Dirctor, Vaidic Sanshodhan Mandal (Adarsh Sanskrt Shodha Sansatha) T.M.V. Cooney, Mukund Nagar, Pune – 411 006	Member	13	**Dr. Lalita Namajoshi,** K. J. Somaiya Bhartiya Sanskriti Peetham, Somaiya Vidyavihar, 1st Floor, Institute of Manegment of Studies Building, Vidyavihar, Mumbai.- 77	Member
3	**Dr. Kala Acharya,** K. J. Somaiya Bhartiya Sanskriti Peetham, Somaiya Vidyavihar, 1st Floor, Institute of Manegment of Studies Building, Vidyavihar, Mumbai.- 77	Member	14	**Dr. Dilip Dabir,** Vaidadarbhiya Harikirtan Sanstheche Kirtan Mahavidyalaya, Rajat Mahostsav, Dharmpeth Mulanchi Shala, Dharmpetha, Nagpur	Member
4	**Dr. Devendra Chaugule,** 202, Krushana Plaza, In front of R.C.F. colony, Vaishvi Nivas, Alibag, Dist Raigarh – 402 209	Member	15	**Shri Chandrakant Channe** 103,Nirman Enclave, 86 –A ,Gajanan Nagar, Wardha Road,Nagpur-15	Member
5	**Dr. Anjali Rahatgaonkar,** Joint Director, (Higher Education), Nagpur	Member	16	**Dr. Dipak Kapade,** Librarian (Acting), Kavikulguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
6	**Dr. Kusum Patoria,** Azad Chowk, Sadar, Nagpur – 440001	Member	17	**Shri. Satish Naidu,** C/o – Dr. Mukund Shastri, Plot No. 115, Bajiprabhu Nagar, Nagpur.	Member
7	**Dr. Leena Rastogi,** 86 Madhav Nagar, Nagpur -10	Member	18	**Dr. B. R. Sharma,** G.S.College of Yoga and Cultural Synthesis, Kaivalyadham B. R. Sharma, G.S.College of Yoga and Cultural Synthesis, Kaivalyadham yoga institute, Swami Kuwalayanand marg] Lonavala, Distt. Pune	Member
8	**Dr. C.G.Vijaykumar,** Dean, Vedvidhya faculty, KKSU, Nagpur	Member	19	**Dr. Indumati Bharmbe,** Co-ordinator, Internal Quality Assurance Cell, KKSU, Nagpur	Member
9	**Dr. Nanda J. Puri,** Dean, faculty of Sanskrit and other Languages KKSU, Nagpur	Member	20	**Dr. Kavita Holey,** Director, Vistar Seva Mandal, KKSU, Ramtek	Member
10	**Dr. Madhusudan Penna,** Dean, faculty of Indian Religion, Philosophy and culture, KKSU, Nagpur	Member	21	**Dr. Aravind Joshi,** Registrar, KKSU, Ramtek	Secretary
11	**Dr. Krishnakumar Pandey,** Dean, faculty of Ancient Indian Science and Humanities, KKSU, Nagpur	Member			

Board of University Planning & Development (BUPD)

Sr.No.	Name	Position
1.	**Dr. Uma Vaidya,** Hon'ble Vice-Chancellor, Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Chairperson
2.	**Dr. Nanda Puri,** Associate Professor & Dean Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
3.	**Dr. Madhusudan Penna,** Associate Professor & Dean Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
4.	**Dr. Kalapani Agasti,** Assistant Professor Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
5.	**Prof. Anagha Ambekar,** Assistant Professor Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
6.	**Dr. Balchandra Khandekar,** 152, Metta Laghu Vetan colony, Kamptee road, Nagpur	Member
7.	**Dr. Sharada Gadge,** HoD Sanskrit Dept., LAD college Shankar nagar, Nagpur.	Member
8.	**Dr. Dnyaneshwar Kulkarni,** 215, Siddhi Vinayak, North Bazar road, Gokulpeth Nagpur.	Member
9.	**Dr. Merry Benni,** Chatraveer Raje Sambhaji college of civil Services, Morwa, Dist - Chandrapur.	Member
10.	**Dr. Vibha Kshirsagar,** Plot no. 12, Ganesh colony, Rana pratap nagar, Shriram Urban Bank, ring road, Nagpur.	Member
11.	**Dr.Vijaykumar C.G.** Director (I/c), Board of planning and Development Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Secretary

Board of Examination

Sr. No	Name	Position
1	**Dr. Uma Vaidya** , Hon'ble Vice-Chancellor Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University Ramtek	Chairperson
2	**Hon'ble Joint Director** (Higher Education) Nagpur Division, Nagpur	Member
3	**Dr. Nanda Puri** Dean, Faculty of Sanskrit & other languages Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
4	**Dr. Madhusudan Penna** Dean, Faulty of Indian Religion, Philosophy & culture Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
5	**Dr. C.G Vijaykumar** Dean, Faculty of Ved Vidya Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
6	**Dr. Krishna Kumar Pandey** Dean, Faculty of Ancient Indian Science & Humanities Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
7	**Dr. Lalita Chandratre** Dean, Faculty of Education & Sankirna Vidya shakha Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek	Member
8	**Dr. Merry Benni** Principal, Chatraveer raje Sambhaji College of civil Services. Morwa, District Chandrpur	Member
9	**Dr. Prasad Gokhale** Assistant Proffessor Kavikulaguru Kalidas Sanskrit Unversity, Ramtek	Member
10	**Dr. Umesh Shivhare,** Controller of Examination, Kavikulaguru Kalidas Sanskrit Unversity, Ramtek	Secretary

वार्षिक अहवाल — मराठी

प्रकरण पहिले

विभागनिहाय अहवाल

वेद तथा व्याकरण विभाग

1. संस्कृत संभाषण वर्ग—दिनांक 26.06.2015 ते 05.07.2015 पर्यंत

मा. कुलगुरुंच्या प्रेरणेने व मा. अधिष्ठाता, वेदविद्या संकाय यांच्या मार्गदर्शनाखाली क.का.संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या वेदविद्या संकायाच्या वेद तथा व्याकरण विभागातर्फे दिनांक 26.06.2015 ते दिनांक 05.07.2015 या कालावधीत दहा दिवसांचा संस्कृत संभाषण वर्ग पदव्युत्तर वेद तथा व्याकरण विभाग , 5 वा माळा, ना.सु.प्र. संकुल, सीताबर्डी नागपूर येथे आयोजित करण्यात आला होता. या संस्कृत संभाषण वर्गाचे उद्घाटन डॉ. शारदा गाडगे, पूर्व विभाग प्रमुख, निवृत्त प्राध्यापिका संस्कृत विभाग, एल.ए.डी. महाविद्यालय, नागपूर यांच्या हस्ते झाले. अध्यक्षस्थान डॉ. सी. जी.विजयकुमार यांनी भूषविले. संभाषण वर्गाचे प्रास्ताविक डॉ. हरेकृष्ण अगस्ती यांनी केले. संस्कृत संभाषण वर्गाचे समन्वयक डॉ. शिवराम भट्ट यांनी कार्यक्रमाचे संचालन केले. धन्यवाद समर्पण डॉ. जयवंत चौधरी, सहसमन्वयक यांनी केले. या दहा दिवसांच्या वर्गामध्ये संस्कृत संभाषण कौशल्य व भारतीय संस्कृतीचे सखोल ज्ञान वाढविण्यासाठी विभागातर्फे जिज्ञासू विद्यार्थ्यांसाठी निःशुल्क संस्कृत संभाषण वर्गाचे आयोजन करण्यात आले होते. हा वर्ग दररोज सकाळी 11.00 ते 01.00 या वेळेत घेण्यात आला. या वर्गामध्ये संस्कृत संभाषणासोबत इतर विषयांच्या जसे कथा श्रवण, संस्कृत क्रीडा, भगवद्गीता पठन, वर्णोच्चारण शिक्षा, संस्कृत व विज्ञान, संस्कृताद्वारे व्यक्तिमत्त्व विकास, संस्कृत वाङ्मयातील विविध विषयांबद्दल व्यक्तींद्वारे तज्ज्ञ विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करण्यात आले.

या दहा दिवसांच्या संस्कृत संभाषण वर्गामध्ये श्री. रूपेश रुद्रकार व श्रीवरदा माळगे यांनी विद्यार्थ्यांना संस्कृत संभाषण शिकविले. या वर्गामध्ये खालील मान्यवरांकडून मार्गदर्शन व शिक्षण देण्यात आले.

तसेच डॉ. शिवराम भट्ट, प्रा. पराग जोशी, डॉ. राजेंद्र जैन, डॉ. दिनकर मराठे, डॉ. जयवंत चौधरी, कु. यशःश्री कुळकर्णी , रूपेश रुद्रकार,श्रीवरदा माळगे यांनी कथाकथन करून विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. डॉ. शिवराम भट्ट यांनी P.P.T.च्या माध्यामातून संस्कृत सुभाषित, भगवद्गीता पठन, वर्णोच्चारण शिकविले.

दिनांक 06.07.2015 रोजी संभाषण वर्गाचा समारोप कार्यक्रम होता.

अ.क्र.	व्याख्यातृनाम	विषयः	दिनाङ्कः	समयः
01	डॉ. नंदा पुरी	संस्कृत नाट्याचा इतिहास	27.06.2015	12.30—01.0(
02	डॉ. कृष्णकुमार पाण्डेय	ज्योतिष एक जीवन शैली	28.06.2015	12.30—01.0(
03	डॉ. मधुसूदन पेन्ना	भारतीय दर्शन का परिचय	29.06.2015	12.30—01.0(
04	डॉ. हरेकृष्ण अगस्ती	संस्कृत व्याकरण का परिचय	30.06.2015	12.30—01.0(
05	डॉ. कलापिनी अगस्ती	योगशास्त्राचा परिचय	01.07.2015	12.30—01.0(
06	प्रा. पराग जोशी	संस्कृत साहित्याचा परिचय	02.07.2015	12.30—01.0(
07	डॉ. प्रसाद गोखले	ज्योतिष शास्त्र का परिचय	03.07.2015	12.30—01.0(
08	डॉ. विजयकुमार सी.जी	संस्कृतव्याकरणस्य महत्त्वम्	04.07.2015	12.30—01.0(

समारोप कार्यक्रमाचे अध्यक्षस्थान वेदविद्या संकायाचे अधिष्ठाता व बी.पी.डी. प्रभारी संचालक डॉ. सी.जी. विजयकुमार यांनी भूषविले. मुख्यातिथी म्हणून संस्कृत भारती पत्राचार माध्यमाचे विभागप्रमुख, महाराष्ट्र विद्युत मंडळाचे निवृत्त अभियंता, संस्कृत उपासक, श्री. नरेश पाण्डे उपस्थित होते. वर्गाचे इतिवृत्त समन्वयक डॉ. शिवराम भट्ट यांनी केले. काही विद्यार्थ्यांनी अनुभव कथन केले. मान्यवरांच्या हस्ते संभाषण शिकविलेल्या प्राध्यापकांना व विद्यार्थ्यांना प्रमाणपत्र देण्यात आले. कार्यक्रमाचे संचालन डॉ. जयवंत चौधरी यांनी केले. या वर्गात एकूण 90 सहभागी उपस्थित होते. सर्व प्रशिक्षण वर्गामध्ये विद्यार्थ्यांचा उत्स्फूर्त सहभाग होता. या प्रमाणे दहा दिवसांचा संस्कृत संभाषण वर्ग यशस्वीपणे पार पडला.

2.संस्कृत सप्ताह –दिनांक 26.08.2015 ते 01.09.2015 पर्यंत

क.का.संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या मा. कुलगुरुंच्या मार्गदर्शनाखाली वेदविद्यासंकायाच्या वेद तथा व्याकरण विभागातर्फे सर्व पदव्युत्तर शैक्षणिक विभागांच्या सहकार्याने दिनांक 26.08.2015 ते दि.01.09.2015पर्यंत, 5 वा माळा , ना.सु.प्र, संकुल, सीताबर्डी , नागपूर येथे संस्कृत सप्ताहाचे आयोजन केले होते. संस्कृत सप्ताह – 2015–16 अन्तर्गत नागपुरस्थ विविध महाविद्यालय, क.का.सं. विश्वविद्यालयाशी संलग्नित महाविद्यालय व पदव्युत्तर शैक्षणिक विभागातील सर्व पदव्युत्तर विद्यार्थ्यांसाठी वक्तृत्व, कथाकथन, संस्कृतनिबन्धलेखन, प्रश्नमंजूषा, संस्कृत श्लोक अन्त्याक्षरी, शुभेच्छा पत्र निर्माण, ललितगीत गायन स्पर्धा,एकपात्राभिनय स्पर्धांचे आयोजन केले होते. या विविध स्पर्धांमध्ये एकूण 140 विद्यार्थी सहभागी होते.

उद्घाटन : –दिनांक 26.08.2015 रोजी संस्कृतसप्ताहाचे उद्घाटन संस्कृत अध्यापन केंद्राच्या प्रमुख डॉ. हंसश्री मराठे यांच्या हस्ते झाले. संस्कृत तथा संस्कृतेतर भाषा संकायाच्या अधिष्ठाता डॉ. नंदा पुरी व्यासपीठावर उपस्थित होत्या. या औपचारिक उद्घाटन कार्यक्रमाचे संचालन डॉ. राजेंद्र जैन यांनी केले.

दिनांक 26.08.2015 रोजी विश्वविद्यालयाच्या वेद तथा व्याकरण विभागाद्वारे संस्कृत सप्ताहान्तर्गत सर्व विद्यार्थ्यांसाठी संस्कृत कथाकथन स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले. या स्पर्धेमध्ये विविध महाविद्यालय व विश्वविद्यालयांमधून एकूण 11 विद्यार्थी सहभागी होते परीक्षक म्हणून डॉ. हंसश्री मराठे व डॉ. नंदा पुरी उपस्थित होत्या. या स्पर्धेमध्ये तीन पुरस्कारांची उद्घोषणा केली. प्रथम पुरस्कार–श्री. वरदा माळगे (रु. 250/–), द्वितीय पुरस्कार – यशःश्री कुळकर्णी (रु. 150/–), तृतीय पुरस्कार – सत्यजीत खताळ (रु. 100/–) यांना प्रमाणपत्र, पुस्तक व धनराशी समारोप कार्यक्रमात मान्यवरांच्या हस्ते देण्यात आले.

दिनांक 28.08.2015 रोजी विश्वविद्यालयाच्या वेद तथा व्याकरण विभागातर्फे संस्कृतश्लोक अन्त्याक्षरी स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले होते. या स्पर्धेमध्ये विविध महाविद्यालय व विश्वविद्यालयातून एकूण 12 विद्यार्थी सहभागी होते. परीक्षक म्हणून डॉ. हरेकृष्ण अगस्ती व डॉ. दिनकर मराठे उपस्थित होते. विजेत्या विद्यार्थ्यांना तीन पुरस्कार घोषित केले. प्रथम पुरस्कार – अनुज शर्मा (रु. 250/–), द्वितीय पुरस्कार – यशश्री कुळकर्णी (रु. 150/–), तृतीय पुरस्कार – विजया जोशी (रु. 100/–) यांना सप्ताहाच्या समारोप कार्यक्रमात मान्यवरांच्या हस्ते प्रमाणपत्र, पुस्तक व धनराशी देण्यात आली. या दोन स्पर्धांचे समन्वयक डॉ. शिवराम भट्ट व सहसमन्वयक डॉ. जयवंत चौधरी होते.

समारोप कार्यक्रम –क.का.सं.विश्वविद्यालयाच्या वेद तथा व्याकरण विभागातर्फे सर्व शैक्षणिक विभागांच्या सहकार्याने दिनांक 26.08.2015 ते दिनांक 01.09.2015 पर्यंत आयोजित संस्कृत सप्ताहाच्या समारोप कार्यक्रम दिनांक 01.09.2015 रोजी सकाळी 10.00 वा. "अर्पण" सभागृह, विदर्भ हिंदी साहित्य सम्मेलन, झांसी राणी चौक ,सीताबर्डी, नागपूर येथे आयोजित करण्यात आला होता. समारोप कार्यक्रमाचे मुख्यातिथी म्हणून राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विश्वविद्यालयाचे पूर्व प्र–कुलगुरु डॉ. योगानंद काळे उपस्थित होते. मा. कुलगुरुंच्या निर्देशानुसार मराठी व हिंदी गाण्यांच्या संस्कृत रूपांतर प्रस्तुतीकरण करण्याकरीता व विशिष्टातिथि म्हणून मध्यप्रदेश राज्यातील भोपाळ मधून श्री.रत्नाकर दाबके उपस्थित होते. संस्कृत सप्ताहाचे इतिवृत्त वेदविद्या संकायाचे अधिष्ठाता व संचालक ,बी.पी.डी. डॉ. विजयकुमार सी.जी यांनी सादर केले. समारोप कार्यक्रमाचे अध्यक्षपद क.का.सं.विश्वविद्यालयाच्या मा.कुलगुरु डॉ. उमा वैद्य यांनी भूषविले. समारोप कार्यक्रमात विश्वविद्यालयाच्या विविध विभागांच्या प्राध्यापकांनी स्वरचित कविता सादर केल्या. जसे डॉ. नंदा पुरी, डॉ. मधुसूदन पेन्ना, डॉ. हरेकृष्ण अगस्ती,

प्रा.पराग जोशी, डॉ.राजेंद्र जैन यांनी स्वरचितकविता वाचन केले. विविध स्पर्धांमध्ये विजेता विद्यार्थ्यांना मान्यवरांच्या हस्ते प्रमाणपत्र , पुस्तक व धनराशी देण्यात आली.

डॉ. मधुसूदन पेन्ना, डॉ. शिवराम भट्ट व प्रा. पराग जोशी यांनी विजेत्या विद्यार्थ्यांसाठी पुरस्कार म्हणून पुस्तके दान दिली. विश्वविद्यालयातर्फे प्रत्येक प्रथम पुरस्कार प्राप्त विद्यार्थ्याला रु. 250/–, द्वितीय पुरस्काराला रु. 150/–, तृतीय पुरस्काराला रु. 100/– देण्यात आले. समारोप कार्यक्रमाचे संचालन संस्कृत सप्ताहाचे समन्वयक डॉ. श्विराम भट्ट यांनी केले. अभारप्रदर्शन संस्कृत सप्ताहाचे सहसमन्वयक डॉ. जयवंत चौधरी यांनी केले. वंदे मातरम् गीताने कार्यक्रमाचे समापन झाले. अशाप्रकारे संस्कृत सप्ताह – 2015 सुरळीतपणे पार पडला.

3.ग्रन्थप्रदर्शनी –दिनांक – 16.02.2016

दिनांक 16.02.2016 रोजी कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या वेद तथा व्याकरण विभागाद्वारे ग्रंथालय विभागाच्या मदतीने ग्रंथप्रदर्शनी आयोजित करण्यात आली होती. वेद व व्याकरणसंबधी सर्व ग्रंथप्रदर्शनीमध्ये ठेवण्यात आले होते. या ग्रन्थप्रदर्शनीचे उद्घाटन क.का. संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या मा. कुलगुरु डॉ. उमा वैद्य यांच्या हस्ते झाले. वेदविद्या संकायाचे प्रमुख डॉ. सी.जी.विजयकुमार व सर्व प्राध्यापक व वेद तथा व्याकरण विभागाचे सर्व विद्यार्थी यावेळी उपस्थित होते. मा. कुलगुरुंनी विविध ग्रंथाबद्दल व वेदार्थक आधुनिक ग्रंथकारांबद्दल सर्व विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले, व त्यांनी संस्कृतविषयक शब्दकोशाच्या आधुनिकीकरणाबद्दल खंत व्यक्त केली. एम.ए. संस्कृत वेद व व्याकरण शिकणाऱ्या सर्व विद्यार्थ्यांनी याचा पूर्णपणे लाभ घेतला. एम. ए. संस्कृत वेद तथा व्याकरण विषयाच्या प्रथम वर्षाच्या दोन दोन विद्यार्थ्याचा गट तयार करून त्यांना प्रदर्शनीमध्ये ठेवण्यात आलेल्या पुस्तकांच्या आधारे अ.क्र., पुस्तकाचे नाव, व्याख्याता, संपादक,टीका,प्रकाशक,विषयसूची, मूल्य अशा प्रकारचे एक प्रारूप तयार करण्यासाठी सूचना देण्यात आली होती. तसेच एम.ए. संस्कृत वेद तथा व्याकरण विषयाच्या द्वितीय वर्षाच्या दोन दोन विद्यार्थ्यांचा गट तयार केला होता. त्यांना प्रदर्शनीमध्ये ठेवलेल्या पुस्तकांच्या आधारे एका ग्रन्थाची किती टीका व टिकाकार आहेत. याबद्दल माहिती भरुन ठेवण्यासाठी सूचना दिली होती. सूचने प्रमाणे सर्व विद्यार्थ्यांनी हे काम पूर्ण केले. अशाप्रकारे ग्रन्थप्रदर्शीनी सुरळीतपणे पार पडली.

4. विद्यार्थी सहभाग :

वेद तथा व्याकरण विभागातील एम.ए. विद्यार्थ्यांनी इन्द्रधनुष्य, आविष्कार, तिरुपति छात्र प्रातिभ समारोह, नाटकस्पर्धा, संक्रमणोत्सव, संस्कृत सप्ताह इ. शैक्षणिक व सांस्कृतिक स्पर्धांमध्ये सहभाग घेतला व पुरस्कार आणले.

❖❖❖❖❖❖

वेदोऽखिलो धर्ममूलम्

संस्कृत भाषा तथा साहित्य विभाग

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयातील पदव्युत्तर संस्कृत भाषा तथा साहित्य विभागाद्वारे घेण्यात आलेल्या विविध कार्यक्रमांचा तसेच विभागाद्वारे राबविलेल्या उपक्रमांचा संक्षिप्त अहवाल पुढील प्रमाणे –

1) कालिदास अभ्यास वर्ग :

दरवर्षी विश्वविद्यालयातील पदव्युत्तर संस्कृत भाषा तथा साहित्य विभागाच्यावतीने कालिदास दिवसाच्या निमित्ताने विविध शैक्षणिक व सांस्कृतिक कार्यक्रमांचे आयोजन केले जाते. या शैक्षणिक वर्षी या निमित्ताने कालिदास अभ्यासवर्गाचे दिनांक 09 ते 17 जुलै 2015 पर्यंत यशस्वी आयोजन केले. कालिदास अभ्यासवर्गाचा विषय महाकवि कालिदास विरचित साहित्याचा अभ्यासष असा होता. कार्यक्रमात प्रमुख अतिथी म्हणून विदर्भ साहित्य संघाच्या ग्रंथालयाचे सल्लागार ग्रंथपाल श्री दिलीप म्हैसाळकर हे आमंत्रित होते. अभ्यासवर्गाचे उद्घाटन श्री दिलीप म्हैसाळकर यांनी तर, अध्यक्षीय पद माननीय अधिष्ठाता डॉ. मधुसूदन पेन्ना (भारतीय धर्म तत्वज्ञान व संस्कृती संकाय) यांनी भूषविले. प्रमुख अतिथींनी कार्यक्रमाचे महत्व सांगून अशा कार्यक्रमाच्या पुन्हा – पुन्हा आयोजनाची आवश्यकता वर्तविली. एवढेच नव्हे तर अभ्यास वर्गात स्वतः ची उपस्थिती देखील दर्शविली. माननीय अधिष्ठाता डॉ. मधुसूदन पेन्ना यांनी अभ्यासवर्गाच्या सफल संपन्नेतेकरिता प्रेरक भाषण दिले. कार्यक्रमात विश्वविद्यालयातील सर्व अधिष्ठाता, विभाग प्रमुख, प्राध्यापक व विद्यार्थी उपस्थित होते.

सदर कार्यक्रम सात सत्रांमध्ये आयोजित करण्यात आला.उद्घाटन सत्रानंतर पहिले सत्र म्हणजे प्रथम पुष्प मा. अधिष्ठाता डॉ. नंदा पुरी यांनी गुंफले. त्यांनी अभिज्ञान– शाकुंतलम् या नाटकाविषयी सखोल व रोचक अशी माहिती दिली. याचप्रमाणे इतर सत्रांमध्ये डॉ. रेणुका बोकारे, डॉ. कविता होले, डॉ. विभा क्षीरसागर, डॉ. लीना रस्तोगी, प्रो. पराग जोशी व डॉ. राजेन्द्र जैन यांनी महाकवी कालिदासाच्या उर्वरित कृतींवर सविस्तर प्रकाश टाकला.

सर्व सत्र समाप्तीनंतर दि. 16 जुलै रोजी मा. कुलगुरु, डॉ. उमा वैद्य यांच्या अध्यक्षतेत समापन समारोह पार पडला. सहभागी झालेल्या काही विद्यार्थ्यांनी अभ्यास वर्गात शिकत असतांनाचे अनुभव कथन केले. मा. कुलगुरू यांनी आपल्या भाषणातून कार्यक्रमांची प्रशंसा केली व असे कार्यक्रम निरंतर राबवू अशी ग्वाही दिली. समारोहात सर्व माननीय अधिष्ठाता, विभाग प्रमुख, प्राध्यापक व विद्यार्थी उपस्थित होते. प्रा. पराग जोशी यांनी कार्यक्रमाच्या शेवटी उपस्थितांचे व मान्यवरांचे आभार मानले.

2) कालिदास दिवस समारोह –

दि. 16 ते 18 जुलै 2015 दरम्यान कालिदास दिवसाचे आयोजन करण्यात आले. या निमित्ताने वरिष्ठ संस्कृत तज्ज्ञ व समाजसेवक डॉ. मा.गो. वैद्य यांनी कालिदास ग्रंथ–प्रदर्शनीचे उद्घाटन केले. ही प्रदर्शनी विभागाच्या सहयोगाने विदर्भ साहित्य संघ, नागपूर येथे आयोजित करण्यात आली. या प्रसंगी श्री.मा.गो. वैद्य यांनी उपस्थितांकरिता कालिदास ग्रंथविषयक प्रेरक भाषण दिले. या निमित्ताने दुस–या दिवशी दि. 17 जुलै रोजी विश्वविद्यालयाचे माजी कुलगुरू डॉ. पंकज चांदे यांच्या भाषणाचा लाभ श्रोत्यांना झाला.या प्रसंगी डॉ. स्मिता होटे व त्यांचे सहयोगी यांनी मेघदूत समश्लोकी गायनाचे आयोजन केले होते. कार्यक्रमाचा तिसरा दिवस मा. कुलगुरू डॉ. उमा वैद्य यांच्या व्याख्यानाने संपन्न झाला तसेच समापनाने या समारोहाची सांगता झाली.

3) संस्कृत सप्ताह उत्सव –

संस्कृत वाङ्मयाच्या प्रचार व प्रसाराकरिता विश्वविद्यालयात संस्कृत सप्ताह उत्सव दरवर्षी साजरा केला जातो. यावर्षी हा उत्सव सर्व विभागांच्या वतीने दि. 26 जुलै ते 01 ऑगस्ट पर्यंत साजरा करण्यात आला. संस्कृत भाषा तथा साहित्य विभागाने संस्कृत उत्सवात प्रश्नमंजूषा व वक्तृत्व स्पर्धेचे आयोजन केले होते. दोन्ही स्पर्धेचे समन्वयक व सह–समन्वयक क्रमशः डॉ कविता होले व डॉ. राजेन्द्र जैन होते. स्पर्धांमध्ये विभागाचे सर्व विद्यार्थी व प्राध्यापक उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे समापन मा. कुलगुरू डॉ. उमा वैद्य यांच्या अध्यक्षतेत दि. 01 ऑगस्ट 2015 रोजी झाले. समापन समारोह प्रसंगी स्पर्धांमधील विजेत्यांना पुरस्कार व प्रमाणपत्रे प्रदान करण्यात आली.

4) कालिदास समारोह व राष्ट्रीय संस्कृत परिषद् –

महाकवी कालिदास व त्याच्या साहित्याशी अपरिचित असा विरळाच कोणी असावा. कालिदासांनी अनुपम अशी सात काव्ये संस्कृतात लिहिली. मेघदूत हे याचे प्रेमकाव्य. हे काव्य त्याने रामटेक मधील रामगिरी पर्वतावर बसून लिहिले. याच निमित्ताने महाराष्ट्र राज्यशासनाने कालिदास व संस्कृत विषयक अभ्यासाकरिता रामटेकच्या भूमीवर स्वतंत्र कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय स्थापन केले. यावर्षी शासनाच्या व विश्वविद्यालयाच्या संयुक्त विद्यमाने रामटेक तसेच नागपूर येथे "कालिदास समारोहाचे" आयोजन दिनांक 20 ते 23 नोव्हेंबर 2015 या कालावधीत आयोजन करण्यात आले. या दरम्यान विविध सांस्कृतिक व शैक्षणिक कार्यक्रमांच्या आयोजनाने रामटेक व नागपुरनगरी कालिदासमय झाली. संस्कृत, नाट्य, गीत, नृत्य इ. कार्यक्रमांनी समारोहाची शोभा वृद्धिगत झाली.

याप्रसंगी विश्वविद्यालयाच्या संस्कृत भाषा तथा साहित्य विभागाने एकदिवसीय राष्ट्रीय संस्कृत परिषदेचे आयोजन केले. परिषदेचा विषय अष्टपैलू कालिदास असा होता. परिषदेत मा. कुलगुरू तसेच इतर सात संस्कृत विद्वान् 1) डॉ. लीना रस्तोगी, 2) डॉ. नन्दा पुरी, 3) डॉ. कविता होले, 4) डॉ. विभा क्षीरसागर, 5) प्रा. पराग जोशी, 6) प्रा. सुरज पण्डित यांनी शोधपत्रांचे वाचन केले. 7) डॉ. मिथिलाप्रसाद त्रिपाठी यांनी बीजभाषण दिले.

5) एम.ए. संस्कृत सप्ताहान्त (विकेन्ड) वर्ग –

विश्वविद्यालयाने संस्कृत भाषा तथा साहित्य विभागाच्या वतीने सप्ताहाच्या शेवटी शनिवार व रविवार या रोजी एम.ए. संस्कृत सप्ताहाना विकेन्ड वर्ग चालविले. हे वर्ग गेल्या दोन वर्षांपासून विभागामार्फत सुरळीत चालविले जातात. नोकरी करीत असणा–यांकरिता संस्कृत शिकणे सुलभ होण्याच्या दृष्टीने सप्ताहाअंती हे वर्ग सुरु करण्यात आले. दरम्यान 40 पेक्षा अधिक विद्यार्थ्यांनी या कोर्समध्ये प्रवेश घेतला.

6) ग्रंथालय भेट –

नव्याने प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांकरिता ग्रंथालय व ग्रंथालयातील पुस्तकांविषयक अपेक्षित माहिती मिळण्याकरिता ग्रंथालय भेटीचे आयोजन करण्यात आले. ग्रंथालय भेटीने विद्यार्थ्यांमध्ये ग्रंथालयातील पुस्तकांविषयक माहिती व जागृती निदर्शनास आली. पुस्तकांचे आदान – प्रदान करण्याबाबत ज्ञान मिळाले.

7) संक्रमण उत्सव –

विद्यार्थ्यांमधील सांस्कृतिक कलागुणांना वाव मिळावा याकरिता विश्वविद्यालयाद्वारे आयोजित संक्रमणोत्सवात विभागातील विद्यार्थ्यांनी उत्स्फूर्त सहभाग घेतला. विभागाच्या वतीने सर्व विभागीय विद्यार्थ्यांच्या हस्तलिखितांचे प्रकाशन 'धिषणा नावाने झाले. 'धिषणा प्रकाशनाकरिता मा. अधिष्ठाता डॉ. नंदा पुरी यांचे मार्गदर्शन लाभले व डॉ. राजेन्द्र जैन यांनी सम्पादन केले. विभागप्रमुख डॉ. कविता होले यांनी अन्त्याक्षरी स्पर्धांचे तर प्रा. पराग जोशी यांनी सर्व सांस्कृतिक कार्यक्रमांचे सफल आयोजन केले. विद्यार्थ्यांनी विविध स्पर्धामध्ये पारितोषिके मिळविली. तसेच विभागातील विद्यार्थ्यांनी संस्कृत नाटक, नृत्य, एकपात्राभिनय इत्यादींचे सादरीकरण करुन या उत्सवाची शोभा वाढविली.

8) तिरुपती छात्र प्रातिभ समारोह –

दि. 28 ते 31 जानेवारी 2016 रोजी तिरुपती येथील राष्ट्रीय संस्कृत विद्यापीठामध्ये आयोजित अखिल भारतीय संस्कृत छात्र प्रातिभ समारोहात विभागातील अनेक विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. शास्त्र–भाषण, नृत्य,संस्कृत गीत व नाटक स्पर्धांमध्ये विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला व विभागातील कु. शिवानी कामडी या विद्यार्थिनीला भाषणस्पर्धेमध्ये पारितोषिकही प्राप्त झाले.

9) डॉ. एस.ए.डांगे स्मृती व्याख्यानमाला–

महाराष्ट्रातील आधुनिक संस्कृतज्ज्ञ व त्यांच्या संशोधनाचा अभ्यास होण्याच्या दृष्टीने विश्वविद्यालयाने साहित्य विभागाच्या वतीने डॉ. एस.ए. डांगे स्मृती व्याख्यानमालेचा प्रारंभ केला. डॉ. डांगे हे महाराष्ट्राचे प्रख्यात संस्कृतज्ज्ञ होते. नागपूर विद्यापीठातून त्यांनी डी. लिट्. पदवी प्राप्त केली. तसेच नागपूर मधील संशोधन कार्यानंतर मुंबई विद्यापीठाच्या संस्कृत विभागात प्राध्यापक व विभागप्रमुख

म्हणून कार्य केले. त्यांची 260 पेक्षा अधिक शोधपत्रे प्रकाशित झालेली आहे. त्यांनी केलेल्या प्राचीन संशोधनाची व वेदविद्येची नोंद पाश्चात्य विद्यापीठांनी देखील घेतली आहे. अशा संस्कृतज्ज्ञांच्या शोधकार्यांचा विद्यार्थ्यांकरिता लाभ होण्यासाठी या व्याख्यानमालेची सुरूवात करण्यात आली आहे.

उद्घाटन कार्यक्रमात मा. कुलगुरु यांनी अध्यक्षपद भूषविले. डॉ. गौरी माहुलीकर (संस्कृत विभागप्रमुख, मुंबई विद्यापीठ) यांनी पौराणिक साहित्यात वैदिक घटकांचे विवेचन या विषयावर व्याख्यानमालेचे प्रथम पुष्प आणि 'यज्ञाचे बदलते स्वरूप' या विषयावर व्याख्यानमालेतील दुसरे व्याख्यान दिले. व्याख्यानमालेत सर्व विद्यार्थी, प्राध्यापक, विभाग प्रमुख, अधिष्ठाता उपस्थित होते. सदर व्याख्यानमालेचे आयोजन विस्तारसेवा मंडळ क.का.सं.वि. च्यावतीने व संस्कृत भाषा व साहित्य विभागाच्या सहयोगाने करण्यात आले होते.

10) पत्रकारितेवर विशेष व्याख्यान–

विभागाने दि. 6.02.2016 रोजी संस्कृत पत्रकारिता या विषयावर विशेष व्याख्यानाचे आयोजन केले. आकाशवाणी व दूरदर्शनमधील वार्तांचे संपादक व संस्कृत प्राध्यापक डॉ.चन्द्रभूषण झा यांना व्याख्याता म्हणून आमंत्रित केले होते. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षपदी विद्यापीठाच्या मा. कुलगुरु उपस्थित होत्या. डॉ. झा यांनी पत्रकारितेच्या सद्यःस्थितीचे वर्णन करत संस्कृतातील पत्रकारितेबद्दल मार्गदर्शन केले. सर्वांसोबत समूहचर्चा घडवून आणली. कार्यक्रमाला संस्कृत भाषा प्रचारिणी सभेचे सचिव डॉ. चन्द्रगुप्त वर्णेकर हे विशेष अतिथी म्हणून उपस्थित होते.

11) विद्यार्थ्यांचे यश, पुरस्कार व बक्षीसे–

खालीलप्रमाणे विद्यार्थ्यांनी पुरस्कार व बक्षीसे प्राप्त करून यश संपादित केले.

1.Yashasri Kulkarni, M.A.II nd year

1. Natyapravesh spardha	14.9.15	C.P. &Berar College,Skt Dept.	III prize
	26-1.8.15		
2.kathakathan spardha	26-1.8.15	Sanskrit Saptah,KKSU	II prize
3.Antyakshari	26-1.8.15	Sanskrit Saptah,KKSU	II prize
4.Quiz Completion	26-1.8.15	Sanskrit Saptah,KKSU	III prize
5. Ekapatrabhinay	26-1.8.15	Sanskrit Saptah,KKSU	II prize
6. Debate Competition	10.2.15	Education Dept, KKSU	Participation
7.The late, Dahake smriti	- 29.9.15	Dharampeth M.P.D.- Smriti vijnyan College,	Debate Competition Participation
8. Lit Masters Competition,	14.10.15	Hislop College,Nagpur	I prize
9. Natyapravesh spardha(Group)	14.9.15,	C.P. &Berar College,Skt Dept.,	II prize
10.Vivekanand smriti Debate	- 10.1.16	Lotus Cultural & sporting association,	Excellent- Speaker

2. Akanksha Suryavanshi, M.A.II nd year

1.Ellocution 26-1.8.15 Sanskrit Saptah,KKSU II prize

2.Quiz 26-1.8.15 Sanskrit Saptah,KKSU III prize

3.Dr.Ambedkar essay writing, 14/4/16, KKSU, Ramtek III Prize

3.Shrivarada Malge, Visharad Sanskrit III year

1.kathakathan spardha 26-1.8.15 Sanskrit Saptah,KKSU I prize

2.Lit Masters competition 14.10.15 Hislop College,Nagpur II Prize

3. Natyapravesh spardha 14.9.15, C.P. &Berar College,Skt Dept., Participation

4.Vijaya Joshi, M.A.II nd year

1. Antyakshari 26-1.8.15 Sanskrit Saptah,KKSU III prize

5.Suwarna Gaydhane, M.A.II nd year

1.Quiz 26-1.8.15 Sanskrit Saptah,KKSU III prize

2. Dr.Ambedkar essay Writing, 14/4/16, KKSU, Ramtek II Prize

6.Prajakta Khedikar, M.A.II nd year

1.Quiz 26-1.8.15 Sanskrit Saptah,KKSU II prize

2.Shubhecchapatranirman, 26-1.8.15 Sanskrit Saptah,KKSU III prize

7.Rohini Deshmukh, M.A.I year

1.Quiz 26-1.8.15 Sanskrit Saptah,KKSU I prize2.Lalitagitagayan,26-1.8.15 Sanskrit Saptah,KKSU I prize

8.Madhura Kayande, M.A.I year

1.Quiz 26-1.8.15 Sanskrit Saptah,KKSU II prize

2.Natyapravesh spardha 14.9.15, C.P. &Berar College,Skt Dept., Participation

9.Madhuri Vaidya, M.A. Ist

1.Natyapravesh spardha 14.9.15, C.P. &Berar College,Skt Dept., Participation

10.Shivani Kamdi,M.A. Ist

1.Natyapravesh spardha 14.9.15, C.P. &Berar College,Skt Dept., Participation

2. Ellocution 31.1.2016 Rashtriya Sanskrit Vidyapeeth,TPT, III Prize

11.Bhushan Muley,B.A.II

1.Lit Masters competition 13.10.15 Hislop College,Nagpur II Prize

12.Rupesh Rudrakar,B.A.II

1.Lit Masters competition 13.10.15 Hislop College,Nagpur Participation

13.Alka Lute, M.A.I Year

1.Bhartiya Sanskriti spardha, 12.9.15Vivekanand Kendra,Nagpur II Prize

14.Sau.Sarita Gillurkar, M.A.Ist Year

1.Dr.Ambedkar essay writing, 14/4/16, KKSU, Ramtek I Prize

2.Geeta Swadhyay Prakalp 10/2/2016Ramkrishna Math, Dhantaili Vishesh- Praviny-V

14.Mrunmai Kulsunge, M.Phil.

1.Geeta Swadhyay Prakalp,10/2/2016Ramkrishna Math, Dhantaili, Protsahan-

Dvitiya Puraskar

❖❖❖❖❖❖

सतां संगो हि भेषजम्

भारतीय दर्शनशास्त्र विभाग

विभागाद्वारे घेण्यात आलेले कार्यक्रम.:–

1. आंतरराष्ट्रीय योग दिवस
2. प्रज्ञाचक्षु श्रीगुलाबराव महाराज जन्मशताब्दी महोत्सव
3. निबन्धलेखन व शुभेच्छापत्र निर्माण स्पर्धा
4. आधुनिक काळात उपनिषदांची प्रासंगिकता – सप्तदिनात्मक व्याख्यानमाला
5. राष्ट्रीय योगासन स्पर्धा
6. विभागातील विद्यार्थ्यांचा सहभाग

1. आंतरराष्ट्रीय योग दिवस

दिनांक 21.06.2015

शासनाद्वारे दिनांक 21 जून हा आंतरराष्ट्रीय योग दिवस म्हणून जाहीर करण्यात आला आहे. तदनुषंगाने कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या भारतीय दर्शन व योगशास्त्र विभागाद्वारे सामाजिक स्तरावर योगविषयक जनजागृती करण्यासाठी जुन 2015 या महिन्यात एकूण दहा विविध ठिकाणी समाजातील विविध घटकांसाठी 15 दिवसांचे योगशिबिर कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या भारतीय दर्शन तथा योगविभागाद्वारे आयोजित करण्यात आले होते. हे प्रशिक्षण शिबिर योगविभागातील खालील विद्यार्थ्यांद्वारे चालविण्यात आले.

शासनाच्या निर्देशानुसार दिनांक 21 जून 2015 रोजी सकाळी 07.00 वा पदव्युत्तर शैक्षणिक विभागात क.का.संस्कृत विश्वविद्यालयातील सर्व शिक्षक, शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांकरिता योगाभ्यासवर्गाचे आयोजन करण्यात आले. या कार्यक्रमाला विश्वविद्यालयाचे मा. कुलसचिव डॉ. अरविंद जोशी, भारतीय धर्म तत्त्वज्ञान तथा संस्कृती संकायाचे अधिष्ठाता डॉ. मधुसूदन पेन्ना यांच्यासह प्राध्यापकवर्ग अधिकारीवर्ग, व शिक्षकेतर कर्मचारी मोठया संख्येने उपस्थित होते. योगशास्त्र विभागाची विद्यार्थिनी कु. सूजाता द्रव्यकार हिने विविध योगासनांची प्रात्याक्षिकांसह माहिती दिली. व उपस्थितांकडून योगाभ्यास करून घेतला.

यानंतर सकाळी 10.00 वा मधुरम सभागृह हिंदी साहित्य सम्मेलन, मोरभवन, नागपूर येथे कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाद्वारे,सेंट्रल बॅंक ऑफ इंडिया, नागपूर यांच्या सहप्रायोजकत्वाने जनसामान्यामधे योगविषयक जागृती करण्याच्या उद्देशाने आंतरराष्ट्रीय योग दिवसाच्या पार्श्वभूमीवर एका विशेष कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आल होते. या कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी विश्वविद्यालयाच्या मा. कुलगुरु डॉ. उमा वैद्य तर प्रमुख अतिथी म्हणून रामकृष्ण मठाचे अध्यक्ष प.पू. स्वामी ब्रह्मस्थानंद, विशेष अतिथी म्हणून सेंट्रल बॅंक ऑफ इंडियाचे वरिष्ठ प्रादेशिक प्रबंधक मा.विपनकुमार, विश्वविद्यालयाचे मा. कुलसचिव डॉ. अरविंद जोशी, भारतीय धर्म, तत्त्वज्ञान तथा संस्कृती संकायाचे अधिष्ठाता तसेच या कार्यक्रमाचे संयोजक डॉ. मधुसूदन पेन्ना व्यासपीठावर उपस्थित होते. तसेच या कार्यक्रमास विश्वविद्यालयातील सर्व संकायाचे अधिष्ठाता, विभाग प्रमुख, प्राध्यापक वर्ग, अधिकारी वर्ग आणि शिक्षकेतर कर्मचारी वृंद, विश्वविद्यालयातील विद्यार्थी, तसेच जून 2015 मधे घेण्यात आलेल्या योगशिबिरांचे प्रशिक्षक व प्रशिक्षणार्थी व अन्य श्रोतृ वर्ग मोठया संख्येने उपस्थित होता.

या कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक भारतीय धर्म, तत्त्वज्ञान तथा संस्कृती संकायाचे अधिष्ठाता तसेच या कार्यक्रमाचे संयोजक डॉ.

मधुसूदन पेन्ना यांनी केले. या प्रसंगी त्यांनी विश्वविद्यालयाच्या योगविभागाद्वारे आयोजित विविध उपक्रमांचा आणि अभ्यासक्रमांचा आढावा घेतला तसेच प्राचीन योगपरंपरेचे जतन करण्यासाठी विश्वविद्यालय पूर्वीपासूनच कटिबध्द असल्याचे प्रतिपादीत केले. प्रास्ताविकातच त्यांनी विविध ठिकाणी घेण्यात आलेल्या दहा योगशिबिरांचा अहवाल पॉवर पॉईंट प्रेझेंटेशनच्या माध्यमातून सादर केला.

त्यानंतर विश्वविद्यालयाच्या योगविभागातील विद्यार्थ्यांनी योगविषयक जनजागृती व्हावी यास्तव "योगाचा जोगवा" सादर केला. त्यानंतर या विद्यार्थ्यांनी योगासनांचे प्रात्यक्षिक मनोरा रचून सादर केले. विशेषतः पी.जी. डिप्लोमा इन योगिक सायन्स या अभ्यासक्रमाचा विद्यार्थी चि. लोकेश चवरे याने अत्यंत कठीण असा आसनांचे प्रात्यक्षिक सहजतेने सादर केले. त्याच्या आसन प्रदर्शनाने व शरीर संतुलनाने उपस्थित श्रोते भारावून गेले.

योगप्रशिक्षणा दरम्यान युनिटी स्पोर्ट असोसिएशन , बापु नगर, नागपूर येथे आयोजित प्रशिक्षण वर्गातील किशोरवयीन मुलांनी या कार्यक्रमात योगासन प्रात्यक्षिक सादर केले.

प्रात्यक्षिक प्रदर्शनानंतर कार्यक्रमाचे विशेष अतिथी सेंट्रल बँक ऑफ इंडियाचे वरिष्ठ प्रादेशिक प्रबंधक मा.विपनकुमार यांनी आपल्या भाषणात "योग ही जीवनशैली असून प्रत्येकाने तिला आपल्या दिनचर्येचा भाग बनविला पाहिजे. योगाभ्यासाने व्यक्ती अनुशासनयुक्त होवून जीवन तणावमुक्त होते". असे प्रतिपादित केले.

या कार्यक्रमाचे प्रमुख अतिथी व प्रमुख वक्ते, रामकृष्ण मठाचे अध्यक्ष प.पू. स्वामी ब्रह्मस्थानंद यांनी प्राचीन भारतीय परंपरा आणि संस्कृती यांचा आढावा घेत आजच्या विज्ञानयुगातही प्राचीन भारतीय योगशास्त्र आपले स्थान अबाधित टिकवून आहे व विज्ञाननिष्ठ मानवाच्या जीवनाला अधिक सुखदायक व समाधानी करण्यासाठी ही शास्त्रे सक्षम आणि उपयुक्त आहेत या विषयावर आपल्या अध ययनपूर्ण वक्तव्याने प्रकाश टाकला.

क.का.संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या मा. कुलगुरु यांनी आपल्या अध्यक्षीय भाषणात "संपूर्ण जगात भारतीय धर्म, संस्कृती आणि योगशास्त्राला विशेष महत्व आहे. अनेक राजकीय परंपरा आल्या आणि गेल्या परंतु भारताची अध्यात्मविद्यातिच्या अंगभूत वैशिष्ट्यांमुळे आजतागायत प्रवाहित व टिकून आहे. प्रत्येकामध्ये असलेल्या चैतन्याचा अनुभव करण्यासाठी प्रत्येक व्यक्तीने अंतर्मुख होवून योगाभ्यास करावा असे आवाहन या प्रसंगी केले.

कार्यक्रमाच्या शेवटी योगप्रशिक्षकांना आणि प्रशिक्षणार्थींना प्रमाणपत्र देवून गौरविण्यात आले. तसेच उत्कृष्ट योगप्रात्यक्षिक सादर केल्याबद्दल योगविभागातील विद्यार्थी चि. लोकेश चवरे याला स्मृतिचिन्ह आणि प्रमाणपत्र देवून गौरविण्यात आले.

या कार्यक्रमाचे संचालन डॉ. दिनकर मराठे यांनी केले तर आभारप्रदर्शन दर्शन व योगशास्त्र विभागच्या विभाग प्रमुख डॉ. कलापिनी अगस्ती यांनी केले. पसायदानाने कार्यक्रमाची सांगता झाली.

2. प्रज्ञाचक्षु श्रीगुलाबराव महाराज जन्मशताब्दी महोत्सव

दिनांक 06.07.2015

वर्ष 2015 हे प्रज्ञाचक्षु श्रीगुलाबराव महाराज यांचे जन्मशताब्दी वर्ष म्हणून सर्वत्र साजरे केले आहे. यानुषंगाने आधुनिक दार्शनिक असलेल्या श्रीगुलाबराव महाराजांचे दर्शनशास्त्राला मिळालेले योगदान समाजापुढे मांडण्यासाठी आणि त्यांनी लिहिलेल्या 134 ग्रंथांचे विविध दृष्टिकोनातून संशोधन व्हावे या उद्देशाने कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाचा भारतीय दर्शन तथा योग विभागाद्वारे द्विदिवसीय विशेष व्याख्यानांचे आयोजन करण्यात आले.

या व्याख्यानमालेचा उद्घाटन सोहळा कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक आणि समदृष्टी, क्षमता विकास एवम् अनुसंधान मंडळ (सक्षम) यांच्या संयुक्त विद्यमाने दिनांक 06 जुलै 2015 रोजी संध्याकाळी 06.00 वा. मुंडले सभागृह, दि. बी.आर.ए.मुंडले विद्यालय दक्षिण अंबाझरी मार्ग नागपूर येथे मा.डॉ. मोहनजी भागवत यांच्या प्रमुख उपस्थितीत साजरा करण्यात आला. या कार्यक्रमाला विशेष अतिथी म्हणून विश्वविद्यालयाचे प्रभारी कुलगुरु व भारतीय धर्म तत्त्वज्ञान तथा संस्कृती संकायाचे

अधिष्ठाता मा. डॉ. मधुसूदन पेन्ना उपस्थित होते. मुख्य अतिथी म्हणून मा. डॉ. (उपाख्य भैयासाहेब) घटाटे व कार्यक्रमाचे अध्यक्ष मा. डॉ.मिलिंद कसबेकर उपस्थित होते.

या कार्यक्रमात सर्वप्रथम पंडित प्रभाकर धाकडे गुरूजींनी व्हायोलियन वर लघु बंदिशीद्वारे महाराजांना अभिवादन केले.संत गुलाबराव महाराजांच्या साहित्याचे ब्रेल लिपी, श्रवणग्रंथ व मुद्रित ग्रंथाचे व डॉ. मधुसूदन पेन्ना विरचित " प्रज्ञाचक्षुषम् " या संस्कृत महाकाव्याचे प्रकाशन करण्यात आले. "आंधळी गौळण" मधील काही गीतांचे सादरीकरण श्रीनिधी घटाटे व अंध कलाकारांनी केले.

या कार्यक्रमाचे संचालन सौ. रेणुका देशकर यांनी केले या कार्यक्रमाला मोठया संख्येने श्रोतृ वर्ग उपस्थित होता. पसायदानाने कार्यक्रमाची सांगता झाली.

3. निबन्धलेखन व शुभेच्छापत्र निर्माण स्पर्धा

दिनांक 28.08.2015

क.का.संस्कृत विश्वविद्यालयाद्वो दिनांक 26.08.2015 ते दि.01.09.2015पर्यंत, 5 वा माळा , ना.सु.प्र, संकुल, सीताबर्डी , नागपुर येथे संस्कृत सप्ताहाचे आयोजन केले होते. या संस्कृत सप्ताहांतर्गत भारतीय दर्शन विभागातर्फे खालील दोन स्पर्धा आयोजित करण्यात आल्या होत्या.

1) संस्कृत निबन्धलेखन स्पर्धा

संस्कृत सप्ताह – 2015–16 अन्तर्गत दिनांक 28.08.2015 रोजी विश्वविद्यालयाच्या दर्शन विभागातर्फे खालील विषयावर निबन्धलेखन स्पर्धा आयोजित करण्यात आली होती.

1) प्राचीनभारतीयशिक्षणपद्धतेः मूल्यानि ।

2)वैश्विकीकरणम् – आधुनिकशिक्षणपद्धतौ तस्य प्रभावः ।

3) प्राचीनभारतीयविज्ञानम् ।

वरील तीन पैकी एका विषयावर निबन्ध लिहायचा होता. या स्पर्धेमध्ये विविध महाविद्यालय, विश्वविद्यालयातून एकूण 08 विद्यार्थी सहभागी झाले होते. या स्पर्धेचे परीक्षण प्रा.पराग जोशी यांनी केली.

या स्पर्धमध्ये खालील दोन विद्यार्थ्यांना पुरस्कार देण्यात आले.

1) प्रथम पुरस्कार– अक्षय कथले	वसन्तराव नाईक प्रशासकीय महाविद्यालय,नागपूर	रु. 250/–
2) द्वितीय पुरस्कार– दिलीप सेनाड	पद.शै.विभाग,क.का.सं.वि,रामटेक	रु. 150/–

या विद्यार्थ्यांना रोख रक्कमेच्या पारितोषिकासह प्रमाणपत्र व पुस्तक मान्यवरांच्या हस्ते समारोप कार्यक्रमात देण्यात आले.

2)शुभेच्छा पत्र निर्माण स्पर्धा

संस्कृत सप्ताह – 2015–16 अन्तर्गत दिनांक 28.08.2015 रोजी विश्वविद्यालयाच्या दर्शन विभागातर्फे शुभेच्छा पत्र निर्माण स्पर्धाया स्पर्धेमध्ये एल.ए.डी. महाविद्यालय, नागपूर, बिंझाणी महाविद्यालय व इतर महाविद्यालय व विश्वविद्यालयामधून एकूण 33 विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. या स्पर्धेमध्ये विद्यार्थ्यांनी उत्स्फूर्त व सक्रिय रूपाने सहभाग घेतला होता. परीक्षक म्हणून डॉ. नंदा पुरी, डॉ. कविता होले व प्रा.पराग जोशी उपस्थित होते. विद्यार्थ्यांची कल्पना, प्रस्तुती व रचनात्मक दृष्टिकोन पाहतांना परीक्षकांनी प्रत्येक

पुरस्कारात दोन – दोन पुरस्कारांची घोषणा केली. सप्ताहाच्या समारोप कार्यक्रमात मान्यवरांच्या हस्ते खालीलप्रमाणे पुरस्कार देण्यात आले.

प्रथम पुरस्कार –	1. रूमा रहांगडाले, हिस्लॉप महाविद्यालय	रु. 250/– प्रमाणपत्र , पुस्तक
	2. अंबालिका सेठिया, क.का.सं.वि, रामटेक	रु. 250/– प्रमाणपत्र , पुस्तक
द्वितीय पुरस्कार –	1. कल्याणी चौरे, वसंतराव नाईक प्रशासकिय महाविद्यालय, नागपूर	रु. 150/– प्रमाणपत्र , पुस्तक
	2. स्नेहल गादेवार, एल.ए.डी. महिला महाविद्यालय, नागपूर	रु. 150/– प्रमाणपत्र , पुस्तक
तृतीय पुरस्कार –	1. अपेक्षा भोपळे, श्रीमती बिंझाणी महिला महाविद्यालय, नागपूर	रु. 100/– प्रमाणपत्र , पुस्तक
	2. प्राजक्ता खेडीकर, क.का.सं.वि,,रामटेक	रु.100/– प्रमाणपत्र , पुस्तक

अशाप्रकारे वरील दोनही स्पर्धा भारतीय दर्शन विभागातर्फे यशस्वीरित्या संपन्न झाल्या.

4. आधुनिक काळात उपनिषदांची प्रासंगिकता सप्तदिनात्मक व्याख्यानमाला दिनांक 28 डिसेंबर 2015 ते 04 जानेवारी 2016

प्राचीन संस्कृत साहित्यातील उपनिषद् वाङ्मय अत्यंत समृद्ध आणि ज्ञानगर्भ साहित्य म्हणून आजही लोकप्रिय आहे. उपनिषदांबाबत अत्यंत जिज्ञासा असूनही त्यातील तत्त्वज्ञान गूढ असल्याने तसेच संस्कृत भाषेतून असल्याने त्याचे आकलन करणे अनेकांना कठीण वाटते. त्यामुळे असा जिज्ञासूंची, अभ्यासकांची जिज्ञासा पूर्ण करण्याच्या हेतुने तसेच प्राचीन उपनिषदातील सारगर्भ तत्त्वज्ञानाची उकल अत्यंत सोप्या पद्धतीने करण्याच्या उद्देशाने कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या भारतीय धर्म तत्त्वज्ञान तथा संस्कृती संकाय अंतर्गत असलेल्या भारतीय दर्शन विभागाद्वारे दिनांक 28 डिसेंबर 2015 ते 04 जानेवारी 2016 या कालावधीत "आधुनिक काळात उपनिषदांची प्रासंगिकता " या विषयावर आधारित सप्तदिनात्मक व्याख्यानमालेचे आयोजन करण्यात आले होते.

या व्याख्यानमालेचे उद्घाटन दिनांक 28 डिसेंबर 2015 रोजी प्राचीन भारतीय विज्ञान तथा मानव्यशास्त्र संकायाचे मा. अधिष्ठाता, डॉ. कृष्णकुमार पाण्डेय यांच्या प्रमुख उपस्थितीत आणि भारतीय धर्म तत्त्वज्ञान तथा संस्कृती संकायाचे मा. अधिष्ठाता डॉ. मधुसूदन पेन्ना यांच्या अध्यक्षतेखाली संपन्न झाले. या कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक दर्शनशास्त्र विभाग प्रमुख डॉ. कलापिनी अगस्ती यांनी केले. डॉ. कृष्णकुमार पाण्डेय यांनी उपनिषदांची प्रासंगिकता आणि त्याचे आधुनिक काळातील संदर्भ यांचा मेळ आपल्या भाषणात व्यक्त केला. तसेच असाप्रकारच्या व्याख्यानमालेच्या आयोजनाची आवश्यकता ही स्पष्ट केली. डॉ. मधुसूदन पेन्ना यांनी अध्यक्षीय भाषणात या व्याख्यानमालेची भूमिका व आवश्यकता मांडली.

त्यानंतर व्याख्यानमालेचे मुख्य व्याख्याते डॉ. मधुसूदन पेन्ना यांनी 06 दिवसांमध्ये अनुक्रमे ईशावास्योपनिषद्, केनोपनिषद्,कठोपनिषद्,प्रश्नोपनिषद्, मुंडकोपनिषद्, मांडुक्योपनिषद्, तैत्तिरीयोपनिषद् आणि छांदोग्योपिनषद् या प्रमुख उपनिषदांची आजच्या काळातील प्रासंगिकता अत्यंत सुलभरीतीने व्यक्त केली. तसेच उपनिषदातील प्राचीन तत्त्वज्ञानाला विविध वैज्ञानिक संदर्भाद्वारे पुष्टी दिली.

या व्याख्यानमालेचे सातवे पुष्प डॉ. लीना रस्तोगी यांनी दिनांक 04 जानेवारी 2016 रोजी "बृहदारण्यकोपनिषदाची प्रासंगिकता" या विषयावरील व्याख्यानाद्वारे गुंफले.

व्याख्यानमालेचा समापन कार्यक्रम दिनांक 04 जानेवारी 2016 रोजी संपन्न झाला. या कार्यक्रमाचे अध्यक्षस्थान विश्वविद्यालयाच्या मा. कुलगुरु डॉ. उमा वैद्य यांनी भूषविले. या कार्यक्रमाला प्रमुखातिथी म्हणून डॉ. लीना रस्तोगी उपस्थित होत्या. या समापन कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक मा. अधिष्ठाता डॉ. मधुसूदन पेन्ना यांनी केले. अध्यक्षीय भाषणात मा. कुलगुरु महोदयांनी उपनिषदांच्या सारगर्भतेवर तसेच शैलीवर प्रकाश टाकला. तसेच स्वरचित एका आधुनिक संस्कृती पनिषदाचे वाचनही केले. कार्यक्रमाचे आभार प्रदर्शन विभागप्रमुख डॉ. कलापिनी अगस्ती यांनी केले तर सूत्रसंचालन डॉ. रेणुका करंदीकर यांनी केले.

या व्याखनमालेत एकूण 65 विद्यार्थी व प्रतिनिधींनी सहभाग घेतला. सर्व सहभागी विद्यार्थी व प्रतिनिधी यांना प्रथमदिवशी नामांकन साहित्य देण्यात आले व व्याख्यानमालेच्या समापनानंतर प्रमाणपत्राचे वितरण करण्यात आले तसेच सर्वांसाठी विभागाद्वारे फलाहाराची व्यवस्था करण्यात आली होती.

5. राष्ट्रीय योगासन स्पर्धा

योगशिक्षण व योगाभ्यासाला प्रेरणा मिळावी यास्तव विविध संस्थांद्वारे योगविषयक उपक्रम राबविले जातात. याच उद्देशाने विद्यार्थ्यांना योगाभ्यासात प्रोत्साहित करण्यासाठी योगासनांच्या स्पर्धेचे आयोजन करण्यात येत असते.

नागपूर जिल्हा योग फेडरेशनद्वारे दरवर्षी जिल्हास्तरीय योगासन स्पर्धेचे आयोजन केले जाते. या स्पर्धेत निवड झालेल्या स्पर्धकांना राज्यस्तरीय स्पर्धेत सहभागी होण्याची संधी मिळते. या राज्यस्तरीय स्पर्धेत निवड झालेले स्पर्धक राष्ट्रीय स्तरावर आयोजित योगासन स्पर्धेत सहभागी होतात.

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या भारतीय दर्शन विभागातील एम.फिल. योगशास्त्र अभ्यासक्रमाचा विद्यार्थी श्री. रवी रामटेके याने नागपूर जिल्हा योग फेडरेशन द्वारे आयोजित योगासन स्पर्धेत आपले स्थान निर्माण करून गोंदिया येथे झालेल्या राज्यस्तरीय योगासन स्पर्धेत सहभागी झाला व राष्ट्रीय स्तरावरील योगासन स्पर्धेत सहभागी होण्यासाठी त्याची निवड करण्यात आली.

दिनांक 10.01.2016 ते 14.01.2016 या कालावधीत मंगलुर येथे 40 व्या नॅशनल योग स्पोर्ट चॅम्पीयनशिपचे आयोजन करण्यात आले होते. या राष्ट्रीय स्पर्धेत श्री. रवी रामटेके याने आपला सहभाग नोंदवून. कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाचे प्रातिनिधित्व केले. या स्पर्धेत सहभागी होण्यासाठी श्री. रवी रामटेके यास विश्वविद्यालयाद्वारे ट्रॅक सूट देण्यात आला तसेच आर्थिक सहाय्य करण्यात आले.

6. विभागातील विद्यार्थ्यांचा सहभाग व प्रावीण्य

भारतीय दर्शन व योग विभागातील विद्यार्थ्यांनी विविध स्पर्धांमध्ये सहभाग घेवून प्रावीण्य प्राप्त केले यात राष्ट्रीय सेवा योजनाद्वारे आयोजित स्पर्धेमध्ये सहभाग नोंदविला. संक्रमणोत्सव 2015 मध्ये दर्शन विभागातील श्री. दिलीप सेनाड यांनी कविता वाचन, वक्तृत्व स्पर्धा,या स्पर्धांमध्ये पारितोषिक प्राप्त केले.

❖❖❖❖❖❖

सा विद्या या विमुक्तये

वेदांग ज्योतिष विभाग

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या प्राचीन भारतीय विज्ञान व मानव्यशास्त्र संकायातील वेदांग ज्योतिष विभागाचा शैक्षणिक सत्र 2015–16 चा अहवाल पुढीलप्रमाणे –.

सप्त दिवसीय वेदांग ज्योतिष व वास्तुविषयक जागृती अभियान
दि. 10.07.2015 ते दि. 16.07.2015.

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या वेदांग –ज्योतिष विभागातर्फे दि. 10.07.2015 ते 16.07.2015 या कालावधीत वेदांग–ज्योतिष व वास्तुविषयक जागृती अभियान नागपुरातील विविध ठिकाणी आयोजित करण्यात आले होते. समाजात ज्योतिष व वास्तुविषयासंबंधी असलेले गैरसमज दूर करणे, विभागातील अभ्यासक्रमांची माहिती जास्तीत जास्त लोकांपर्यंत पोहचविणे व शास्त्राचा प्रचार व प्रसार करणे हे अभियानाचे उद्देश होते. डॉ. कृष्णकुमार पाण्डेय, डॉ. दिनकर मराठे, व डॉ. प्रसाद गोखले यांचे अभियानाच्या उद्देशाला अनुसरुन 7 वेगवेगळया ठिकाणी व्याख्याने झाली.

स्थान – श्री अयाचित मंदिर , महाल, नागपूर

विषय – पौरोहित्य क्षेत्रात ज्योतिष शास्त्राचा उपयोग व खगोल परिचय

स्थान – राजस्थानी महिला मंडळ व अखिल भारतीय मारवाडी सम्मेलन

विषय– पारिवारिक सुख समृध्दी में ज्योतिष एवं वास्तुशास्त्र का योगदान

स्थान – श्री श्री रविशंकर आश्रम, पडोळे चौक, नागपूर

विषय – दैनंदिन जीवनात वास्तु शास्त्रीय सिध्दान्तांचा समन्वय व वैदिक ज्योतिष

स्थान – श्री हनुमान मंदिर, मानकापूर, नागपूर

विषय – ग्रह नक्षत्र दर्शनाचे महत्त्व व ज्योतिष व वास्तुविषयक भ्रान्ति निवारण

स्थान – श्री वीर हनुमान मंदिर, गोपालनगर, नागपूर

विषय – त्रिस्कंध ज्योतिष व वास्तुच्या प्रमुख सिद्धान्तांवर संवाद

स्थान – कल्याणेश्वर मंदिर, तेलंगखेडी, नागपूर

विषय – ज्योतिष वेधशाळा परंपरा व वास्तुदृष्टया मंदिराचे अध्ययन

स्थान – पदव्युत्तर शैक्षणिक विभाग, एन.आय.टी. संकुल, नागपूर

समापन कार्यक्रम – अध्यक्ष मा. डॉ. उमा वैद्य, कुलगुरू, क.का.सं.वि. रामटेक

या अभियानाला जिज्ञासूंचा उत्स्फुर्त प्रतिसाद मिळाला. वेदांग ज्योतिष विभागाकडून हा एक नवीन उपक्रम घेतला गेला. हे जागृती अभियान यशस्वीपणे पार पाडण्यासाठी आयोजकांचे तसेच समन्वयक व व्याख्याते यांचे विशेष सहकार्य प्राप्त झाले.

दिनांक 16.07.2015 रोजी मा. कुलगुरू, डॉ. उमा वैद्य यांच्या अध्यक्षतेखाली विश्वविद्यालय परिसरात समापन कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. समन्वयक व प्राचीन भारतीय विज्ञान व मानव्यशास्त्र संकायाचे अधिष्ठाता डॉ. कृष्णकुमार पाण्डेय, वेदांग ज्योतिष विभाग प्रमुख ,डॉ. दिनकर मराठे मंचावर उपस्थित होते. समापन कार्यक्रमात सप्तदिवसीय अभियानाचे इतिवृत्त डॉ. कृष्णकुमार पाण्डेय यांनी सादर केले.कार्यक्रम आयोजित केलेल्या सर्व विद्यार्थी प्रतिनिधींचा मा. कुलगुरूंच्या हस्ते सत्कार करण्यात आला. त्यानंतर विद्यार्थी प्रतिनिधींनी मनोगत व्यक्त केले. सर्वांनी असे कार्यक्रम वारंवार आयोजित करावे अशी मागणी केली. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षपदी असलेल्या मा. कुलगुरु यांनी या सफल अभियानासाठी आयोजकांचे अभिनंदन केले. समाजात जाऊन अशा प्रकारचे जागृती अभियान आयोजित करण्याचा हा उपक्रम स्तुत्य आहे व पुढेही अशा कार्यक्रमांचे आयोजन विभागाद्वारे करावे अशी सूचना

त्यांनी दिली. डॉ. दिनकर मराठे यांनी आभार प्रदर्शन केले. डॉ. प्रसाद गोखले यांनी कार्यक्रमाचे संचालन केले. नागपूरातील विविध ठिकाणी आयोजित कार्यक्रमात एकूण 500 संस्कृत जिज्ञासू सहभागी होते.

भास्कराचार्य व्याख्यानमाला–2

क.का. संस्कृत विश्वविद्यालयातील, प्राचीन भारतीय विज्ञान व मानव्यशास्त्र संकायान्तर्गत वेदांग ज्योतिष विभागाद्वारे सतत दुस–या वर्षी दि. 26 फेब्रुवारी ते 4 मार्च 2016 पर्यन्त भास्कराचार्य व्याख्यानमाला आयोजित करण्यात आली होती. व्याख्यानमालेमध्ये ज्योतिष शास्त्रान्तर्गत ज्योतिष, खगोल, गणित, वास्तु इत्यादी विविध विषयांवर तज्ज्ञांनी व्याख्याने दिली.उद्घाटक व्याख्यान डॉ. के.के. पाण्डेय, अधिष्ठाता, प्राचीन भारतीय विज्ञान व मानव्यशास्त्र संकाय यांनी दिले. उद्घाटनाच्यावेळी डॉ. विनीता फाटक, डॉ. प्रसाद गोखले, डॉ. दिनकर मराठे उपस्थित होते. डॉ. के.के. पाण्डेय यांनी प्रश्नमार्ग, लीलावती, जातकशास्त्र, वास्तुशास्त्र या विविध विषयांवर व्याख्यान दिली. डॉ. विनीता फाटक यांनी के. पी पध्दति, डॉ. प्रसाद गोखले यांनी खगोल, डॉ. दिनकर मराठे यांनी भास्कराचार्य परिचय या विषयावर व्याख्यान दिले. समापन कार्यक्रमात डॉ. ज्ञानेश्वर कुळकर्णी यांनी समाज आणि ज्योतिष या विषयावर व्याख्यान दिले. विशेषतः प्रश्नोत्तर सत्राचे आयोजन डॉ. दिनकर मराठे, विभाग प्रमुख यांनी केले. या व्याख्यानमालान्तर्गत 50 प्रतिभार्गीनी भाग घेतला. या कार्यक्रमाचे संचालन विभाग प्रमुख डॉ. दिनकर मराठे आणि प्राध्यापक डॉ. प्रसाद गोखले यांनी या कार्यक्रमाची पूर्ण व्यवस्था केली. ही व्याख्यानमाला प्रख्यात आचार्य भास्कराचार्य यांना शब्दसुमनांजली म्हणून समर्पित करण्यात आली. कार्यक्रमाचे समन्वयक डॉ. कृष्णकुमार पाण्डेय होते. या व्याख्यानमालेमध्ये सर्व संकाय, शैक्षणिक विभाग आणि प्रशासकीय विभाग, व इतर विभागांचे सहकार्य प्राप्त झाले.

नक्षत्रमंडळाचे निरीक्षण

दिनांक 10 सप्टेंबर 2015 रोजी विभागातील सर्व प्राध्यापक व शोधविद्यार्थ्यांनी विश्वविद्यालयाच्या मुख्यालयाला भेट दिली व नक्षत्रमंडळचे अध्ययन केले. डॉ. कृष्णकुमार पाण्डेय व डॉ. प्रसाद गोखले यांनी या वर्षी घटित होणा–या घटनांचे नक्षत्र मंडळाच्या साहाय्याने विवरण दिले. सर्व प्राध्यापक व शोध विद्यार्थ्यांनी कार्यक्रमाचा लाभ घेतला.

ओंकारनगर येथील निर्माणाधीन प्रकल्पाचे वास्तुशास्त्रदृष्टया परिशीलन

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या वेदांग ज्योतिष विभागाद्वारे दि. 13.02.2016 रोजी ओंकारनगर, नागपूर येथील निर्माणाधीन प्रकल्पात वास्तुशास्त्रीय दृष्टिकोणातून परिशीलन करण्यासाठी भेट देण्यात आली. यामध्ये वास्तु डिप्लोमा अभ्यासक्रमांतर्गत 30 विद्यार्थी व वेदांग ज्योतिष विभागाचे सर्व प्राध्यापक यांचा समावेश होता. डॉ. कृष्णकुमार पाण्डेय यांच्या मार्गदर्शनात भूमिपरीक्षण, दिक्निर्णय मातीचे परीक्षण, भूगर्भजलज्ञान परीक्षणाचे प्रात्यक्षिक करण्यात आले. सर्व विद्यार्थ्यांनी संपूर्ण प्रकल्पाचे वास्तुशास्त्रीय दृष्टिकोणातून परिशीलन केले व भेटीचा अहवाल सादर केला. हा उपक्रम सर्व विद्यार्थी व प्राध्यापकांसाठी उपयोगी सिध्द झाला.

रमण विज्ञान केन्द्राला भेट

दिनांक 9.05.2016 रोजी विभागातील प्राध्यापक व शोध विद्यार्थ्यांनी नागपूर स्थित रमण विज्ञान केन्द्राला भेट दिली. सूर्यावर झालेल्या बुध संक्रमणाचे परिशीलन करणे या भेटीचा मुख्य उद्देश होता. विभागाच्या सर्व प्राध्यापक व शोध विद्यार्थ्यांनी या सुंदर आकाशीय घटनेचा आनंद घेतला.

अभ्यासक्रम –2015– 16 या शैक्षणिक वर्षात एम. फिल. वेदांग ज्योतिष ,बी.ए. वेदांग ज्योतिष, एम. ए. वेदांग ज्योतिष, पी.जी. डिप्लोमा इन वेदांग ज्योतिष, व वास्तुशास्त्र पदविका हे अभ्यासक्रम चालविण्यात आले .

विद्यार्थ्यांची उपलब्धी–विभागाचा विद्यार्थी श्री. सौरभ बेहरे, याने मोरवा, चंद्रपूर येथे आयोजित विश्वविद्यालयस्तरीय रा.से.यो. शिबिरात भाग घेतला.

विभागाचा विद्यार्थीश्री. अनुज शर्मा, याने तिरुपती येथील राष्ट्रिय संस्कृत विद्यापीठाव्दारे आयोजित All India Sanskrit Students Talent Festival मध्ये ज्योतिषभाषण व अंताक्षरी या विषयात भाग घेतला.

शिक्षणशास्त्र विभाग

शिक्षणशास्त्र विभागात शैक्षणिक सत्र 2015–16 मध्ये खाली कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले होते.

1) बी.एड् व एम.एड् पुनर्रचित अभ्यासक्रम उद्बोधन वर्गः ऑगस्ट 5–6, 2015

राष्ट्रीय शिक्षक शिक्षण परिषद (विनिमय मानदंड आणि क्रियाविधी) विनिमय 2014 या अधिसूचनेनुसार बी.एड व एम.एड हे दोन्ही अभ्यासक्रम दोन वर्षाचे करण्यात आले आहे. या अधिसूचनेतील एन.सी.टी.ई च्या निकषानुसार बी.एड दोन वर्ष व एम.एड दोन वर्ष अशा प्रत्येक प्रोग्रॅमच्या अभ्यासक्रमाची पुनर्रचना करण्यात आली. सदर अभ्यासक्रम प्रत्यक्ष राबवतांना अडचणी वा समस्या येऊ नयेत म्हणून विद्यापीठातील शिक्षणशास्त्र विभागातील प्राध्यापक, विद्यापीठ संचालित शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय आणि विद्यापीठाशी संलग्नित शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयातील प्राध्यापकांसाठी ऑगस्ट 5–6, 2015 या दोन दिवसात बी.एड व एम.एड नवीन अभ्यासक्रम उदबोधन वर्गाचे आयोजन करण्यात आले होते. प्रस्तुत वर्गाचे उद्घाटन मा. कुलगुरू डॉ. उमा वैद्य यांचे हस्ते करण्यात आले. उद्घाटनानंतर दि.05.08.2016 रोजी पुढील सत्र घेण्यात आले.

1) Choice Based Credit System - डॉ. उमेश शिवहरे, परीक्षा नियंत्रक, क.का. संस्कृत विद्यापीठ, रामटेक.

2) B.Ed. Curriculum Framework - डॉ. अर्चना अलोणी, नागपूर.

3) B.Ed. Curriculum : Core Subject- डॉ. ललिता चंद्रात्रे,

4) B.Ed. Curriculum : EPC, Internship & Question Paper Pattern - डॉ. ह्रषिकेश दलाई,

दि. 06.08.2015 रोजी पुढील विषयांवर मार्गदर्शन करण्यात आले.

1) M.Ed. Curriculum Framework and Dissertation- डॉ.इंदुमती भारंबे, विभाग प्रमुख,

2) M.Ed. Curriculum Sessional Work - प्रा. अनघा आंबेकर,

3) M.Ed. Field Work & Internship - डॉ. कीर्ती सदार ,

सदर उद्बोधन वर्गाचा समारोप, डॉ. विजयकुमार सी.जी, संचालक, विद्यापीठ नियोजन व विकास मंडळ, ककासंवि रामटेक यांच्या मार्गदर्शनाने करण्यात आला.

2) अभ्यासक्रम व क्षेत्रियकार्य उद्बोधन वर्गः ऑक्टोंबर 26, 2015

एम.एड पुनर्रचित अभ्यासक्रम व क्षेत्रिय कार्य या विषयी एम.एड प्रशिक्षणार्थ्यांसाठी ऑक्टोंबर 26, 2015 रोजी एका उद्बोधन वर्गाचे आयोजन करण्यात आले होते. या उद्बोधन वर्गात पुढीलप्रमाणे मार्गदर्शन करण्यात आले.

1) M.Ed. Curriculum Framework- डॉ.इंदुमती भारंबे

2) Field work - प्रा. अनघा आंबेकर

3) C-I Sessional work - डॉ. राजश्री मेश्राम

4) C-II Sessional work - डॉ. अमोल मांडेकर

5) C-III Sessional work - डॉ. कीर्ती सदार

6) C-IV Sessional work - डॉ. ह्रषिकेश दलाई,

3) शैक्षणिक संशोधन उद्‌बोधन कार्यक्रम : ऑक्टोंबर 27, 2015

एम.एड् प्रशिक्षणार्थ्यांना लघुसंशोधन कार्यासंबंधी मार्गदर्शन व प्रोत्साहन मिळावे या हेतूने ऑक्टोंबर 27, 2016 रोजी शैक्षणिक संशोधन उद्‌बोधन कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. यात पुढीलप्रमाणे मार्गदर्शन करण्यात आले.

1) शैक्षणिक संशोधन संकल्पनाः– डॉ. ललिता चंद्रात्रे

2) शैक्षणिक संशोधनाची क्षेत्रे :– डॉ. उशशी गुहा, नागपूर.

3) संशोधन संबधित साहित्याचा अभ्यास :– डॉ. शशी वंजारी, विभाग प्रमुख शिक्षणशास्त्र विभाग, रा.तु.म विद्यापीठ, नागपूर.

4) संशोधन समस्या निवडः–डॉ.इंदुमती भारंबे

4) शैक्षणिक संशोधन पध्दती कार्यशाळाः फेब्रुवारी 13–15, 2016

एम.एड प्रशिक्षणार्थ्यांसाठी फेंब्रुवारी 13–15, 2016 या दोन दिवसात शैक्षणिक संशोधन पध्दती कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते. या कार्यशाळेत फेंब्रुवारी 13, 2016 रोजी पुढील विषयांवर मार्गदर्शन करण्यात आले.

1) शैक्षणिक संशोधन उद्दिष्टे व परिकल्पना – डॉ. अमोल मांडेकर

2) संबंधित साहित्याचा अभ्यास – डॉ. ह्रषिकेश दलाई,

3) संशोधनाची साधने – प्रा. अनघा आंबेकर

4) जनसंख्या व न्यादर्श – डॉ.इंदुमती भारंबे

फेब्रुवारी 15, 2016 रोजी पुढील विषयांवर चर्चा करण्यात आली.

1) संशोधन पध्दती :– डॉ. ललिता चंद्रात्रे

2) शैक्षणिक संख्याशास्त्र :– डॉ. कीर्ती सदार

3) संदर्भ व संदर्भ ग्रंथसूची :– डॉ. राजश्री मेश्राम

या कार्यशाळेत प्रशिक्षणार्थ्यांकडून गटकार्य करवून घेण्यात आले.

❖❖❖❖❖❖

न हि ज्ञानेन सदृशं पवित्रमिह विद्यते।

कालिदास अध्यापक महाविद्यालय

बी.एड्. / एम.एड्. अभ्यासक्रम उद्बोधन कार्यशाळा

05,06 ऑगस्ट 2015

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाचे पदव्युत्तर शिक्षण विभाग व कालिदास अध्यापक महाविद्यालयाद्वारे दि. 05 व 06 ऑगस्ट 2015 रोजी बी. एड्. व एम. एड्. च्या नवीन अभ्यासक्रावर दोन दिवसीय उद्बोधन कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले. या कार्यशाळेचे उद्घाटन विश्वविद्यालयाच्या कुलगुरू, मा. डॉ. उमा वैद्य यांच्या हस्ते झाले. उद्घाटन प्रसंगी विश्वविद्यालयाचे परीक्षा नियंत्रक, मा. डॉ. उमेश शिवहरे, पदव्युत्तर शिक्षणशास्त्र विभागाच्या अधिष्ठाता व या कार्यशाळेच्या समन्वयिका मा. डॉ. ललिता चंद्रात्रे , पदव्युतर शिक्षणशास्त्र विभागाच्या विभाग प्रमुख मा. प्रा. डॉ. इंदुमती भारंबे व अभ्यासमंडळाचे सदस्य डॉ. अर्चना अलोणी मंचावर उपस्थित होते.

आपल्या उद्घाटनपर भाषणात डॉ. उमा वैद्य यांनी आजची सामाजिक व जागतिक परिस्थिती तसेच या जागतिकीकरणाच्या युगात आपल्याला प्रत्येक बाबतीत अद्यावत राहणे आवश्यक आहे व त्या अनुषंगाने आपल्या अभ्यासक्रमांमध्येही बदल करणे गरजेचे आहे हे सांगितले.

उद्घाटनकार्यक्रमाचे प्रास्ताविक डॉ. ललिता चंद्रात्रे यांनी, संचालन प्रा. आशा नासरे यांनी तर आभार प्रदर्शन प्रा.जयश्री भगत यांनी केले.

या दोन दिवसीय कार्यशाळेत दि. 05 ऑगस्टला विश्वविद्यालयाचे परीक्षा नियंत्रक डॉ. उमेश शिवहरे यांचे 'Discussion on CBCS Pattern' या विषयावर, डॉ. अर्चना अलोणी यांचे 'B. Ed. Curriculum Frame work' या विषयावर, डॉ. ललिता चंद्रात्रे यांचे 'Information Regarding B. Ed. Curriculum' या विषयावर, डॉ. ह्रषिकेश दलाई यांचे 'EPC, School Internship & Question Paper Pattern' या विषयावर मार्गदर्शनपर व्याख्यान आयोजित कले गेले.

कार्यशाळेच्या दुस–या दिवशी दि. 06 ऑगस्टला एम. एड्. अभ्यासक्रमाशी निगडीत डॉ. इंदुमती भारंबे यांचे 'Preliminary Information, Curriculum Frame work, (CBCS) & Dissertation' या विषयावर, प्रा. अनघा आंबेकर यांचे 'Theory papers, sessional work & Question Paper pattern' या विषयावर डॉ. किर्ती सदार यांचे 'Field work & Internship' या विषयावर मार्गदर्शनपर व्याख्यान आयोजित केले गेले.

कार्यशाळेच्या समारोपीय कार्यक्रमाचे मुख्य अतिथी म्हणून, संचालक, बी. पी. डी. मा. डॉ. सी. जी. विजयकुमार मंचावर उपस्थित होते. त्यांनी आपल्या मार्गदर्शनपर भाषणात विद्यापीठाद्वारे चालविले जाणारे विविध अभ्यासक्रम, भविष्यात राबविले जाणारे उपक्रम, संस्कृतच्या प्रचार व प्रसारासाठी विश्वविद्यालयाद्वारे राबविले जाणारे उपक्रम व बी. एड्. व एम. एड्. उत्तीर्ण विद्यार्थ्यांसाठी भविष्यात राबविल्या जाणा–या विविध योजना यावरही प्रकाश टाकला.

या कार्यशाळेसाठी संस्कृत विश्वविद्यालयाशी संलग्नित बी. एड्. महाविद्यालयांचे प्राचार्य, शिक्षक व संस्थाचालक तसेच अभ्यासमंडळाचे सदस्य उपस्थित होते.

संस्कृत सप्ताह

26.08.2015 ते 01.09.2015

कवि कुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयात दि. 26.08.2015 ते 01.09.2015 दरम्यान संस्कृत सप्ताहाच्या निमित्ताने विश्वविद्यालयाच्या विविध विभागांतर्फे विविध स्पर्धा घेण्यात आल्या. त्यात वक्तृत्व, कथाकथन, प्रश्नमंजूषा, निबंध लेखन, शुभेच्छापत्र तयार करणे, गीतगायन, एकपात्री प्रयोग, संस्कृत श्लोक अंताक्षरी इ. स्पर्धांचा समावेश होता. कालिदास विश्वविद्यालयाच्या अध्यापक महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांनी या स्पर्धांमध्ये उत्स्फूर्तपणे सहभाग घेतला.

संस्कृत सप्ताहाचा समारोपीय कार्यक्रम दि.01.09.2015 रोजी घेण्यात आला. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी विश्वविद्यालयाच्या मा. कुलगुरू, डॉ. उमा वैद्य होत्या. प्रमुख अतिथि म्हणून रा.तु.म. नागपूर विद्यापीठाचे प्र–कुलगुरू डॉ. योगानंद काळे व विशेष अतिथि म्हणून भोपाळ येथील बँक अधिकारी व संस्कृत भाषा अनुरागी श्री रत्नाकर दाबके यांची उपस्थिती होती. विद्यापीठ नियोजन विकास मंडळाचे संचालक डॉ. सी.जी. विजयकुमार मंचावर उपस्थित होते.

संस्कृत भाषा ही मानवावर संस्कार करणारी भाषा असल्याने या भाषेतील मूल्यविचारांचे अनुसरण करणे हे संस्कृत भाषा शिकणा–याचे कर्तव्य आहे, नव्हे ते त्याने सुजाणपणे केले पाहिजे' असे डॉ. योगानंद काळे म्हणाले.

अध्यक्षीय भाषणात डॉ. उमा वैद्य म्हणाल्या, संस्कृत भाषे संदर्भात जे चांगले आहे त्याचे मंथन समाजासमोर करणे स्वागतार्ह आणि औचित्यपूर्ण आहे, पण संस्कृत भाषेच्या शुध्दीविषयक तसेच तिच्या सुचारू वापराबाबत आपण अधिक जागरूक असण्याची गरज आहे.'

कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन डॉ. शिवराम भट, इतिवृत्त वाचन डॉ. सी.जी. विजयकुमार यांनी तर आभार प्रदर्शन डॉ. जयवंत चौधरी यांनी केले. कार्यक्रमाला सर्व अधिष्ठाता, प्राध्यापक, शिक्षकेतर कर्मचारी व विद्यार्थी उपस्थित होते. कार्यक्रमाची सांगता वंदे मातरम् ने झाली.

शिक्षक दिन

दि.05.09.2015

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाचे अध्यापक महाविद्यालय व सर्व विभागांद्वारे दि.05.09.2015 रोजी शिक्षक दिन साजरा करण्यात आला. कार्यक्रमाचे प्रमुख अतिथी म्हणून संस्कृत विश्वविद्यालयाचे कुलसचिव मा. डॉ. अरविंद जोशी व अध्यक्ष मा. डॉ. मधुसूदन पेन्ना, अधिष्ठाता, दर्शन विभाग, मंचावर उपस्थित होते. अन्य मान्यवरांमध्ये डॉ. सी. जी. विजयकुमार, बी. पी. डी. संचालक, क. का. सं. वि., डॉ. इंदुमती भारंबे, विभाग प्रमुख, पदव्युत्तर शिक्षण विभाग मंचावर उपस्थित होते.

प्रमुख अतिथी डॉ. अरविंद जोशी हयांनी आजच्या बदलत्या परिस्थितीत शिक्षकांच्या वाढत्या जबाबदा–यांवर प्रकाश टाकला. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष डॉ. मधुसूदन पेन्ना यांनी आजचे विद्यार्थी कसे प्रत्येक बाबतीत जागरूक झालेले आहेत आणि त्या अनुषंगानेच शिक्षक घडवले गेले पाहिजेत हे सांगितले.

कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक डॉ. कीर्ती सदार यांनी, संचालन प्रा. आशा नासरे यांनी व आभार प्रदर्शन डॉ. अमोल मांडेकर यांनी केले. या प्रसंगी सर्व विभागांचे अधिष्ठाता, विभाग प्रमुख, शिक्षक, शिक्षकेत्तर कर्मचारी व विद्यार्थी उपस्थित होते. कार्यक्रमाची सांगता वंदेमातरम् ने झाली.

सूक्ष्म अध्यापन कार्यशाळा

21.10.2015 ते 30.10.2015

कालिदास विश्वविद्यालयाच्या अध्यापक महाविद्यालयात दि. 21.10.2015 ते 30.10.2015, या कालावधीत सात दिवसीय सूक्ष्म अध्यापन कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले. या कार्यशाळेचे उद्घाटन पदव्युत्तर शिक्षणशास्त्र विभागाच्या अधिष्ठाता डॉ. ललिता चंद्रात्रे यांच्या हस्ते करण्यात आले. या कार्यशाळेत बी.एड्. व एम.एड्. च्या शिक्षकांनी सूक्ष्म अध्यापनाची विविध कौशल्ये प्रात्याक्षिकांसह विद्यार्थ्यांना शिकविली. शिक्षकांच्या कौशल्य सादरीकरणानंतर प्रत्येक विद्यार्थ्याने एक–एक कौशल्यावर प्रभुत्व मिळेपर्यंत कौशल्याचा सराव केला. या कार्यशाळेत डॉ. ललिता चंद्रात्रे यांनी 'सूक्ष्म अध्यापनाची संकल्पना' यावर मार्गदर्शन केले. प्रा. आशा नासरे यांनी 'प्रस्तावना कौशल्य' , डॉ. अमोल मांडेकर यांनी 'प्रश्नोत्तर कौशल्य', प्रा. वैशाली सांबरे यांनी 'फलक लेखन कौशल्य', डॉ. हृषिकेश दलाई यांनी 'चेतक बदल कौशल्य', प्रा. हर्षा पाटील यांनी 'स्पष्टीकरण कौशल्य' व प्रा. जयश्री भगत यांनी 'सेतुपाठ' सादर केले.

या कार्यशाळेमुळे विद्यार्थ्यांमध्ये अध्यापनाविषयी आत्मविश्वास निर्माण झाला व मनातील भीती कमी झाली. ही त्यांच्या अध्यापनाची पहिली पायरी होती.

हस्तकला कार्यशाळा

23.11.2015

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या अध्यापक महाविद्यालयात दि.23.11.2015 रोजी एक दिवसीय हस्तकला कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले. या कार्यशाळे करिता प्रमुख अतिथी म्हणून सुरभी कला प्रशिक्षण केंद्र देवनगर, नागपूर येथील श्री. संदिप देशमुख व श्रीमती अंजली मॅडम उपस्थित होते. त्यांनी विद्यार्थ्यांना Poster Making, Chalk Making, Clay Modeling, Envolop Making, Greeting Making, Candle Making ई. विषयांवर प्रात्यक्षिकांसह मार्गदर्शन केले. या कार्यशाळे तबी.एड्. च्या विद्यार्थ्यांनी सक्रिय सहभाग घेतला.

बी.एड्. व एम.एड्.चे सर्व प्राध्यापक यावेळी उपस्थित होते.

अतिथी व्याख्यान 23/02/2016

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या अध्यापक महाविद्यालयात दिनांक 23/02/2016 रोजी अतिथी व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले. हे व्याख्यान दोन सत्रात ठेवण्यात आले होते.

प्रथम सत्राच्या अतिथी मा. डॉ. ललिता चंद्रात्रे (अधिष्ठाता, पदव्युत्तर शिक्षण विभाग, क.का.स.वि.) यांनी पाठ नियोजन, उद्दिष्टे व स्पष्टीकरणांवर आपले व्याख्यान दिले. त्यांनी आपल्या व्याख्यानात उत्तम पाठाचे नियोजन कसे करावे, चांगल्या पाठनियोजनामध्ये उद्दिष्टांचे महत्व आणि पाठाचे स्पष्टीकरण कसे करावे याबद्दल मोलाचे मार्गदर्शन केले.

व्दितीय सत्राचे अतिथी मा. प्रा. श्याम निकोसे (सेवानिवृत्त प्राध्यापक, सेवासदन डी. एड. कॉलेज, नागपूर) यांनी आपल्या व्याख्यानात शैक्षणिक साहित्य निर्मिती व उपयोजन यावर व्याख्यान दिले.त्यांनी शैक्षणिक साहित्याचा उपयोग कशाप्रकारे करावा, उत्कृष्ट साहित्य कमी खर्चात व कमी वेळात पाठानुरूप कसे तयार करावे, त्याचप्रमाणे घरातील किंवा परिसरातील टाकावू वस्तूंचा उपयोग शैक्षणिक साहित्य बनविण्याकरिता कसा करावा हे प्रत्यक्ष करून दाखविले व पाठाला शैक्षणिक साहित्य कसे पूरक ठरतात हे विद्यार्थ्यांना पटवून दिले.

या व्याख्यानामध्ये अध्यापक महाविद्यालयाचे प्राचार्य मा. डॉ. हृषिकेश दलाई यांनी अध्यक्षपद भूषविले. त्यांनी आपल्या अध्यक्षीय भाषणात सांगितले की या अतिथी व्याख्यानांचा मूळ उद्देश पाठनियोजन व शैक्षणिक साहित्यनिर्मिती तर आहेच पण त्यापेक्षाही त्यांचे जास्त उपयोग प्रभावी शिक्षण देण्याकरिता कशाप्रकार करता येईल हा त्यामागचा मुख्य उद्देश्य होता.

कार्यक्रमाचे संचालन प्रा. हर्षा पाटील यांनी तर आभार प्रदर्शन अध्यापक महाविद्यालयाचा विद्यार्थी धनाजी जाधव यांनी केले. कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेकरिता अध्यापक महाविद्यालयाच्या संपूर्ण शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचा–यांनी मोलाचे योगदान दिले.

✦✦✦✦✦

प्रज्वालितो ज्ञानमयः प्रदीपः

प्रकरण दुसरे

विस्तार सेवा अहवाल

राष्ट्रीय सेवा योजना

राज्यस्तरीय राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यक्रम समन्वयक दोन दिवसीय
कार्यशाळा व आढावा आणि नियोजन बैठक
दिनांक 09–10 जुलै 2015

उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग आणि सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे यांच्या संयुक्त विद्यमाने राष्ट्रीय सेवा योजनेचे कार्यक्रम समन्वयक यांची राज्यस्तरीय कार्यशाळा व नियोजन बैठक **दिनांक 09 जुलै व 10 जुलै 2015** रोजी बाहे अकादमी ,पाचगणी येथे आयोजित करण्यात आली होती. या सभेत विश्वविद्यलयाचे डॉ. दिनकर मराठे, कार्यक्रम अधिकारी उपस्थित होते. सदर बैठकीत राज्य स्तरावरच्या विविध उपक्रमांची चर्चा तसेच विद्यापीठाने दत्तक घेतलेल्या 5 गावांमधील कृती आराखडा कार्यान्वयीत करणारी चर्चा करण्यात आली.रा.से.यो.पथके मुनीजन अंतर्गत दरवर्षी गाव दत्तक घेऊन विविध उपक्रम राबवितात. सत्र 2015 –16 मध्ये रा.से.यो. पथकांनी घेतलेल्या दत्तक गाव तसेच तेथे राबविलेल्या उपक्रमांचा आढावा घेण्यात आला

रा.से.यो. कार्यक्रम अधिकाऱ्यांची सभा

दिनांक 20.07.2015

दि. 20 जुलै 2015 रोजी पदव्युत्तर शैक्षणिक विभाग, एन. आय.टी. संकुल, नागपूर येथे सत्र 2015–16 साठी सर्व रा.से.यो. कार्यक्रम अधिकाऱ्यांची सभा आयोजित करण्यात आली होती. सदर सभेसाठी डॉ. हरेकृष्ण अगस्ती ,डॉ. दिनकर मराठे, डॉ. रेणुका बोकारे,डॉ. दिलीप चौधरी, प्रा.अनुप सायरे ,प्रा. विजय मते सदस्य उपस्थित होते. सदर सभेत दत्तक ग्राम योजना , नियमित व विशेष शिबिरांचे आयोजन, रा.से.यो स्वयंसेवकांसाठी डायऱ्यांची खरेदी, सत्र 2015–16 अंकेक्षण अहवाल, कार्यक्रम अधिकाऱ्यांचे प्रशिक्षण या विषयांवर चर्चा करण्यात आली.

उद्‌बोधन वर्ग

दिनांक 03.08.2015

शैक्षणिक सत्र 2015–16 मध्ये क.का. संस्कृत विद्यापीठाच्या शैक्षणिक परिसरातील रा.से.यो. पथकासाठी दि. 03.08.2015 रोजी उद्‌बोधन वर्गाचे आयोजन करण्यात आले होते. या कार्यक्रमात रा.से.यो.समन्वयक डॉ. हरेकृष्ण अगस्ती तसेच रा.से.यो. कार्यक्रम अधिकारी डॉ. दिनकर मराठे आणि डॉ. रेणुका बोकारे उपस्थित होते. सुरुवातीला सत्र 2015–16 मध्ये रा.से.यो मध्ये प्रवेशित विद्यार्थ्यांचा परिचय करून दिला.नंतर रा.से.यो. समन्वयकांनीरा.से.यो. चा इतिहास ,उद्‌दिष्ट आणि राष्ट्रीय स्तरावर रा.से.यो. उपक्रमांची माहिती विद्यार्थ्यांना दिली. विद्यापीठामध्ये मागील वर्षामध्ये रा.से.यो.ची वाटचाल बद्‌दल विद्यार्थ्यांना कल्पना दिली. रा.से.यो. ची कार्यप्रणाली तसेच नियमित व विषेश उपक्रमांच्या आयोजनाबाबत डॉ.मराठे यांनी सविस्तर माहिती दिली. डॉ. बोकारे यांनी आभार प्रदर्शन केले.

आरोग्य शिबिर व रक्तदान शिबिर

दिनांक 15.09.2015

दि. 15.09.2015 रोजी विश्वविद्यालयातर्फे विश्वविद्यालयाच्या शैक्षणिक परिसरात विश्वविद्यालयातील विद्यार्थी आणि कर्मचाऱ्यांसाठी आरोग्य शिबिराचे आयोजन करण्यात आले होते. या शिबिराचे उद्‌घाटन मा. कुलगुरू कुलसचिव आणि आरोग्य शिबिरासाठी डागा

हॉस्पीटल नागपूर येथुन आलेली वैद्यांची चमू, प्राध्यापक, अधिकारी आणि विद्यार्थ्यांच्या उपस्थितीत पार पडला. या कार्यक्रमात वैद्य चमूचे प्रमुख डॉ. नलिनी मेश्राम यांनी मार्गदर्शन केले. उद्घाटनानंतर प्रत्यक्ष तपासणीचे काम सुरु झाले. रक्तगट तपासणी , सिकलसेल या आजाराची तपासणी करण्यात आली होती. रक्तदान शिबिराची संपूर्ण जबाबदारी रा.से.यो पथकाकडे होती. या रक्तदान शिबिरात विद्यार्थी आणि कर्मचारी यांनी उत्साहपूर्वक रक्तदान केले. एकूण 26 युनिट रक्त गोळा करण्यात आले.

रा.से.यो. स्थापना दिवस
दिनांक 24.09.2015

दिनांक 24.09.2015 रोजी विश्वविद्यालयाच्या शैक्षणिक परिसरात कार्यरत रा.से.यो. पथकातर्फे रा.से.यो. स्थापना दिनानिमित्त विशेष व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले होते. सदर उपक्रमात प्रमुख वक्ता म्हणून डॉ. सूभाष तोषिणवाल उपस्थित होते. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी विश्वविद्यालयाच्या नियोजन व विकासमंडळाचे निर्देशक डॉ. विजयकुमार सी.जी. उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक रा.से.यो. समन्वयक डॉ. हरेकृष्ण अगस्ती यांनी केले. प्रमुख वक्तांनी आजच्या काळात युवा विद्यार्थ्यांसमोरील आव्हानांचा आढावा घेतांना त्या समस्यांवर मात करून विद्यार्थ्यांनी समाजकार्यात कक्षा प्रकारे स्वतःला नियोजित करावे आणि स्वतःच्या व्यक्तिमत्व विकसित करावे या विषयावर प्रकाश टाकला. अध्यक्षीय भाषणात डॉ. विजयकुमार यांनी शिक्षणासोबत समाजसेवेचा बाळकडू विद्यार्थ्यांनी या वयात घेतला तर भावी जीवनात उत्तम नागरिक म्हणून समाजाच्या प्रगतीत हातभार लावू शकतील असा विश्वास येथे व्यक्त केला.

रा.से.यो. कार्यप्रसिद्धी सप्ताह
दिनांक 24.09.2015 ते 02.10.2015

दिनांक 24.09.2015 ते 02.10.2015 या कालावधीत रा.से.यो कार्यप्रसिद्धी सप्ताह रा.से.यो. पथकातर्फे साजरा करण्यात आला. या सप्ताहा अंतर्गत दिनांक 29.09.2015 रोजी निबंध आणि वक्तृत्व स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले होते. दोन्ही स्पर्धेमध्ये विद्यार्थ्यांनी सोत्साह सहभाग नोंदविला आहे. वक्तृत्व स्पर्धेसाठी " स्वच्छ भारत अभियानात युवकांची भूमिका " हा विषय ठेवण्यात आला होता. परीक्षक म्हणून आर.एस.मुंडले , धरमपेठ कला व वाणिज्य महाविद्यालय येथील दर्शन विभागातील प्राध्यापिका डॉ. वर्षा जपे तसेच क.का.संस्कृत विश्वविद्यालयाचे वेदांग ज्योतिष विभागाचे डॉ. प्रसाद गोखले हे उपस्थित होते. वक्तृत्व स्पर्धेत प्रथम क्रमांक कु. सुरभी भाके, द्वितीय क्रमांक श्री शुभम डांगे आणि तृतीय क्रमांक श्री. दिलीप सेनाड यांनी प्राप्त केला. निबंध स्पर्धेसाठी भारताच्या प्रगतीसाठी डिजीटल इंडिया या संकल्पनेचा योगदान" हा विषय होता.

आंतरराष्ट्रीय अहिंसा दिवस व गांधी जयंती निमित्त
1) सामान्य ज्ञान स्पर्धा
दिनांक 01.10.2015

क.का.संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या रा.से.यो. तर्फे गांधी जयंती निमित्य दिनांक 01.10.2015 रोजी गांधीजींचे जीवन,कृती आणि कार्य या विषयाला अनुसरून एका सामान्य ज्ञान स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले होते. नागपुरातील सर्व महाविद्यालयीन विद्यार्थी तसेच क.का.संस्कृत विश्वविद्यालयाचे रा.से.यो. स्वयंसेवक आणि विद्यार्थी असे एकूण 350 विद्यार्थी या स्पर्धेत सहभागी झाले होते. यात प्रथम , द्वितीय ,तृतीय आणि प्रोत्साहनपर 05 असे गुणवत्ता यादीत एकूण 08 विद्यार्थ्यांना रोख पारितोषिक देण्यात आले.

2) स्वच्छता अभियान
दिनांक 02.10.2015

गांधी जयंतीला अनुसरून दिनांक 02.10.2015 रोजी सकाळी स्वच्छता अभियान राबविण्यात आला होता. विश्वविद्यालयाच्या शैक्षणिक परिसराची स्वच्छता करण्यात आली. यात विश्वविद्यालयातील रा.से.यो. स्वयंसेवक ,इतर विद्यार्थी, प्राध्यापक आणि कर्मचाऱ्यांनी उत्स्फूर्तपणे सहभाग घेतला. सकाळी 7 ते 9 या वेळेत हे अभियान पार पडले.

3) विशेष व्याख्यान
दिनांक 02.10.2015

गांधीजयंती आणि आंतराष्ट्रीय अहिंसा दिवसाला अनुसरून विश्वविद्यालयाच्या रा.से.यो. पथकातर्फे दिनांक 02.10.2015 रोजी विश्विद्यालयाच्या शैक्षणिक परिसरात व्याख्यानाचा कार्यक्रम आयोजित कण्यात आला होता. या कार्यक्रमात प्रमुख वक्ता म्हणून गांधी विचार धाराचे सुप्रसिद्ध अभ्यासक श्री. श्रीपाद कोठे तर विशेष अतिथि म्हणून विश्वविद्यालयाचे वित्त व लेखाधिकारी डॉ. रामचंद्र जोशी हे उपस्थित होते. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी भारतीय दर्शन,धर्म व तत्त्वज्ञान संकायाचे अधिष्ठाता डॉ. मधुसूदन पेन्ना उपस्थित होते. महात्मा गांधी एक व्यक्ती नसून तत्त्व आहेत हे सर्वांनी अनुभवला पाहिजे असे मत प्रमुख वक्ता श्री कोठे यांनी मांडला. संस्कृत ,संगीत ,स्वच्छता, साधेपणा आणि सत्य या पाच "स कारांचा" प्रत्येकाने अवलंब केला तर प्रत्यकाचे जीवन सार्थक होईल असा आशावाद श्री.कोठे यांनी व्यक्त केला. गांधीजींचा स्वच्छताबद्दलचे विचार मांडतांना असे म्हणाले की, स्वच्छता ही स्वस्थ असण्याची गुरुकिल्ली आहे. बाहय स्वच्छतेसोबत अध्यात्म मार्गाने आंतरिक स्वच्छता टिकवून ठेवली तर व्यक्तिमत्त्व विकासात भर पडेल असे मत त्यांनी व्यक्त केले. महात्मा गांधीजींचे संस्कार हृदयात स्थापित करून प्रत्येक नागरिकाने मी म्हणजे भारत देश असा विचार केल्यास आपल्याला आजच्या विदारक स्थितीतून बाहेर पडणे शक्य होईल असे अध्यक्षीय भाषणात डॉ. पेन्ना म्हणाले. या प्रसंगी स्वच्छता आणि अहिंसाची प्रतिज्ञा उपस्थितांनी घेतली. या कार्यक्रमात विश्वविद्यालयाचे विद्यार्थी,अधिकारी आणि कर्मचारी उपस्थित होते.

राज्यस्तरीय रा.से.यो. समन्वयकांची बैठक
दिनांक 19 –20 डिसेंबर 2015

रा.से.यो. कक्ष, महाराष्ट्र शासन यांच्याकडून राज्यस्तरीय रा.से.यो. समन्वयकांची बैठक व कार्यशाळा दि. 19–20 डिसेंबर 2015 रोजी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद येथे आयोजित करण्यात आली होती. शाळाबाहय मुलांचे सर्वेक्षणावर कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते. या बैठक आणि कार्यशाळेसाठी महाराष्ट्र शासनाच्या शालेय शिक्षण विभागाचे प्रधान सचिव मा. श्री. नंदकुमार, शिक्षण आयुक्त मा. अनुप कुमार आणि महाराष्ट्र शासनाच्या शालेय शिक्षण विभागाचे उपसचिव डॉ. सुवर्णा खरात आणि रा.से.यो. चे राज्य संपर्क अधिकारी मा. डॉ. अतुल साळुंके उपस्थित होते. सदर बैठकीत शाळाबाहय मुलांचे सर्वेक्षण, राज्यस्तरीय प्रजासत्ताक दिन संचलन शिबिर, उत्कर्ष, प्रेरणा आणि साहसी क्रीडा शिबिर, लेखे अहवाल 2014–15 सादर करण्याबाबत, इत्यादी विषयांवर चर्चा करण्यात आली.

रा.से.यो. कार्यक्रम अधिकाऱ्यांची सभा
दिनांक 30.12.2015

दि. 30 डिसेंबर 2015 रोजी पदव्युत्तर शैक्षणिक विभाग, एन. आय.टी. संकुल, नागपूर येथे सत्र 2015–16 साठी विश्वविद्यालयस्तरीय रा.से.यो. विशेष शिबिराचे तसेच शाळाबाहय मुलांचे सर्वेक्षण आणि इतर काही महत्त्वपूर्ण बाबींवर चर्चा करण्यासाठी सर्व रा.से.यो. कार्यक्रम अधिकाऱ्यांची सभा आयोजित करण्यात आली होती. सदर सभेसाठी डॉ. हरेकृष्ण अगस्ती, डॉ. विजयकुमार सी.जी , डॉ.

दिनकर मराठे, डॉ. दिलीप चौधरी ,प्रा.अनुप सायरे सदस्य उपस्थित होते. सदर सभेत विद्यापीठस्तरीय रा.से.यो. विशेष शिबिराचे आयोजन, शाळाबाहय मुलांचे सर्वेक्षण,दत्तक गावांमध्ये स्वच्छ भारत अभियान राबविणे ,रा.से.यो. कार्यक्रम अधिकाऱ्यांच्या प्रशिक्षण, आपत्ति व्यवस्थापन कक्ष स्थापना इ. विषयांवर चर्चा करण्यात आली.

राज्यस्तरीय रा.से.यो. समन्वयकांची बैठक

दिनांक 15 –16 जानेवारी 2016

रा.से.यो. कक्ष, महाराष्ट्र शासन यांच्याकडून राज्यस्तरीय रा.से.यो. समन्वयकांची बैठक दि. 15–16 जानवारी 2016 रोजी गोंडवाना विद्यापीठ, गडचिरोली येथे आयोजित करण्यात आली होती. या सभेत क.का.संस्कृत विद्यापीठाचे रा.से.यो. समन्वयक डॉ. हरेकृष्ण अगस्ती सहभागी झाले होते. गोंडवाना विद्यापीठाचे मा. कुलगुरु, रा.से.यो.राज्य संपर्क अधिकारी मा. डॉ. अतुल साळुंके उपस्थित होते. सदर बैठकीत विद्यापीठ दत्तक गावांमध्ये राबविलेल्या उपक्रमांबाबत, मुनीजन अंतर्गत दत्तक गावांमध्ये उपक्रमांच्या आढावा ,विशेष शिबीरांचे आयोजन, लेखे अहवाल 2014–15, राज्यस्तरीय शिबीरांमधील सहभाग इ. विषयांवर चर्चा करण्यात आली.

विद्यापीठस्तरीय रा.से.यो.विशेष वार्षिक शिबीर

दि. 12 फेब्रुवारी 2016 ते 18 फेब्रुवारी 2016

विषयः– ग्रामस्वच्छतेसाठी लोकनिर्धार

स्थळः–विद्यापीठ दत्तक ग्राम, जि.प.उ.प्राथ. शाळा मोरवा, त. जि. चंद्रपूर

अहवाल

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठ, रामटेक व छात्रवीर राजे संभाजी प्रशासकीय सेवा महाविद्यालय, मोरवा जि. चंद्रपूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने विद्यापीठ दत्तक ग्राम जि.प.उच्च प्राथमिक शाळा मोरवा ता.जि. चंद्रपुर येथे 12 फेब्रुवारी ते 18 फेब्रुवारी 2016 या कालावधीत सात दिवसीय निवासी विशेष वार्षिक शिबीर संपन्न झाले. त्याचा अहवाल पुढीलप्रमाणे.

पूर्वतयारी :–

गुरुवार दि. 11 फेब्रुवारी 2016 सकाळी 11 वाजता शिबिरार्थ्यांनी निवास व्यवस्था, स्नान गश्हाची व्यवस्था, भोजनगश्हाची व्यवस्था, इंधनाची व्यवस्था, पाण्याची व्यवस्था, कार्यक्रमासाठी पेंडालची व्यवस्था, गावात बॅनर लावणे, गावातील लोकांना कार्यक्रम पत्रिका वाटणे इ. शिबीराची पूर्वतयारी केली.

शुक्रवार दि. 12 फेब्रुवारी 2016

शिबीराचा पहिल्या दिवशी सकाळी 8:00 वाजता शिबीरार्थी गावात दाखल झाले. स. 9:00 ते 10 शिबीर स्थळाच्या आजुबाजूचा परिसर स्वच्छ केला. पहिल्या दिवशी गावातील उच्च प्राथमिक शाळेतील विद्यार्थ्यांनी स्वच्छतेसाठी उत्फूर्त प्रतिसाद दिला.

10:30 वाजता विद्यापीठातील इतर शिबीरार्थी शिबीरस्थळी दाखल झाले. सकाळी 11:00 ते 12:00 पर्यंत उद्घाटन कार्यक्रमाची पूर्वतयारी करण्यात आली. दुपारी 1:00 वाजता शिबीराचा उद्घाटन समारंभ सुरू झाला. या कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी राजमाता जिजाऊ बहुद्देशीय शिक्षण प्रसारक मंडळ संस्थेचे अध्यक्ष मा. सुभाषराव ठोंबरे होते तर उद्घाटक म्हणून मा. ना. हंसराजजी अहीर, केंद्रीय रसायन व खते राज्यमंत्री, भारत सरकार, नवी दिल्ली, मुख्य अतिथी म्हणून मा. डॉ. कृष्णकुमार पाण्डेय, अधिष्ठाता क.का.सं.वि, रामटेक, विशेष अतिथी म्हणून मा. डॉ. हरेकृष्ण अगस्ती समन्वय रा.से.यो. क.का.सं.वि. रामटेक हे उपस्थित होते. प्रमुख पाहुणे म्हणुन मा. देवराव भोंगळे, सभापती अर्थ व बांधकाम जि.प.चंद्रपूर,मा. नानाजी पाटील थेरे सरपंच ग्रामपंचायत मोरवा, मा. शंकर खंडाळकर उपसरपंच ग्रामपंचायत मोरवा, मा. महादेवजी पिदुरकर, मा. शोभाताई पिदुरकर अध्यक्ष तंटामुक्त समिती मोरवा, मा. भगवती पिदुरकर ग्रामपंचायत सदस्य मोरवा, मा. शामकांतजी थेरे माजी सरपंच मोरवा, मा. कांताबाई खोब्रागडे ग्रामपंचायत सदस्य मोरवा, मा. रत्नाकर चौधरी संचालक रा.जि.ब.शि.प्र.मं.मोरवा इत्यादी मान्यवर उपस्थित होते.

कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक रा.से.यो. कार्यक्रम अधिकारी व शिबिर प्रमुख प्रा. दिलीप चौधरी व सूत्रसंचालन प्रा. सारिका मेश्राम सहाय्यक कार्यक्रम अधिकारी यांनी तर आभार प्रदर्शन प्रा. संदेश

वनकर यांनी केले यावेळी गावकरी व स्वयंसेवक बहुसंखेने उपस्थित होते. उद्घाटन समारंभानंतर स्वयंसेवकांनी ग्राम सर्वेक्षण केले सायंकाळी 6:00 ते 8:00 वाजता गट विभागणी व गट प्रमुखाची निवड व कामाचे वाटप करण्यात आले.

शनिवार दि. 13 फेब्रुवारी 2016

दिनांक 13 फेब्रुवारी 2016 रोजी शनिवारी स्वयंसेवकांनी सकाळी 5.30 ते 6:00 जागरण केले. सकाळी 6:00 ते 6:15 वाजता प्रार्थना व तुकारामाचे अभंग वाचन केले. 6:15 ते 7:00 दरम्यान प्रभात फेरी काढण्यात आली. प्रभात फेरीत राष्ट्रीय सेवा योजनेचे नारे लावून लोकांना शिबीराकडे आकर्शित करण्यात आले. 7:00 ते 7:30 दरम्यान स्वयंसेवकांना चहा व नास्ता देण्यात आला.

श्रमदानः—

सकाळी 8:00 ते 11:00 या दरम्यान श्रमदानातून गावातील संपूर्ण रस्त्याची स्वच्छता, नाल्याची स्वच्छता करण्यात आली. त्याच प्रकारे गावातील लोकांना स्वच्छतेबद्दल प्रेरित करण्यात आले. तसेच विद्यार्थ्यांनी घनकचरा व्यवस्थापनाकरीता कचऱ्याचे टाके बांधकामासाठी एक ट्रॅक्टर रेती जमा करून भरणे व शिबीर स्थळी आणून खाली करण्याचे काम केले.

बौद्धिक सत्रः—

दुपारी 2 ते 3 वाजता या उपक्रमाअंतर्गत **''स्पर्धा परीक्षेतील संधी आणि ग्रामीण विद्यार्थी''** या विषयावर ना. नितेश गोहणे पोलीस उपनिरीक्षक, आष्टी यांनी मार्गदर्शन केले. त्यामध्ये MPSCo UPSC यासारख्या स्पर्धा परीक्षांची तोंडओळख करून दिली, त्याची पूर्व तयारी करताना कोणते पुस्तक वाचावेत, वयाच्या कोणत्या वयापासुन सुरूवात करावी यांचे मार्गदर्शन करण्यात आले होते. त्याच प्रकारे जि.प.उच्च प्राथमिक शाळा मोरवा येथील शिक्षक आणि गावकरी उपस्थित होते.

सामाजिक उत्तरदायित्व उपक्रमः—

दुपारी 3 ते 6 वाजता या उपक्रमांतर्गत **महिला मेळावा'बालसंगोपन— शिक्षण व संस्कार'** या विषयावर मा. इंजि. चंद्रकांत जाधव, उर्जानगर यांनी मार्गदर्शन केले. या मार्गदर्शनातून मुलांना कसे घडवायचे व संस्कार कसे करायचे याचे मार्गदर्शन केले. याप्रसंगी गावातील जवळपास 800 महिलांची उपस्थिती होती.

लोकजागरः—

सायं 7 ते 8 वाजता या उपक्रमांतर्गत '**मी गाडगे बाबा बोलतोय'** हा ग्रामस्वच्छतेवर आधारित एकल पात्री प्रयोग मा. गजानन घुमे, शिक्षक, भद्रावती यांनी सादर केला. या एकलपात्री प्रयोगातून गावाच्या स्वच्छतेवर, अंधश्रध्देबद्दल ग्रामस्थांना प्रबोधित केले. या कार्यक्रमास गावकऱ्यांनी उत्कृष्ठ प्रतिसाद दिला.

लोकरंजनातून लोकप्रबोधनः—

रात्रि 8:00 ते 10:00 या उपक्रमाला दिलेल्या नावाप्रमाणे लोकरंजनाचे व लोकप्रबोधनाचे कार्य स्वंयसेवकांनी केले. यात स्वंयसेवकांनी नृत्य त्याच प्रकारे प्रामुख्याने व्यसन मुक्तीवर नाटिका सादर करून लोकांचे प्रबोधन केले.

रविवार दि. 14 फेब्रुवारी 2016

दिनांक 14 फेब्रुवारी 2016 रोजी रविवार ला शिबिराचा तिसरा दिवस होता. या दिवशी स्वयंसेवकांनी 5:30 ते 6:00 प्रातःविधी व जागरण केले. सकाळी 6:00 ते 6:15 या कालावधीत प्रार्थना, राज्यघटना, तुकारामाचे अभंग वाचन केले. यानंतर 6:15 ते 7:00 या दरम्यान प्रभात फेरी काढण्यात आली स्वच्छतेचे नारे देण्यात आले. सकाळी 7:00 ते 7:30 दरम्यान आरोग्याची समृध्दता राखण्यासाठी योगासन करण्यात आले. सकाळी 7:30 ते 8:00 दरम्यान चहा व नास्ता केला.

श्रमदानः—

सकाळी 8:00 ते 11:00 या दरम्यान श्रमदानातून मोरवा गाव ते चारगाव हा रस्ता स्वच्छ करण्यात आला तसेच वृक्षारोपणासाठी 20 खड्डे खोदण्यात आले. घनकचरा व्यवस्थापनाकरिता कंपोस्ट खत टाके निर्मितीची जागा स्वच्छ करून ले—आऊट टाकण्यात आले.

बौद्धिक सत्र —

दुपारी 2:00 ते 3:00 या दरम्यान '**बदलते जागतिक अर्थकारण आणि भारतीय युवकांपुढील आव्हाने**' या विषयावर मा. प्रा. मनोज ढोलणे छा.रा.सं.प्र.से.महा. मोरवा यांनी मार्गदर्शन करून भारतातील युवकांना समोर येणाऱ्या आव्हानांना सामोरे जाण्याचा मार्ग सांगितला.

सामाजिक उत्तरदायित्व उपक्रमः—

दुपारी 3:00 ते 6:00 या दरम्यान '**शेतकरी मेळाव्याचे आयोजन**' करण्यात आले होते. या कार्यक्रमाला मा. पी.एन. येरगुडे, तालुका कृषी अधिकारी चंद्रपूर उद्घाटक म्हणुन उपस्थित होते. तसेच मार्गदर्शक म्हणून मा. सतीश पिंपळे, प्रयोगशील शेतकरी वणी यांनी फायद्याची शेती कशी करावी याचे उदाहरणासहीत उत्तम असे मार्गदर्शन केले. प्रमुख अतिथी म्हणून मा. सुधाकरजी खरवडे, उपाध्यक्ष, रा.जि.ब.शि.प्र, मं, मोरवा उपस्थित होते.

लोकजागरः—

सायंकाळी 7:00 ते 8:00 या दरम्यान लोकजागर या उपक्रमातून **अंधश्रद्धा भ्रम व वास्तव '** या विषयावर चमत्काराचे प्रयोग सादर करून मा. इंजि. प्रदीप अडकीने, कनिष्ठ अभियंता सा.बा.विभाग चंद्रपुर यांनी मार्गदर्शन केले. यात गावकऱ्यांचा मोठया प्रमाणात सहभाग होता.

लोकरंजनातून लोकप्रबोधनः—

रात्रि 8:00 ते 10:00 या दरम्यान स्वयंसेवकांनी लोकरंजनाचे व लोकप्रबोधनाचे कार्य केले. यात स्वयंसेवकांनी अंधश्रद्धेवर नाटिका सादर करून लोकांचे अंधश्रद्धेवर प्रबोधन केले.

सोमवार दि. 15 फेब्रुवारी 2016

दिनांक 15 फेब्रुवारी 2016 रोजी सोमवारी शिबीराच्या चौथ्या दिवशी स्वयंसेवकांनी सकाळी 5:30 ते 6:00 या दरम्यान प्राथविधी व जागरण केले. तसेच 6:00 ते 6:15 या दरम्यान प्रार्थना, राज्यघटना, व तुकारामाचे अभंग वाचन केले. सकाळी 6:15 ते 7:00 या दरम्यान प्रभात फेरी काढुन पथनाटयाद्वारे लोकांचे प्रबोधन केले. सकाळी 7:00 ते 7:30 दरम्यान आरोग्याचे समृध्दता राखण्यासाठी योगासने केली. यानंतर 7:30 ते 8:00 दरम्यान स्वयंसेवकांनी चाहा व नास्ता केला.

श्रमदान :—

सकाळी 8:00 ते 11:00 या दरम्यान स्वयंसेवकांनी श्रमदानातून वृक्षारोपणासाठी 40 खड्डे खोदले. तसेच रस्त्याची स्वच्छता करून रस्ता सुंदर केला. चारगांव व मोरवा येथे नाली सफाई केली. कंपोस्ट खताच्या टाक्याच्या बांधकामासाठीचे 8 फुट 4फुट चे 4 खड्डे (चार फूट खोल) असे तयार केले.

बौद्धिक सत्र :—

दुपारी 2:00 ते 3:00 या दरम्यान बौद्धिक उपक्रमा द्वारे '**समाज माध्यमांचा भडिमार आणि आजचा युवक**' या विषयावर मा. नरेन गेडाम, निरीक्षक आदिवासी एकात्मिक प्रकल्प कार्यालय चंद्रपुर यांनी मार्गदर्शन केले.

सामाजिक उत्तरदायित्व उपक्रमः—

दुपारी 3:00 ते 6:00 या दरम्यान **'उद्योजकता मार्गदर्शन शिबीर'** संपन्न झाले. यात मार्गदर्शक विनायकराव धोटे संचालक वनीता उद्योग समुह चंद्रपुर यांनी उद्योग कसा उभारावा यावर मार्गदर्शन केले. या शिबीराचे उद्घाटक म्हणून मा. प्रविण शंकर, महाव्यवस्थापक, धारीवाल इंन्फ्रा. प्रा. लि. चंद्रपूर हे उपस्थित होते

लोकजागरः—

सायंकाळी 7:00 ते 8:00 या कालावधीत **'पर्यावरण व मानव'** या विषयावर मार्गदर्शक मा. प्रा. वाय. वाय. दुधपचारे जनता महाविद्यालय चंद्रपुर यांनी मार्गदर्शन केले. यात त्यांनी पर्यावरणीय समस्या व त्यावर उपाय व यात मानवाची भूमिका स्पष्ट केली.

लोकरंजनातून लोकप्रबोधनः—

रात्री 8:00 ते 10:00 या कालावधीतून लोकरंजनातून लोकप्रबोधनाद्वारे स्वयंसेवकांनी नृत्य स्त्रियांच्या समस्या व आजचा युवक यावर नाटय सादर करून लोकांचे प्रबोधन केले.

मंगळवार दि. 16 फेब्रुवारी 2016

दिनांक 16 फेब्रुवारी 2016 रोज मंगळवार शिबीराचा पाचवा दिवस या दिवसी सकाळी 5:30 ते 6:00 या दरम्यान स्वयंसेवकांनी प्रातंविधी व जागरण, सकाळी 6:00 ते 6:15 या दरम्यान प्रार्थना, राज्यघटना व तुकारामाचे अभंग वाचन करून राष्ट्रीय सेवा योजनेचे नारे देवून लोकांचे प्रबोधन केले. सकाळी 7:00 ते 7:30 दरम्यान सम्रृध्द आरोग्यासाठी योगासने केली व 7:30 ते 8:00 दरम्यान स्वयंसेवकांनी चहा व नास्ता केला.

श्रमदानः—

सकाळी 8:00 ते 11:00 दरम्यान स्वयंसेवकांनी श्रमदानातून चारगाव येथील भूमिगत बंधाऱ्याचे काम केले. यात अंदाजे 20 फूट लांब व 4 फुट रूंद, 2 फुट खोल दोन भूमिगत बंधारे बांधण्यात आले. वृक्षारोपणासाठी 45 खड्डे तयार करण्यात आले. व संपूर्ण 105 खड्डयांमध्ये खत भरण्यात आले.

बौद्धिक सत्रः—

दुपारी 2:00 ते 3:00 वाजता बौध्दिक उपक्रमाद्वारे **'व्यसनमुक्ती एक आव्हान'** या विषयावर डॉ. सी.जी. विजयकुमार, क.का.सं. वि.रामटेक यांनी मार्गदर्शन केले यातून त्यानी व्यसनाचे विविध प्रकार व दुष्पपरिणाम सांगीतले तसेच यापासून तरूणांनी कसे दूर राहावे याचे उपाय देखील सांगितले.

सामाजिक उत्तरदायित्व उपक्रमः—

दुपारी 3:00 ते 6:00 या कालावधीत सामाजीक उत्तरदायित्व उपक्रमाद्वारे **'आरोग्य तपासणी शिबिराचे'** आयोजन करण्यात आले. उद्घाटक म्हणुन डॉ. संजय घाटे प्रसिध्द सिव्हील सर्जन हे उपस्थित होते. या शिबीरात डॉ. चेतन खुटेमाटे, प्रसिध्द नेत्र रोग तज्ञ चंद्रपुर मा. डॉ. सचिन भेदे प्रसिध्द मेंदु व मानसिक रोग तज्ञ चंद्रपुर मा. डॉ. विनोद माहुरकर प्रसिध्द चर्मरोग तज्ञ चंद्रपूर मा. डॉ. सुशील बलकी, जनरल फिजीशियन, चंद्रपुर, मा. डॉ. प्रमोद भोयन, बालरोग तज्ञ, चंद्रपुर उपस्थित होते. या शिबीरात डोळयाचे आजार, त्वचेचे आजार, छोटया मुलांचे आजार, बी.पी मधुमेह, मेंदूचे आजार,पोटाचे व किडनीचे आजार इ. आजारांची तपासणी केली. यात 350 रूग्णांची तपासणी करण्यात आली.

लोकजागरः—

सायंकाळी 7:00 ते 8:00 वाजता '**पाणी व घनकचरा व्यवस्थापन**' या विषयावर मा. संजय वैद्य, नगर सेवक म.न.पा. चंद्रपूर यांनी या विषयाचे महत्व पटवून देवून लोकांना जागृत केले.

लोकरंजनातून लोकप्रबोधनः—

रात्री 8:00 ते 10:00 या दरम्यान स्वयंसेवकांनी नृत्य कला,नाटिका व गीते सादर करून लोकांचे प्रबोधन केले.

बुधवार दि. 17 फेब्रुवारी 2016

दिनांक 17 फेब्रुवारी 2016 रोजी बुधवारला शिबीराचा सहावा दिवस या दिवशी स्वयंसेवकांनी सकाळी 5:30 ते 6:00 प्रातविधी व जागरण केले सकाळी 6:00 ते 6:15 वाजता प्रार्थना, राज्यघटना व तुकारामाचे अभंग वाचन केले 6:15 ते 7:00 दरम्यान प्रभात फेरी काढण्यात आली. प्रभात फेरी राष्ट्रीय सेवा योजनेचे नारे लावून लोकांना शिबीराकडे आकर्षित करण्यात आले. 7:00 ते 7:30 दरम्यान योगासने करण्यात आली 7:30 ते 8:00 या दरम्यान स्वयंसेवकांना चाय व नास्ता देण्यात आला.

श्रमदानः—

सकाळी 8:00 ते 11:00 या दरम्यान श्रमदानातून 105 वृक्षांची रस्त्याच्या दुतर्फा लागवड करण्यात आली. कम्पोस्ट खतासाठी करण्यात येणाऱ्या सिमेंट व विटांच्या टाकीचे बांधकाम पूर्ण करण्यात आले. तसेच जि. प. उच्च प्राथमिक शाळेच्या आवारातील फुलझाडांच्या कॅरी मध्ये खते व माती भरण्यात आली.

सामाजिक उत्तरदायित्व उपक्रमः—

दुपारी 2:00 ते 3:00 वाजता सामाजिक उत्तरदायित्व उपक्रमाद्वारे '**रक्तदान व रक्तगट तपासणी**' शिबीराचे आयोजन करण्यात आले होते. यात मार्गदर्शक व सहभाग म्हणून जिल्हा सामान्य रूग्णालय चंद्रपूर येथील चमू उपस्थित होते. यात एकूण 35 गावकरी व शिबीरार्थ्यांनी रक्तदान केले.

समारोप समारंभः—

सायंकाळी 5:00 वाजता शिबीराच्या समारोपीय कार्यक्रमास सुरूवात झाली या कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी मा. डॉ. सी.जी. विजयकुमार, संचालक, विद्यापीठ नियोजन व विकास मंडळ, क.का.सं. विद्यापीठ रामटेक, नागपुर, विशेष अतिथी डॉ. हरेकृष्ण अगस्ती, समन्वयक, रा.से.यो, क.का.सं.वि.रामटेक हे उपस्थित होते. प्रमुख पाहुणे म्हणुन मा. शिवाजीराव ढुमणे, सचिव रा.जि.ब.शि.प्र.मं. मोरवा सरपंच नानाजी थेरे, उपसरपंच शंकर खांडारकर, मा. सुरेखाताई पाटील, जि.प. सदस्य चंद्रपूर, मा. दिनेश चोखारे माजी बांधकाम सभापती जि.प. चंद्रपुर मा. प्रा. डॉ. एन.एस. गिरडे जिल्हा समन्वय रा.से.यो. चंद्रपूर मा. नरेद्र डोर्लीकर पोलीस पाटील मोरवा प्रा. भैसारे सर इत्यादी उपस्थित होते. शिबीराचे अहवाल वाचन प्रा. मनोज ढोलणे यांनी केले त्यावेळी शिबीरात सहभागी स्वयंसेवकांनी आपले अनुभव कथन केले व गावाचे प्रतिनिधी म्हणून शंकर खांडाळकर उपसरपंच मोरवा यांनी आपले मनोगत व्यक्त केले. या कार्यक्रमाला गावातील नागरिक व विद्यार्थी बहुसंख्येने उपस्थित होते.

शिबिरातील विशेष स्मरणीय नोंदी

वृक्षारोपणः—

राष्ट्रीय सेवा योजना पथकाच्या वतीने जि. प. उच्च प्राथमिक शाळा, मोरवा च्या पटांगणात तसेच मोरवा ते चारगांव या रस्त्याच्या दोन्ही बाजूने शोभेच्या 105 पॉम वृक्षांचे वृक्षारोपण करण्यात आले. तसेच यातील 36 वृक्षांना ग्रामपंचायतीच्या सहकार्याने लोखंडी ट्री —गार्ड व उर्वरीत 59 वृक्षांना श्रमदानातून बांबूचे ट्री—गार्ड तयार करून लावण्यात आले.

कंपोस्ट खताचे खड्डे निर्मितीः—

राष्ट्रीय सेवा योजना पथकाच्या वतीने जि. प. उच्च प्राथमिक शाळा, मोरवाच्या पटांगणात गावातील घनकचरा व्यवस्थापनाच्या दृष्टीने कचऱ्यातून कंपोस्ट खत निर्मितीसाठी खड्डे खोदून त्यावर बांधकाम करण्यात आले. यात ओला व सुखा कचरा यापासून कंपोस्ट खत तयार करण्यासाठी 8 फूट x 4 फूट आकाराचे 4 फूट खोल असे सिमेंट विटांचे पक्के बांधकाम असलेले चार कंपोस्ट बेड तयार करण्यात आले.

उत्स्फूर्त लोकसहभागः—

या शिबीरासाठी गावातील नागरिक व प्रमुख पदाधिकाऱ्यांनी उत्स्फूर्त रीत्या प्रतिसाद दिला. कामासाठी आवश्यक साहित्य, श्रमदानातील सहभाग, विविध कार्यक्रमातील उपस्थिती इत्यादी महत्वाच्या बाबी होत. त्याचप्रमाणे शिबीरार्थ्यांनी गावातील गावकऱ्याची मने जिंकली याचीच पावती म्हणून सर्व शिबीरार्थ्यांना गावातील काही कुटुबांनी स्नेह भोजनाचे निमंत्रण दिले. यामध्ये महादेव सखाराम पिदुरकर, शामकांत थेरे, महादेव नागोबा पिदुरकर यांनी शिबीर स्थळी भोजन दिले. तसेच मा. वरभे साहेब, तलाठी व माणीकराव थेरे यांनी नास्ता दिला. हा अनुभव लोक सहभागाच्या दृष्टीने अत्यंत महत्वाचा व वेगळा होता.

समारोपः—

सत्र 2016 मध्ये आयोजित वरील विद्यापीठस्तरीय विशोष वार्ष्किक शिबीरा दरम्यान अनेक महत्वपूर्ण नोंद घेण्यासारख्या घटना व अनुभव आले. विशेष म्हणजे वरील शिबीर संपूर्णपणे स्वंयसेवक व स्वंयसेविका यांच्या नियोजनातून व उत्कृष्ठ व्यवस्थापनातून यशस्वीरित्या संपन्न झाले. या शिबीरातील बौद्धिक, सामाजिक उत्तरदायित्व व लोकजागर या वैशिष्ट्यपुर्ण उपक्रमातुन गावकऱ्यांचा उत्स्फुर्त सहभाग लाभला. महिला मेळावा, शेतकरी मेळावा, उद्योजकता शिबीर, आरोग्य तपासणी शिबीर, रक्तदान शिबीर, वृक्षारोपण, कंपोस्ट खत निर्मिती करीता बेड निर्मीती, भूमिगत बंधारे निर्मिती, गावातील कुटुंबासोबत स्नेह भोजन इत्यादी अविस्मरीणीय बाबी आहेत.

शिबीराला भेट देणाऱ्या अनेक मान्यवरांनी विशेषता मा. डॉ. सी. जी. विजयकुमार, मा. डॉ. हरेकृष्ण अगस्ती, डॉ. कृष्णकुमार पाण्डेय, माजी आमदार वामनरावजी चटप, व आमच्या संस्थेचे सर्व पदाधिकारी यांनी केलेले शिबीराचे कौतुक उत्साहवर्धक होते. या शिबीराच्या यशस्वीतेकरीता सर्व शिबीरार्थी व गावकरी यांचे योगदान आहे. तरी यामध्ये मा. भगवती पिदुरकर, उपसरपंच शंकरजी खांडाळकर, डॉ. दिनकर मराठे, प्रा. अनुप सायरे, प्रा. मनोज ढोलणे, प्रा. सुनिल खरवडे, प्रा. विष्णू बोरकर, प्रा. सारीका मेश्राम, प्रा. चंदनखेडे मॅडम, प्रा. संदेश वनकर, प्रा. लक्ष्मण खंडागळे, मा. नानाजी पाटील थेरे, सरपंच मोरवा ग्रामपंचायत, साहील येलेट्टीवार, कु. मृणाल खोब्रागडे, प्रणय चुदरी, मोहित बाचिकवार, नितीन धगडी यांचे विशेष योगदान आहे.

हे शिबीर आयोजित करण्याची परवानगी देवून शिबीराच्या यशस्वीतेकरीता मार्गदर्शन केल्याबद्दल विद्यापीठाचे मा. कुलगुरु तसेच विद्यापीठातील सर्व अधिकारी, महाविद्यालय आणि त्याची संस्था, शिबिर प्रमुख डॉ. दिलीप चौधरी आणि त्यांची चमू व छात्रवीर राजे संभाजी प्रशासकीय संस्थेचे पदाधिकारी, महाविद्यालयाच्या प्राचार्या सर्व रा.से.यो. कार्यक्रम अधिकारी यांचे मनःपूर्वक आभार.

हस्तलिखित स्रोत केंद्र

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक येथे राष्ट्रीय पाण्डुलिपी मिशन नवी दिल्ली, यांचे मान्यताप्राप्त हस्तलिखित स्रोत केंद्र, वर्ष 2004 पासून कार्यरत आहे. विदर्भ व मराठवाडा या भागातील हस्तलिखितांच्या माहिती संग्रहणाचे काम व हस्तलिखितांची उपलब्धता व त्यांच्या बद्दलची समाजात जागृती निर्माण करण्याचे काम हस्तलिखित स्रोत केंद्र, रामटेक व्दारा करण्यात येत आहे.

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय रामटेंक व राष्ट्रीय पांडुलिपी मिशन, नवी दिल्ली यांच्या नावे दि. 28.09.2015 रोजी कराराचे नवीनीकरण करण्यात आले तसेच रु. 4.5 लाख निधी सद्य केन्द्राला प्राप्त झाला आहे.

हस्तलिखितांची माहिती संग्रहण व संग्रहित माहिती राष्ट्रीय पांडुलिपी मिशन नवी दिल्ली यांना पाठवावयाची जबाबदारी हस्तलिखित स्रोत केंद्र, रामटेक ची आहे. तसेच हस्तलिखितांची सूची तयार करणे, माहिती संग्रहित करणे, हस्तलिखितांबद्दलची समाजात जागृती निर्माण करणे इ. सद्यस्थितीत हस्तलिखित स्रोत केंद्र, रामटेक येथे 1 समन्वयक व 2 सर्व्हेअर कार्यरत आहेत.

समन्वयकः

डॉ. मधुसूदन पेन्ना – नोव्हेंबर 2004 ते नोव्हेंबर 2006

डॉ. विजयकुमार– डिसेंबर 2006 ते नोव्हेंबर 2007

डॉ. हर्षिदा दवे – डिसेंबर 2007 ते जानेवारी 2009

डॉ. दीपक कापडे – फेब्रुवारी 2009 ते मार्च 2013

डॉ. प्रसाद गोखले – मार्च 2013 पासून अद्याप पर्यन्त कार्यरत आहे.

जागृती अभियानः

व्याख्यानमाला –

हस्तलिखित स्रोत केंद्र, रामटेक व्दारा व्दारा समाजात हस्तलिखितांची जागृती निर्माण व्हावी या दृष्टीकोणातून वर्ष 2015–16 साली हस्तलिखितांचे महत्त्व, लेखन कलेचा इतिहास, प्राचीन भारतातील लेखन सामुग्री, ब्राह्मी व खरोष्ठी लिपिंचा परिचय, तसेच ग्रंथ व मोडी लिपींचा परिचय, हस्तलिखितांचे संरक्षण व संवर्धनाचे उपाय, लिपिशास्त्राचा परिचय, सांस्कृतिक महत्त्व, सचित्र हस्तलिखित या विषयांवर व्याख्यान घेण्यात आले.

डॉ. नन्दा पुरी, नागपूर, डॉ. मधुसूदन पेन्ना, नागपूर, डॉ. विजयकुमार, नागपूर, डॉ. गोपीकृष्णन् रघु, कोलकत्ता, प्रा. पराग जोशी, नागपूर, डॉ. जयवंत चौधरी, नागपूर अश्या तज्ञ व्यक्तिंनी व्याख्यान दिली.

कार्यशाळा –

हस्तलिखित स्रोत केंद्र, रामटेक व्दारा वर्ष 2015–16 साली लिपि कार्यशाळा घेण्यात आली. या कार्यशाळेत ग्रन्थ, ब्राह्मी, खरोष्ठी, मोडी लिपींचा समावेश होता.

मॅन्युस्क्रिप्ट दिवस –

समाजात हस्तलिखितांबद्दची जागृती निर्माण व्हावी या दृष्टिकोणातून च हस्तलिखितांची जोपासना करणे ही काळाची गरज या उद्देशाने हा दिवस महत्त्वाचा ठरला.

हस्तलिखित पाठयक्रम –

हस्तलिखितांबद्दलचे ज्ञान व संशोधन व्हावे या दृष्टिकोणातून हस्तलिखितशास्त्रात पदविका अभ्यासक्रम पण वर्ष 2015–16 साली चालविण्यात आला होता. या अभ्यासक्रमाला सुध्दा विद्यार्थ्यांचा उत्तम प्रतिसाद होता.

❖❖❖❖❖❖

इंद्रधनुष्य – 2015

इंद्रधनुष्य 2015 या 13 वा राज्यस्तरीय आंतरविद्यापीठ युवामहोत्सव 2015 कार्यक्रमाचे दि. 22.01.2016 ते 26.01. 2016 या कालावधीत राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठ नागपूर येथे संपन्न झाला. या कार्यक्रमामध्ये आपल्या विश्वविद्यालयाच्या चमूने विविध स्पर्धेमध्ये सहभाग घेतला होता. सदर महोत्सवात विविध कला प्रकारामध्ये एकूर्ण 28 विद्यार्थी आणि 02 प्राध्यापकाचा समावेश होता.

या महोत्सवामध्ये उद्घाटन समारंभामध्ये कार्यक्रमाचे उद्घाटक मा. डॉ. नरेंद्र जाधव अर्थतज्ञ माजी सदस्य राष्ट्रीय योजना आयोग, भारत सरकार प्रमुख उपस्थिती डॉ. वासुदेवराव गाडे कुलगुरु पूणे विद्यापीठ पूणे, डॉ. मोहन खेडकर कुलगुरु संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती, डॉ.उमा वैद्य, कुलगुरु कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विद्यापीठ रामटेक, अध्यक्ष डॉ. सिध्दार्थविनायक काणे कुलगुरु, मा.डॉ. प्रमोद येवले, प्र. कुलगुरु, मा. डॉ. पुरणचंद्र मेश्राम कुलसचिव, राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठ, नागपूर हे होते. तसेच सदर कार्यक्रमात मा. कुलपती महाराष्ट्र राज्य हयांनी नामनिर्देषीत वित्तीय व्यवस्थापन समितीचे समन्वयक निरीक्षण समितीचे मान्यवर उपस्थित होते.

उपरोक्त युवा महोत्सवात विविध कला व सांस्कृतिक प्रकारा मध्ये खालील प्रमाणे विद्यार्थ्यांचा सहभाग होता.

1) नृत्य – पारंपारीक नृत्य

2) साहित्यिक कला प्रकार– अ) प्रश्पमंजुषा ब) वक्तृत्व क) वादविवाद

3)रंगमंच कलाप्रकार – थियेट्र अ) वन एक्ट प्ले ब) स्क्रीप्ट क) माईम

4) फाईन आर्ट– अ) on the spot painting आ) चिकटकला (Collage) इ)पोस्टर मेकिंग (poster making) ई) माती कला (Clay Modeling) उ) व्यंगचित्र (Cartooning) ऊ)रांगोळी (Rangoli) (ए) स्थळ छायाचित्रण (Spot photography) हया मध्ये विश्वविद्यालयाला ललित कला अंतर्गत खालील विद्यार्थ्यांना पारीतोषिक प्राप्त झाले.

1) कु. श्रुती सहस्त्रबुध्दे – द्वितीय क्र. –स्पॉट पेटिंग

2) श्री. प्रतिक मुप्परवार– तृतिय क्र.–माती कला (क्ले मॉडेलिंग)

3) कु. साक्षी आर्या– तृतीय– रांगोळी

सदर युवा महोत्सवात विविध कला व सांस्कृतिक कार्यक्रम पार पडले. दि. 26 जानेवारी 2016 रोजी युवा महोत्सवाचा समारोप सकाळी ध्वजारोहण, परेड सांस्कृतिक कार्यक्रम व रॅली द्वारे सुरु करुन बक्षीस वितरणाचा कार्यक्रम पार पडला व हया कार्यक्रमात प्रमुख अतिथी प्रसिध्द सिने अभिनेता म्हणून मा. विवेक ओबेरॉय, विशेष अतिथी, डॉ सॅमसंग नवी दिल्ली डॉ काणे कुलगुरु, डॉ. प्रमोद येवले प्र. कुलगुरु मा. पुरणचंद्र मेश्राम कुलसचिव डॉ. निहाल शेख संचालक छात्र कल्याण व इतर मान्यवरांच्या उपस्थितीत संपन्न झाले.

इंद्रधनुष्याचे संघ व्यवस्थापक डॉ. जयवंत चौधरी यांचे सहकार्य लाभले. या संपूर्ण कार्यक्रमाच्या आयोजनासाठी मा. कुलगुरु डॉ. उमा वैद्य, कुलसचिव मा. डॉ. अरविंद जोशी व तसेच वित्त व लेखा अधिकारी मा. डॉ. रामचंद्र जोशी यांचे सहकार्य लाभले व अशा प्रकारे युवा महोत्सव यशस्वीरित्या पार पडले.

शारीरिक शिक्षण विभाग

महाराष्ट्र आंतर विद्यापीठ क्रीडा महोत्सव–2015, दि.26.11.2015 ते 01.12.2015 या कालावधीत स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड येथे आयोजित करण्यात आले होते. सदर क्रीडा महोत्सवात विद्ववविद्यालयामार्फत 14 विद्यार्थ्यांची चमू आणि संचालक क्रीडा, डॉ. हृषिकेश दलाई ,संघ व्यवस्थापक डॉ. अमोल मांडेकर व संघ प्रशिषक श्री. सुनिल खरवडे यांच्या नेतृत्वात सहभागी झाली. यामध्ये 1) छत्रवीर राजे संभाजी प्रशासकीय महाविद्यालय, मोरवा. 2) प्रशासकीय महाविद्यालय महाल, नागपूर. 3) रवीकांत रागीट प्रशासकीय महाविद्यालय,रामटेक.च्या विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.

या सर्व संलग्नित महाविद्यालयातील सहभागी खेळाडूंनी कबड्डी, विविध मैदानी स्पर्धेत उत्सफूर्तपणे सहभाग घेतला.

❖❖❖❖❖❖

करिअर ॲड कौन्सिलिंग कक्ष

विश्वविद्यालयाच्या Career & Counselling Cell द्वारा तीन दिवसीय Career Advancement कार्यशाळा जानेवारी 20–22, 2016 या कालावधीत आयोजित करण्यात आली. प्रस्तुत कार्यशाळेत पुढील विषयांवर चर्चा करण्यात आली.

1. Empowerment of Inner Power – डॉ. यासिन शेख, संचालक, रायसोनी ॲकेडमी फॉर एक्सलन्स, नागपूर. जानेवारी 20, 2016
2. Resume डॉ. यासिन शेख जानेवारी 21, 2016

गटचर्चा (Group Discussion) डॉ. पद्मनाभ व–हाडपांडे, रायसोनी ॲकेडेमी फॉर एक्सलन्स, नागपूर. जानेवारी 22, 2016

❖❖❖❖❖❖

क्रियासिद्धिः सत्त्वे भवति महतां नोपकरणे।

प्राचीन भारतीय पर्यावरण विद्या अभ्यासक्रम

विश्वविद्यालयाच्या मा. कुलगुरू डॉ. उमा वैद्य यांच्या कल्पना व मार्गदर्शनातून शैक्षणिक वर्ष 2015 –16 मध्ये आधुनिक व प्राचीन विज्ञानाची सांगड घालण्याकरिता एक नवीन पदविका अभ्यासक्रम सुरू करण्यात आला. ' प्राचीन भारतीय पर्यावरण विद्या' नावाने सुरू झालेल्या या पदविका अभ्यासक्रमाचे उद्घाटन विश्वविद्यालयाच्या स्थापना दिनी करण्यात आले. 18 सप्टेंबर 2015 रोजी क.का.सं.वि. च्या रामटेक मुख्यालयात विश्वविद्यालय स्थापना दिनाचा कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला होता. या निमित्ताने ' प्राचीन भारतीय पर्यावरण विद्या' या पदविका अभ्यासक्रमाचे उद्घाटन प्रमुख अतिथी डॉ. सतीष वटे यांच्या हस्ते आधुनिक तंत्रज्ञानसाधनाने करण्यात आले. या उद्घाटन कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी मा. कुलगुरू डॉ. उमा वैद्य उपस्थित होत्या. कुलसचिव डॉ. अरविंद जोशी यांची विशेष उपस्थिती होती.

उद्घाटनापूर्वी या अभ्यासक्रमाची सविस्तर माहिती अभ्यासक्रमाचे समन्वयक प्रा.पराग जोशी यांनी दिली. मा. कुलगुरू डॉ. उमा वैद्य यांच्या संकल्पना, मार्गदर्शन व प्रेरणेतून हा अभ्यासक्रम तयार करण्यात आला आहे. या अभ्यासक्रमाच्या पहिल्याच वर्षी पक्षितज्ज्ञ आणि प्रख्यात साहित्यिक मारुती चितमपल्ली, पक्षीसंशोधक डॉ. अनिल पिंपळापुरे, निवृत्त वनविभाग अधिकारी सुरेन्द्र बाली, कान–नाक–घसा तज्ज्ञ डॉ. समित बाली, मुंबईचे डॉ. चंद्रशेखर वैद्य यांच्यासारख्या विविध विषयातील जाणकारांनी या अभ्यासक्रमाला प्रवेश घेतल्याचे सांगितले.एकूण 19 विद्यार्थ्यांनी यात प्रवेशश घेतला.

प्रमुख अतिथी डॉ. सतीश वटे यांनी प्राचीन भारतातील पर्यावरण विचार आधुनिक विचारांशी कशाप्रकारे संलग्न आहेत, हे दाखवून देणारा अभ्यासक्रम सुरू केल्याबद्दल आनंद व्यक्त करून विद्यापीठाचे व मा. कुलगुरूंचे अभिनंदन केले. या अभ्यासक्रमासाठी कोणतीही मदत लागल्यास ती नीरीतर्फे केली जाईल, असे आश्वासन दिले. संस्कृत विद्यापीठाने हा अभ्यासक्रम सुरू केल्याने प्राचीन काळातील पर्यावरणविषयक संधोधनांचे आधुनिक काळातील पर्यावरण विज्ञानाशी असलेले नाते उलगडण्यास अधिक मदत होईल, असा विश्वास व्यक्त केला.

मा. कुलगुरू डॉ. उमा वैद्य अध्यक्षीय भाषणात म्हणाल्या की, हा अभ्यासक्रम आम्ही आधुनिक काळाला अनुसरून समाजापर्यंत पोहोचण्याच्या उददेशाने तयार केला आहे. संस्कृत भाषा ही धर्मातीत असल्याने त्यातील पर्यावरणविषयक विचारही धर्मातीत आहेत.आणि हेच नेमके नव्या पिढीपर्यंत पोहोचावे या हेतूने प्राचीन परंतु वैज्ञानिक आयाम असणारा हा अभ्यासक्रम सुरू केला आहे.

या पदविका अभ्यासक्रमाचा पहिला वर्ग मा. कुलगुरू डॉ. उमा वैद्य यांनी स्वतः घेतला. व्यस्त कार्यभारातून अध्यापनाकरिता वेळ देणा–या कुलगुरूंच्या प्रभावी व्याख्यानाने प्रवेशित सर्व विद्यार्थी ज्ञानप्राप्तीने तृप्त झाले. व विद्यार्थ्यांच्या या उत्स्फूर्त प्रतिसादाचा विचार करत मा. कुलगुरूंनी या अभ्यासक्रमातील एक प्रश्नपत्र शिकविण्याचे आश्वासन देऊन ते यशस्वीरित्या पूर्ण केले. या अभ्यासक्रमाकरिता अनेक विद्वान मंडळींचे सहकार्य लाभले.

अ.क्र	व्याख्यात्यांचे नाव	विषय
1	डॉ. उमा वैद्य	कृषिपाराशर, पर्यावरण व्याख्या इ.
2	डॉ. नंदा पुरी	मेघदूत व रघुवंश
3	डॉ. मधुसूदन पेन्ना	उपनिषद् व पर्यावरण
4	डॉ. लीना रस्तोगी	पुराणातील पर्यावरणविचार
5	डॉ.विभा क्षीरसागर	अग्नि व वायु सूक्त
6	डॉ.वीणा गानू	नासदीय व वरुण सूक्त
7	डॉ.दिनकर मराठे	वृक्षायुर्वेद
8	प्रा. पराग जोशी	संस्कृत
9	डॉ.जयवंत चौधरी	संस्कृत
10	डॉ.रेणुका बोकारे	ऋतुसंहार व कादंबरी

या अभ्यासक्रमाकरिता महाराष्ट्र शासनाद्वारे गठित अग्रवाल समितीच्या शिफारशीनुसार नवीन परीक्षा पद्धतीचे अवलंबन करण्यात आले. या अभ्यासक्रमाची परीक्षा 'टेक होम परीक्षा' पद्धतीने घेण्यात आली ज्याचा लाभ अभ्यासक्रमातील ज्येष्ठ व वयोवृद्ध विद्यार्थ्यांना झाला. सप्टेंबर 2015 ते मार्च 2016 पर्यंत प्रत्येक शनिवारी व रविवारी अभ्यासक्रमाचे वर्ग चालले. प्रवेशित सर्व विद्यार्थ्यांनी विविध तज्ज्ञांच्या व्याख्यानांचा लाभ घेऊन यशस्वीरीत्या अभ्यासक्रम पूर्ण केला.

❖❖❖❖❖❖

डिजिटल इंडिया कार्यक्रम

दि.01.07.2015 पासून मा. प्रधानमंत्र्यांच्या हस्ते Digital India Week कार्यक्रमाची सुरूवात झाली त्यानंतर केंद्रशासन आणि राज्यशासनाच्या धोरणानुसार सर्व विश्वविद्यालये आणि संलग्नित महाविद्यालयांनी हा कार्यक्रम राबवावा अशा सूचना प्राप्त झाल्या. त्यानुसार विश्वविद्यालय स्तरावर खालील सदस्यांची समिती स्थापन करण्यात आली.

1) प्रा. अनघा आंबेकर	समन्वयक
2) श्री. राजीवरंजन मिश्रा	सहसमन्वयक
3) डॉ.हृषिकेश दलाई	सदस्य
4) डॉ. दिनकर मराठे	सदस्य
5) डॉ. राजेंद्र जैन	सदस्य
6) डॉ. जयवंत चौधरी	सदस्य
7) डॉ. जयश्री भगत	सदस्य
8)श्री. योगेश चौधरी	सदस्य

सर्व सदस्यांच्या समन्वयाने विविध कार्यक्रमाचे आयोजन करावे असे मा. कुलगुरूंशी झालेल्या चर्चेत ठरले. त्याप्रमाणे दि.15. 08.2015 रोजी रामटेक मुख्यालयी Digital India Week कार्यक्रमाचा उद्घाटन समारंभ तसेच डॉ. श्याम सोमाणी तसेच डॉ. सुनील गणात्रा यांचे उद्बोधन सत्र सर्व प्राध्यापक, अधिकारी आणि कर्मचा–यांसाठी मा. कुलगुरूंच्या अध्यक्षतेखाली तसेच मा. कुलसचिव, मा. परीक्षा नियंत्रक, मा. संचालक विद्यापीठ नियोजन व विकास मंडळ सर्व अधिष्ठाते यांच्या उपस्थितीत आयोजित करण्यात आला.

त्यानंतर समितीने वेळोवेळी बैठका घेऊन पुढील कार्यक्रमांचे आयोजन केले त्यासाठी संलग्नित महाविद्यालयांमधून Nodal Officer ची नियुक्ती करण्यात आली. तसेच आयोजित कार्यक्रमाच्या सहकार्यासाठी महाविद्यालयांकडून प्रस्ताव मागविण्यात आले. त्याप्रमाणे वादविवाद स्पर्धा, पॉवर पॉईंट प्रेझेंटेशन स्पर्धा, निबंध स्पर्धा, शिक्षक, विद्यार्थी आणि शिक्षकेतर कर्मचारी यांचेसाठी कार्यशाळा यांचे आयोजन करण्यात आले.

त्यापैकी वादविवाद स्पर्धा छात्रवीर राजे संभाजी प्रशासकीय सेवा महाविद्यालय, मोरवा, जि. चंद्रपूर येथे दि. 19.12.2015 रोजी आयोजित करण्यात आली. स्पर्धेसाठी ' डिजिटल इंडिया काळाची गरज आहे/नाही. हा विषय ठरविण्यात आला होता. या स्पर्धेत प्रथम, द्वितीय व तृतीय पारितोषिके अनुक्रमे 1) कु. कोयल नवले 2) इम्रान खान 3) कु. यशश्री कुळकर्णी व शुभम डांगे यांना प्रदान करण्यात आली.सदर संपूर्ण कार्यक्रमांच्या आयोजनात सर्वच समिती सदस्यांचे सहकार्य लाभले.

❖❖❖❖❖❖

Internal Quality Assurance Cell (IQAC)

विश्वविद्यालयामध्ये IQAC कक्षाची स्थापना करण्यात आली आहे. शैक्षणिक वर्ष 2015—16 मध्ये IQAC द्वारा पुढील कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले होते.

1. 'आविष्कार' स्पर्धा उदबोधन कार्यक्रमः ऑगस्ट 08, 2015

राज्यस्तरीय आंतर विद्यापीठ संशोधन परिषद ''आविष्कार'' या स्पर्धेचे दरवर्षी आयोजन करण्यात येते. विद्यार्थी आणि शिक्षकांना त्यांची सर्जनशीलता व उच्च विचारसरणीचा आविष्कार करण्याची ही एक संधी आहे. विद्यार्थी व शिक्षक यांच्यात जाणीव जागरुकता निर्माण व्हावी आणि त्यांना स्पर्धेत सहभागी होण्यासाठी प्रेरणा मिळावी म्हणून आविष्कार स्पर्धा उद्‌बोधन कार्यक्रमाचे ऑगस्ट 31, 2015 रोजी आयोजन करण्यात आले. डॉ. इंदुमती भारंबे व डॉ. शिवराम भट यांनी आविष्कार— मूलभूत संकल्पना, ध्येये व उद्दिष्टे, पात्रता नियम, नियमांचे उल्लंघन इत्यादीबाबत मार्गदर्शन केले.

2. आविष्कार 2015— विषय निवड कार्यशाळाः सप्टेंबर 29, 2015

विद्यार्थ्यांना आविष्कार 2015 मध्ये सहभागी होण्यासाठी मार्गदर्शन मिळावे यासाठी सप्टेंबर 29, 2016 रोजी अविष्कार 2015— विषय निवड कायशाळा आयोजित केली होती. या कार्यशाळेत डॉ. इंदुमती भारंबे, डॉ. शिवराम भटट व प्रा. पराग जोशी यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.

3 पोस्टर मेकिंग मार्गदर्शन कार्यक्रमः डिसेंबर.15, 2015

दि.15.12.2015 रोजी प्रा. पराग जोशी यांनी आविष्कार स्पर्धेसाठी पोस्टर कसे तयार करावे याविषयी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. तसेच डॉ. इंदुमती भारंबे यांनी संशोधन सारांश कसा तयार करावा या विषयी मार्गदर्शन केले.

4 पोस्टर सादरीकरण मार्गदर्शनः डिसेंबर 27, 2015

दि.27.12.2015 रोजी डॉ. इंदुमती भारंबे यांनी आविष्कार स्पर्धेत पोस्टर सादरीकरण कसे करावे याविषयी मार्गदर्शन केले.

5 संशोधन संस्कृती प्रोत्साहन व्याख्यानमाला : फेब्रुवारी 27—मार्च. 04, 2016

फेब्रुवारी 27— मार्च 04, 2016 या कालावधीत संशोधन संस्कृती प्रोत्साहन व्याख्यानमालेचे आयोजन करण्यात आले होते. त्यात खालील विषयांवर व्याख्याने झाली —

1. संशोधकाचे गुणविशेष : फेब्रुवरी 27, 2016 — डॉ. स्नेहा देशपांडे, नागपूर.
2. संशोधन दृष्टिकोन : फेब्रुवरी 29, 2016 — डॉ. मेधा कानेटकर, नागपूर.
3. संशोधन नवप्रवाह : मार्च 01, 2016— डॉ. आशिष लिंगे, नागपूर.
4. आर्थिक साहय्य — वित्तीय संस्था : मार्च 02, 2016— डॉ इंदुमती भारंबे.
5. संशोधन नीतीः मार्च 03, 2016— डॉ. नंदा पुरी.
6. संशोधनाचे नवप्रारूप : मार्च 04, 2016— डॉ. मधुसूदन पेन्ना.

❖❖❖❖❖❖

संक्रमणोत्सव – 2016

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाचा सांस्कृतिक कार्यक्रम – 2016 दरवर्षी प्रमाणे यंदाही दि. 13,14,19 जानेवारी रोजी टिळक सभागृह बजाजनगर, नागपूर येथे संपन्न झाला. समापन कार्यक्रमाच्या प्रमुख अतिथी समाजसेविका मा. सौ. कांचन नितीन गडकरी होत्या तसेच अध्यक्ष स्थानी विश्वविद्यालयाच्या, कुलगुरु मा. डॉ. उमा वैद्य, कुलसचिव मा. डॉ. अरविंद जोशी, अधिष्ठाता डॉ. नंदा पूरी, संचालक छात्र कल्याण तसेच हया कार्यक्रमाच्या समन्वयीका प्रा. राजश्री मेश्राम व सर्व संकायाचे विद्यार्थी प्रतिनिधी मंचावर उपस्थित होते.

कार्यक्रमाची सुरवात डॉ. नंदा पुरी यांच्या प्रास्ताविकेने झाले व विद्यार्थी प्रतिनिधीने मनोगत प्रस्तुत केले. त्यानंतर कुलसचिव डॉ. अरविंद जोशी यांनी आपले विचार व्यक्त केले. या कार्यक्रमात पदव्युत्तर संस्कृत विभाग, पदव्युत्तर शिक्षणशास्त्र विभाग तसेच कालिदास विद्यापीठाचे अध्यापक महाविद्यालय यांच्या हस्तलिखितांचे अनुक्रमे ' धिषणा, मौक्तिक व तेजस्विनावधित्तमस्तु 'चे प्रकाशन करण्यात आले. तद्नंतर प्रमुख अतिथी मा. सौ. कांचन नितीन गडकरी यांनी मार्गदर्शन केले. संक्रमणोत्सवा दरम्यान आयोजित विविध स्पर्धा तसेच एन.एन.एस द्वारे आयोजित स्पर्धेच्या विजेत्यांना पारितोषिके मान्यवरांच्या हस्ते देण्यात आले. त्यानंतर मा.कुलगुरुंचे अध्यक्षीय भाषण झाले.

कार्यक्रमाचे संचालन डॉ. रेणूका करंदीकर यांनी केले तर आभार प्रदर्शन प्रा.राजश्री मेश्राम समन्वयक संक्रमणोत्सव यांनी केले. समापन समारंभाचा शेवट वंदेमातरम् ने झाला.

त्यानंतर योगाचे उत्कृष्ट प्रयोग सादर करण्यात आले व नंतर मिमिक्री(नकला),नृत्य, नाटक, गायन, फॅशन शो असे विविध सांस्कृतिक कार्यक्रम आयोजित करण्यात आले. या मध्ये सर्व विभागातील विद्यार्थ्यांनी आपल्या कलागुणाचे प्रदर्शन केले.

हया कार्यक्रमात मा. कुलगुरु डॉ. उमा वैद्य, मा. कुलसचिव डॉ. अरविंद जोशी, मा. परीक्षा नियंत्रक डॉ. उमेश शिवहरे, मा. वित्त व लेखा अधिकारी डॉ. रामचंद्र जोशी, मा. संचालक बी. पी. डी. डॉ. विजयकुमार, सर्व विभागाचे अधिष्ठाता, विभाग प्रमुख, प्राचार्य, प्राध्यापक, आणि डॉ. प्रसाद गोखले, सहसमन्वयक, विद्यार्थी तसेच शिक्षकेत्तर कर्मचारी उपस्थित होते. अशा प्रकारे सर्वांच्या सहकार्याने संक्रमणोत्सव 2016 यशस्वीरित्या पार पडले.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर १२५ वी जयंती वर्ष २०१५

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या १२५ जयंती वर्षानिमित्त सर्वशासकीय विभागांनी कार्यक्रम आराखडा तयार करुन, कार्यक्रमांचे आयोजन करण्याचे व अनुपालन अहवाल पाठवण्याचे निर्देश शिक्षण संचालनालय (उच्च शिक्षण) पुणे (पत्र क्र. उशिसं/२०१५/परिपत्रक/प्रशा-३/१३५, दि.५/१/२०१६) द्वारे विश्वविद्यालयास प्राप्त होते. त्या अनुरुप विश्वविद्यालयाने गठित समितीच्या माध्यमाने विश्वविद्यालयात कार्यक्रम आराखडा तयार करून खालील कार्यक्रमाचे आयोजन केले.

१) विद्यार्थी शैक्षणिक सहल-

भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी भेटी दिलेल्या व त्यांचा संबंध आलेल्या ऐतिहासिक दीक्षाभूमी (नागपूर) ठिकाणी विद्यापीठ विभागीय तथा संचलित महाविद्यालयाच्या विद्यार्थ्यांच्या शिक्षणिक सहलीचे आयोजन केले. दि.०९/०३/२०१६ रोजी सकाळी १०:३० वाजता विद्यापीठातील ३५ विद्यार्थ्यांनी विद्यापीठपरिसरातून पावनभूमी दीक्षाभूमी कडे प्रस्थान केले. सहलीचे आयोजक प्रा.जयवंत चौधरी व सह प्रा.राजेंद्र जैन, डॉ.दिपक मेश्राम, डॉ.राजश्री मेश्राम इ. विद्यार्थ्यांसोबत होते. डॉ.दिपक मेश्राम यांनी दीक्षाभूमी परिसराची सविस्तर माहिती व महत्त्व विद्यार्थ्यांना सांगितले. दीक्षाभूमीत असलेल्या मुख्य स्तूपाचे व चित्र प्रदर्शनाचे सांगोपांग वर्णन केले. तेथील चित्रप्रदर्शनीत डॉ.बाबासाहेबांविषयक प्रेरक माहिती विद्यार्थ्यांना मिळाल्याने विद्यार्थी गद्‌गद झाले होते. परिसरातच अल्पोपहार घेऊन परस्पर विचार विनिमय करत विद्यार्थी व प्राध्यापक वृन्द दुपारी २:३० वाजता विद्यापीठ परिसरात पोहचले.

२) १८ तास सलग अभ्यास अभियान-

डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांच्या विद्या-व्यासंगतेचा परिचय विद्यार्थ्यांशी होवो व ते देखील विद्या-व्यासंग व्हावेत या हेतुने विश्वविद्यालयातील ग्रंथालय परिसरात दि.११/०३/२०१६ रोजी सकाळी ७:०० वाजता पासून रात्री १:०० वाजेपर्यंत सलग १८ तास अभ्यास अभियानाचे आयोजन केले. सदर अभियानात ३० विद्यार्थ्यांनी भाग घेतला होता. डॉ.बाबासाहेबां संबधित ग्रन्थालयात उपलब्ध साहित्याचे समग्र अध्ययन विद्यार्थ्यांनी केले. सदर कार्यक्रमाचे आयोजक प्रा.जयवंत चौधरी, डॉ.दिपक कापडे तसेच डॉ.राजेन्द्र जैन यांचे विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन लाभले.

३) निबंधस्पर्धा -

विश्वविद्यालयातील सर्व पदव्युत्तर विभाग व संचलित महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांनी १८ तास अभ्यास अभियानात डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांविषयक बरेचशे अध्ययन केले होते. त्या केलेल्या अध्ययनास लेखनीने व्यक्त करण्याच्या हेतुने विश्वविद्यालयात निबंध स्पर्धेचे आयोजन केले. स्पर्धेचा विषय "डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर व राज्यघटना" हा होता. वेगवेगळ्या विभागातून दि.१५/३/२०१६ पर्यंत निबंध मागविण्यात आले. आलेल्या दहा निबंधांपैकी परीक्षकांच्या वतीने प्रथम, द्वितीय व तृतीय क्रमांकावर असलेल्यांना क्रमशः रु.५००/-,रु.३००/- व रु.२००/- एवढी रक्कम व प्रमाणपत्रे मुख्य-समारोहात दि.१४/०४/२०१६ रोजी देण्यात आली. निबंधांचे परीक्षण मा.अधिष्ठाता डॉ.नंदा पुरी, समितीअध्यक्षा डॉ.राजश्री मेश्राम तथा समिती सचिव डॉ.राजेंद्र जैन यांनी केले होते. निबंध स्पर्धेचे आयोजन प्रा.डॉ.राजेंद्र जैन यांनी केले.

४) ग्रंथ व छायाचित्र प्रदर्शनी–

कवि कुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयामध्ये भारतरत्न डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या १२५ व्या जयंती निमित्ताने विभागीय ग्रंथालय, नागपूर येथे दि.१८ व १९मार्च २०१६ रोजी डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर संबंधित ग्रंथ व छायाचित्रांच्या प्रदर्शनाचे आयोजन करण्यात आले. प्रदर्शनीत डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांनी लिहिलेली तसेच त्यांना आधारुन लिहिण्यात आलेल्या दुर्मिळ ग्रंथांचा, तसेच छायाचित्रांचा समावेश करण्यात आला होता. सदर ग्रंथ व छायाचित्र प्रदर्शनीचे उद्‌घाटन विद्यापीठाचे मा.परीक्षानियंत्रक डॉ.उमेश शिवहरे यांच्या हस्ते करण्यात आले. त्यावेळी संकायप्रमुख,डॉ.मधुसुदन पेन्ना, प्रा.इंदुमती भारंबे, डॉ.कृष्णकुमार पाण्डे, डॉ.कविता होले तसेच विश्वविद्यालयाचे इतर अधिकारी, प्राध्यापक व कर्मचारी वर्ग उपस्थित होते. प्रदर्शनीत ५० पेक्षा अधिक विद्यार्थ्यांचा सहभाग होता. या कार्यक्रमाचे आयोजन डॉ. दिपक कापडे, डॉ.रोशन अलोने व श्री रितेश मेश्राम यांनी केले. प्रदर्शनीला भेट देणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी व मान्यवरांनी त्यांचे अभिप्राय अभिप्रायपुस्तिकेत नोंदविले.

५) डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर १२५वा जयंती दिवस समारोह –

दि.१४/४/२०१६ रोजी सकाळी ११:०० पासून हा कार्यक्रम टिळक सभागृह, बजाजनगर नागपूर येथे घेण्यात आला. वर्षभरात झालेल्या उपर्युक्त विविध कार्यक्रमांचा समारोप या कार्यक्रमाने झाला. कार्यक्रमाचा आरंभ दीपप्रज्वलन व विद्यापीठ गीताने झाला. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी विश्वविद्यालयाच्या मा.कुलगुरु डॉ.उमा वैद्य, प्रमुखातिथी डॉ.सुभाषजी लोहे व विशेषातिथी, महाराष्ट्र गांधी स्मारक निधी संस्थेचे सचिव श्री सुनिल पाटील हे उपस्थित होते. विश्वविद्यालयाचे कुलसचिव डॉ.अरविंद जोशी यांची कार्यक्रमात विशेष उपस्थिती होती. वर्षभरात झालेल्या कार्यक्रमांचे प्रास्ताविक बी.पी.डी निर्देशक, डॉ.सी.जी.विजयकुमार यांनी केले. प्रमुखातिथी, डॉ.सुभाषजी लोहे यांनी "डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर व एक संघ समाजनिर्मिती" या विषयावर उद्‌बोधन केले. मा. कुलगुरु व मान्यवरांच्या वतीने १८ तास सलग अभ्यास कार्यक्रमात सहभागी विद्यार्थ्यांना सहभाग–प्रमाणपत्रे व ठराविक रोख रक्कम, तसेच निबंधस्पर्धेतील प्रथम, द्वितीय, तृतीय क्रमांकप्राप्त विद्यार्थ्यांना प्रमाणपत्रे व ठराविक रोख रक्कम देण्यात आली. अध्यक्षीय भाषणाने मा. कुलगुरु यांनी उपस्थितांना डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या समाजोपयोगी विचारांशी अवगत केले. ग्रंथालयप्रमुख डॉ.दिपक कापडे यांनी मान्यवरांचे व उपस्थितांचे आभारव्यक्त केले. डॉ.राजश्री मेश्राम यांनी सूत्रसंचालन केले. राष्ट्रगीताने कार्यक्रमाचे समापन केले.

❖❖❖❖❖❖

कर्मण्येवाधिकारस्ते मा फलेषु कदाचन ।

प्रकरण तिसरे

प्रशासकीय अहवाल

आस्थापना विभाग

महाराष्ट्र शासनाद्वारे अधिनियम क्र. 33–1997 अन्वये प्रस्तुत विश्वविद्यालयाची स्थापना दि. 18 सप्टेंबर 1997 रोजी झाली. शासनाने प्रस्तुत विश्वविद्यालयातील पाच शैक्षणिक विभागांकरिता एकूण 35 शिक्षकीय पदे आकृतीबंधानुसार मंजूर केली आहेत. त्याचप्रमाणे 114 शिक्षकेतर पदांचा आकृतीबंध मंजूर केला आहे. पदांचा तपशील खालीलप्रमाणे –

शासनमान्य शिक्षकेतर पदे

एकूण मंजूर पदे					एकूण भरलेली पदे					एकूण रिक्त पदे				
अ	ब	क	ड	एकूण	अ	ब	क	ड	एकूण	अ	ब	क	ड	एकूण
22	10	50	32	**114**	15	06	36	27	**84**	07	04	14	05	**30**

शासनमान्य शिक्षकीय पदे

एकूण मंजूर पदे	एकूण भरलेली पदे	एकूण रिक्त पदे
35	**20**	**15**

अहवाल वर्षात पदोन्नती देण्यात आलेल्या पदांचा तपशील

विश्वविद्यालयाच्या आस्थापनेवर मंजूर पदांपैकी पदोन्नतीच्या रिक्त पदांवर पदोन्नतीची कार्यवाही विभागीय पदोन्नती समितीद्वारे पूर्ण करण्यात आली. त्यानुसार खालील कर्मचाऱ्यांना त्यांच्या नावासमोर दर्शविलेल्या पदावर पदोन्नती देण्यात आली.

अ.क्र.	नाव
1	सौ. कल्याणी कि. देशकर
2	श्री. संतोष कि. वाडीकर
3	श्री. प्रविणकुमार सु. सरोदे
4	सौ. प्रिती चं. लाडसे(अहिरकर)
5	श्री. सुनिल ल. बावने
6	श्री. दिपक चं. जोंधळे

अहवाल वर्षात CAS अंतर्गत पदोन्नतीची कार्यवाही करण्यात आली त्याचा तपशील

विश्वविद्यालयाच्या आस्थापनेवर मंजूर शिक्षक पदांवर कार्यरत शिक्षकांना विद्यापीठ अनुदान आयोगानुसार अनुज्ञेय असलेली CAS अंतर्गत पदोन्नती देण्यासंदर्भात आवश्यक ती कार्यवाही करण्यात आली. त्यानुसार गठीत करण्यात आलेल्या समितीची सभा दि. 27 जानेवारी 2016 रोजी संपन्न झाली. खालील शिक्षकांना त्यांच्या नावासमोर दर्शविलेल्या पदावर पदोन्नती देण्याची शिफारस समितीने केली.

अ.क्र.	नाव	पदनाम
1	डॉ. नंदा ज. पुरी	प्राध्यापक
2	डॉ. मधुसूदन न. पेन्ना	प्राध्यापक
3	डॉ. सी. जी. विजयकुमार	प्राध्यापक
4	डॉ. ललिता प्र. चंद्रात्रे	प्राध्यापक
5	डॉ. कृष्णकुमार सु. पाण्डेय	प्राध्यापक
6	डॉ. कविता सु. होले	सहयोगी प्राध्यापक
7	डॉ. पराग भा. जोशी	सहायक प्राध्यापक (वरिष्ठ श्रेणी)

सेवाज्येष्ठता यादी

कार्यरत कर्मचाऱ्यांची सेवाज्येष्ठता यादी प्रतिवर्ष प्रसिध्द करावी असे शासनाचे धोरण असून त्यानुसार प्रस्तुत विश्वविद्यालयाने 2015 ची अद्ययावत सेवाज्येष्ठता सूची प्रसिध्द करण्याची कार्यवाही पूर्ण केली आहे.

सेवार्थ प्रणालीद्वारे वेतन प्रक्रिया

कार्यरत कर्मचाऱ्यांचे वेतन सेवार्थ प्रणालीद्वारे माहे डिसेंबर 2015 पासून करावे असे शासनाचे धोरण असून त्यानुसार प्रस्तुत विश्वविद्यालयाने माहे डिसेंबर 2015 चे वेतन सेवार्थ प्रणालीद्वारे प्रदान केले. ही प्रक्रिया करण्यासाठी आस्थापना विभागाने अथक परिश्रम घेतले.

कर्मचारी हिताचे निर्णय

1) विश्वविद्यालयात कार्यरत कर्मचाऱ्यांना पदव्युत्तर संस्कृत भाषा व साहित्य विषयाचा अभ्यासक्रम पूर्ण करता यावा याकरिता व्यवस्थापन परिषदेने घेतलेल्या निर्णयानुसार विद्यार्थ्यांकरिता सप्तांत वर्ग (Weekend Batch) सूरू करण्यात आले. 12 कर्मचाऱ्यांनी सदर अभ्यासक्रमास प्रवेश घेतला असून 06 कर्मचाऱ्यांनी अभ्यासक्रम पूर्ण केला आहे.

2) विश्वविद्यालयात कार्यरत कर्मचाऱ्यांना बॅंकेतून कर्ज घेता यावे यासाठी नाहरकत प्रमाणपत्र देण्याचा निर्णय घेण्यात आला. तसेच बॅंक ऑफ महाराष्ट्र सॅलरी गेन स्किम लागू करण्याचा निर्णय घेण्यात आला.

व्यवस्थापन परिषदेच्या सभा

विश्वविद्यालयाच्या व्यवास्थापन परिषदेच्या एकूण 08 सभा संपन्न झाल्या आहेत. 04 नियमित सभा आणि 04 आकस्मिक सभा संपन्न झाल्या आहेत.

विक्रियायै न कल्पन्ते संबन्धाः सदनुष्ठिताः

''महाकवी कालिदास संस्कृत–व्रती राष्ट्रीय पुरस्कार'' 2014 आणि 2015
–:: अहवाल ::–

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाद्वारे दरवर्षी पं. रामनारायण शर्मा वैद्य यांच्या स्मृतिप्रीत्यर्थ पं. रामनारायण शर्मा वैद्य आयुर्वेद प्रतिष्ठान, आणि स्थानिक प्रशासनाच्या सहकार्याने ''महाकवी कालिदास संस्कृत–व्रती राष्ट्रीय पुरस्कार'' प्रतिवर्ष प्रदान केला जातो. पुरस्कारासोबत रोख रु. 50,000/– पारितोषिक, मानपत्र, देऊन सन्मान केला जातो. ज्या विद्वज्जनांनी संस्कृत भाषेच्या प्रचार, प्रसार, विकास तसेच संशोधनासाठी आयुष्यभर सेवा केली त्यांचा यथोचित गौरव व्हावा हा प्रस्तुत पुरस्कार प्रदान करण्यामागचा उद्देश आहे.

यासाठी सर्व संस्कृत विद्यापीठे/विद्यापीठे/प्रतिष्ठित संस्कृत संस्था यांचे कडून विश्वविद्यालयातर्फे प्रस्तुत पुरस्कारासाठी प्रस्ताव मागविण्यात येतात. त्यासाठी वर्तमानपत्रात निवेदन देण्यात येते.प्राप्त प्रस्ताव कार्यकारी सभेपुढे सादर करण्यात येतात. कार्यकारी सभा प्राप्त प्रस्तावांचे मूल्यांकन करण्यासाठी 3–5 तज्ञ परीक्षक नियुक्त करते. तज्ञांकडून अहवाल प्राप्त झाल्यानंतर ते पुन्हा कार्यकारी समितीपुढे पुरस्कर्त्याची निवड करण्यासाठी सादर करण्यात येतात. कार्यकारी समिती पुरस्कर्त्याचे नाव निश्चित करते. हा पुरस्कार महाराष्ट्र शासनाच्या कालिदास महोत्सवात प्रदान करण्यात येतो.

दि. 17.3.2015 रोजीच्या कार्यकारी समितीच्या निर्णयानुसार सन 2014 साठीचा पुरस्कार डॉ के. ई. देवनाथन, तिरुपति यांना आणि दि.29.10.2015 रोजीच्या कार्यकारी समितीच्या निर्णयानुसार 2015 साठी चा पुरस्कार डॉ मिथिलाप्रसाद त्रिपाठी, यांना प्रदान करण्याचे निश्चित झाले.

'' कालिदास महोत्सव 2015'' हा समारोह 20 नोव्हेंबर 2015 ते 23 नोव्हेंबर 2015 या कालावधीत आयोजित करण्याचे शासनाने निश्चित केले. त्यामुळे कार्यकारी समिती/विश्वविद्यालयाव्दारे दि. 20 नोव्हेंबर 2015 रोजी रामटेक येथे समारोहाच्या उद्घाटन कार्यक्रमात सदर दोन्ही पुरस्कार प्रदान करण्याचा निर्णय घेण्यात आला.

सदर पुरस्कार प्रदान कार्यक्रमाचे सुचारु नियोजनाकरिता एक कार्यक्रम समिती गठित करण्यात आली होती. कार्यक्रम समितीचे अध्यक्ष मा. डॉ. अरविंद जोशी, कुलसचिव हे होते, प्रा. पराग जोशी, डॉ. दिनकर मराठे, डॉ प्रसाद गोखले हे सदस्य होते तसेच सचिव श्री. श्रीपाद अभ्यंकर होते. समितीची सभादि. 16.11.2015 रोजी संपन्न झाली कार्यक्रमाचे नियोजन, आवश्यक सुविधा व व्यवस्था आणि संभाव्य खर्च याबाबत विचार–विनिमय करण्यात आला व त्यानुसार कार्यक्रमाची रुपरेषा आखण्यात आली.

उद्घाटन कार्यक्रमात मंचावर मा.ना. चंद्रशेखर बावनकुळे मंत्री तथा पालकमंत्री नागपूर, मा. महेश एलकुचवार, मा. मल्लिकार्जुन रेड्डी, आमदार , रामटेक, श्री मधुकर किंमतकर, माजी मंत्री, श्री. आनंदराव देशमुख माजी आमदार, ॲड. आशिष जयस्वाल, माजी आमदार, श्री अनुपकुमार, विभागीय आयुक्त, डॉ सिद्धार्थ काणे, कुलगुरु, रा.तु.म. नागपूर विद्यापीठ श्री. सचिन कुर्वे, जिल्हाधिकारी, श्री राम जोशी उपविभागीय अधिकारी, रामटेक आणि रामटेक येथील स्थानिक मान्यवर उपस्थित होते. कार्यकारी समितीचे डॉ. रमेश शर्मा, प्रतिनिधी, पं. रामनारायण शर्मा वैद्य आयुर्वेद ट्रस्ट,हे कार्यक्रमात उपस्थित होते. दीपप्रज्वलनाउपरांत मान्यवरांचे स्वागतानंतर मा. कुलगुरु महोदयांनी पुरस्काराची माहिती आणि कालिदास महोत्सवात या पुरस्काराचे औचित्य विशद केली. पुरस्कर्त्यांचा परिचय डॉ. नंदा पुरी यांनी करुन दिला प्रमुख अतिथी मा. डॉ. महेश एलकुंचवार यांनी पुरस्कर्त्यांना पुरस्कारराशीचा बटवा सुपूर्द केला आणि मा कुलगुरु महोदयांनी पुरस्कर्त्यांना मानपत्र प्रदान केले. मंचव्यवस्थेसाठी डॉ. पुरी यांना डॉ. कविता होले कार्यक्रम समिती सदस्य आणि विश्वविद्यालयाच्या विद्यार्थिनींनी सहकार्य केले.

कार्यरत शिक्षक कर्मचारी

अक्र.	नाव	पदनाम
1	डॉ. इंदुमती टि. भारंबे	प्राध्यापक
2	डॉ. नंदा ज. पुरी	सहयोगी प्राध्यापक
3	डॉ. मधुसूदन न. पेन्ना	सहयोगी प्राध्यापक
4	डॉ. सी. जी. विजयकुमार	सहयोगी प्राध्यापक
5	डॉ. ललिता प्र. चंद्रात्रे	सहयोगी प्राध्यापक
6	डॉ. कृष्णकुमार सु. पाण्डेय	सहयोगी प्राध्यापक
7	डॉ. किर्ती भ. सदार	सहयोगी प्राध्यापक
8	डॉ. कविता सु. होले	सहयोगी प्राध्यापक
9	डॉ. हरेकृष्ण शा. अगस्ती	सहायक प्राध्यापक
10	डॉ. कलापिनी ह. अगस्ती	सहायक प्राध्यापक
11	डॉ. दिनकर वि. मराठे	सहायक प्राध्यापक
12	डॉ. प्रसाद श्री. गोखले	सहायक प्राध्यापक
13	डॉ. हृषिकेश स. दलाई	सहायक प्राध्यापक
14	डॉ. अमोल म. मांडेकर	सहायक प्राध्यापक
15	डॉ. राजश्री पू. मेश्राम	सहायक प्राध्यापक
16	सौ. अनघा अ. आंबेकर	सहायक प्राध्यापक
17	डॉ. शिवराम रा. भट्ट	सहायक प्राध्यापक
18	प्रा. पराग भा. जोशी	सहायक प्राध्यापक
19	डॉ. जयवंत ज. चौधरी	सहायक प्राध्यापक
20	डॉ. राजेंद्र चि. जैन	सहायक प्राध्यापक

कार्यरत शिक्षकेतर कर्मचारी

अ.क्र.	नाव
1	डॉ. अरविंद द. जोशी
2	डॉ. उमेश ध. शिवहरे
3	डॉ. रामचंद्र ज. जोशी
4	श्रीमती स्मिता म. फडणवीस
5	डॉ. दिपक को. मेश्राम
6	श्री. प्रकाश रू. जैस्वाल
7	डॉ. दिपक ग. कापडे
8	श्री. कैलाश वि. मून
9	डॉ. रोशन भा. अलोने
10	श्री. सुमित म. कठाळे
11	श्री. विजयेंद्र वि. पांडे
12	श्री. राजेंद्र धा. मेश्राम
13	सौ. कल्याणी कि. देशकर
14	श्री. संतोष कि. वाडीकर
15	श्री. श्रीपाद म. अभ्यंकर
16	श्री. संजय प्र. वाते
17	सौ. माधुरी र. येवले
18	श्री. अतुल ज. गाडे

29	श्री. अविनाश ज्ञा. फुसाटे	वरिष्ठ लिपिक
30	श्री. सौरभ र. बाजपेई	वरिष्ठ लिपिक
31	सौ. जान्हवी सु. देऊळगांवकर	वरिष्ठ लिपिक
32	श्री. अरविंद ता. कुचनकर	वरिष्ठ लिपिक
33	श्री. धर्मेश अ. शुक्ला	वरिष्ठ लिपिक
34	श्री. उमेश रा. पाटील	वरिष्ठ लिपिक
35	श्री. अतुल न. खोडे	वरिष्ठ लिपिक
36	श्री. योगेश बा. चौधरी	वरिष्ठ लिपिक
37	श्री. कृणाल नं. कविश्वर	वरिष्ठ लिपिक
38	श्री. धर्मेंद्र वि. भिडे	वरिष्ठ लिपिक
39	श्री. निलेश गो. राठोड	वरिष्ठ लिपिक
40	कु. प्रगती ज. ढेपे	ग्रंथालय सहायक
41	कु. मिनाक्षी डो. मेश्राम	ग्रंथालय सहायक
42	श्री. विनोद वि. बागडे	कनिष्ठ लिपिक
43	श्री. नेमीचंद ता. मेश्राम	कनिष्ठ लिपिक
44	कु. मीना व्यं. पुजारी	कनिष्ठ लिपिक
45	श्री. अनिल र. तिवारी	कनिष्ठ लिपिक
46	श्री. महेश अ. येयेवार	कनिष्ठ लिपिक
47	श्री. अरविंद ह. राठोड	कनिष्ठ लिपिक
48	श्री. नंदकिशोर धा. मेश्राम	कनिष्ठ लिपिक
49	श्री. चेतन वा. पेलने	कनिष्ठ लिपिक
50	सौ. नंदिनी म. बंड	कनिष्ठ लिपिक
51	श्री. मंगेश कृ. आटे	कनिष्ठ लिपिक
52	श्री. प्रविणकुमार सु. सरोदे	कनिष्ठ लिपिक
53	सौ. प्रिती चं. लाडसे(अहिरकर)	कनिष्ठ लिपिक
54	श्री. जावेद र. तुरक	वाहन चालक
55	श्री. मुकेश ध. शहारे	ग्रंथालय परिचर
56	श्री. पुरूषोत्तम प्र. कावळे	ग्रंथालय परिचर
57	श्री. सुभाष वा. गोतमारे	दप्तरी

58	श्री. सुनिल ल. बावने	दप्तरी
59	श्री. दिपक चं. जोंधळे	दप्तरी
60	श्री. पुरूषोत्तम प्र. वझे	तारमार्गतंत्री व तारतंत्री
61	श्री. सुशिल पां. वैद्य	चक्रमुद्रक
62	श्री. अजित मो. पांडे	शिपाई
63	श्री. रूपेश टि. मेश्राम	शिपाई
64	श्री. शैलेश शं. गेडाम	शिपाई
65	श्री. दिलीप ना. राऊत	शिपाई
66	श्री. राजेश रा. दारोडे	शिपाई
67	श्री. ललित रा. धुर्वे	शिपाई
68	श्री. शामसूंदर सा. डोबळे	शिपाई
69	श्री. अविनाश नि. भैसारे	शिपाई
70	श्री. जितेंद्र दे. सुर्यवंशी	शिपाई
71	श्री. पंकज र. पेठकर	शिपाई
72	श्री. तात्याराव रा. वाघमारे	शिपाई
73	श्री. हनुमंत अं. सिडाम	शिपाई
74	कु. छाया शं. मसारकर	शिपाई
75	कु. प्रणाली अ. ठाकरे	शिपाई
76	सौ. मंजुषा प्र. कुकडे	शिपाई
77	कु. सुरेखा वा. तिजारे	शिपाई
78	श्री. रोशन पु. कुनघाटकर	शिपाई
79	सौ. नलिनी सं. इंगळे	शिपाई
80	श्री. ज्ञानेश्वर रा. साबळे	शिपाई
81	श्री. अशोक तु. हटवार	पहारेकरी
82	श्री. आकाश के. मडावी	पहारेकरी
83	श्री. अमित पां. वैद्य	माळी

❖❖❖❖❖❖

विद्या विभाग

(1) अध्ययन मंडळ

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय कायदा, 1997 मधील कलम 33 (2) तरतूदीनुसार सत्र 2015–16 साठी तदर्थ अकरा अध्ययन मंडळांचे गठण करण्यात आले आहे. अध्ययन मंडळाची नावे खाली नमूद केल्यानुसार आहेत –

1. तदर्थ संस्कृत तथा संस्कृतेत्तर भाषा अभ्यास मंडळ
2. तदर्थ वेदविद्या अभ्यास मंडळ
3. तदर्थ शिक्षणशास्त्र अभ्यास मंडळ
4. तदर्थ वेदांग ज्योतिष व वास्तुशास्त्र अभ्यास मंडळ
5. तदर्थ ललितकला अभ्यास मंडळ
6. तदर्थ प्रशासकीय सेवा अभ्यास मंडळ
7. तदर्थ दर्शनशास्त्र अभ्यास मंडळ
8. तदर्थ कीर्तनशास्त्र अभ्यास मंडळ
9. तदर्थ ग्रंथालय वार्ताशास्त्र अभ्यास मंडळ
10. तदर्थ हॉस्पिटॅलिटी स्टडीज व पर्यायी चिकित्सा पद्धती अभ्यास मंडळ
11. तदर्थ मानव्यशास्त्र अभ्यास मंडळ

(2) संकाय

विश्वविद्यालयाने कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय कायदा, 1997 मधील कलम 31 (5) प्रमाणे पाच संकाय स्थापन करण्यात आले आहे. स्थापन करण्यात आलेल्या पाच संकायाची नावे व संकाय अधिष्ठातांची नावे खालीलप्रमाणे आहेत.

अ.क्र.	संकायाचे नाव		अधिष्ठाताचे नाव
1.	तदर्थ वेदविद्या संकाय,	–	डॉ.सी.जी. विजयकुमार
2.	तदर्थ संस्कृत तथा संस्कृतेतर भाषा संकाय,	–	डॉ. नंदा ज. पुरी
3.	तदर्थ भारतीय धर्म, तत्त्वज्ञान तथा संस्कृती संकाय,	–	डॉ.मधुसूदन पेन्ना
4.	तदर्थ प्राचीन भारतीय विज्ञान तथा मानव्यशास्त्रे संकाय,	–	डॉ. कृष्णकुमार पाण्डेय
5.	तदर्थ शिक्षणशास्त्र तथा संकीर्ण विद्याशाखा संकाय,	–	डॉ.ललिता चंद्रात्रे

3) विद्वत् परिषद

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय कायदा, 1997 मधील कलम 27 (2) च्या तरतुदीनुसार विद्वत् परिषदेचे गठण करण्यात आले. सत्र 2015–16 मध्ये विद्वत् परिषदेच्या एकूण दोन सभा अनुक्रमे (1) दि. 25.06.2015 व (2) दि. 19.02.2016 रोजी संपन्न झाल्या.

अभ्यासक्रमांची यादी

अ. क्र.	अभ्यासक्रमांचे नाव	अ.क्र.	अभ्यासक्रमांचे नाव
	पदव्युत्तर पदवी अभ्यासक्रम		**पदविका अभ्यासक्रम**
1	एम. ए. (शिक्षण)	37	वास्तुशास्त्र पदविका
2	एम. ए. (संस्कृत दर्शन)	38	संस्कृत साधना पदविका
3	एम. ए. (संस्कृत साहित्या)	39	संस्कृत परिचय पदविका
4	एम. ए. (वेद)	40	संस्कृत आगम पदविका
5	एम. ए. (संस्कृत व्याकरण)	41	संस्कृत प्रवेश पदविका
6	एम. ए. (वेदांग ज्योतिष)	40	ग्रंथालय वार्ताशास्त्र पदविका
7	एम. संस्कृत (वेदांत)	42	योग, निसर्गोपचार आणि आहारशास्त्र पदविका
8	एम. ए. (योगशास्त्र)	43	योग पदविका
9	एम. ए. (कीर्तनशास्त्र)	44	जर्मन भाषा पदविका
10	एम. ए. (नृत्य)	45	वेदशास्त्र कनिष्ठ पदविका
11	एम. एड्.	46	पौरोहित्य उच्च पदविका
12	एम. एफ.ए.	47	वेदशास्त्र ज्येष्ठ पदविका
13	एम. फिल. (शिक्षण)	48	कीर्तनशास्त्र कनिष्ठ पदविका
14	एम. फिल. (संस्कृत)	49	कीर्तनशास्त्र ज्येष्ठ पदविका
15	एम. फिल. (संस्कृत दर्शन)	50	जनसंवाद आणि पत्रकारीता अभ्यासक्रम पदविका
16	एम. फिल. (संस्कृत वेदांग ज्योतिष)	51	डिप्लोमा इन थेटर ॲण्ड परफॉरमींग आर्ट
17	एम. फिल. (संस्कृत व्याकरण)	52	नृत्य उच्च पदविका
18	एम. फिल. (योगा)	53	नृत्य कनिष्ठ पदविका
19	एम. फिल. (संस्कृत वेदा)	54	नृत्य ज्येष्ठ पदविका
	पदव्युत्तर पदविका अभ्यासक्रम	55	डिप्लोमा इन हॉस्पिटॅलिटी मॅनेजमेन्ट
20	वेदांग ज्योतिष पदव्युत्तर पदविका	56	नृत्य पूर्व पदवी (पदविका)
21	पी.जी.डी.सी.सी.ए.	57	डिप्लोमा इन मॅन्युस्क्रीप्टॉलॉजी ॲण्ड पॅलिओग्राफी
22	पी.जी.डिप्लोमा इन योगिक सायंसेस	58	डिप्लोमा इन क्रिएटीव्ह राइटींग
23	आग्ल भाषेतून संस्कृतचे अध्ययन	59	प्रि डिग्री डिप्लोमा इन डान्स
24	पी. जी. डिप्लोमा इन वास्तुशास्त्र	60	डिप्लोमा इन एन्शड इंडियन सायंसेस
	पदवी अभ्यासक्रम	61	डिप्लोमा इन एन्शड इंडियन एन्व्हायरमेन्टल स्टडीज.
25	बी. ए. (शिक्षण)	62	डिप्लोमा इन वैदिक मॅथेमॅटीक्स
26	बी. ए. (वेदांग ज्योतिष)	63	डिप्लोमा इन संस्कृत लर्निंग
27	बी. एड्.		**प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम**
28	बी. ए. (संस्कृत विशारद)	64	नृत्य प्रमाणपत्र
29	बी. ए. (प्रशासकीय सेवा)	65	वैदिक मॅथेमॅटीक्स प्रमाणपत्र
30	बी. ए. (योगशास्त्र)	66	संस्कृत सेतू (बीएड् प्रवेशाकरिता संस्कृत नसणाऱ्या विद्यार्थ्या करिता)
31	बी. एफ. ए.	67	आयुर्वेद फार फॉरेन स्टुडन्टस्
32	बी एससी (हॉस्पिटॅलिटी स्टडीज)	68	गीता प्रमाणपत्र

विश्वविद्यालयाशी संलग्न महाविद्यालयांची यादी.
(सत्र 2015—16 करिता)

अ. क.	अभ्यासक्रम सुरु असलेल्या महाविद्यालयाचे नाव व पत्ता	सुरु असलेले अभ्यासक्रम
1	त्रिस्कंध सोसायटी, नागपूर द्वारा संचालित **त्रिस्कंध वेदांग महाविद्यालय,** द्वारा श्री मंगेश प्रकाशन, 23, नवी रामदासपेठ, नागपूर—27.	बी.ए. (वेदांग ज्योतिष) एम्.ए. (वेदांग ज्योतिष)
2	क.जे.सोमैय्या भारतीय संस्कृती पीठम्, मुंबई द्वारा संचालित **क.जे. सोमैय्या भारतीय संस्कृती पीठम्,** मॅनेजमेंट इन्स्टिटयूट, तिसरा मजला, सोमैय्या कॅम्पस, विद्याविहार, मुंबई—77	एम्.ए. (संस्कृत) भारतीय संस्कृती आणि नीतिमूल्ये पदविका बी.ए. (योगशास्त्र) योगशास्त्र पदविका संस्कृत परिचय पदविका जर्मन भाषा पदविका एम्.ए. (योगशास्त्र)
3	ग्रामीण आरोग्य व शिक्षण विकास संस्था द्वारा संचालित, **डॉ. पंजाबराव देशमुख योगशास्त्र महाविद्यालय,** उदय कॉलनी, चांदूर बाजार, जि. अमरावती.	बी.ए. योगशास्त्र योग निसर्गोपचार आणि आहारशास्त्र पदविका
4	दिशा बहुउद्देशीय शिक्षण, पर्यटन व पर्यावरण विकास संस्था, रामटेक द्वारा संचालित **रविकांत रागीट प्रशासकीय महाविद्यालय,** मौदा रोड, रामटेक, जि. नागपूर	बी.ए. (प्रशासकीय सेवा)
5	मराठवाडा संस्कृत प्रचार सभा, श्री एकनाथ संशोधन मदिर द्वारा संचालित **श्रीनाथ वेदाभ्यास केंद्र,** खडकेश्वर, औरंगाबाद—431001	बी.ए. (संस्कृत) एम्.ए. (संस्कृत)
6	ज्योतिषशास्त्र व परामानसशास्त्र अकादमी, औरंगाबाद द्वारा संचालित **वेदांग ज्योतिष महाविद्यालय,** गुरु तेजबहादुर हायस्कूल, उस्मानपुरा, औरंगाबाद	बी.ए. (वेदांग ज्योतिष्य) वास्तुशास्त्र पदविका
7	वैदर्भीय हरिकीर्तन संस्था, नागपूर द्वारा संचालित **वैदर्भीय हरिकिर्तन महाविद्यालय,** रजत महोत्सव धरमपेठ मुलांची शाळा, धरमपेठ, नागपूर.	बी.ए. (कीर्तनशास्त्र) एम्.ए. (कीर्तनशास्त्र)
8	समर्थ इन्स्टिटयुट ऑफ एज्युकेशन, अचलपूर द्वारा संचालित **कीर्तनकेसरी भाऊसाहेब शेवाळकर शिक्षाशास्त्री बी.एड. महाविद्यालय,** परतवाडा, जि.अमरावती.	बी.एड्. (शिक्षाशास्त्री)

9	श्री सरस्वती एज्युकेशन सोसायटी, अकोला द्वारा संचालित **श्री कृष्णाजी जोशी महाविद्यालय,** श्री तिरुपती तत्रनिकेतन परिसर, केशवनगर, अकोला	बी.एड्. (शिक्षाशास्त्री)
10	दृष्टी बहुउद्देशीय शिक्षण, पर्यटन व पर्यावरण विकास संस्था, रामटेक द्वारा संचालित **दमयंतीताई देशमुख बी.एड. कॉलेज,** मौदा रोड, रामटेक	बी.एड्. (शिक्षाशास्त्री)
11	श्री समर्थ वेद विद्यालय (महर्षी वेदव्यास प्रतिष्ठान, पुणे) द्वारा संचालित **श्री समर्थ वेद विद्यालय**, गीता भवन, मु. ढालेगाव, पो. रामपुरी, ता. पाथरी, जि.परभणी	वेदविद्या पदविका (कनिष्ठ) वेदविद्या पदविका (ज्येष्ठ)
12	शरद समग्र ग्रामीण विकास संस्था, वर्धा द्वारा संचालित **चिंतामणी वास्तुशास्त्र पदविका महाविद्यालय,** सेलु (काटे), वायगांव रोड, ता.जि.वर्धा	वास्तुशास्त्र पदविका
13	श्री सरफोजी राजे भोसले भरत नाटयम् ट्रेनिंग ॲण्ड रिसर्च सेंटर, मुंबई द्वारा संचालित **भरत कॉलेज ऑफ फाईन आर्टस् ॲण्ड कल्चर,** 1 माया को–ऑप. हाऊसिंग सोसायटी लि. 5 कॉलेज पथ, प्रभादेवी, मुंबई	प्रमाणपत्र (नृत्य) कनिष्ठ पदविका (नृत्य) ज्येष्ठ पदविका (नृत्य) बी.ए. (नृत्य) एम्.ए. (नृत्य) उच्च पदविका (नृत्य)
14	श्री ब्रम्हचैतन्य धार्मिक सद्विचार सेवा प्रतिष्ठान, अकोला द्वारा संचालित **श्री नाईकवाडे कीर्तन महाविद्यालय,** द्वारा प्रा. वामनराव नाईकवाडे, शास्त्रीनगर, अकोला	बी.ए. (कीर्तनशास्त्र)
15	सुरभि जनकल्याण संस्था, नागपूर द्वारा संचालित **ॲडमिनिस्ट्रेटिव्ह डिग्री कॉलेज,** नाईक रोड, महाल, नागपूर	बी.ए. (प्रशासकीय सेवा)
16	दादासाहेब गवई चॅरिटेबल ट्रस्ट, अमरावती द्वारा संचालित **रामकृष्ण शिक्षणशास्त्र (बी.एड्.) महाविद्यालय,** दारापूर, ता. दर्यापूर, जि. अमरावती.	बी.एड्. (शिक्षाशास्त्री)
17	महर्षी कर्वे स्त्री शिक्षण संस्थेचे **शिक्षाशास्त्री महाविद्यालय,** नरगुंदकर शैक्षणिक संकुल, खामला रोड, नागपूर	बी.एड्. शिक्षाशास्त्री

18	ॲंग्लो व्हर्न्याक्युलर एज्युकेशन सोसायटी, दारव्हा जि. यवतमाळ संचालित **कै. स्व. रामरावजी दुधे अध्यापक महाविद्यालय, दारव्हा, ता.दारव्हा. जि. यवतमाळ.**	बी.एड. (शिक्षाशास्त्री)
19	मुंडले एज्युकेशन ट्रस्ट, नागपूर द्वारा संचालित **सेंट्रल इंडिया स्कूल ऑफ फाईन आर्टस्,** सहारा सिटी जवळ, वर्धा रोड, नागपूर	बी.एफ्.ए. एम्.एफ्.ए.
20	देवाजीभाऊ बुद्धे मेमोरिअल शिक्षण संस्था, गोंदिया खुर्द द्वारा संचालित **एल्.के. पदविका योगशास्त्र महाविद्यालय,** गोंदिया	योगशास्त्र पदविका
21	वैनगंगा बहुद्देशीय विकास संस्था, नागपूर द्वारा संचालित **स्वामी विवेकानंद शिक्षण व योग महाविद्यालय,** नागझिरा मार्ग, साकोली, जि. भंडारा–441 802	योगशास्त्र पदविका
22	विद्याभारती संस्था, वर्धा द्वारा संचालित **एस्.पी. भोयर कॉलेज,** बॅचलर रोड, नालवाडी, वर्धा, जि. वर्धा	ग्रंथालय वार्ताशास्त्र पदविका संगणक संस्कृत उपयोजन पदव्युत्तर पदविका
23	विद्याभारती संस्था, वर्धा द्वारा संचालित **श्रीमती कांचनताई भोयर महाविद्यालय,** बालाजी सभागृह, राष्ट्रीय महामार्ग क्र.7, हिंगणघाट	ग्रंथालय वार्ताशास्त्र पदविका संगणक संस्कृत उपयोजन पदव्युत्तर पदविका
24	विद्याभारती संस्था, वर्धा द्वारा संचालित **प्रियदर्शनी कॉलेज,** छत्रपती नगर, एस्.टी. लॉ कॉलेजच्या मागे, चंद्रपूर	ग्रंथालय वार्ताशास्त्र पदविका संगणक संस्कृत उपयोजन पदव्युत्तर पदविका
25	श्री गणेश शिक्षण मंडळ, नागपूर द्वारा संचालित **नगाजी महाराज महाविद्यालय,** ग्रेट नागरोड, रेशिमबाग चौक, नागपूर–440002	योगशास्त्र पदविका

26	दि. हर्बल इंडिया डेव्हलपमेंट सोसायटी, नागपूर द्वारा संचालित **चक्रपाणी पंचकर्म योग व निसर्गोपचार महाविद्यालय,** ओंकार नगर, नागपूर–440 027	बी.ए. (योगशास्त्र) योग, निसर्गोपचार आणि आहारशास्त्र पदविका
27	भोंडेकर सांस्कृतिक क्रीडा व सामाजिक शिक्षण विकास संस्था द्वारा संचालित **मंजूळाबाई भोंडेकर कॉलेज**, सहकार नगर, पांढराबोडी, भंडारा	बी.ए. (प्रशासकीय सेवा)
28	योग आयुर्वेद संशोधन केन्द्र, कोल्हापूर द्वारा संचालित **स्वामी कुवलयानंद महाविद्यालय**, एस्.टी. कामगार हाऊसिंग सोसायटी हॉल, सायबर महाविद्यालयाजवळ, कोल्हापूर	संस्कृत परिचय पदविका
29	राजमाता जिजाऊ बहुउद्देशीय शिक्षण प्रसारक मंडळ, मोरवा द्वारा संचालित **छात्रवीर राजे संभाजी प्रशासकीय सेवा महाविद्यालय,** शनि मंदीराजवळ, मोरवा, ता.जि. चंद्रपूर	बी.ए. (प्रशासकीय सेवा)
30	श्री सदाशिवराव पाटील शिक्षण संस्था, कामठी द्वारा संचालित **श्री सुरेश योगशास्त्र महाविद्यालय,** न्यू कामठी रेल्वे स्टेशनजवळ, कामठी, जि. नागपूर–441 002	योगशास्त्र पदविका
31	विश्वसखा फाऊंडेशन, पुणे द्वारा संचालित **कीर्तन महाविद्यालय,** 1/8, तपोवन सोसायटी, जिजाई गार्डन जवळ, वारजे, पुणे	बी.ए. (कीर्तनशास्त्र)
32	स्व. आबासाहेब खेडकर शिक्षण संस्था द्वारा संचालित **गुरुकृपा महाविद्यालय,** "चिरंजीव", पार्वती सदनजवळ, राऊतवाडी, अकोला.	ग्रंथालय वार्ताशास्त्र पदविका संगणक संस्कृत उपयोजन पदव्युत्तर पदविका
33	श्री. अलकनंदा बहुउद्देशिय शिक्षण संस्था, द्वारा संचालित, (**ज्ञानदिप कॉलेज ऑफ ॲडमिनिस्ट्रेशन**, वडधामना, ता. हिंगणा, जि. नागपूर), 10 ठवरे कॉलनी, नवीन सुभेदार ले–आऊट, पोस्ट अयोध्यानगर, नागपूर–24,	बी.ए. (प्रशासकीय सेवा)

❖❖❖❖❖❖

विद्यापीठ नियोजन विकास मंडळ

1. विद्यापीठाच्या तरतुदीनुसार आणि महाराष्ट्र शासनाच्या उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय मुंबई यांचे पत्र क्र. केएसयु–1101/(78/01) विशि – 2 दि. 11.09.2003 नुसार विद्यापीठाच्या नियोजन व विकास मंडळ समितीचे गठन करण्यात आलेले आहेत.

2. शैक्षणिक सत्र 2015–16 मध्ये 20 वेगवेगळया शैक्षणिक संस्थांसोबत सामंजस्य करार करण्यात आलेले आहेत.

3. नियोजन व विकास मंडळ विभागाद्वारे विद्यार्थी व शिक्षक यांच्याकरिता संस्कृत रिसर्च प्रमोशन प्रकल्प सुरू करण्यात आलेले आहे. त्यात विद्यापीठीय शिक्षकांद्वारे सादर केलेल्या प्रस्तावामधून पाच प्रस्तावांची निवड करण्यात आलेली आहे.

4. शैक्षणिक सत्र 2016–17 आणि 2017–18 करिता बृहत् आराखडा अद्ययावत् करून शासनाला पाठविण्यात आलेला आहे व त्यास शासनाने मान्यता प्रदान केलेली आहे.

5. डॉ. नरेंद्र जाधव समितीच्या शिफारसीच्या अंतर्गत कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाला विशेष ज्ञान स्रोत स्थापित करण्याकरिता निवडण्यात आलेले आहेत. केंद्र स्थापनेचे कार्य सुरू आहे.

6. डॉ. नरेंद्र जाधव समितीच्या शिफारसीच्या अंतर्गत कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाला इतर विद्यापीठ/महाविद्यालये यांच्यासोबत संयुक्त प्रमाणपत्र/पदविका/पद्व्युत्तर पदविका अभ्यासक्रम आंतरविद्याशाखीय स्तरावर राबविण्याकरिता शासनाकडून मान्यता प्राप्त झाली आहे.

******

सांख्यिकी विभाग

1) सन 2009–10 ते 2015–16 पर्यंतच्या विद्यार्थ्यांची सांख्यिकीय माहिती तयार करण्यात आली.

2) सन 2012–13 ते 2015–16 पर्यंतची संबधित सांख्यिकीय माहिती, विशवविद्यालयाने AISHE portal वर अपलोडिंगचे कार्य पूर्ण केले आहे. 100 टक्के सांख्यिकीय माहिती अपलोडिंग करणा–या मोजक्या विद्यापीठांमध्ये क.का.सं.वि. चा अतंर्भाव आहे.

3) विश्वविद्यालयाला, AISHE कडून, सन 2012–13 पासून दरवर्षी प्रमाणपत्र प्राप्त झालेले आहे. तसेच 2015–16 मध्ये MHRD आणि मा.संचालक, उ.शि. यांनी विश्वविद्यालयाने यामध्ये केलेले कार्य हे इतर विद्यापीठांना अनुकरणीय आणि मार्गदर्शक असल्याबाबतचे विद्यापीठाचे नोडल अधिकारी म्हणून विशेष प्रमाणपत्र दिलेले आहे.

4) सन 2015–16 मध्ये एमआयएस चे अपलोडींग 100 टक्के पूर्ण झाले आहे.

❖❖❖❖❖❖

वित्त विभाग

वित्त विभागाची माहिती खालीलप्रमाणे –

सन 2015–16 पर्यंत विश्वविद्यालयाचे अंतर्गत अंकेक्षण पूर्ण झालेले आहे. आणि याची प्रत आगामी अधिवेशनात सादर करण्यात येणार आहे. यासाठी माहे जून – 2016 मध्ये पूर्वमान्यतेस्तव शासनाकडे मसूदा प्रत अग्रेषित करण्यात आलेली आहे. शासनाकडून याबाबत आदेश प्राप्त होताच सन 2015–16 चे वार्षिक लेखे स्वतंत्रपणे प्रकाशित करुन विधी मंडळाच्या कामकाजात समाविष्ट करण्यासाठी पटलावर ठेवण्याची प्रक्रिया करण्यात येत आहे. विश्वविद्यालयाचे वेतन अनुदान मूल्य निर्धारणाचे कार्य संचालक, उच्च शिक्षण, पूणे यांच्याकडून सन 2012 पर्यंत पूर्ण केले आहे. याचा अहवाल विश्वविद्यालयास प्राप्त आहे. महालेखाकार कार्यालयाने दि.03 ते 19 ऑक्टोबर 2013 यादरम्यान सन 2005–06 ते 2009–10 या कालावधीचे अंकेक्षण पूर्ण केले असून याचा अहवाल विश्वविद्यालयास प्राप्त झाला आहे. महालेखाकार कार्यालयाने पुर्वी केलेल्या अंकेक्षणातील बहुतांश परिच्छेद वगळण्यात आले असून यासाठीची योग्य ती प्रक्रिया विश्वविद्यालयाने पूर्ण केलेली आहे. उर्वरित परिच्छेद वगळण्याबाबत शासनाकडे पाठपुरावा सुरु आहे.

प्रस्तुत विश्वविद्यालयाच्या सहाव्या दीक्षांत समारंभात विद्यार्थ्यांना प्रदान करावयाचे पदके तयार करण्याकरिता नियमानुसार निविदा प्रक्रिया करुन न्युनतम दर असलेल्या प्रतिष्ठानाकडून चांदी खरेदी करण्यात आली असून यासाठी रक्कम रु.66,913/– चा खर्च करण्यात आला असून दि.20.02.2016 रोजी आयोजित दीक्षांत समारंभात सन 2012–13 व सन 2013–14 मधील एकूण 16 गुणवत्ताप्राप्त विद्यार्थ्यांना एकूण रक्कम रु.21,750/– चे रोख पारितोषिके देण्यात आली आहेत.

		आय सन 2014–15 प्रत्यक्ष	व्यय सन 2014–15 प्रत्यक्ष	आय सन 2015–16 प्रत्यक्ष सुरु मार्च –15 पर्यंत
ग – 1	अ) साधारण निधी	23375967	7907423	11549981
	ब) वेतन अनुदान	51897706	50155769	35434624
ग – 2	विकास कार्यक्रम	25775000	2310901	420000
ग – 3	निधी	206200	625629	126531
	एकूण रक्कम रु	101254873	60999722	47531136

❖❖❖❖❖❖

सा लक्ष्मीः उपकुरुते यया परेषाम्

(1)

प्रकल्पाचे नाव : अतिथीगृह इमारत बांधकाम
बांधकामाचे क्षेत्रफळ : 412.00 स्के. मि.
प्राथमिक अंदाज : रू. 49.64 लक्ष
सुधारित अंदाज : रू. 73.13 लक्ष
अहवाल वर्षापर्यंत प्राप्त अनुदान : रू. 49.64 लक्ष
अहवाल वर्षात प्राप्त अनुदान : .....
कार्यवाही : ठेव अंशदान योजने अंतर्गत सा. बां. विभागाद्वारे काम पूर्ण करण्यात आले.
सा. बां. विभागाकडे जमा रक्कम : रू. 49.64 लक्ष
सद्यःस्थिती : इमारतीची उपयोजिता सुरू करण्यात आली आहे.
अतिरिक्त खर्च रू. 23.49 लक्ष शासनाकडून प्राप्त करण्यासाठी शासनाकडे सुधारित प्रस्ताव सादर करण्यात आलेला आहे. अद्याप मान्यता अप्राप्त.

(2)

प्रकल्पाचे नाव : रिक्रीऐशन सेंटर इमारत बांधकाम
बांधकामाचे क्षेत्रफळ : 515.47 स्के. मि.
प्राथमिक अंदाज : रू. 88.796 लक्ष
सुधारित अंदाज : रू. 122.90 लक्ष
अहवाल वर्षापर्यंत प्राप्त अनुदान : रू. 122.90 लक्ष
अहवाल वर्षात प्राप्त अनुदान : .....
कार्यवाही : शासनाकडून तीन टप्प्यात प्राप्त निधी ठेव अंशदान योजने अंतर्गत सा. बां. विभागाकडे खालीलप्रमाणे जमा केला आहे.

शासनाकडून प्राप्त रक्कम/वर्ष	सा. बां. विभागाकडे जमा रक्कम/दिनांक
रू. 63,71,000.00/वर्ष 2008–09	रू. 63,71,000.00/दि. 26.03.2009
रू. 25,08,600.00/वर्ष 2009–10	रू. 25,08,600.00/दि. 23.03.2010
रू. 34,11,000.00 / वर्ष 2012–13	रू. 30,50,366.00 /दि.31.05.2013

सा. बां. विभागाकडे जमा रक्कम : रू. 119.30 लक्ष
सद्यःस्थिती : इमारतीचेबांधकाम सा. बां. विभागाकडून सुरू असून अंतिम टप्प्यात आहे.

(3)

प्रकल्पाचे नाव : ॲकडमिक रिसर्च सेंटर इमारत बांधकाम
बांधकामाचे क्षेत्रफळ : 2943.27 स्के. मि.
प्राथमिक अंदाज : रू. 513.66 लक्ष
अहवाल वर्षापर्यंत प्राप्त अनुदान : रू. 3,39,44,400/–
कार्यवाही : प्राप्त निधी ठेव अंशदान योजने अंतर्गत सा. बां. विभागाकडे जमा केली आहे.

शासनाकडून प्राप्त रक्कम/वर्ष	सा. बां. विभागाकडे जमा रक्कम/ पावती दिनांक

रू. 44,91,400.00 /वर्ष 2009–10	रू. 44,91,400.00 /दि. 20.03.2010
रू. 23,33,000.00 /वर्ष 2010–11	रू. 23,33,000.00 /दि. 23.12.2010
रू. 12,50,000.00 /वर्ष 2010–11	रू. 12,50,000.00 /दि. 23.12.2010
रू. 10,00,000.00 /वर्ष 2010–11	रू. 10,00,000.00/ दि. 23.09.2011
रू. 6,80,000.00 / वर्ष 2014–15	रू. 6,80,000.00 /दि. 08.04.2015
रू. 4,20,000.00/ वर्ष 2015–16	रू. 4,20,000.00 / दि.13.01.2016
रू. 2,00,00,000.00 वर्ष 2015–16	रू. 2,00,00,000.00 दि. 29.03.2016
रू. 37,70,000.00 वर्ष 2015–16	रू. 37,70,000.00 दि. 11.05.2016
सा. बां. विभागाकडे जमा रक्कम	: रू. 3,39,44,400/–
सद्यःस्थिती	: सा. बां. विभागाने सदर इमारत बांधकामाची निविदा प्रकिया करून कामाचे देण्याची कार्यवाही सुरू आहे विश्वविद्यालयाने शासनाकडे उर्वरित रक्कमेच्या मागणीचा प्रस्ताव सादर केला आहे.

(4)

प्रकल्पाचे नाव	: युजीसी वन टाईम कॅच अप ग्रॅट योजने अंतर्गत विकास कामे 1) ॲकडमिक स्कुल इमारत बांधकाम 2) परिसर विकास कामे
बांधकामाचे क्षेत्रफळ	: 4813.60 स्के. मि.
प्राथमिक अंदाज	: रू. 10.00 कोटी शासन वाटा रू. 5.00 कोटी युजीसी वाटा रू. 5.00 कोटी
अहवाल वर्षापर्यत प्राप्त अनुदान	: रू. 2.50 कोटी (युजीसी कडुन प्राप्त) : रू. 5.00 कोटी (महाराष्ट्र शासनाकडुन प्राप्त)
कार्यवाही	: ठेव अंशदान योजने अंतर्गत सा. बां. विभागाकडे प्राप्त रक्कम जमा करण्यात आली.
प्राप्त रक्कम/वर्ष	सा. बां. विभागाकडे जमा
रक्कम/ दिनांक	युजीसी कडून प्राप्त
	रू. 2.50 कोटी/वर्ष 2011–12 रू. 2.50 कोटी/ दि. 21.03.12
शासनकडून प्राप्त	रू. 2.50 कोटी/वर्ष 2012–13 रू. 2.50 कोटी/दि.05.09.12
शासनकडून प्राप्त	रू. 2.50 कोटी/वर्ष 2015–16 रू. 96,50,000.00/ दि. 11.05.2016 रू. 1,53,50,000.00 /दि. 11.05.2016
सा. बां. विभागाकडे जमा रक्कम	: रू. 7.50 कोटी
सद्यःस्थिती	: ॲकेडमिक स्कुल्स इमारतीचे बांधकाम सुरू आहे.

(5)

प्रकल्पाचे नाव	: युजीसी च्या 12 व्या प्लान अंतर्गत मल्टीपर्पज हॉल बांधकाम
बांधकामाचे क्षेत्रफळ	: 1426.64 स्के. मि.
प्राथमिक अंदाज	: रू. 2.68 कोटी
अहवाल वर्षापर्यत प्राप्त अनुदान	: .....
सद्यःस्थिती	: इमारतीचा आराखडा व अंदाजपत्रकास तांत्रिक मान्यता घेण्याची कार्यवाही सा. बां. विभागात सुरू आहे. युजीसीच्या 12 व्या प्लान अंतर्गत एकुण मान्यता प्राप्त निधी रक्कम रू. 7.00 कोटी पैकी सदर इमारत बांधकामासाठी आवश्यक निधी युजीसी निधीमधून आवंटीत करावयाचा आहे.

(6)

प्रकल्पाचे नाव	: छडम्ब्ज्प्रकल्प
प्रकल्प किंमत	: रू. 2.05 कोटी भारत संचार निगम लि. चा वाटा रू. 20.00 लक्ष केंद्र सरकार चा वाटा रू. 135.00 लक्ष राज्य शासनाचा वाटा रू. 50.00 लक्ष
अहवाल वर्षापर्यतप्राप्त अनुदान	: रू. 50.00 लक्ष(महाराष्ट्र शासनाकडुन)

अहवाल वर्षात प्राप्त अनुदान : रू. 10.00 लक्ष (महाराष्ट्र शासनाकडुन)
कार्यवाही : शासनाकडुन प्राप्त अनुदान भारत संचार निगम लि. यांना अदा करण्यात आला.
सद्यःस्थिती : छडम्ब्ब्ज्प्रकल्प अंतर्गत विश्वविद्यालयास 1 ळठचै ब्वददमबजपअपजल ची सुविधा भारत संचार निगम लि. यांनी उपलब्ध करून दिलेली आहे व सदर सुविधा कार्यान्वित आहे.

(7)

प्रकल्पाचे नाव : विदर्भ वैधानिक विकास मंडळाच्या शिफारसीनुसार शासनाकडून प्राप्त निधीतून विकास कामे
प्रशासकीय मान्यता : रू. 240.95 लक्ष
अहवाल वर्षापर्यत प्राप्त अनुदान : रू. 240.95 लक्ष
कार्यवाही : ठेव अंशदान योजने अंतर्गत सा. बां. विभाग, जि.प. ग्रामिण पाणी पुरवठा विभाग, नागपूर यांचेकडे प्राप्त रक्कम रू.240.95 लक्ष जमा करण्यात आली.
सद्यःस्थिती :1. संरक्षण भिंत बांधकाम– सा.बां. विभागाकडून सदर काम सुरू आहे.
अंदाजित खर्च :–59.25 लक्ष
2. जलव्यवस्था करणे.– जिल्हा परिषद ग्रामिण पाणी पुरवठा विभागाकडून सदर कामाची निविदा प्रकिया सुरू आहे.
अंदाजित खर्च :–49.60 लक्ष
3. अंतर्गत रस्ते बांधकाम करणे.– सा. बां. विभागाकडून सदर कामाची निविदा प्रकिया पूर्ण केली असून कामाचे कार्यादेश देण्यात आलेले आहे.
अंदाजित खर्च :–79.25 लक्ष
4. विद्युत व्यवस्था करणे.– सा. बां. (विद्युत्) विभागाकडून सदर काम सुरू आहे.
अंदाजित खर्च :–52.85 लक्ष

(अ) विश्वविद्यालयाची स्थावर मालमत्ता –

1) रामटेक, मौजा परसोडा येथे 3.92 हेक्टर जमीन विश्वविद्यालयाने दि. 02.04.1998 रोजी संपादीत केली. किंमत रू. 15,65,241/–
2) नागपूर येथे सीताबर्डी येथील नागपूर सुधार प्रन्यास संकुलमध्ये 4 था माळा 2 गाळे (क्र. 401 व 402) तसेच 5 वा व 6 वा माळा (क्र. 501 ते 510 आणि 601 ते 610) एकुण क्षेत्रफळ 834.977 स्के. मि. वर्ष 2007 –08 मध्ये संपादित केली. किंमत रू. 2,16,82,000/–
3) रामटेक परिसरातील इमारती –

1) प्रशासकीय इमारत

तळ मजला	– 564.34 स्के. मि.	खर्च रू. 45.74 लक्ष
पहिला मजला	– 561.12 स्के. मि.	खर्च रू. 56.65 लक्ष
2) अतिथीगृह इमारत बांधकाम	– 412.00 स्के. मि.	खर्च रू. 73.13 लक्ष

(ब) रामटेक येथे भूसंपादन

महाराष्ट्र शासनाने विश्वविद्यालय स्थापनेवेळी विश्वविद्यालयाकरीता मौजा परसोडा ता. रामटेक जि. नागपूर येथे एकुण 31.77 हे. आर. जागा उपलब्ध करून देण्यास वर्ष 1997मध्ये मान्यता दिली होती. त्यापैकी पहिल्या टप्प्यात वर्ष 1998 मध्ये विश्वविद्यालयास उपरोक्त ठिकाणी 3.92 हे. आर. जागा उपलब्ध करून दिली. उर्वरित 27.85 हे. आर. जमिन मिळण्याबाबत विश्वविद्यालयाने शासनाकडे सतत पाठपुरावा केला आहे. सदर भूसंपादनाची बाब शासनाकडे प्रलंबित आहे.

(ड) कालाडोंगरी, नागपूर येथे भूसंपादन

महाराष्ट्र शासनाने मौजा काळडोंगरी ता. नागपूर (ग्रा.) येथील स.क्र.123 मधील आराजी 54.17 हे.आर. पैकी 50 एकर शासकीय जमीन कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाकरीता मंजूर केलेली आहे व सदर जागेचा ताबा विश्वविद्यालयाने घेतलेला आहे.

शैक्षणिक परिसर नागपूर :–

सीताबर्डी, नागपूर येथे एन. आय. टी. संकुलामध्येशैक्षणिक सुविधा उपलब्ध झाल्यामूळे विश्वविद्यालयाचे पाचही शैक्षणिक विभाग अहवाल वर्षातयाठिकाणी कार्यरत आहेत.

❖❖❖❖❖❖

परीक्षा विभाग

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या परीक्षा विभागातर्फे उन्हाळी आणि हिवाळी 2015 परीक्षा सुरळीतपणे पार पडल्या. हिवाळी परीक्षा मध्ये एकूण 65 परीक्षांना 2427 विद्यार्थी बसले होते. तर उन्हाळी परीक्षांमध्ये एकूण 140 परीक्षांना 3875 विद्यार्थी बसले होते. सर्व परीक्षांचे निकाल विहित मुदतीत म्हणजे 30 दिवसाच्या आत घोषित करण्यात आले. ही विशेष उल्लेखनीय बाब आहे. शैक्षणिक **सत्र 2015–16 पासून पर्यावरण विज्ञान पदविका ही परीक्षा टेक होम पध्दतीने सुरु करण्यात आली. परीक्षा घेण्यासंबंधीची पूर्वतयारी व निकाल घोषित करण्यापर्यंतची पूर्ण कार्यवाही ही ऑन लाईन पध्दतीने करण्यात येते.**

सहावा दीक्षांत समारंभ

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाचा **सहावा दीक्षांत समारंभ शनिवार, दि. 20 फेब्रुवारी 2016 रोजी किट्स इंजिनिअरींग कॉलेज, रामटेक** येथे संपन्न झाला. राष्ट्रीय संस्कृत संस्थानचे सन्माननीय कुलगुरू प्रोफेसर डॉ. परमेश्वर नारायण शास्त्री प्रमुख अतिथी म्हणून तर राष्ट्रीय अध्यापक शिक्षण परिषदेचे अध्यक्ष प्रोफेसर डॉ. संतोष पांडा विशेष अतिथी या नात्याने उपस्थित होते. विश्वविद्यालयाच्या कुलगुरू मा. डॉ. उमा वैद्य या समारंभाच्या अध्यक्षस्थानी होत्या. उच्च व तंत्र शिक्षण सहसंचालक डॉ. अंजली रहाटगावकर, संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठाच्या कुलगुरू डॉ. कमल सिंग या व्यासपीठावर विशेषत्वाने उपस्थित होत्या. व्यवस्थापन परिषद्, विद्वत् परिषदेचे सदस्य, सर्व संकायांचे अधिष्ठाता आणि पदकदान–दाते याप्रसंगी विशेषत्वाने उपस्थित होते.

कार्यक्रमाचा प्रारंभ विश्वविद्यालयाच्या विद्यार्थ्यांच्या वेदमंत्रोच्चारणाने झाला. सरस्वतीवंदना आणि विश्वविद्यालयगीतानंतर भारतीय धर्म, तत्त्वज्ञान आणि संस्कृती संकायाचे प्रमुख डॉ. मधुसूदन पेन्ना यांनी यांनी विश्वविद्यालयाचा विकास व प्रगतीविषयक अहवाल प्रास्ताविकाद्वारे सादर केला.

कुलगुरू डॉ. उमा वैद्य यांनी याप्रसंगी विविध संकायांतर्गत 359 पदव्युत्तर पदवी, 730 पदवी, 1038 पदविका, 276 प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम व 64 पदव्युत्तर पदविका प्रदान केल्या. यानंतर मा. कुलगुरू महोदयांनी विद्यार्थ्यांना दीक्षान्त उपदेश प्रदान केला.

विशेष अतिथी **प्रोफेसर डॉ. संतोष पांडा** आपल्या भाषणात म्हणाले,''आपल्या दैनंदिन जीवनातून हळूहळू भारतीय संस्कृती आणि मूल्य लोप पावत आहेत; त्यामुळे शिक्षणप्रक्रियेत अर्थात् दैनंदिन अध्ययन–अध्यापन प्रक्रियेमध्ये प्राचीन भारतीय संस्कृती, मूल्ये, तत्त्वे यांचा समावेश केला पाहिजे. जीवनकौशल्ये आणि मूल्यशिक्षण यांचा समन्वय साधणारे आणि प्राचीन भारतीय ज्ञान आजच्या वैज्ञानिक निकषावर पारखून ते आजच्या या युवापिढीला विविध अभ्यासक्रमांद्वारे शिकविण्यात यावे. संस्कृत विद्यापीठात वेदविद्येपासून तर आधुनिक संगणक विज्ञानापर्यंत विविध शाखीय–आंतरशाखीय अभ्यासक्रम उपलब्ध आहेत याचा मला विशेष आनंद होत आहे हे सांगून डॉ. संतोष पांडा यांनी एकविसाव्या शतकातील आधुनिक माहिती तंत्रज्ञान युगात भारतीय 'जुगाडु' तंत्रज्ञानाला मान्यता मिळाली असून ते सर्व प्राध्यापक आणि विद्यार्थ्यांनी भारताच्या कल्याणासाठी आत्मसात करावे, असा सल्ला दिला. तसेच सर्व पारितोषिक व पदकप्राप्त छात्रांचे अभिनंदन केले. ''

प्रमुख अतिथी प्रोफेसर डॉ. परमेश्वर नारायण शास्त्री आपल्या भाषणात म्हणाले,''कुठल्याही भाषेच्या विकासासाठी भाषकांची वृद्धी, सामाजिक, व्यावहारिक व प्रशासकीय व्यवहारात समावेश, वर्तमानविषयक विषयांवर साहित्यनिर्मिती, नवनवीन शब्दनिर्मिती इत्यादीची आवश्यकता असते. समाजात संस्कृत भाषेचा प्रसार–प्रचार करायचा असेल तर ती अधिकाधिक लोकांपर्यंत सरल संस्कृत संभाषणाच्या माध्यमातून पोहचणे आवश्यक आहे. तसेच संभाषणवर्गाच्या माध्यमातून त्याचा अधिकाधिक प्रसार झाला तरच श्रवण आणि भाषणाच्या माध्यमातून लोकांना संस्कृत भाषेचे माधुर्य कळेल आणि

गोडी लागेल. तसेच संस्कृत भाषचे अध्यापन संस्कृत भाषेतून केल्यास हे कार्य अधिक वेगाने होऊ शकेल असा विश्वासही त्यांनी व्यक्त केला. याशिवाय विविध तांत्रिक, वैद्यकीय शास्त्रांवरील प्राचीन संस्कृत ग्रंथांचा अभियांत्रिकी, वैद्यकीय विद्यार्थ्यांच्या अभ्यासक्रमात समावेश केल्यास संस्कृत भाषेतील ज्ञान विविध शाखीय विद्यार्थ्यापर्यंत पोहचेल. तसेच प्राचीन–अर्वाचीन समन्वयासाठी, प्राचीन ज्ञानभांडाराचे संरक्षण व संवर्धन करण्यासाठी, नवनवीन संशोधनाकरिता आणि भारताला ज्ञानक्षेत्रात अग्रेसर बनविण्यासाठी संस्कृत भाषा ही भारताची जीवनदायी विद्या आहे. संस्कृत साहित्याचे भारतीय संस्कृती, परंपरा, मूल्ये, आचार यांच्याप्रती असणारे योगदान अतुलनीय आहे; त्याचा सर्व विद्यार्थ्यांनी आपल्या जीवनात उपयोग करून भारत राष्ट्राला ललामभूत असे कार्य करावे अशी अपेक्षा डॉ. शास्त्री यांनी व्यक्त केली. ''

या दीक्षांत समारोहात मा. कुलगुरू डॉ. उमा वैद्य, प्रमुखातिथी डॉ. पी. एन्. शास्त्री व विशिष्टातिथी डॉ. संतोष पांडा, डॉ. अंजली रहाटगावकर यांच्या शुभहस्ते संस्कृत, वैदिक गणित, योग, योगविज्ञान, वास्तु, जर्मन, वेद, ग्रंथालयशास्त्र, ज्योतिष, कीर्तन, प्रशासकीय सेवा, शिक्षण, संगणक उपायोजन, नृत्य, चित्रकला, मूर्तिकला इ. ललित कला या 35 विविध विषयांमध्ये सर्वाधिक गुण प्राप्त करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना याप्रसंगी पदके आणि पारितोषिके प्रदान करण्यात आली. एकूण 62 पदकांपैकी **52 सुवर्ण** पदके व **10 रजत** पदके तसेच **24 रोख पारितोषिके** देखील या दीक्षांत समारोहात प्रदान करण्यात आली.

सौ. आरती उंबरकर, सौ. कविता होले, सौ. वीणा गानू, श्री. टी. एस्. सुंदरराजन्, श्री. रामचंद्र भर्तु, श्री. दीपक देशपांडे, सौ. अनिता जगताप, श्री. वीरेन्द्र जैन या आठ विद्यार्थ्यांना आचार्य (पीएच्.डी.) पदवीने गौरवान्वित करण्यात आले.

एम.ए. संस्कृत विषयात सर्वाधिक गुण प्राप्त केल्याबद्दल **कु. पल्लवी संजय कावळे (2012–13), कु. धनश्री श्रीपाद माळगे (2013–14)** या विद्यार्थिनींना सर्वाधिक पदके (3 सुवर्ण व 4 रजत) प्रदान करण्यात आली.

तसेच 2012–13 व 2013–14 मध्ये अनुक्रमे एम्.ए. योगशास्त्रामध्ये कु. अलका मयूर भिवंडकर, नमिता कमल मुल्का, एम्.ए. कीर्तनशास्त्रामध्ये विजय रामराव अंधारे, एम्.एफ्.ए. नृत्यशास्त्रामध्ये कु. शशी रमेश, कु. सुहानी हेमंत ढांकी, एम्.ए. वेदांग ज्योतिषमध्ये कु. स्वाती हरिहर सिरास, कु. अंबालिका श्रीनिवास सेठिया, एम्. एड्. शिक्षणशास्त्र विषयात कु. अपर्णा अभय वखरे, कु. पूर्णिमा केशवलाल त्रिवेदी या विद्यार्थ्यांना गुणानुक्रमे प्रथम आल्याबद्दल पदक व पारितोषिके प्रदान करण्यात आली. अतुल ज्ञानेश्वरराव च–हाटे याला बी. एड्. शिक्षाशास्त्री परीक्षेत प्रथम क्रमांक प्राप्त केल्याबद्दल आणि कु. स्मिता चक्रधर वानखडे हिला बी. एड्. शिक्षाशास्त्री परीक्षेत मागासवर्गीय विद्यार्थ्यामधून प्रथम क्रमांक प्राप्त केल्याबद्दल सुवर्णपदक प्रदान करण्यात आले.

दीक्षान्त समारोहाचे संचालन व आभार प्रा. पराग जोशी यांनी केले. कार्यक्रमाला किट्स महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. भास्कर पटेल तसेच विश्वविद्यालयाचे सर्व विभागप्रमुख, प्राध्यापक, प्रशासकीय अधिकारी, शिक्षकेतर सहकारी, नागपूर व रामटेक येथील पत्रकार तसेच नागपूर व रामटेक येथील गणमान्य नागरिक मोठया संख्येने उपस्थित होते.

❖❖❖❖❖❖

स्वाध्यायप्रवचनाभ्यां न प्रमदितव्यम्

ग्रंथालय विभाग

शैक्षणिक वर्ष 01एप्रिल 2015 –31मार्च 2016मधील वार्षिक ग्रंथालयीन कामकाजाचा तपशील खालीलप्रमाणे सादर करण्यात येत आहे.

मुख्य ग्रंथालय वाचन साहित्य

सदर कालावधीत ग्रंथालयात खालील नमुद केलेल्या तपशीलानुसार वाचन साहित्याची भर पडली.

विवरण	01एप्रिल 2015 –31मार्च 2016		
	दाखल नोंद क.	एकुण	खर्च
खरेदी ग्रंथ	12775-12850	76	49049/-
E book	Kindle E bool	One Year Membersh	1799/-
खरेदी सी.डी.	AV 36-AV 36	Nil	Nil
भेट प्राप्त सी.डी.	AVG-28-AVG 42	14	Nil
भेट प्राप्त ग्रंथ	G-12369-G-13042	673	Nil
लघुशोध प्रबंध	D297-D325	29	Nil
हस्तलिखिते	M-2378-M-2388	11	Nil
शोध प्रबंध	T65-T88	24	Nil
पुस्तक बांधणीकृत नियतकालिकेचा खंड	J-968-J968	Nil	-
नियतकालिक खरेदी/नुतनिकरण	Current Journals 5	8 नुतनीकरण	6180/-
	एकुण		57028/-

उपरोक्त वाचन साहित्याची आवश्यक ग्रंथालयीन नोंदणी, वर्गीकरण, तालिकीकरण, ग्रंथ उपस्कर इत्यादी प्रक्रिया पूर्ण करुन वाचकांच्या उपयोगासाठी उपलब्ध करुन देण्यात आले आहे,

भेट प्राप्त ग्रंथाचा तपशील

अनु. क्र.	ग्रंथ भेट देणा–या व्यक्तींचे नाव	एकूण ग्रंथ
1	Rashtriya Sanskrit Sansthan, New Delhi	21
2	श्री रितेश मेश्राम, अधिक्षक, ककासंवि, नागपूर	23
3	डॉ. उमा वैद्य	122
4	डॉ. सौ. प्रतिभा पेंडके	18
5	Prabhat Bhaskar Gangan, Mumbai	07
6	डॉ. अरविंद जोशी, कुलसचिव , ककासंवि, रामटेक	01

7	Dr.Sastri Kota,1532, Kingsgate Drive Sunnyvale, 94087 USA	04
8	डॉ. रामचंद्र जोशी, वित्त व लेखा अधिकारी, ककासंवि, रामटेक	03
9	डॉ. सी जी विजयकुमार, अधिष्ठाता, व्याकरण विभाग, ककासंवि, रामटेक	04
10	डॉ. मधुसूदन पेन्ना, अधिष्ठाता, दर्शन विभाग, ककासंवि, रामटेक	172
11	वैशाली मुजुमदार, 1703,Mayflower,Thane- 400 610	23
12	विवेक जोशी प्लाट नं. 108 क्वेटा कॉलनी, नागपूर	05
13	डॉ. मंजुषा चन्ने	05
14	डॉ. नंदा पुरी अधिष्ठाता, साहित्य विभाग, नागपूर	07
15	वृषाली पुंडकर, 302–B हिंदुस्थान कॉलनी, अमरावती रोड, नागपूर	26
16	सौ. रेवती मुक्तेवार, प्लाट नं0 76 अभ्यंकर नगर,नागपूर 10	07
17	माहेश्वरी बुक्स, नागपूर	04
18	कै. वैद्यराज रामचंद्रगणेश खेकाळे हयांच्या स्मृति प्रित्यर्थ स्मिता फडणवीस, उपकुलसचिव, ककासंवि, रामटेक	02
19	इतर **(एकंदर 15 जणांनी भेट ग्रंथ दिलेत)**	21
	Total	**673**

Department wise expenditure of Books & Periodicals from UGC funds 2015-16

Departments	No. of books	Expenditure on books	No. of Periodicals	Expenditure on Periodicals	Total Expenditure
Sanskrit Literatur	13	2370/-	03	1200/-	3570/-
Vedang Jyotis	---	----	----	---	---
Vyakaran Shast	---	----		--	----
Yoga/Darsha	01	36250/-	03	2680/-	38930/-
Education (M.Ed	34	6792/-	02	2300/-	9092/-
General Dep	14	1731/-	---	---	1731/-/-
	Kindle App E Book for one year Membership	1799/-	----	----	1799/-
Total	62 + Kindle App E Book for one year Membership	48942/-	08	6180/-	55122/-

Expenditure from University Genaral funds विश्वविद्यालयातील जनरल निधी मधुन झालेला खर्च.

विभाग	ग्रंथ संख्या	ग्रंथांचा खर्च	नियतकालिकांची संख्या	नियतकालिकेचा खर्च	एकुणखर्च
जनरल	14	1906/-	---	---	1906/-
एकुण					1906/-

** व UGC जनरल

निधी मधून झालेला एकूण खर्च **

विभाग	ग्रंथ संख्या	ग्रंथांचा खर्च	नियतकालिकांची संख्या	नियतकालिकांचा खर्च	एकुणखर्च
UGC	62+ 1 year Membership Kindle ebook App	48942/-	08	6180/-	**55122/-**
General	14	1906/-	---	---	1906/-
एकुण	76+1 year MembershipKindle ebook App	50848/-	08	6180/-	57028/-

अहवाल कालावधीपर्यंत ग्रंथालयात उपलब्ध एकुण वाचन साहित्याचा तपशील

1.	खरेदीकृत ग्रंथ	:	12850
2.	भेटप्राप्त ग्रंथ	:	13042
3.	पुस्तकबांधणीकृत नियतकालिकाचे Bound volume	:	968
4.	हस्तलिखीते	:	2388
5.	शोध प्रबंध	:	88
6.	लघुशोध प्रबंध	:	325
7.	Audio –visual collection	:	360
8.	Gifted Audio –visual collection	:	42
	एकूण वाचन साहित्य	:	**2□73□**

अहवाल कालावधीपर्यंत ग्रंथालयात उपलब्ध नियतकालिकाचा तपशील :

- नियतकालिके :– 55
- e- journal : - Through UGC Infonet Consortia

Sr. No.	Resource Name	Resource URL	No. of Journal
1	Economic & Political Weekl	http://epw.ir/	1
2	ISID	http://isid.org.ir/	Databas
3	JCCC	http://jgateplus.con	Databas
4	Springer Linl	http://www.springerlink.con	1389
5	Taylor & Francis	www.tandfonline.com	

विभागीय ग्रंथालयात खालीलप्रमाणे वाचन साहित्य उपलब्ध आहे.

वाचन साहित्य :

अ. क.	वाचन साहित्याचे विवरण		पदव्युत्तर संस्कृत विभागीय ग्रंथालय संख्या	शैक्षणिक विभागीय ग्रंथालय ग्रंथ संख्या
1	सर्व साधारण ग्रंथ	संस्कृत साहीत्य विभाग — 2626	8963	311□
		वेद तथा व्याकरण विभाग — 2167		
		ज्योतिष विभाग — 836		
		दर्शन विभाग — 2□6		
		पर्यावरण शास्त्र — 17		
		कालिदास ग्रंथ — 278		
		ग्रंथालय शास्त्र — 34		
		हस्तलिखित शास्त्र — 194		
		हुमन सेल ग्रंथ — 17		
		नेट सेट ग्रंथ — 94		
		सर्वसामान्य ग्रंथ — 632		
2	संदर्भ ग्रंथ		737	124
3	लघुशोध प्रबंध— 289 + (G) 22 = 311		142	169
4	शोध प्रबंध		54	13
5	नियतकालिकांचे पुस्त बांधणीकृत खंड		375	2□
6	दृकश्राव्ये साधने		47	-------
		एकूण	1□318	3617

ग्रंथालय सेवा व सुविधा(SERVICES & FACILITIES OF THE LIBRARY)

सेवा	सुविधा
✓ ग्रंथ देवघेव सेवा(Circulation Service)	✓ वाचन कक्ष सुविधा (Reading Room Facility)
✓ ग्रंथ आरक्षण सेवा(Book Reservation Service)	✓ नियतकालिक सुविधा (Periodical Facility)
✓ ग्रंथ प्रदर्शनी(Book Display New Arrivals)	✓ वर्तमानपत्र सुविधा (Newspaper Facility)
✓ नियतकालिक प्रदर्शनी(Journal Display Service)	✓ OPAC सुविधा
✓ झेरॉक्स सेवा (Reprographic Service)	✓ द्रुक –श्राव्य साधन सुविधा (Audio Visual Facility)
✓ ग्रंथसूची (Bibliographic Services)	✓ इंटरनेट सुविधा (Internet Facility)
✓ आंतरग्रंथालयीन देवघेव(Inter Library Loan Service)	✓ हस्तलिखित स्त्रोत सुविधा (Manuscript Resource Facility)
✓ संदर्भ सेवा (Reference service)	✓ विभागीय ग्रंथालय सुविधा (Departmental Lib. Facility)
✓ माहिती सेवा (information services)	✓ कविकुलगुरु कालिदास विशेष ग्रंथ संग्रह सुविधा (Special collection of books on Kavikulaguru kalidasa)
✓ रेफरल (Referral service)	✓ Collection of books on NET, SET & JRF, Competitive Exams
✓ वृत्तपत्र कात्रण सेवा (Newspaper clipping services)	
✓ UGC -INFONET Digital Library Consortium e-Resource	

सेवा 1. JCCC 2. Taylor & Francis3.Springer Link4. JSTOR5. Economics & Political Weekly	✓ Special Collection on Govt. Rule & Regulations ✓ Kindle e-Book App Facility

ग्रंथालयीन अधिकारी व कर्मचारी

1. कार्यरत कर्मचारी

Post	No.	Name	Location
Librarian	--	Dr. Deepak Kapad(Additional Charge	From 30/9/201
Asstt. Librarian	1	Dr. Deepak Kapad	Main library ,Ramte
Superintender	1	Shri. Ritesh Meshra	Departmental Library,Nagpur
Library Asstt.	2	Ku.Pragati Dhep	Main library ,Ramtek
		Ku. Minakshi Meshram	Departmental Library,Nagpur
LDC	1	Shri Dharmesh Shuk	Main library ,Ramte
Library Attended	2	Shri. Mukesh Saha	Departmental Library,Nagpur
		Shri. P. P. Kawal	Main library ,Ramte
Peon	1	Ku Surekha Tijar	Departmental Library,Nagpur
	---	Nil	Main library ,Ramtek

2. कर्मचारी बदली

दि. 23.10.2015 मध्ये ग्रंथालयाकरिता खालील एका कर्मचाऱ्यांची आस्थापना विभागातून ग्रंथालय विभागात बदली करण्यात आली.

1- श्री. धर्मेश शुक्ला, वरिष्ठ लिपीक,

मुख्य ग्रंथालयातील कामाचा तपशील

- मुख्य ग्रंथालयामध्ये एकूण 76 ग्रंथ खरेदी करण्यात आलेत तसेच 08 नियतकालिकांच्या वर्गणीचे नुतनीकरण व नव्याने खरेदी करण्यात आली.
- ग्रंथालायत 1722 पुस्तकांच्या सोल आज्ञावली मध्ये नोंदी घेण्यात आल्यात.
- E-book Kindle App online खरेदी करण्यात आला असून त्यावरुन एक वर्षाकरिता Unlimited e-Book प्राप्त होवू शकतात.
- 2345 ग्रंथाचे वर्गीकरण करण्यात आले तसेच या ग्रंथांना Spine Lable, Due Date Lable लावण्यात आलेत.
- एकुण 55 नियतकालिकांच्या प्राप्त अंकांच्या नोंदी घेण्यात आल्यात तसेच अप्राप्त अंकाकरिता स्मरण पत्र पाठविण्यात आले.
- एकूण **673** भेट प्राप्त ग्रंथांची दाखल नोंद करुन सदर ग्रंथांचे वर्गीकरण, तालीकीकरण तसेच ग्रंथ उपस्कार करण्यात आलेले आहे व संबंधितांना धन्यवाद पत्र पाठविण्यात आलेत.

- 223 ग्रंथ व 24 शोध निबंध मुख्य ग्रंथालयात नोंद घेवून विभागीय ग्रंथालयास स्थांनांतरीत करण्यात आलेत.
- 11 हस्तलिखितांची नोंदवहीत नोंद घेऊन उपस्कर इत्यादि प्रक्रिया पूर्ण करण्यात आली.

ग्रंथालयात उपलब्ध असलेली वर्तमान पत्रे

अहवाल कालावधीत ग्रंथालय उपभोकत्यांना खालील वर्तमान पत्रे उपलब्ध करून देण्यात आली.

अ.क्र	मुख्य ग्रंथालय	विभागिय ग्रंथालय
1	द हितवादा	द हितवादा
2	सकाळ	लोकमत
3	लोकमत	नव भारत
4	लोकसत्ता	
5	महाराष्ट्र टाईम्स	

- **वर्तमानपत्रावर झालेला एकूण खर्च**

अ.क्र	मुख्य ग्रंथालय	विभागिय ग्रंथालय	एकूण खर्च
1	5728/-	4353/-	10081/-

- **वर्तमानपत्र कात्रण सेवा**

  विद्यापीठासंबंधीत आणि इतर अशी वर्तमान पत्र कात्रणे संचिकामध्ये प्रक्रीया करून वाचकांकरीता उपलब्ध करून देण्यात आले. एकूण 175 कात्रणे

- **प्रतिलिपी सेवा (झेरॉक्स सर्व्हिस)**

अ.क्र.	मुख्य ग्रंथालय	विभागीय ग्रंथालय	**एकूण सेवा शुल्क**
1	Nil	3□16/–	3□16/–

ग्रंथ देवाण–घेवाण

ग्रंथ देवाण–घेवाण	मुख्य ग्रंथालय	विभागीय ग्रंथालय	एकूण
ग्रंथदेवाण–घेवाण (Home Issue)	82	5473	5555
वाचन कक्ष देवाण घेवाण (Reading Room Issue)	139	8938	9077
Books issue Agains Deposit	----	220	220
Special Home Issı Return Books	---	65	65
Total	221	14696	14917

ग्रंथालयास भेट देण्याऱ्या उपभोक्तांची संख्या

उपभोक्ता	मुख्य ग्रंथालय	विभागीय ग्रंथालय	एकूण
ग्रंथालयास भेट	135	7052	7187
Internet Use	43	260	303

गट निहाय सदस्य संख्या खालीलप्रमाणे –

गट	गट विवरण	सदस्य संख्या	सदस्य शुल्क	जमा निधी
A	विश्वविद्यालय प्राधिकारणीचे सदस्य आणि मा. कुलगुरु	08	Nil	Nil
B	विश्वविद्यालयातील अधिकारी	03	Nil	1□□x3=3000
C	विश्वविद्यालयातील अध्यापक (स्थायी)	14	Nil	1□□x14=14000
D	अस्थायी शिक्षक	06	Nil	1□□x6=6000
E	क.का.संस्कृत विश्वविद्यालयातील नोंदणीकृत संशोधक	25	2□x25=5000	1□□x25=25000
F	नियमित शिक्षकेतर कर्मचारी	0	Nil	Nil
G	अनियमित शिक्षकेतर कर्मचारी	0	Nil	Nil
H	विद्यार्थी पदवी,पदव्युत्तर	10□	200 x109=21800	1000 x 109=109000
	विद्यार्थी पदवी,पदव्युत्तर–**शिक्षणिक विभाग**	28	150x28=4200	1000x28=28000
	विद्यार्थी पदवी,पदव्युत्तर **निशुल्क**	01	0x1=00	1000x1=1000
I	एम.फिल	1□	200x19=3800	1000x19=19000
	एम.फिल– शैक्षणिक विभाग	05	200 x 05=1000	1000x05=5000

	एम.फिल निशुल्क	03	00x3=00	1000x03=3000
J	बहिःशाल वाचक	28	200 x 28=5600	1000 x 28=28000
K	नैमितीक सभासद	0	100 x 0=00	Nil
L	अल्पकालिन सभासद	0	200 x0=00	Nil
M	वाचनकक्ष सभासद	01	500x 01=500	Nil
एकूण		**235**	**419□/–**	**241□□□**

Book against Deposit

या व्यतिरीक्त दरवर्षी परीक्षा कालावधीतBookAgainst Deposit ही योजना राबविली जाते या योजने अंतर्गत BookAgainst Deposit करीता झालेल्या सभासदांची संख्या 54 होती. या सभासदांकडून ग्रंथ ग्रंथालयात परत घेवून त्यांनी जमा केलेली निधी ची रक्कम त्यांना परत करण्यात आली.

Total Book Against Deposit Members	**Total Library Deposit (Per member 500 Rs.)**	**Total Books Issue Return**	**Deposit Amount Return**	**Balance Amount**
54	27000	220	27000	000

- **विभागीय ग्रंथालयातील सत्र 2□14–15 मध्ये ग्रंथालय जमानिधी ,नूतनीकरण व परतावा व रद्द झाल्याचे संक्षिप्त तपशील**

ग्रंथालय वार्षिक वर्गणी (सत्र : 2□14–2□15) – रु.247□□/–

एकूण जमा निधी – रु. 213□□□/–

एकूण निधी परतावा – **-रु. 55□□□/–**

वित्त–विभागात **एकूण मूळ जमा** – **रु. 158□□□/–**

नूतनीकरण सत्र 2□15–16 करिता – **-रु. 1□4□□□/–**

सत्र 2□14–15 चे जमानिधी रद्द (Laps) – **रु. 54□□□/–**

- ✓ शैक्षणिक सत्र 2014 –15 मध्ये एकूण 232 ग्रंथालय सभासद होते, त्यापैकी 213 ग्रंथालय सभासदांचे प्रत्येकी रू. 1000/– प्रमाणे एकुण रू. 213000. ग्रंथालय जमानिधी प्राप्त झाली होती.
- ✓ 213 सभासदांपैकी 55 सभासदांनी जमानिधी परतावाचे अर्ज सादर केले होते. त्यांना रू. 1000/– प्रमाणे रू. 55000/– रक्कम परत करण्यात आली आहे.

- ✓ वर्ष 2014 – 15 करिता एकूण 104 सभासदांनी सभासदत्वाचे नुतनीकरण केले. यांचे रू. 1000/– प्रमाणे रू. . 104000 वित्त विभागात जमा आहे.
- ✓ एकूण 54 सभासदांचे जमानिधी रद्द **(Lapes)** झाली असून रू. .54000/– वित्त विभागात जमा आहे.
- ✓ वार्षिक शुल्क 15□ सभासदांचे रू. 100/– प्रमाणे एकुणरू. 15□00/– व 36 सभासदांचे रू. 200/– प्रमाणे रू. 7000/– तसेच नैमितीक सभासदांचे रू. 500 + 100 + 500 =1800/– असे एकूण रू.**24700/**– वार्षिक शुल्क प्राप्त झाले होते.

ग्रंथालयीन आवक

विवरण		वर्ष 2015–16		एकूण
		मुख्य ग्रंथालय	विभागीय ग्रंथालय	
ग्रंथालय सदस्यता शुल्क		-----	41900/-	41900/-
ग्रंथ विलंब शुल्क		-----	9218/-	9218/-
झेरॉक्सींग शुल्क		---	8233/-	8233/-
ओळखपत्र गहाळ शुल्क		-----	650/-	650/-
रद्दी विक्री		-----	719/-	719/-
देणगी	लक्ष्मी नारायण देवस्थान आंबाळा, रामटेक	205/-	----	205/-
	एकूण आवक	205/-	60720/-	60925/-

ग्रंथालयातर्फे कार्यक्रमाचे आयोजन

1. संस्कृत सप्ताह निमित्त संस्कृत ग्रंथोत्सवाचे आयोजन

विश्वविद्यालयाच्या ग्रंथालय विभाग तसेच जनसंपर्क विभाग यांच्या संयुक्त विद्यामाने संस्कृत सप्ताहाचे औचित्य साधून विद्यापीठातील सर्व सन्मानीय ***प्राध्यापकांच्या आणि प्रशासकीय अधिका–यांच्या लिखीत, संपादीत अशा ग्रंथांचे आणि संशोधन पत्रिकांचे द्विदिवसीय प्रदर्शन***संस्कृत ग्रंथोत्सव या अंतर्गत आयोजित करण्यात आले होते. या ग्रंथोत्सवाचे उद्घाटन मंगळवार दि.01 सप्टेंबर 2015 रोजी नागपूर येथील शैक्षणिक परिसर कक्ष क्र. 6□2 येथे सकाळी 11.□□ वाजता विद्यापीठाच्या सन्माननीय कुलगुरू डॉ. उमा वैद्य यांच्या शुभहस्ते संपन्न झाले. याप्रसंगी मा. कुलसचिव डॉ. अरविंद जोशी विशेषत्वाने उपस्थित होते. उद्घाटन समारोहप्रसंगी सर्व विद्याशाखांचे अधिष्ठाता, विभाग प्रमुख, प्राध्यापक, ग्रंथपाल डॉ. दीपक कापडे तसेच शिक्षकेतर सहकारी उपस्थित होते. दि. 1सप्टें. ते 2 सप्टें 2□15 या द्विदिवसीय प्रदर्शनीलाजवळ जवळ □0 विद्यार्थी व मान्यवरानी भेट दिली

2. <u>कविकुलगुरु कालिदास यांच्या ग्रंथ संपदेची प्रदर्शनी</u>

विदर्भ साहित्य संघ, नागपुर व विश्वविद्यालय ग्रंथालय यांच्या संयुक्त विद्यामाने दि.16जुलै ते 18 जुलै 2015 रोजी

(तीन दिवसीय)विदर्भ साहित्य संघ, नागपुर येथे कविकुलगुरु कालिदास यांच्या ग्रंथ संपदेची प्रदर्शनी आयोजीत करण्यात आली होती. सदर कार्यक्रमाचे उद्घाटन जेष्ठ पत्रकार व विचारवंत मा.गो. वैद्य, यांनी केले. याप्रसंगी संस्कृत विद्यापीठाच्या ग्रंथालयशास्त्रीय पदवीका परिक्षेत प्रावीण्य प्राप्त कु. ऐश्वर्या लाखे या विद्यार्थीनीला संस्कृत भाषा कोश देवून अभिनंदन केले. सदर कार्यक्रमाला जेष्ठ समीक्षक व लेखीका डॉ. आशा सावदेकर, प्रकाश हेदलाबादकर, दिलीप म्हैसाळकर तसेच विश्वविद्यालयातर्फे डॉ.दिपक कापडे, श्री. रितेश मेश्राम उपस्थित होते.सदर प्रदर्शनीला नागपुर परिसरातील 300 विद्यार्थी व मान्यवरांनी भेट दिली.

3. <u>शिक्षक दिन</u> व <u>ग्रंथालय व वार्ताशास्त्र पदविका अभ्यासक्रमउद्घाटनकार्यक्रम</u>

विश्वविद्यालया व्दारे सत्र 2015–2016 करितादिनांक 05.0□.2015रोजीग्रंथालय व वार्ताशास्त्र हा पदविका अभ्यासक्रम सुरु करण्यात आला हा अभ्यासक्रम नागपूर व रामटेक या दोन्ही ठिकाणी सुरु करण्यात आला व VIDEO CONFERANCEINGच्या माध्यमातून हा अभ्याक्रम चालविण्यात येत आहे. या अभ्यासक्रमास नागपूर व रामटेक येथे एकूण 23 विद्यार्थानी प्रवेश घेतला विश्वविद्यालय ग्रंथालया मार्फत दिनांक 05.0□.2015 रोजी शिक्षक दिनांचे औचित्त साधून ग्रंथालय व वार्ताशास्त्र पदवीका या अभ्यासक्रमाचे उद्घाटन करण्यात आले.

4. <u>डॉ. एस. आर. रंगनाथन जयंती</u>

दिनांक 12 ऑगस्ट 2015 ला ग्रंथालया तर्फे डॉ. एस. आर. रंगनाथन जयंतीचा कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला या कार्यक्रमाला विद्यापीठाचे कुलसचिव डॉ. अरविंद जोशी व सर्व अधिकारी व कर्मचारी उपस्थित होते.

5. <u>ग्रंथालय समिती सभाः</u>

ग्रंथालय समितीच्या सभांचे आयोजन दि. 13. 07. 2015 ला करण्यात आले

6. डॉ. ए.पी.जे. अब्दुल कलाम स्मृती प्रित्यर्थ वाचन प्रेरणा दिनाचे आयोजन :

शासन परिपत्रक क्र. वाप्रदि 2015/प्र.क.8□/2015/भाषा–3दि. 14 ऑक्टोबर 2015 नुसार डॉ. ए.पी.जे. अब्दुल कलाम यांच्या स्मृती जतन करण्याच्या अनुषंगाने त्यांच्या दि.15 आक्टोंबर हा जन्मदिन वाचन प्रेरणा दिवस म्हणून साजरा करण्यात आला. कार्यक्रमाचे उद्घाटन मा.डॉ. अरविंद जोशी यांनी केले. कार्यक्रमाचे प्रमुख अतिथी मा.डॉ. मंगला हिरवाडे, विभागप्रमुख, ग्रंथालय व वार्ताशास्त्र विभाग, रा.तु.म. नागपूर यांनी ई–लर्निंग या विषयावर व्याख्यान दिले.

7. वेद व व्याकरणशास्त्राशी संबंधित ग्रंथ प्रदर्शिनीः

वेद व व्याकरणशास्त्राशी संबधित ग्रंथाचे प्रदर्शन विभागीय ग्रंथालयामार्फत दि. 16.02.2016 रोजी सकाळी 11.00 वाजता आयोजीत करण्यात आलेत. वेगवेगळया लेखकांचे वेद व व्याकरण शास्त्राशी संबंधित ग्रंथ या प्रदर्शनीमध्ये ठेवण्यात आले. या ग्रंथ प्रदर्शनीचे उद्घाटन मा. डॉ. उमा वैद्य मॅडम यांच्या हस्ते करण्यात आले. त्यावेळी मा. डॉ. सी.जी. विजयकुमार सर, मा.डॉ. कृष्ण कुमार पांडे सर आदी मान्यवर उपस्थित होते. तसेच मा. डॉ. भट सरांनी

विद्यार्थ्यांना ग्रंथाबद्दल माहिती दिली. या प्रदर्शनीत 50 पेक्षा जास्त विद्यार्थी उपस्थित होते. ही प्रदर्शनी विद्यार्थ्याच्या दृष्टीने अत्यंत मोलाची ठरली.

8. भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या 125 व्या जयंती निमित्यः

8.1 कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या ग्रंथालय विभागात भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या 125 व्या जयंती निमित्त सलग 18 तास अभ्यास कार्यक्रमाचे आयोजन विद्यार्थ्यासाठी दि. 11.03.2016 रोजी विभागीय ग्रंथालयात रुम नं. 601 मध्ये करण्यात आले. हया कार्यक्रमाचे आयोजन डॉ. जयवंत चौधरी सर यांनी केले.

8.2 कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयामध्ये भारतरत्नडॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या 125 व्या जयंती निमित्त विभागीय ग्रंथालय, नागपूर येथे दि. 18 व 1□मार्च 2016 रोजी दोन दिवसीय ग्रंथ व डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनवरील छायाचित्र प्रदर्शनीचे आयोजन करण्यात आले होते. या प्रदर्शनीत डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी लिहीलेली व त्यांच्यावर लिहीण्यात आलेले दुर्मीळ ग्रंथ त्याचप्रमाणे डॉ. आंबेडकरांच्या विविध दुर्मिळ छायाचित्रांचा समावेश करण्यात आलेला होता. सदर प्रदर्शनीचे उद्घाटन मा. डॉ. शिवहरे (परीक्षा नियंत्रक) यांच्या हस्ते करण्यात आले. त्यावेळी मा. डॉ. मधुसूदन पेन्ना, मा. डॉ. इंदूमती भारंबे, डॉ. कृष्णकुमार पांडे, डॉ. कविता होले तसेच विश्वविद्यालयातील अधिकारी, कर्मचारी व विद्यार्थ्यानी उत्सूर्फतपणे प्रतिसाद दिला.

इतर :

UGC INFONET Consortium

विश्वविद्यालयाच्या संकेत स्थळावर ग्रंथालयाच्या वेब पेज वर संस्कृत व इतर विषया संबंधी महत्व पूर्ण माहिती उदा.UGC INFONET Consortium , JGET, EPW, JCC-UGCINFONET, JSTORE, Taylor & Francis इत्यादी विविध प्रकारच्या संकेत स्थळांची माहिती उपलब्ध करुन देण्यात आलेली आहे.यात Full Text Book, Articles, Dictionary, Free Sanskrit Journals इत्यादी माहिती उपलब्ध करून घेवू शकतो. या संदर्भात सूचना परीपत्रक काढण्यात आले.

प्रकाशन विभाग

प्रकाशन विभागा मार्फत अहवाल वर्षात प्रकाशित ग्रंथ व जर्नल

अ.क्र.	शीर्षक	लेखक	ISSN/ISBN क्रमांक	प्रकाशन वर्ष	किंमत
1	स्मरणिका	प्रकाशन क.का.सं.वि, रामटेक	ISBN -978-93-85-710-001	2015	
2	जागरा (संस्कृतलघुकथासंग्रह)	प्रा.डॉ. विभा क्षीरसागर	ISBN -978-81-921617-9-2	2016	150/-
3	रसाविष्कारः (संस्कृतनाटयसंग्रह)	प्रा.डॉ. विभा क्षीरसागर	ISBN -978-81-921617-8-5	2016	175/-
4	Shodhsamhita (Referral Journal) Issue II 2012-2013 &Issue III 2013-2014	प्रकाशन क.का.सं.वि, रामटेक	ISSN:2277-7067	2016	• Institutional – Rs. 500/- • Individual- Rs. 300/ • For Students– Rs.200/

प्रकाशन विभागा मार्फत एकुण भेट दिलेले साहीत्य

अ. क्र.	भेट	मुख्य ग्रंथालय	विभागीय ग्रंथालय	एकुण
1	संस्कृत बाल साहीत्यम संच	.....	2संच 50 प्रती	2संच + 50 प्रती
2	वास्तुविवेक ग्रंथ	....	.....	----
3	संस्कृतवाग्विलासः प्रथम मुद्रा	....	---	02
4	संस्कृतवाग्विलासः द्वितीय मुद्रा	....	---	02
5	संस्कृत सेतुः		---	32
6	छत्रपती शिवमहाकाव्यम्	02	05	07
7	इतर	....	....	---
	एकूण	02	2संच व 50 प्रती	2संच व □3 प्रत

प्रकाशन विभाग आवक(Income of Publication Department)

अ. क्र.	पुस्तक विक्री	मुख्य ग्रंथालय			विभागीय ग्रंथालय			एकुण 1+2
		संख्या	दर	रक्कम 1	संख्या	दर	रक्कम 2	
1	संस्कृत बाल साहीत्यम संच	..	--	..	01 प्रत	100/– Per copy 100/-	100	100/-

2	वास्तुविवेक ग्रंथ				28	90/- (No Discount)	2520	2520/-
3	संस्कृतवाग्विलासः प्रथम मुद्रा				71	40/- (No Discount)	2840	2840/-
4	संस्कृतवाग्विलासः द्वितीय मुद्रा	11	30	330	216	30/- (No Discount)	6480	6810/-
5	संस्कृत सेतुः	15	100	1500	0	100 (No Discount)	0	2400/-
6	छत्रपती शिवमाहाकाव्यम्		..	..	01	300	300	300/-
7	पोस्टेज देयक	..	..	...	..	--	135	135/-
8	इतर	..	..	..	....	..	....	….
	एकूण	26		1830	**326**		13275	15105/-

❖❖❖❖❖❖

ग्रन्थो विद्याप्रकाशनम्

ANNUAL REPORT - ENGLISH

CHAPTER - I
DEPARTMENT - WISE REPORT

DEPARTMENT OF VEDA & VYAKARANA

1. Spoken Sanskrit Camp :-

Department of Veda Tatha Vyakarana of Faculty of Vedavidya organized a Spoken Sanskrit Camp during 26.06.2015 to 05.07.2015 under the valuable guidance of Hon'ble Vice-Chancellor Dr. Uma Vaidya and Dr. C.G. Vijayakumar, Dean, Faculty of Vedavidya. Ten days Spoken Sanskrit Camp was venued at Dpt. Of Veda Tatha Vyakarana , 5th floor, NIT Complex, Sitabuldi, Nagpur. The event was inaugurated by renowned Sanskrit Scholar and Ex.HOD of Dpt. Of Sanskrit , LAD College, Dr. Sandhya Gadge. Dr. C.G.Vijayakumar presided over the inaugural function. Dr. Harekrushna Agasti delivered the introductory speech. Dr. Shivaram Bhat,anchored the program. Dr. Jaywant Chaudhari proposed vote of thanks.

Inorder to train the students regarding Spoken Sanskrit and Indian Culture the said camp was organized. The timing for the classes was 11.00 am to 01.00 pm various activities such as Bhagavadgita Shloka recitation, techniques of producing of letters were organized. Some lectures such as Sanskrit and Science , Role of Sanskrit in personality development and many other topics related to Sanskrit, were organized in this regard.

Students of the University Shri. Rupesh Rudrakar and Kumari Shrivarada Malge trained the Students registered for the camp.

Following special lectures were organized inorder to make Students familiar with Sanskrit Literature.

·.No.	Name of Resource Person	Name of Topic	Date	Time
1	Dr. Nanda Puri	संस्कृत नाट्याचा इतिहास	27.06.2015	12.30—01.00
2	Dr. K.K.Pandey	ज्योतिष एक जीवन शैली	28.06.2015	12.30—01.00
3	Dr. Madhusudan Penna	भारतीय दर्शन का परिचय	29.06.2015	12.30—01.00
4	Dr. Harekrushna Agasti	संस्कृत व्याकरण का परिचय	30.06.2015	12.30—01.00
5	Dr. Kalapini Agasti	योगशास्त्राचा परिचय	01.07.2015	12.30—01.00
6	Shri. Parag Joshi	संस्कृत साहित्याचा परिचय	02.07.2015	12.30—01.00
7	Dr. Prasad Gokhale	ज्योतिष शास्त्र का परिचय	03.07.2015	12.30—01.00
8	Dr. C.G. Vijayakumar	संस्कृतव्याकरणस्य महत्त्वम्	04.07.2015	12.30—01.00

Dr. Shiavaram Bhat, Shri Parag Joshi, Dr. Rajendra Jain, Dr. Dinakar Marathe, Dr. Jaywant Chaudhari, Ku.Shrivarada Malge delivered short stories in Sanskrit for Students. Dr. Shivaram Bhat tought the techniques of production of speech, Subhashitas, Shloka recitation of Bhagavadgeeta through P.P.T.

Valedictory function of the camp was held on 06.07.2015. The program was presided over by Dr. C.G. Vijayakumar. Renowned Sanskrit Scholar Shri. Naresh Pande graced the program as chief guest. Report of the whole camp was presented by Dr. Shivaram Bhat. Some Students shared their opinion regarding the camp. All the trainers and trainees were given certificats. Program was anchored by Dr. Jaywant Chaudhari. 90 Students participated in the camp.

2. Sanskrit week Celebration :- (26.08.2015 to 01.09.2015)

With the collaboration all other P.G.Departments, the Dpt. Of Veda Tatha Vyakarana celebrated Sanskrit week during 26.08.2015 to 01.09.2015 at academic campus. NIT Complex,Nagpur. Students of all affiliated colleges of University, all P.G. Teaching Department of K.K.S.U, and U.G. and P.G. Students of all colleges in Nagpur participated in this mega **e**vent various activities like Elocution, Sanskrit Story telling, Sanskrit essay Competition, Quiz Copmetition, Sanskrit Shloka Antyakshari, Greeting cards making Competition, Music Competition, one act play were organized in this regard. 140 Students in all participated in these activities.

The inaugural function of Sanskrit week celebration was held on 26.08.2015. Renowned Sanskrit Scholar Dr. Hansashri Marathe inaugurated the function .

Dpt. Of Veda Tatha Vyakarana organized the Sanskrit Story telling Competition on 26.08.2015. 11 students participated in this Competition. Dr. Nanda Puri and Dr. Hansashri Marathe were the Judges for this. Shrivarada Malge, Yashashri Kulakarni and satyjit Khatal occupied First,Second and Third prizes respectively.

Sanskrit Shloka Antyakshari was organized on 28.08.2015 by Dpt. Of Veda Tatha Vyakarana. 12 Students from various colleges participated in this Competition. Dr. Harekrushna Agasti and Dr. Dinakar Marathe were Judges in this Competition. Anuj Sharma, Yashashri Kulkarni and Vijaya Joshi occupied First, Second and Third position respectively. All the prize winner Students were given certificate in valedictory function of the Celebration. Dr. Shivaram Bhat was the Co-ordinator and Dr. Jaywant Chaudhari was the Co-coordinator of these two events.

Valedictory function of Sanskrit week was held on 01.09.2015 at ARPAN sabhagruha, Vidarbha Hindi Sahitya Sammelan, Sitabuldi, Nagpur. Graceful presence of Dr. Yoganand Kale, Ex-Pro V.C. of R.T.M. Nagpur University adored the program. Shri Ratnakar Dabke from Bhopal was the special guest who presented the Sanskrit Songs based on Hindi and Marathi Songs. The report of Sanskrit week was presented by Dr. C.G. Vijayakumar. The program was prescribed over by Hon'ble V.C. Dr. Uma Vaidya. Faculty members of the University such as Dr. Nanda Puri, Dr. Madhusudan Penna, Dr. Harekrushna Agasti, Shri Parag Joshi, Dr. Rajendra Jain presented their own Sanskrit Poems. All winning Students were given certificates in this function. The program was anchored by Dr. Shivaram Bhat, Co-ordinator of Sanskrit week celebration. The vote of thanks was proposed by Co-coordinator of Sanskrit week celebration Dr. Jaywant Chaudhari.

3. Book Exibition :- (16.02.2016)

Dpt. Of Veda Tatha Vyakarana organized a book exhibition on 16.02.2016 for the Students. Books on Veda and Vyakarana available in the Library were displayed in the exhibition.The exhibition was inaugurated by Hon'ble V.C. Dr. Uma Vaidya. Dean of the faculty of Vedavidya Dr. C.G.Viajayakumar, all other faculty members and Students were present in inauguration. Dr. Uma Vaidya guided Students on the use Shastra like Veda and Vyakarana in Sanskrit language. Students of Veda and Vyakarana were put in groups and instructed to go through each book and to note detailed information regarding Serial No., Title,Authors,Commentator's name,Publisher, Commentry,Contents and so on Students collected the information with a great sincering and the record is available in the Department.

1. Additional Official Charges :-

1. Dr. C.G.Vijayakumar - 1) Dean, Faculty of Vedavidya.
   2) Director I/C, Board of Planning & Development.

2. Dr. Harekrushna Agasti – Co-ordinator, NSS

3. Dr. Shivaram Bhat – 1) Co-ordinator- M.Phil. Course.
   2) HOD I/C, Dpt. Of Veda Tatha Vyakarana.

4. Dr. Jaywant Chaudhari – Team Manager for Indradhanushya.

2. Student Participation :-

Students of the Dpt. Of Veda Tatha Vyakarana actively participated in various University, State and National level activities such as Indradhanushya,Avishkar,Talent search festival at Tirupati, Drama competition, sankramanotsava, Sanskrit week celebration etc. throughout the year.

❖❖❖❖❖❖

आ नो भद्राः क्रतवो यन्तु विश्वतः ।

DEPARTMENT OF SANSKRIT LANGUAGE & LITERATURE

Various Programmes and events organised by the P.G.T.D. Sanskrit Bhasha tatha Sahitya Department of the Kavi kulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek, in the Academic Session 2015-16, are as follows -

1. Kalidas Abhyas Varga:

The Department of Sanskrit Bhasha tatha Sahitya had been organising a various Sanskrit academic events specifically on the occasion of Kalidas Day. In this academic year, the 'Kalidas Abhyas Varga' was successfully organised on 09-17 July, 2015. The theme of the 'Kalidas Abhyas Varga' was 'a detailed study of the literature composed by Mahakavi Kalidas'. Shri Dilip Maisalkar, (Adviser Librarian, Vidarbha Sahitya Sangh) was invited as a Chief Guest in the programme. The AbhyasVarga was inaugurated by Shir. Dilip Maisalkar, and presided over by the Dean, Dr.Madhusudan Penna, Faculty of Bharatiya Dharma Tattvajnyan and Sanskriti, K.K.Sanskrit University, Ramtek. The chief guest spoke on the importance of such types of programmes to be held in universities. He has also shown his keen interest in attaining the AbhyasVarga. The Dean, Dr.Madhusudan Penna, delivered an inspiring lecture on successful completion of the AbhyasVarga. The programme was attained by the all Deans, HoDs, Professors and the students.

The programme was conducted into Seven Sessions. After the inaugural function, first session (i.e. *Prathama Pushpa*) was engaged by the Dean, Dr.Nanda Puri. Faculty of Sanskrit tatha Sanskritetar Bhasha. She, in this session, had threw light on the '*Abhijnyanashakuntalam*'. Rest of the sessions had engaged orderly by Dr.Renuka Bokare, Dr.Kavita Holey, Dr.Vibha Kshirsagar, Dr.Leena Rastogi, Prof.Parag Joshi and Dr.Rajendra C Jain. They all had discussed on the Kalidas's each separate compositions.

After successful completion of all the sessions, valedictory function had organised on 16 July, 2015. Honourable, Vice Chancellor, Dr. U.C. Vaidya chaired the programme. The programme was attended by all of the Deans, HoDs, Professors and students. Some participants had expressed their inherent feelings about the entire sessions and fed back to organise such activities again in the University. Honourable, Vice Chancellor, Dr. U.C. Vaidya praised the events & assured about the organisation of such student-centric programmes. Prof. Parag Joshi, had expressed his sincere gratitude to one and all.

2. Kalidas Day Celebration:

Kalidas day had organised on 16-18July, 2015. The senior Sanskrit Scholar Dr.M.G.Vaidya had inaugurated the 'Kalidas's Books Exhibition' organised by the Department in collaboration with Vidharbha Sahitya Sangh, Nagpur. On the occasion, he delivered an inspiring speech for the audience presented there. On Second day, Dr.

Pankaj Chande (Ex-V.C., K.K. Sanskrit University) had delivered the lecture on Kalidas. On the same day, Dr.Smita Hotey & her team, had presented the poetry Meghaduta. Honourable, Vice Chancellor, Dr. U.C. Vaidya had also delivered a lecture on the occasion of the valedictory & programme on 18 July, 2015.

3. Sanskrit Week Celebration:

The University organises Sanskrit week for spreading Sanskrit and its valuable teachings in the Society. In this academic year, this programme was held on 26July to 1 August, 2015 in collaboration with all P.G. Departments. Sanskrit Bhasha tatha Sahitya Dept. had organised two competitions namely a Quiz & Elocution. Students from all the departments and conducted colleges had participated in the above competitions.

Valedictory function of the week was held on 01August, 2015. The function was chaired by the Honourable Vice Chancellor Dr. U.C. Viadya. The prizes & certificates of participation had distributed in the programme.

4. Kalidas Samaroha & National Sanskrit Conference:

Nobody is today unknown from Mahakavi Kalidas and his glorious literature. He had composed seven Kavyas in Sanskrit. Meghadootam is his well-known love-poetry. It is said that he had composed it while sitting on Ramgiri hill in Ramtek. This is the reason for which the Government of Maharashtra had established this separate university to study his literature and concerning abroad Sanskrit Literature. In this year, the Government (Divisional Collector of Nagpur) & the University had organised Kalidas Samaroh collaboratively in Ramtek. The programme was organised on 20–23 November, 2015. During the programme, various cultural and literary events were arranged. University departments had also organised the events in the Samaroh. Department of Sanskrit Bhasha tatha Sahitya had organised a one day **National Sanskrit Conference on Mahakavi Kalidas**. The topic of the Conference was 'Ashtapailu Kalidasah'. The Honourable Vice Chancellor, Dr.Uma Vaidya and the renowned Sanskrit Scholars such as, Dr.Leena Rastogi, Dr.Nanda Puri, Dr. Kavita Holey, Dr.Vibha Kshirsagar, Prof. Parag Joshi, Prof.Suraj Pandit and Dr.Mithila Prasad Tripathi had presented their research papers on Kalidas's Literature.

5. Dr. S.A. Dange Smruti VyakhyanMala:

To promote towards the prominent Sanskrit scholars from Maharashtra and their research studies in the university, K.K.S.U. had started new lecture series on eminent research scholar namely Dr.S.A.Dange from the year. Dr. S.A.Dange was the renowned Sanskrit scholar of Maharashtra. He was awarded with D.Litt. by R.T.M.University, Nagpur. He had completed his research in RTM University, Nagpur and later he served as HoD & Professor of Sanskrit in Department of Sanskrit, Mumbai University, Mumbai. He had published more

than 260 research papers. His contribution to oriental studies & Vedavidya was enormous and it was noticed by the oxford university also. For promoting such a prominent scholar's work & research among the students, this lecture series was started by the Department.

Inaugural lecture on 17/11/2015, was delivered by Dr. Gauri Mahulikar, HoD., Sanskrit Dept., Mumbai University, Mumbai. The session was presided by honourable Vice Chancellor, Dr. Uma Vaidya. She expressed her view on 'Vedic elements in Pauranic Literature'. Second lecture of the session was delivered by Dr. Gauri Mahulikar. She expressed on her topic 'Yajnyaache badalte Svarupa'. All students, teachers and Sanskrit lovers were present in the fuction. The lecture series was organised by the Director Extension Services Board and conducted by the Department of Sanskrit bhasha tatha Sahitya, K.K.S.U, Ramtek, Nagpur.

6. Special Lecture on Patrakarita:

The department had organised a special lecture on Sanskrit Patrakarita on 6th feb.2016. Dr.Chandrabhushan Jha,(Sanskrit Professor and Editor, All India Radio & Television) had delivered his lecture in precious presence of Honourable Vice Chancellor, Dr. U.C.Vaidya. Dr. Jha focused on the present situation of Sanskrit journalism and suggested some important new methods to promote the Sanskrit journalism. He had a good discussion session along with one and all present there. The function was presided over by Honourable Vice -Chancellor, Dr. U.C.Vaidya. Dr. Chandragupta Varnekar, (The Secretary, Sanskrit Bhasha Pracharini Sabha, Nagpur) was also present in this programme.

7. M.A. Weekend in Sanskrit Sahitya:

The university had started M.A. (weekend) in Sanskrit Sahitya for such students who are in a job or working somewhere. The course in the department had been conducted since last two years. Classes for the course have been conducted on last two full days (i.e., Saturday & Sunday) of a week. The course is running successfully under the guidance of the Faculty Dean Dr.Nanda Puri. Near about 40 students were admitted in this course.

8. Library Visit:

The department had organised a Library visit for newly admitted students in the month of July to make them aware & known about the variant available books. While visiting the library, Professors in the Department had introduced & explained about various books. Students have got a new experience of directly handling the books.

9. Sankramanotsav:

For developing the cultural skills in the students, the University organises Sankramana Festival every year. It was organised on 13-15January, 2016. The function was chaired by the Honourable Vice Chancellor Dr. U.C. Viadya. Mrs.Kanchan Gadkari (the chairperson, Seva Sadan) was invited as a Chief Guest. Respected faculty Dean, Dr.Nanda Puri introduced the programme. In Sankramanotsava, P.G. Departments of Sanskrit had published a hand-written magazine of students named "*Dhishana*" for which Dr.Rajendra C Jain worked as editor from the Department and Dr. Nanda Puri was the Mentor. Dr.Kavita Holey had organised '*Antyakshari Spardha*' successfully. Prof. Parag Joshi from Department organised all cultural activities and a specifically '*Svarachita Kavita Vachan Spardha*' on this occasion. Students from the Department had participated in various competitions and won prizes. Students also presented Sanskrit dramas, dances etc. in the programme.

10. Tirupati Talent Festival:

The departmental students also participated an 'Annual Sanskrit Students Talent Festival, 2016', organised by Rashtriya Sanskrit Vidyapeeth, Tirupati (AP) in January, 2016. Students have presented Sanskrit Songs, Dramas, Dances and Speeches in various competitions. The student from M.A. first year, Ms.Shivani Kamdi had got prize in elocution competition. The dances presented by students, were very much appreciated in the festival.

11. Students Achievements:- Awards & Prizes:

Students of the Dept. have got motivation and proper guidance for various events and competitions by the Departmental Teachers. They achieved Awards &Prizes as mentioned below in different Educational Institutions.

1.Yashasri Kulkarni, M.A.II nd year

1. Natyapravesh spardha	14.9.15	C.P. &Berar College,Skt Dept.	III prize
	26-1.8.15		
2.kathakathan spardha	26-1.8.15	Sanskrit Saptah,KKSU	II prize
3.Antyakshari	26-1.8.15	Sanskrit Saptah,KKSU	II prize
4.Quiz Completion	26-1.8.15	Sanskrit Saptah,KKSU	III prize

5. Ekapatrabhinay	26-1.8.15	Sanskrit Saptah,KKSU	II prize
6. Debate Competition	10.2.15	Education Dept, KKSU	Participation
7.The late, Dahake smriti debate competition	- 29.9.15	Dharampeth M.P.Deo Smritivijnyan College,	Participation
8. Lit Masters Competition,	14.10.15	Hislop College,Nagpur	I prize
9. Natyapravesh spardha(Group)	14.9.15,	C.P. &Berar College,Skt Dept.,	II prize
10.Vivekanand smriti Debate	- 10.1.16	Lotus Cultural & sporting association,	Excellent- Speaker

2. Akanksha Suryavanshi, M.A.II nd year

1.Ellocution	26-1.8.15	Sanskrit Saptah,KKSU	II prize
2.Quiz	26-1.8.15	Sanskrit Saptah,KKSU	III prize
3.Dr.Ambedkar essay writing,	14/4/16,	KKSU, Ramtek	III Prize

3.Shrivarada Malge, Visharad Sanskrit III year

1.kathakathan spardha	26-1.8.15	Sanskrit Saptah,KKSU	I prize
2.Lit Masters competition	14.10.15	Hislop College,Nagpur	II Prize
3. Natyapravesh spardha	14.9.15,	C.P. &Berar College,Skt Dept.,	Participation

4.Vijaya Joshi, M.A.II nd year

1. Antyakshari	26-1.8.15	Sanskrit Saptah,KKSU	III prize

5.Suwarna Gaydhane, M.A.II nd year

1.Quiz	26-1.8.15	Sanskrit Saptah,KKSU	III prize
2. Dr.Ambedkar essay Writing,	14/4/16,	KKSU, Ramtek	II Prize

6. Prajakta Khedikar, M.A.II nd year

1.Quiz	26-1.8.15	Sanskrit Saptah,KKSU	II prize
2.Shubhecchapatranirman,	26-1.8.15	Sanskrit Saptah,KKSU	III prize

7. Rohini Deshmukh, M.A.I year

1.Quiz	26-1.8.15	Sanskrit Saptah,KKSU	II prize
2.Lalitagitagayan,	26-1.8.15	Sanskrit Saptah,KKSU	I prize

8.Madhura Kayande, M.A.I year

1.Quiz	26-1.8.15	Sanskrit Saptah,KKSU	II prize
2.Natyapravesh spardha	14.9.15,	C.P. &Berar College,Skt Dept.,	Participation

9. Madhuri Vaidya, M.A. Ist

1.Natyapravesh spardha	14.9.15,	C.P. &Berar College,Skt Dept.,	Participation

10. Shivani Kamdi,M.A. Ist

1.Natyapravesh spardha	14.9.15,	C.P. &Berar College,Skt Dept.,	Participation
2. Ellocution	31.1.2016	Rashtriya Sanskrit Vidyapeeth,TPT,	III Prize

11. Bhushan Muley,B.A.II

1.Lit Masters competition	13.10.15	Hislop College,Nagpur	II Prize

12.Rupesh Rudrakar,B.A.II

1.Lit Masters competition	13.10.15	Hislop College,Nagpur	Participation

13.Alka Lute, M.A.I Year

1.Bhartiya Sanskriti spardha,	12.9.15	Vivekanand Kendra,Nagpur	II Prize

14.Sau.Sarita Gillurkar, M.A.Ist Year

1.Dr.Ambedkar essay writing, 14/4/16, KKSU, Ramtek I Prize

2.Geeta Swadhyay Prakalp 10/2/2016Ramkrishna Math, Dhantaili Vishesh-Praviny-V

14.Mrunmai Kulsunge, M.Phil.

1.Geeta Swadhyay Prakalp,10/2/2016Ramkrishna Math, Dhantaili, Protsahan-Dvitiya Puraskar

❖❖❖❖❖❖

पदं हि सर्वत्र गुणैर्निधीयते

DEPARTMENT OF BHARTIYA DARSHANSHASTRA

Programs organized by the Department

International Yoga Day
Prajnachakshu Shree GualbraoMaharaj Centenary Celebration
Essay Writing & Greeting Card Making Compition
Modern Relevance of Upanishadas - Seven Day Lecture Series
National YogasanaCompition
Participation of Departmental Students

International Yoga Day Date - 21.06.2016

Central Government has declared International Yoga Day on 21st June. KKSU's BharatiyaDarashan&Yogashastra department organized ten special Yoga Camps of fifteen days duration in various places in June 2015. The details of the camps are as follows -

अ.क्र	प्रशिक्षकाचे नाव	संस्था/विद्यालयाचे नाव	कालावधी	सहभागींची संख्या
1	कु.सुजाता द्रव्यकार	लोहमार्ग पोलिस मुख्यालय	04 मे ते 04 जून 2015	50
2	श्री.राजेंद्रदेशमुख	सप्तश्रुंगी देवस्थान, खापरखेडा	16 मे ते 30 मे 2015	30
3	डॉ. विद्या लांजेवार	चक्रपाणि महाविद्यालय, ओंकार नगर	05 जून ते 15 जून 2015	30
4	सौ. विद्या उमाटे	सातव नर्सिंग महाविद्यालय	05 जून ते 15 जून 2015	20
5	सौ.ललिता सायरे	महिला क्लब	01 जून ते 15 जून 2015	20
6	कु. रुपाली राउत	कामगार कल्याण मंडळ	03 जून ते 18 जून 2015	35
7	सौ. मीना म. देशमुख	फक्त महिलांसाठी	25 मे ते 06 जून 2015	35
8	श्री.मधुकर देशमुख	महिला व पुरूषांसाठी	18 मे ते 30 जून 2015	30
9	श्री. आशिषकुमार कोल्हे	युनिटी स्पोर्ट असोशिएशन , बापुनगर	01 जून ते 15 जून 2015	50
10	डॉ. पद्मा राठी	माहेश्वरी महिला मंडळ	09 मे ते 15 मे 2015	30

As per the guidelines of the Government, a special YogabyasaVarga was organized for the staff of the University on 21st June 2016 at 7.00 am. Sujata Dravyakar, faculty of Darshan Dept. conducted the class. Dr. Aravind Joshi, Registrar, KKSU and Dr. Madhusudan Penna, Dean, Faculty of Indian Religion, Philosophy & Culture were prominently present.

A special program was also organized to mark the International Yoga Day at 10.00 am at Madhuram Hall, Hindi SahityaSammelan, Nagpur. Bank of India, Nagpur is the co-sponseror of program. Parampujya Swami BrahmasthanandajiMaharaj, Prsident, Ramkrishna Math, Nagpur was the Chief Guest.Shri. Vipin Kumar, Senior Manager, Bank of India, Nagpur is the guest of honor. Dr. Uma Vaidya, Hon'ble Vice-Chancellor,

KKSU,Ramtek was presided over the function. Dr. Aravind Joshi, Registrar and KKSU, Dr. Madhusudan Penna were also present.

Dr. Penna made introductory remarks and gave Power Point Presentation regarding Departmental activities in connection with Yoga Day.

Yoga demonstrations were made by the students of the Yoga department. all the dignitaries on the dias expressed their views regarding Yoga. Camp teachers &LoksheChawre, best performer of yoga were felicitated at the hands of guests. Dr. DinakarMarathe compered the program while Dr. KalapiniAgasti proposed vote of thanks. Program concluded with the recitation of Pasaydan.

Centenary Celebration of Prajnachakshu Gulabrao Maharaj - 06-07-2015

2015 was celebrated as a Prajnachakshu Gulabrao MaharajCenetary Year. To mark the occasion Darshan Department organized two day lecture series. The inaugral function of the same was organzied by KKSU, Ramtek&SakshamSanstha on 6th July 2016 at B.R.A. Mundle Hall, Nagpur. Sarasanghachalak Dr. Mohanji Bhagwat was the Chief Guest. Dr. Madhusudan Penna & Dr. BhaiyyasahebGhatate were the guests of honor while Shri Milind Kasbekar presided over the function.

Prajanachakshusham the sanskrit epic penned by Dr. Madhusudan Penna was published at the hands of dignitaries. Literature of the GulabraoMaharaj was also published in braill script, audio & print versions.

Mrs. RenukaDeshkar compered the program. Program concluded with the recitation of Pasayadan.

Essay Writting and Greeting Making Competitions - 28.08.2015

KKSU celebrated Sanskrit Week during 26th august to 1 September 2015. To mark the week, Darshan department organized Essay Writting and Greeting Making Compititions.

1. Sanskrit Essay Writing Competition - 28.08.2016

This competition was organized on following topics -

1) प्राचीनभारतीयशिक्षणपद्धतेः मूल्यानि
2) वैश्विकीकरणम् –आधुनिकशिक्षणपद्धतौतस्य प्रभावः
3) प्राचीनभारतीयविज्ञानम् ।

Eight students participated in the competition. Prof. Parag Joshi was the examiner of the same. Following students are the winners were -

1)	प्रथम पुरस्कार–अक्षय कथले	वसन्तराव नाईक प्रशासकीय महाविद्यालय,नागपूर	रु. 250/–
2)	द्वितीय पुरस्कार–दिलीप सेनाड	पद.शै.विभाग,क.का.सं.वि,रामटेक	रु. 150/–

2. Greeting Card Making Competition - 28.08.2016

33 Students participated in this competition from various esteem colleges in Nagpur. The enthusiastic participation of the students was highly appreciated by the Organizers and Examiners also. Dr. Nanda Puri, Dr. Kavita Holey, Prof. Parag Joshi were the examiners of the greeting cards. The Presentation of Greeting

Cards, ideas and creativity of the students are appreciated by Judges. Following students were the winners -

प्रथमपुरस्कार	–	1. रूमा रहांगडाले, हिस्लॉप महाविद्यालय, नागपूर	रु.250/– प्रमाणपत्र , पुस्तक
		2. अंबालिका सेठिया, क.का.सं.वि,रामटेक	रु.250/– प्रमाणपत्र , पुस्तक
द्वितीय पुरस्कार	–	1. कल्याणी चौरे, वसंतराव नाईक प्रशासकीय महाविद्यालय, नागपूर	रु. 150/– प्रमाणपत्र ,पुस्तक
		2. स्नेहल गादेवार, एल.ए.डी. महिला महाविद्यालय, नागपूर	रु. 150/– प्रमाणपत्र , पुस्तक
तृतीय पुरस्कार	–	1. अपेक्षा भोपळे, श्रीमती बिंझाणी महिला महाविद्यालय, नागपूर	रु. 100/– प्रमाणपत्र ,पुस्तक
		2. प्राजक्ता खेडीकर, क.का.सं.वि, रामटेक	रु.100/– प्रमाणपत्र ,पुस्तक

Upanishadas relevance in Modern Era - Seven Day Lecture Sereies - 28.12.15 to 04..1.2016

Indian Philosophy Department of the Faculty of Indian Philosophy, Religion and Culture organized seven day lecture series from 28 th December 2015 to 4th January 2016. Upanishadas are the ancient literature of India revealing Philosophical Knowledge. This knowledge has a special meaning, significance and relevance in today's modern era.TheInaugral function was held on 28th December 2015. Dr. KrishnakumarPandeya, Dean, Faculty of Ancient Indian Science and Humanities presided over the function. Dr. KalapiniAgasti, HoD, made introductory remark. Dr.Penna explain the motive behind the lecture series. Dr. Pandeya explained the relevance and reference of the Upanishadas in Modern age.

Dr. Madhusudan Penna delivered lectures on Isha, Kena, Katha, Prashna, Mundaka, Mandukya, Taittiriya, ChandogyaUpanishadas and Dr. Leena Rastogi explained BrihadaranyopakaUpanishada.

The concluding function was held on 4 th January 2016. Dr. Uma Vaidya, Hon'ble Vice-Chancellor presided over the function. Dr. Leena Rastogi was the chief guest. Dr. Vaidya delivered the presidential address. In her address she threw light on style and essence of the Upanishadas. She itself presented her address in Upanishada Style also. Dr. RenukaKarandikar compered the program while Dr. KalapiniAgasti proposed a vote of thanks. Students and the interested one attended the lecture series in large number.

National Yogasana Competition

Nagpur Yoga District Federation organizesYogasana Competition every year. Students who are selected on district level will be eligible for State level competitons and those winners of the State level competitons will be eligible for National level competitons.

In this competition, Ravi Ramteke, a M.Phil. student of Yogashastra Department was winner of district level competition also eligible for State level competition in Gondia and National level competitions. National level competition was held in Mangalore during 10 -14 January 2016. Our esteemed institution extendedmonetary help and tract suit to the students.

Participation of Departmental Students

Students of the Darshan Department participated in various competitions organized by NSS. Our student Shri. DilipSenad bagged prizes in KavitaVachan, Elocution Competitions in Makarsankramanotsava.

DEPARTMENT OF VEDANGA JYOTISHA

Seven days Vedang Jyotsh & Vastu Jagriti Abhiyan

The Department of Vedang Jyotish has organised Seven days Vedang Jyotsh & Vastu This Abhiyan is organised in 7 different places of Nagpur from 10-7-2015 to 16-7-2015. More than 500 participants took part in this Abhiyan.The main objectives of this Abhiyan are to promote Jyotish & Vastu Subjects in the masses and to clarify the doubts and misconceptions regarding jyotish & vastushastra.

This programme was organised at seven different places of Nagpur with the help of our senior students.The venues are,

1)Shree Ayachit mandir, Mahal 2) Rajasthani mahila Mandal,Near Tekdi Ganesh mandir 3)Shri Shri Ravishankar Ashram,Padole Chaouk 4)Shri Hanuman Mandir Mankapur 5)Shri Veer Hanuman Mandir,Gopal Nagar 6)Shri Kalyaneshwar Mandir,Telangakhedi 7)NIT Sankul,Sitabuldi.

In every place lectures were organised on jyotish & Vastu followed by Question and answer session. The response from the public was tremendous.

Valedictory function of this was organised on 16 -7-2015. Hounarable vice chancellor of KKSU Dr.Uma Vaidya was the chief guest of the programme and also presided over the function. Vice chancellor congratulated all the participants for taking part in this Abhiyan .Dr. vaidya felicitated the students who helped to organise this Abhiyan in various places. In her address Dr.Uma Vaidya has congratulated the department for organising such a great programme, also suggested to organize society oriented programmes like this regularly in the campus and different places of Nagpur.

All faculty members of KKSU delivered lectures on various topics like, Introduction to Jyotish, Importance of Jyotish in Day to day life, Introduction to Vedic maths, Jyotish and society,vastu for prosperity, Study of temple vastu,Introduction to khagol and vedhashaala etc. The Abhiyan received good response. Dr Krishnakumar Pandey was the co-ordinator of this programme.

Bhaskaracharya Vyakhyanmala-2

The Department of Vedang Jyotish has organised Bhaskaracharya Vyakhyanamala from 26-2-2016 to 4-3-2016.The Department has successfully completed two years of this vyakhyanamala as this initiative started in the year 2014-15. Honourable Vice Chancellor of the University Dr. Uma Vaidya congratulated for completing second year of this innovative programme. Dr. vaidya expressed wishes to run this vyakhyanamala in future. Dr. Krishnakumar Pandey, Dr.D.K Kulakarni,Dr.Vinita Phatak, Dr.Prasad Gokhale and Dr.Dinakar Marathe were the resourse persons for this Vyakhyanamala. Around 50 students participated and benifitted.

Study of Nakshatra mandala

All faculty members and Research scholars have visited ramtek campus and observed the functioning of Nakshatra Mandala on 10 september 2015. Faculty members and research scholars have examined the planetarium.Dr. KK Pandey and Dr,Gokhale explained the recent events in sky using planetarium.all staff members and students benifitted by this programme

A Visit and practical session for Vastu students

Department of Vedang Jyotish has organized a Vastu visit to examine an open plot and an under construction Flat Scheme for Vastu Diploma students. The main aim of this visit was to know how Vastu theories applicable in selection of land, soil testing and construction of building. During this visit Dr. KK Pandey has explained the concepts of selection and examination of Land and Dik Nirnaya (Direction) with demonstration. Students were benefitted with this visit as they came to know how vastu theories work in construction. All Students prepared Report of the visit. More than 35 students and faculty members of Jyotish Participated in the visit

A visit to Raman science centre

Department of Vedang Jyotish has organized a visit to Raman science centre on 9-5-2016 for all Staff and students. The main purpose of the visit is to observe mercury transit on sun. All staff members and research scholars witnessed the beautiful event and benefitted. The transit was at around 5 pm.

Additional responsibilities:

Dr. Krishnakumar Pandey

1) Dean, Prachin Bhartia Vidyan va Manavyashastra Sankaaya

2) Co-ordinator, PhD course work.

3) Co-ordinator, PET Commitee.

4) Chairman**,** BOS, Vedang Jyotish and Vastu

5) Member of Academic Council

6) Chairman of “Shist Samiti”

Dr. Dinakar Marathe

NSS Program Officer of KKSU Unit.

Dr. Prasad Gokhale

Co-ordinator, Manuscript Resource centre, Ramtek.

Students & Research Scholars - Total Number of Students of the department in the academic year 2015-16 is 84 & Research scholars in the department at present are 12

Courses run by the Department- M Phil Vedang Jyotish, MA vedang Jyotish, BA Vedang Jyotish, PG Diploma in vedang Jyotish and Diploma in Vastushastrawere theCourses run by the Department in the academic year 2015-16.

Achievements of students

Student of BA Vedang Jyotish, Sri.Saurabh Behere has actively participated in the University Level NSS Camp Organised by Administrative college Morwa , Chandrapur in Feb 2016

Student of BA Vedang Jyotish, Sri Anuj Sharma has actively participated in the All India Sanskrit students' talent festival Organised by Rashtriya Sanskrit Vidyapeeth, Tirupati in Jan 2016.

❖❖❖❖❖❖

DEPARTMENT OF EDUCATION

Department of Education has organized the following programs in the Academic Year 2015-16

I) B.Ed. & M.Ed. Reconstructed Curriculum Orientation Program : August 05-04, 2015

As Per National Council for Teacher Education (Recognition, Norms and Procedures) Regulations 2014, B.Ed. and M.Ed. Programs are of Two years duration. According to the norms stated in this regulation, the curriculum of B.Ed. (Two years) & M.Ed. (Two years) program is reconstructed. While implementing this curriculum some difficulties or problem may arise while implementing the restructured curriculam, and orientation program was organized on August 05-06, 2015 for the teachers in department of education & affiliated Colleges of Education.

Hon'ble Vice Chancellor, Dr. Uma Vaidya inaugurated the orientation program on August 05, 2015. After inauguration, the following sessions were conducted on August 05, 2015.

1. Choice Based Credit System (CBCS) - Dr. Umesh Shivhare, CoE, K.K.S.U., Ramtek.
2. B.Ed. Curriculum Frame Work - Dr. Archana Aloni, Nagpur.
3. B.Ed. Curriculum: Core Subjects- Dr. Lalita Chandratre.
4. B.Ed. Curriculum: EPC, Internship & Question Paper Pattern- Dr. Hrushikesh Dalai.

On August 06, 2015 the guidance was provided on following topics.

1. M.Ed. Curriculum Framework & Dissertation- Dr. Indumati Bharambe
2. M.Ed. Sessional Work- Prof. Anagha Ambekar.
3. M.Ed. Field work & Internship - Dr. Kirti Sadar.

The Valedictory function of the orientation programme was organized in which Dr. C.G. Vijaykumar, Director, BPD guided the participants.

II) M.Ed. Curriculum & Field Work Orientation Programme : October 26, 2015.

One Day M.Ed. Curriculum & Field Work orientation programme was organized on Oct. 26, 2015 for M.Ed. student-teachers to understand the M.Ed. Reconstructed Curriculum Framework & field work which has to be done in various semesters.

In this programme the following topics were guided & discussed.

1. M.Ed. Curriculum Framework - Dr. Indumati Bharambe

2. M.Ed. Field work - Prof. Anagha Ambekar.

3. C-I Sessional Work- Dr. Rajashree Meshram

4. C-II Sessional Work- Dr. Amol Mandekar

5. C-III Sessional Work - Dr. Kirti Sadar

6. C-IV sessional Work - Dr. Hrushikaesh Dalai

III) Educational Research Orientation Programme: October. 27, 2015

Educational Research Orientation Programme was organized on Oct. 27, 2015 for M.Ed. Student-teachers to get guidance & motivation for their short research work. The following topics were delivered by the experts.

- Educational Research: Concept - Dr. Lalita Chandratre.
- Areas of Educational Research - Dr. Ushashi Guha.
- Review of Related Literature - Dr. Shashi Vanjari
- Selection of Research Problem- Dr. Indumati Bharambe.

IV) Workshop on "Educational Research Methodology" Feb. 13 & 15, 2016.

Two Days Educational Research Methodology Workshop was organized during Feb. 13 & 15, 2016 for M.Ed. student- teachers. The guidance was provided on the following topics on Feb. 13, 2016.

- Educational Research: Objectives & Hypothesis - Dr. Amol Mandekar
- Review of Related Literature- Dr. Hrushikesh Dalai
- Tools of Research - Prof. Anagha Ambekar
- Population & Sample - Dr. Indumati Bharambe,

Feb. 15, 2016

- Research Methodology - Dr. Lalita Chandratre
- Educational Statistics - Dr. Kirti Sadar
- References & Bibliography- Dr. Rejashree Meshram

The group work was done by the student-teachers in this workshop.

❖❖❖❖❖❖

तेजस्वि नावधीतमस्तु

KAVIKULAGURU KALIDAS SANSKRIT UNIVERSITY'S COLLEGE OF EDUCATION

B. ED. / M. ED. CURRICULUM ORIENTATION WORKSHOP

5th and 6th Aug. 2015

An orientation workshop on B.Ed. / M. Ed. curriculum was organized by Kavi Kulaguru Kalidas Sanskrit University's P. G. Department of Education and Kalidas University's college of Education on 5th and 6th August 2015.

On 5th August, the workshop was inaugurated by the hands of Hon'ble Vice Chancellor Dr. Uma Vaidya. Other dignitaries present on the dais were Dr. Umesh Shivhare, COE, KKSU, Dr. Lalita Chandratare, Dean, P. G. Dept. of Education and co-ordinator of the workshop, Dr. Indumati Bharambe, H.O.D., P. G. Dept. of Education and Dr. Archana Aloni, Member of Board of Studies, KKSU.

Hon'ble Dr. Uma Vaidya in her inaugural speech explained the need of upgrading ourselves in today's global scenario with changing social and global perspectives. Therefore, change in curriculum is the need of time. The introductory speech was delivered by Dr. Lalita Chandratre. Prof. Asha Nasre conducted the program and vote of thanks was given by Prof. Jayshree Bhagat.

On 5th August 2015, various experts were invited to deliver their wisdom words on various subjects, amongst them was Dr. Umesh Shivhare who presented lecture on **'Discussion on CBCS pattern'**, Dr. Archana Aloni delivered lecture on **'B. Ed. Curriculum Framework**', Dr. Lalita Chandratare on **'Information regarding B. Ed. curriculum**' and Dr. Hrushikesh Dalai delivered lecture on **'EPC school internship and question paper pattern'.**

On 6th August 2015, for the Frame work of M. Ed. curriculum the experts delivered their lectures on various subjects as Dr. Indumati Bharambe delivered lecture on **'Preliminary information, curriculum framework'**, Prof. Anagha Ambekar on **'Theory Paper, Seminar work, and Question paper pattern'** and Dr. Kirti Sadar delivered lecture on **'Field work and internship'**.

Chief Guest for the valedictory function was Dr. C. G. Vijaykumar, Director, BPD, KKSU. He focused on various courses run by the university and future activities for the promotion and expansion of Sanskrit language. He also explained various schemes for students, who successfully completed their B. Ed. and M. Ed. from this University.

The workshop was declared a success as far as feedbacks of the workshop attenders are considered.

SANSKRIT SAPTAHA

26-08-2015 to 01-09-2015

Kavikulguru Kalidas Sanskrit University has organized 'Sanskrit Saptaha' during 26-08-2015 to 01-09-2015. On this occasion various competitions were organized by the various departments of University. These competitions include Elocution, Storytelling, Quiz, Essay writing, Greeting Making, Singing, One-act play and Sanskrit Shloka Antakshari competition. Kalidas University's B. Ed. college students actively participated in all these competitions.

Valedictory function of this Sanskrit Saptaha was held on 1st September 2015. Chair person for this program was Hon'ble Dr. Uma Vaidya, V.C, KKSU, Ramtek. Cheif guest was Hon'ble, Dr. Yoganand Kale, Pro-V.C, RTMNU, Nagpur. Special guest was Hon'ble Dayakar Dabke, Rtd. Bank Officer, Dr. Vijay Kumar, B.C.U.D. Director, KKSU was also present on the dais.

'Sanskrit language inculcates the cultural values in human being so it is a duty of Sanskrit learners to emit moral values and thoughts', said Yoganand Kale.

Dr. Uma Vaidya, in her speech said that whatever good in Sanskrit language that should be come forward to the society but on the other side, we should be more alert about it's purity and proper use of this language.

Dr. Shivram Bhat conducted the program, Dr, C. G. Vijaykumar given the summary of the Sanskrit Saptaha and Dr. Jaywant Choudhary proposed vote of thanks.

All the Deans, HODs, Teachers, Non-Teaching Staff & Students were present on this occasion. Program ended with 'Vande Mataram'.

TEACHER'S DAY

05/09/2015

Kavikulguru Kalidas Sanskrit University's college of Education and all the Departments of KKSU jointly organized teacher's day program on 5th September 2015.

The Chair person for the program was Hon'ble Dr. Madhusudan Penna, Dean, P. G. Dept of Darshan and Yaga and the chief guest was Hon'ble Dr. Arvind Joshi , Registrar , KKSU. Other dignitaries present on the dais were Dr. C. G. Vijaykumar, BPD Director, KKSU, Dr. Indumati Bharambe, HOD, P. G. Dept. of Education.

Chief Guest Dr. Arvind Joshi in his speech explained the responsibilities of teachers in today's changing scenario. Chair person Dr. Madhusudan Penna said that today's generation of students is much more aware about everything and in this regard teachers should upgrade themselves according to the need of the students.

The introductory speech was given by Dr. Kirti Sadar, anchoring was done by Prof. Asha Nasre and vote of thanks was given by Dr. Amol Mandekar.

All the Deans, HODs, teachers, non-teaching staff and students were present on this occasion.

MICRO-TEACHING WORKSHOP

21/10/2015 to 30/10/2015

Seven days '**Micro-Teaching Workshop'** was organized from 21/10/2015 to 30/10/2015 by Kalidas University's B.Ed. College. This workshop was inaugurated by the hands of Hon. Dr. Lalita Chandratre, Dean, P. G. Dept. of education, K.K.S.U. In this workshop, various teaching skills of Micro-teaching were taught and demonstrated by teachers of B. Ed. and M. Ed.. After demonstration of skills, students practiced these skills till they acquire proficiency in every skill. The skills taught and demonstrated by the teachers were as follows- Dr. Lalita Chandratre explained **'Concept of Micro-teaching'**, Prof. Asha Nasre '**Introduction Skill'**, Dr. Amol Mandekar **'Question answer skill'**, Prof. Vaishali Sambre **'Black board writing skill'**, Dr. Hrishikesh Dalai **'Stimulus Variation Skill',** Prof. Harsha Patil **'Explaination Skill'** and Prof. Jayshree Bhagat explained **'Bridge lesson'.**

Students became quite confident about their teaching after completion of this workshop. This was the first step towards their teaching.

ART & CRAFT WORKSHOP

23-11-2015

One day Workshop on '**Art & Craft'** was organized by Kalidas University's college of Education, Nagpuron 23-11-2015. Chief Guest for this workshop wasMr. Sandeep Deshmukh. Mrs. Anjali madam was also present on this occasion. Both the guests were from **Surabhi Kala Prashikshan Kendra, Devnagar, Nagpur**. They demonstrated practically about Poster Making, Chalk Making, Clay Modeling, Envelop Making, Greeting Making and Candle Making. All B. Ed. students actively participated in this workshop.

All B.Ed. & M.Ed. Teachers were present on this occasion.

GUEST LECTURES

23-2-2016

A Guest lectureswere organized on 23-2-2016 at Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University's college of Education, Nagpur. The Guest Lectures were conducted in two sessions.

The first session was inaugurated by speaker Hon'ble **Dr. LalitaChandratre** Dean, P.G.Dept. of Education, KKSU. Her speech for the session was on**'Lesson Planning, Objectives and Specification'**. In her speech she explained that how and in what way a good lesson plan can be made. She also defined the importance of objectives in a lesson plan, and how objectives need a proper specification.

The second session was inaugurated by **Prof. ShyamNikose** (Rt. Prof. Sevasadan D.Ed. College, Nagpur). In his speech on '**Making of TeachingAids'** he explained how to make a good educational aids from waste material or unused material, and making it in on time. He also gave away demonstration regarding the educational aids.

The chairperson **Dr. H. Dalai** (Principal, K.K.S.University's college of Education), in his speech stated that the reason to organize the guest lecturesare not only to make students understand about lesson plan but also that how impactful a teaching can be made by using proper teaching aids. The benefit of which is been seen in a teaching process.

The program was conducted by **Prof. Harsha Patil** and vote of thanks was given by student of college of education **Dhanaji Jadhav**. All the Teaching and Non-Teaching staff contributed for the success of this program.

❖❖❖❖❖❖

विद्या परं दैवतम् ।

CHAPTER - II

EXTENTION SERVICES

NATIONAL SERVICE SCHEME (NSS)

National Service Scheme wing of kavikulagurukalidas Sanskrit University is actively contributing to social service through academic activities and social service. Thus the wing organises so many regular and special activities through out the year. Here the annual report for the academic session of 2015-16 is as follows.

1. NSS State Level Meeting:

NSS State level Meeting of NSS Co-ordinators was convened by the collaboration of NSS cell, Govt. of Maharashtra and S.B. Phule Pune University at Bahe academy, Pachagani during 09-10 July 2015. Dr. DinakarMarathe attended the Meeting on the behalf of the Univeristy. The Topic like Base line survey report of University adopted villages, activities in adopted village under Munijan etc. were discussed in the Meeting.

2. Meeting of NSS Program officers:

At the beginning of the Acedemic session 2015-16 a meeting of all program officers was organised on 20-07-2015 at academic campus, NIT complex, Sitabuldi, Nagpur. The meeting was presided over by Dr. HarekrushnaAgasti, NSS co-ordinator and all the program officers Dr. DinkarMarathe, Dr. RenukaBokare, Dr. Dilip Chaudhary, Prof. AnupSayare, Prof. Vijay Mate were present in the meeting. Discussion was held on following subjects: University adopted villages, organisation of regular and special acivities, purchasing Diaries for NSS Volunteers and audit report of 2015-16, training of program officers.

3. Student counselling regarding NSS

A Student counselling drive for the NSS Volunteers of NSS Unit for the session 2015-16 of academic campus of the University was organised on 03-08-2015. Dr. HarekrushanaAgsti, NSS Coordinator and Dr. DinkarMarathe and Dr. RenukaBokare program officers guided the students. After students self introduction, Dr. Harekrushna Agasti explained the History, Objectives and National Level Position of NSS to the Students. NSS activites in the University in past years were discussed in this regard. Dr. DinkarMarathe explained the work culture, regular and special activitites of NSS.

4. Health Check Up and Blood donation camp:

University organised a Health check up and blood donation camp for its employees and students on 15-09-2015. The event was inaugurated by Hon'ble Vice Chancellor Dr. Uma Vaidya. A team of doctors from Daga Hospital, Nagpur was present on this occasion. Responsibility of Blood donation camp was given to NSS wing. NSS volunteers actively participated in donating blood units. Some of the employees also donated blood. Testing of blood group and sicklecell was held in this camp. 26 blood units were collected in the camp.

5. **NSS foundation Day**

NSS foundation day was celebrated on 24-09-2015. A special program was organised in this regard. Dr. SubhashToshniwal was the chief guest in the program. Dr. C.G. Vijaykumar chaired the program. Dr. HarekrushanaAgsti was on the stage amongst dignitaries. Necessity of youth to the society and NSS is the platform for the Youth to contribute to the society regarding social service, Dr. Toshniwal Said. Dr. C.G. vijaykumar explained the motto of NSS which aims at the personality development of Student through academic & Social Service as well.

6. **NSS work propagation week:**

NSS work propagation week was celebrated by NSS Unit during 24-09-2015 to 02-10-2015. University level inter collegiate Essay competition and Elocucationcompetation were organised in this regard. Topic for Eloucation and Essay Competition were Role of Youth in clean India mission and Role of Digital India concept in the development of India, respectively. Judges for Elocucation and Essay competation were Dr.Varsha Jape, Dr. Prasad Gokhale and Dr. Shivaram Bhat. Prof. Parag Joshi respectively.

7. **International day of Non-violence & Gandhi Jayanti**

NSS Unit of the University celebrated the international day of Non- violence and Gandhi Jayanti on 02-10-2015. following activities were organised in this regard.

a. **General Knowledge test**

A General test on life,works and philosophy of Mahatma Gandhi was organised for collegiate students on 01-10-2015.NSS volunteers and U.G. &p.G level students of other colleges &Univrsity of Nagpur participated in the event. 350 students took part in it. 08 Prizes in total were distributed to the winners.

b. **Cleanliness drive**

A cleanliness drive was organised on 02-10-2015 NSS volunteers. Studnets and employees of the University took part in the drive. Academic campus of the University was the Venue of drive. The drive was organised during 07 a.m to 09 a.m on 02-10-2015.

c. **Special Leatures**

A formal program and special lecture were organised by the NSS Unit on the occasion of Gandhi Jayanti at academic campus of the university on 02-10-2015. Notable speaker on Gandhian Thoughts Shri ShripadaKothe of Nagpur was the Chief guest of the program. Dr. Ramchandra Joshi, Finance officer of University was present as special guest. The program was presided over by Dr. MadhusudhanPenna , Dean, faculty of BhartiyaDarshan, Religion and Philosophy. Sanskrit, Sangeet, Swacchata, Sadhepana(Simplicity) and Satya (truth) are the Key words , bypractising these one can attain highest position in life, the Chief guest explained. Gandhiji not only merey a person but also a school of philosophy and everybody should relise it, he added . Dr. Penna said that

following the life and philosophy of Mahatma Gandhi we can make ourselves and the country success in every mission. All the audience and delgates took pledge of non-violence.

8. NSS State Level Meeting

NSS cell of govt. of Maharashtra organised a state level meeting and workshop for program co-ordinators during 19-20 Dec. 2015 at Dr. BabasahebAmbedkarMarathwada University, Aurangabad. Dr. HarekrushnaAgasti NSS Coordinator attended the Meeting. Following topic were discussesd in the Meeting and workshop as well. Dropouts of Students in Primary education, selection for State level republic day parade, organisation of Utkarsha, Prerana, adventurous camp, audit report for 2014-15 .

9. Meeting of NSS program officers

A meeting of NSS program officers under the university was held on 30-12-2015 at academic campus NIT complex, Sitabuldi, Nagpur. Meeting was chaired by Dr. HarekrushnaAgasti, NSS co-ordinator. All the program officers of NSS Units were present in the meeting . Dr. C.G. Vijaykumar was special invitee in the meeting. Topics like Dropout of Students in praimary education, organisation of Cleanliness drive in adopted villeges, training of NSS program officers , formation of Disaster management cell were discussed in the Meeting.

10. NSS State Level Meeting :

NSS State Level Meeting of NSS co-ordinators was organised by NSS cell. Govt. of Maharashtra at Gondwana University, Gadchiroli during 16 Jan. 2015. Dr. HarekrushnaAgasti attended the Meeting. Topics like activities organised in university adopted villages and adopted villages under Munijan Scheme, Organisation of Special Camp, audit report of 2014-15, Participation in State level activities were discussed in the Meeting.

University Level Special Camp

12-02-2016 to 18-02-2016

Theme : Public awareness for cleanliness Campaign

Venue :Morwa (University adopted Village) Dist. : Chandrapur

In order to focus on Swachha Bharat Abhiyan NSS wing of University organised a Seven Days Special residential camp in Morwa. i.e Universities adopted village, Dist. Chandrapur during 12-18 Feb. 2016 150 NSS Volunteers took part in this camp. Various activities were organised during the camp. Following are some remarkable contribution of NSS in this regard.

1. **Tree Plantation** : NSS Volunteers Planted 105 Palm trees in the village. Grampanchayt of Morwa supported with Iron Tee Guard for 36 Plants. Other Plants were supported by bamboo tree guard made by NSS volunteers.

2. **Waste Management**: In order to control the wastes of the village NSS Volunteers made compost tanks. Villagers were guided and explained the Use and benefits of the Compost tank. 04 Pucca compost tanks of 8^{ft} X 4^{ft} sizes were made by NSS Volunteers.

3. **Public Participation** : In order to approach the public regarding swachchha Bharat & the special Camp Various activities of Public participation were organised. KrishakMela, PalakMela, MahilaMela are some of the programs of public participation were organised.

4. **Health Check Up & Blood donation Camp**: Health Check up and Blood donation camp for villagers and volunteers was organised. Villagers participated in health check up and blood donation . 35 Blood Units were collected in the camp.

The camp was Inaugurated by Hon'ble HansrajAhir, Minister for State of fertilizers, Govt. of India Dr. Vijaykumar was the chief guest in the valedictory function. Villagers activily participated in all the events organised by the NSS Volunteers. Camp was over with a great success. Some special lectures were delivered on the camtemporary issues of the society.

❖❖❖❖❖❖

MANUSCRIPT RESOURCE CENTRE, RAMTEK

Kavikulagurukalidas Sanskrit University, Ramtek is a recognized Manuscript Resource Centre of National Mission for Manuscripts New Delhi science 2004. MRC seeks to develop a holistic approach in locating,documenting,protecting and making accessible the significant information of the manuscripts heritage of India.Some of the objectives of the centre are survey, data collection,documenting.manuscripts covering Vidarbha and Marathvada region of Maharashtra. M R C also conducted various programmes under Manuscript Awareness Drive and also MRC has conducted Manuscript Exhibition etc.

MoU has been renewed between Kavikulagurukalidas Sanskrit university,Ramtek and National mission for Manuscripts,New Delhi on 28-09-2015.The National mission for Manuscripts,New Delhi has released Rs4.50 Lakhs as the Ist installment to the MRC Ramtek on No-2015.

The responsibilities of KKSU MRC are supervising and documenting and all manuscripts related activities such as surveys(Institutional as well as private collections and in other places where manuscripts exist)in the area of North,North-East and North-west Districts of the Maharashtra state.

*Listing

*Documentation of manuscripts

*Converting information in electronic formats&Awareness Campaigns.

MRC team:

Co ordinator-1

Assistant Co ordinator-1(till December 2015)

Surveyors-2

Co-Ordinators:

Dr Madhusudan Penna-Nov-2004 toNov-2006,

DrVijayKumar C G -Dec 2006 to Nov-2007,

DrHarshida Dave-Dec 2007 to Jan-2009,

Dr Deepak Kapde-Feb 2009 to March-2013

Dr Prasad Gokhale is working as Co ordinator from April-2013 to till date.

Awareness Campaigns.

***Series of Lectures:**

MRC has Organized Series of Lectures on manuscripts under Manuscripts Awareness Programme during 2015-16 on various topics like Importance of manuscripts,History of the Art of Writing and Writing material in Ancient India, Lower Criticism, Study of "Brahmi and Kharoshti Scripts, Study of "Brahmi and Kharoshti Scripts.Study of Grantha Script, Manuscript Conservation and Preservation, Time Determination, Paleography a tool of cultural study. Importance of Manuscripts, Illustrated Manuscripts, Documentation of manuscripts,

Resource Person: Dr. Nanda Puri, Nagpur, Dr. Madhusudan Penna,Nagpur, Dr. Vijaykumar C.G.,DrGopikrishnanReghu,Kolkatta,Prof Parag Joshi Nagpur,DrjayawantChaudhari Nagpur

Work Shop:

MRC has Organized **Work Shop** on manuscripts and various Scripts under Manuscripts Awareness Programme during 2015-16. Study of "Brahmi,KharoshtiGrantha and Modi Scripts were included in this workshop.

*** Manuscript Day Celebration:**

To create awareness among the general public & personal of education and other departments, **Manuscript Day Celebration**Programme has organized in Nagpur on Manuscripts, highlighting the urgent need of preservation of manuscripts.

***Manuscriptology Course:**

To create knowledge of manuscripts and various scripts centre has designed short term courses for UG , PG &Research Level students. This kind of courses definitely brings the new research concept of research in Humanities especially in the field of manuscripts.

.We thank National Mission for Manuscripts New Delhi for its guidance and kind co operation for all these year.

❖❖❖❖❖❖

विद्या परं दैवतम् ।

Chatra Kalyan

Indradhanushya - 2015

Indradhanushya 2015, 13th state level Interuniversity youth Mahotsav 2015 programme was organized at R.T.M Nagpur University, Nagpur from Dt. 22-01-2016 to 26-01-2016. In this programme our students had participated in various events, total 28 students and 02 Teachers were present in this programme.

The programme begin with inauguration at the hands of Hon. Dr. Narendra Jadhav, Economist and former member National Planning Commission Government of India, other guest Hon. Dr. Wasudevrao Gade, Vice-Chancellor Pune University, Hon. Dr. Mohan Khedkar, Vice-Chancellor Sant Gadgebaba, Amravati University, Hon. Dr. Uma Vaidya Vice-Chancellor K. K. Sanskrit University, Ramtek, Chairperson Hon. Dr. Siddharth Vinayak Kane, Vice-Chancellor, RTM Nagpur University, Hon'ble Dr. Pramod Yeole, Pro-Vice-Chancellor, Hon. Puranchandra Meshram, Registrar and other respected members observer committee nominated by the Hon. Governor of Maharashtra State were present during inaugural function.

In this Youth Mahotsav various types of Cultural event was organized and in the following event students has taken part in this programme.

1. Dance - Traditional Dance.
2. Literary event - i) Quiz ii) Elocution iii) Debate
3. Theatre - i) One Act Play ii) Script iii) Mime
4. Fine Art - i) On the spot painting ii) Collage iii) Poster making
   iv) Clay modeling v) Cartooning vi) Spot Photography

In the fine art category students of our University got three prizes.

1) Ku.Shruti Sahastrabudhe - IInd Prize on the Spot Painting.
2) Mr. pratik Muppawar - IIIrd prize - Clay Modelling
3) Ku. Sakshi Arya - IIIrd prize- Rangoli.

Indradhanushya Programme ends with cultural programme on the last day dt. 26th Jan. 2016 began with flag hosting in the morning with parade and the procession (rally) was taken with great enthusiasm. Finally at the end prize distribution programme was organized and the Chief-Guest on this occasion was Hon. Vivek Oberoi, Cine Artist, Hon. Dr. Samsung AIU, New Delhi, Hon. Dr. Kane Vice-Chancellor, Hon. Dr. Pramod Yeole Pro-Vice-Chancellor, Hon. Dr. Puranchandra Meshram, Registrar, Dr. Nihal Sheikh Director, Student Welfare and other dignitaries, participants were presents on this occasion.

For organizing the programme Dr. Jaywant Chaudhary team manager lead the team and other support from our University Hon'ble Vice-Chancellor Dr. Uma Vaidya Dr. Aravind Joshi and FAO. Dr. Ramchandra Joshi contributed and given support in the success of the Yuva Mahotsav.

❖❖❖❖❖❖

PHYSICAL EDUCATION DEPARTMENT

Maharashtra Inter University Sport Festival- 2015, was organised at Swami RamanandThirthMarathawada University, Nanded during Dt. 26-11-2015 to 01-12-2015.

The University had a 14 Participant from various colleges affiliated to the University, These college were 1) ChatrapattiRajeSambhaji Administrative, Morva.2) Administrative college, Mahal, Nagpur. 3) RavikantRagit Administrative College Ramtek. The Participating Team was accompanied by Director Sport, Dr. Hrishikesh Dalai, Team Manager, Dr Amol Mandekar and Coach Shri. Sunil Kharwade.It was a team of 17 member.

All the participant from various affiliated College took part in kabaddi and various sport and enjoyed the Competition and the event enthusiastically.

❖❖❖❖❖❖

CAREER & COUNSELING CELL

Three Days Career Advancement Workshop was organised during January 20-22, 2016 by Career & Counseling Cell of the University. In the workshop following topics were discussed.

1. Empowerment of Inner Power – DrYasin Shaikh, Director, Raisoni Academy for Excellence, Nagpur on Jan. 20, 2016.
2. Resume – Dr.YasinShaikh on Jan. 21, 2016.
3. Group Discussion - Dr. PadmanabhaVaradpande, Raisoni Academy for Excellence, Nagpur. on Jan 22, 2016

❖❖❖❖❖❖

आचार्यदेवो भव

ANCIENT INDIAN ENVIRONMENTAL STUDIES DIPLOMA

With the sole Inspiration of Honbl.V.C.Dr.Uma Vaidya and her innovative idea K.K.S.U. has sucessfully started & Completed a diploma courses in Ancient Indian Environmental Studies during academic year 2015 -16.The Main objective of the course is to find the similarities and its application of Ancient and Modern Environmental theories. This diploma course was inagurated on the foundation day of K.K.S.U. on 18 Sept.2015, in its headquartes Ramtek. This function was presided over by Honbl. V.C. Dr. Uma Vaidya. Dr. Satish Wate, Director of NEERI, was present as inagurator and chief guest. Dr. Aravind Joshi, Registrar of University was also present on diaus.

Chief Guest Dr. Satish Wate Inagurated this diploma course with the help of modern techniques by clicking on the inaugral slide of this course. Before the inauguration, Prof. Parag Joshi who was appointed as the Cordinator for this Course has given the brief introduction of this course, and its syllabus. He said that the innovative idea to start this course was totally of Honbl. V.C. With the sole inspiration and her guidance we have prepared this course. It was her aim to propogate the Ancient Indian Environmental thaughts of sages in modern society. So to fulfil this aim, syllabus of this course is framed. Famous bird watcher and reknowned scholar Dr. MarutiChittampally, Bird watcher Dr. Anil Pimpalapure, Ret. Forest officer Surendra Bali, Famous ENT specialist Dr. Sumit Bali, Dr. Chandrashekhar Vaidya of mumbai and many more scholars of their fields are admitted in this course. Total 19 students are admitted in this course in its first year only.

Chief Guest Dr.Satish Wate Congradulated University and Honbl Vice chancellor for starting this course. By which it can be known that how Ancient Enviornmental thoughts are relevant and related with modern environmental theories. He was feeling happy to inagurate this course. He mentioned that, if any help needed from NEERI we are always ready to do that. By starting this course Sanskrit university has opened the door of new research trends.

Honbl. Vice Chancellor Dr. U.C. Vaidya in her presedential address said that we have formed this course with the motive of propogation of Ancient Indian Environmental thoughts, which are relevant for modern society. Sanskrit language is not religious language. It is above the all religions and so that environmental thoughts in Sanskrit are also above religion. To spread this awareness in youth and modern society we have prepared the syllubas.

The first class of this course was taken by Honbl. Vice Chancellor Dr. U.C. Vaidya. Being involved in so many administrative work she has managed to give time for teaching, which was fortunate of the students. Being educated by Honb. U.C. Was the fortunate chance

for students and they were happy. Taking note of student's enthusiasumHonbl.V.C. promissed to teach a subject of this course and she has sucessfully completed it. Apart from this so many Sanskrit Scholars delivered their lectures in this course.

अ.क्र	व्याख्यात्यांचे नाव	विषय
1	डॉ. उमा वैद्य	कृषिपाराशर, पर्यावरण व्याख्या इ.
2	डॉ. नंदा पुरी	मेघदूत व रघुवंश
3	डॉ. मधुसूदन पेन्ना	उपनिषद् व पर्यावरण
4	डॉ. लीना रस्तोगी	पुराणातील पर्यावरणविचार
5	डॉ.विभा क्षीरसागर	अग्नि व वायु सूक्त
6	डॉ.वीणा गानू	नासदीय व वरुण सूक्त
7	डॉ.दिनकर मराठे	वृक्षायुर्वेद
8	प्रा. पराग जोशी	संस्कृत
9	डॉ.जयवंत चौधरी	संस्कृत
10	डॉ.रेणुका बोकारे	ऋतुसंहार व कादंबरी

University had introduced a new exam pattern for this course called "Take home exam" which was very helpful for senior citizens of this course. Starting from Sept.2015 to March 2016 every Saturday & Sunday classes were taken sucessfully. All students were benefited by this course and succesfully completed this course.

❖❖❖❖❖❖

DIGITAL INDIA PROGRAM

Digital India Programme has Started from 01-07-2015 by Hon' Prime Minister of India. After that as per the policy of Central and State government, it was informed that all the Universities and colleges will implement this programme Accordingly following committee has been established by KKSU.

1) Prof. Anagha Ambekar, Co-ordinator.

2) Shri. Rajivranjan Mishra ,Co-Ordinator

3) Dr. Hrushikesh Dalai

4) Dr. DinkarMarathe

5) Dr. Rajendra Jain

6) Dr. JayawantChoudhari

7) Dr. JayshreeBhagat

8) Shri Yogesh Choudhari.

As per the discussion with Hon, Vice Chancellor, it was decided to organize various programmes with the co- ordination of committee members. Accordingly Inagural function and orientation programme and lectures of Dr. ShyamSomani and Dr Sunil Ganatra were organised on 15-08-2015 at Ramtek headquarter. This programme was precided over by Hon' vice Chancellor, Dr Uma Vaidya , Registrar, Director of BCUD, Controller of Exam, Dean of various Faculties in presence of all the Teaching faculties, Officials of various sections, Non Teaching Staff. Committee has organised meeting for organizing further programme for the same. Nodal officers were appointed from affiliated colleges and proposals were invited for organizing the programme. Accordingly Debate Competition, Power point Presentation Competition, Essay Competition and workshop for Teachers, Students and non Teaching staff were organised. Debate Competition was organised at ChhatraveerRajeSambhaji Administrative Degree College, Morva on 19-12-2015. Digital India-Need of a day' was a Topic for debate The following Students bagged the Ist, IInd, IIIrd Prize respectively.

1) KoyalNavale 2) Imran Khan 3) Ku. Yashshree Kulkurni, Shubham Dange.

For organizing all the programmes the committee Members have Co-Operated.

❖❖❖❖❖❖

धियो यो नः प्रचोदयात् ।

INTERNAL QUALITY ASSURANCE CELL (IQAC)

The University has established IQAC Cell. Following Programmes were organised by IQAC in the Year 2015-16.

1. **Avishkar Competition Orientation Programme August 31, 2015**

   The State Inter- University Research Convention "Avishkar" is organised every year. It is an opportunity to students & Teachers to manifest their creativity & high level of thinking. Avishkar Competition Orientation Programme was organised on August 31, 2015 to aware & motivate the students and teachers. Dr. IndumatiBharambe& Dr. Shivram Bhatt guided on Avishkar- Basic Concept, Aims & Objectives of Avishkar, Eligibility Rules, Disqulaification of Violation of Rules etc.

2. **Workshop on "Avishkar 2015 " Selection of Topic Sept, 29, 2015**

   Workshop on "Avishkar 2015" Selection of Topic was organised on Sept 29, 2015 to help the students in selecting the topic for Avishkar 2015 competition. Dr. IndumatiBharambe, Dr. Shivram Bhat & Prof. Parag Joshi guided the students.

3. **Poster Making Guidance Programme: Dec 15, 2015**

   On December 15, 2015, Prof. Parag Joshi guided how to prepare the flex for Avishkar competition & the lecture on Summary Writing was delivered by Dr. IndumatiBharambe.

4. **Poster Presentation Guidance : Dec 27, 2015**

   DrIndumatiBharambe guided the students how to present the poster in Avishkar competition on Dec 27, 2015.

5. **Lecture series on Promotion of Research Culture : Feb 27- March 04, 2016**

   The lecture series on Promoting Research Culture was organized during Feb. 27- March 04, 2016, The Lectures were delivererd on the following topics.

   i) Qualities of Researcher on Feb.27, 2016 – DrSneha Deshpande, Nagpur.

   ii) Research Atttitude on Feb 29, 2016 – DR MedhaKanetkar, Nagpur.

   iii) New Trends in Research on March 01, 2016 - Dr Ashish Linge, Nagpur.

   iv) Financial Support Funding Agencies on March 02, 2016 - Dr. IndumatiBharambe.

   v) Research Ethics on March 03, 2016 - Dr Nanda Puri.

   New Paradigms of Research on March 04, 2016 – Dr. Madhusudan Penna.

❖❖❖❖❖❖

Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek

Report of Sankramanutsav - 2016

Every year Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University Organize cultural programme this year also on dated 13, 14 and 19, January 2016 the programme was organized at Tilak Hall, Bajaj Nagar in the presence of Chief Guest Hon'ble Sau. Kanchantai Gadkari, Social Worker, the chairperson Hon'ble Dr. Uma Vaidya, Registrar Dr. Arvind Joshi, Dr. Nanda Puri, Dean and and the Coordinator of the programme Dr. Rajshree Meshram, Director Students Welfare, Students Representative of all faculty was present on the dais.

The programme begin with introductory remark by Dr. Nanda Puri and student's representative shared their views. In this programme P.G Departments of Sanskrit Education Department and Kalidas University's B.Ed. College published "Hastlikhit". It was revealed by the dignitaries "Dhishana" "Mouktic" and "Tejasvinavditmastu". After this our Chief Guest Hon'ble Sau. Kanchan Gadkari share the thoughts and guidance in her speech to the audience followed by felicitation function to the winners who has participated in the various event held during Sankramanutsav and programme under NSS. The winners were given Certificate and momento as a token of appreciation by the hands of the dignitaries. After this Hon'ble Vice-Chancellor has given presidential speech at the end.

The programme was compared by Dr. Renuka Karandikar and vote of thanks was given by coordinator Sankramanutsav Prof. Rajshree Meshram. The programme conclude with chanting Vande Mataram.

After this excellent demonstration was given by yoga students and mimicry, Dance, drama, music and fashion show and other cultural programme was organized and in this programme students exhibit there talent with full enthusiasm.

In this programme Hon'ble. Vice Chancellor Dr. Uma Vaidya, Registrar Dr. Arvind Joshi, Dr. Umesh Shivhare CEO, Dr. Ramchandra Joshi FAO, Director BPD Dr. Vijaykumar, all faculty deans, Head of Dept., Principal, Teachers and Dr. Prasad Gokhale Co-Coordinator students and non teaching staff were present during the celebration. In this way Sankramanustsav-2016 was successfully organized with the contribution and support of everyone.

❖❖❖❖❖❖

The university had received a letter (No. Higher Education/2015/Circular/Adm-3/135, dated 05.01.2016) from Education Directorate, Pune through which it was directed to all the government departments to arrange the programmes on the occasion of 125th birth anniversary of Bharat Ratna Dr Babasaheb Ambedkar and send its report. In conformity with the direction of the same letter, the university arranged following programmes drafted by constituted committee in the university.

1) Students Educational Trip

Educational trip to the Deeksha Bhoomi, a historical place, visited by Bharat Ratna Dr. Babasaheb Ambedkar and his great work was visited by the students of the university and the affiliated colleges under its jurisdiction. As many as 35 students of the university along with Dr. Jaywant Choudhari, Convener of the trip, Dr. Rajendra Jain, Dr. Deepak Meshram, Dr. Rajashree Meshram and others set out to the sacred land DeekshaBhoomi from university campus at 10.30 am on March 09, 2016. Dr. Deepak Meshram gave detailed information and importance of Deeksha Bhoomi and its premises. He also elaborated on the main 'stupa' and the painting (pictures) exhibited there in-depth. Notably the students were touched with inspirational information about Bharat Ratna Dr Babasaheb Ambedkar in the painting exhibition. After having refreshments in the premises, the students left for university exchanging ideas and views with each other and reached there at 2.30 pm.

2) 18-Hour Consecutive Study Drive

An eighteen hour long study drive was arranged on March 11, 2016 from 7 am to 1 am in the university library so that the students should get acquainted with the 'Knowledge Diligence' of Bharat Ratna Dr Babasaheb Ambedkar and become knowledge-diligent. 30 students participated in it. They studied available literature related with Bharat Ratna Dr Babasheb Ambedkar thoroughly under the guidance of Dr Jaywant Choudhari, convener, Dr Deepak Kapde and Dr Rajendra Jain.

3) Essay Contest

The students of all the Post Graduate Departments and colleges run by the university had studied literature concerned with Bharat Ratna Dr Babasaheb Ambedkar during 18-hour long study drive. In order to express their learning through pen, the essay contest was held in the university.

The subject of the contest was 'Dr Babasaheb Ambedkar and Constitution'. The essays were submitted till March 15, 2016. Three out of ten essays were selected by the examiners and later three of them were given away first, second and third prize comprising with Rs 500, Rs 300 and Rs 200 cash and certificates

respectively in the main function arranged on April 14, 2016. The essays were examined by Honourable Dean Dr Nanda Puri, Committee Chairperson Dr Rajashree Meshram and Secretary Dr Rajendra Jain while the essay contest was Co-ordinated by Dr Rajendra Jain.

4) Books and Photographs Exhibition

To mark 125th birth anniversary of Bharat Ratna Dr Babasaheb Ambedkar in Kavi Kulguru Kalidas Sanskrut University, a two-day exhibition of books and Photographs concerned with Bharat Ratna Dr Babasaheb Ambedkar was held on March 18 and 19, 2016 at university library, Nagpur. The books written by this great man and some of his rare books and photographs were displayed in the exhibition that was inaugurated at the hands of Dr Umesh Shivhare, Controller of Examination of the university. Dr Madhusudan Penna, Dr Indumati Bharambe, Dr Krushnakumar Pande, Dr Kavita Holey, other officers, professors and employees of the university were present on this occasion. More than 50 students had registered their participation in the exhibition that was arranged by Dr Deepak Kapade, Dr Roshan Alone and Ritesh Meshram. The visitors had registered their opinions in the visit book.

5) 125th Birth Anniversary Day Ceremony

The 125th birth anniversary day of Bharat Ratna Dr Babasaheb Ambedkar ceremony was held from 11 am on April 14, 2016 at Tilak Sabhagruh, Bajajnagar, and Nagpur. On this occasion various important event were organized during the year concluded with this programme. The programme commenced with lightning the traditional lamp lighting and university song. Hon'ble Vice Chancellor of Kavi Kulguru Kalidas Sanskrut University Dr Uma Vaiya presided over the programme while Dr Subhash Lohe was chief guest. Shri Sunil Patil, Secretary of Maharashtra Gandhi Smarak Nidhi Sanstha was the special guest. Registrar Dr Arvind Joshi was prominently present on this occasion. Introductory remarks were delivered by B. P. D. Director Dr C G Vijaykumar. Dr Subhash Lohe enlightened on the subject **'Dr Babasaheb Ambedkar and integrated society creation'**. Cash prizes and certificates were distributed at the hands of the Vice Chancellor and the dignitaries to the students who participated in various events including 18-hour conseative study drive and essay contest and were successful. Hon'ble Vice Chancellor Dr Uma Vaidy share here made known to the thoughts of Bharat Ratna Dr Babasaheb Ambedkar and its utility for the society. Dr Deepak Kapade, Library Chief, proposed a vote of thanks while Dr Rajshree Meshram conducted the programme. The programme concluded with the National Anthem.

❖❖❖❖❖❖

श्रद्धावान् लभते ज्ञानम्

CHAPTER - III

ADMINISTRATIVE SECTION - WISE REPORT

Establishment Section

As per Maharashtra Government Act No. 33-1997 University was established on 18th September 1997. Maharashtra Government has sanctioned 35 Teaching Posts for five academic departments and 1114 Non TeachingPosts as per the Roaster.

Sanctioned Non-Teaching Posts by Government of Maharashtra

Total Sanctioned Posts					Total filled posts					Total Vacant posts				
a	b	c	d	Total	a	b	c	d	Total	a	b	c	d	Total
22	10	50	32	**114**	15	06	36	27	**84**	07	04	14	05	**30**

Sanctioned Teaching Posts by Government of Maharashtra

Total Sanctioned Posts	Total Filled Posts	Total Vacan Posts
35	20	15

During the academic year 2015-16 following candidates are promoted

As per the prescribed & sanctioned posts in University Establishment following vacant posts are filled through promotions within departmental level. Following candidates are promoted –

Sr. No.	Name	Post
1	Mrs. KalyaniDeshkar	Assistant Registrar
2	Shri Santosh Wadikar	Deputy Engineer
3	Shri. Pravinkumar S. Sarode	Junior Clerk
4	Mrs. Preeti C. Ladse	Junior Clerk
5	Shri. Sunil L. Bawane	Daptari
6	Shri. Deepak C. Jondhale	Daptari

Detail information of Promotions through CAS

As per UGC guidelines, teaching faculties in University are being recommended for promotions . For the process of CAS promotions a meeting is held on 27th January 2016. Following Teachers are recommended for promotions.

Sr. No.	Name	Posts
1	Dr. Nanda J. Puri	Professor
2	Dr. Madhusudan Penna	Professor
3	Dr. C. G. Vijaykumar	Professor
4	Dr. LalitaChandratre	Professor
5	Dr. Krishnakumar S. Pandey	Professor
6	Dr. Kavita S. Holey	Associate Professor
7	Prof. Parag B. Joshi	Assistant Professor (Senior Scale)

Seniority List

As per the policy of Maharashtra Government, the seniority list of employed personnels should be published every yer. Accordingly, University has completed the procedure of publishing updated seniority list of 2015.

Salary by Sevartha System

University successfully uploaded the data of the all teaching & non-teaching members in 'Sevartha System'. KKSU is the first university which uploaded data of their empolyees and successfully allotted the salary through Sevartha System from the month of December 2015 .University' Establishment Dept. worked hard for this task.

Decisions for the benifit of Employees

As per the decision of Management Council a weekend batch was started for the employees of KKSU in Post Graduate Department of Sanskrit Bhasha tatha Sahitya. In this academic year 12 employees have taken admission for the same. Amongst 12, six of our employees completed the course successfully.

All the employees of the University can avail a loan from the Bank & to avail the loan University has taken a decision to give NOC to employees The decision of Salary Gain Scheme of Bank of Maharashtra has also taken.

Meetings of Management Council

Eight meetings are organized in this academic session. Out of which four meetings are regular and four are emergent.

Mahakavi Kalidas Sanskrit-vrati Rashtriya Puraskar 2014 & 2015

In memory of late Vaidya Pandit Ramnaryan Sharma & with the kind help of District Administration Kavi kulaguru Kalidas University gives Mahakavi Kalidas Sanskrit-vrati Rashtriya Puraskar to one of the Eminent Sanskrit Scholor for his immense contribution in the field of Sanskrit Language. Kalidas Mahotsava 2015 was organized during 20 - 23 November 2015. For the good functioning of the KalidasPuraskar a committee was established in the chairmanship of Hon'ble Registrar Dr. Aravind Joshi. Prof. Parag Joshi, Dr. Dinakar Marathe, Dr. Prasad Gokhale& Shri. Shripad Abhyankar were the members.

The inaugural function of the Mahotsava was organized in Ramtek on 20th November 2015. The KalidasMahotsava was inaugurated at the hands of noted Playwriter Mahesh Elkunchwar, in the presence of Divisional Commissioner Anoop Kumar, District Collector SachinKurve, Guardian Minister Chandrashekhar Bawankule, Former Minister Madhukarrao Kimmatkar, Paryatan Mitra Chandrapal Chouksey, MLA Ramtek D. Mallikarjun Reddy, Former MLA Ashish Jaiswal, Vice-Chancellor RTM Nagpur University Dr. S. P. Kane, noted Litterateur Dr. Vishnu Khare, BDO Shri Ram Joshi. Dr. Ramesh Sharma were also present in the dignitaries.

After ligting the lamp Dr. Uma Vaidya, Hon'ble Vice Chancellor, KKSU made introductory remark. Dr. Nanda Puri, Dean, Sanskrit tatha Sanskritetar Bhasha Sankay introduced awardees.

In this Inaugral function The Mhakavi Kalidas Sanskrit Vrati Rashtriya Award were awarded to Dr. K.E. Devanathan, Vice-Chancelor of Venkateshwara Vaidik University, Triupati and Dr. Mithila Prasad Tripathi Ex-Director, Ujjain Sanskrit Academy, Ujjain, at the hands of Dr. Uma Vaidya, Hon'ble Vice-Chancellor of KKSU & Shri Mahesh Elkunchwar for the year 2014 & 2015 respectively. The award comprised of cash, shawl, bouquet and citation.

For the smooth conduct of the program Dr. Kavita Holey and committee members as well as students of the KKSU worked hard.

❖❖❖❖❖❖

विद्वान् सर्वत्र पूज्यते ।

Academic Section

(1) BOARD OF STUDIES

As per the provision of the University Act 1997 Under Section 33(2) the University had constituted 11 Adoc Board of Studies for the session 2015-16 as follows:-

1- Adhoc Board of Studies of Sanskrit and languages other than Sanskrit
2- Adhoc Board of Studies of Vedic Studies
3- Adhoc Board of Studies of Education and other branches of learning
4- AdhocBoard of Studies of VedangaJyotish and Vastushastra
5- AdhocBoard of Studies of Fine Arts
6- AdhocBoard of Studies of Administrative Services
7- AdhocBoard of Studies of Darshanshastra
8- AdhocBoard of Studies of Kirtanshastra
9- AdhocBoard of Studies of Library Science
10- AdhocBoard of Studies of Hospitality Studies and alternative therapy
11- Adhoc Board of Studies of Humanities

Minimum 1 and Maximum 2 for each BoS were conducted in the academic session 2015-16.

(2) FACULTIES

As per the provision of the University Act 1997 Under Section 31(5) the University had constituted 5 facultiesfor the session 2015-16. The names of the faculties with faculty Deans are given as follows.

S.N.	Name of the faculty	Name of the Deans
1	Adhocfaculty of Vedic Studies	Dr. C.G.Vijaykumar
2	Adhocfaculty of Sanskrit and Languages other than Sanskrit	Dr. Nanda J. Puri
3	Adhoc faculty of Indian Religion, Philosophy and Culture	Dr. Madhusudan Penna
4	Adhoc faculty of Ancient Indian Science and Humanities	Dr. Krishnakumar Pandey
5	Adhoc faculty of Education and other branches of learning	Dr. LalitaChandratre

Minimum 1 and Maximum 2 meeting for each faculty were conducted in the academic session 2015-16.

(3) Academic Council

In the academic years 2015-16 University had conducted two meetings dated 25.06.2015 and 19.02.2016 of the Academic Council.

(4) COURSES OF THE UNIVERSITY - for the Session 2015-16

Sr. No.	Name of the Course		Sr. No.	Name of the Course
POST GRADUATE DEGREE COURSES			**DIPLOMA COURSES**	
1	M.A. Education		37	Diploma in Vastushastra
2	M.A. Sanskrit Darshana		38	Diploma in Sanskrit Sadhana
3	M.A. Sanskrit Sahitya		39	Diploma in Sanskrit Parichaya
4	M.A. Sanskrit Veda		40	Diploma in Sanskrit Agam
5	M.A. Sanskrit Vyakarana		41	Diploma in Sanskrit Pravesh
6	M.A. Vedanga Jyotish		42	Diploma in Library and Information Science.
7	M.A.Sanaskrti Vedanta		43	Diploma in Yoga Naturopathy and Dietetics (DYND)
8	M.A. Yogashastra		44	Diploma in Yoga
9	M.A. Kirtanshastra		45	Diploma in German Language
10	M.A. Dance		46	Junior Diploma in Vedic Studies
11	M.Ed.		47	Higher Diploma in Paurohitya
12	M.F.A.		48	Senior Diploma in Vedic Studies
13	M.Phil. Education		49	Junior Diploma in Kirtanshastra
14	M.Phil. Sanskrit		50	Senior Diploma in Kirtanshastra
15	M.Phil. Sanskrit Darshana		51	Diploma in Mass Communication and Journalism
16	M.Phil. Sanskrit Vedang Jyotish		52	Diploma in Theatre and Performing Arts
17	M.Phil. Sanskrit Vyakarana		53	Higher Diploma in Dance
18	M.Phil. Yoga		54	Junior Diploma in Dance
19	M.Phil. Sanskrit Veda		55	Senior Diploma in Dance
POST GRADUATE DIPLOMA COURSES			56	Diploma in Creative Writing
20	P.G. Diploma in Vedanga Jyotish		57	Diploma in Hospitality Management
21	P.G.D.C.C.A.		58	Pre-degree Diploma in Dance
22	P. G. Diploma in Yogic Sciences		59	Diploma in Manuscriptology & Paleography
23	P.G. Diploma in Teaching Sanskrit Through English		60	Diploma in Ancient Indian Sciences

24	P.G. Diploma in vastushtra		61	Diploma in Ancient Indian Enviormental study
DEGREE COURSES			62	Diploma in Vedic Mathematics
25	B. A. Education		63	Diploma in Sanskrit Learning
26	B.A. Vedanga Jyotish		**CERTIFICATE COURSES**	
27	B.Ed. (Annual)		64	Certificate Course in Dance
28	B.A. Sanskrit Visharad		65	Certificate Course in Vedic Mathematics
29	B.A. Civil Service		66	Sanskrit Setu (**Course for non-Sanskrit student for B.Ed. Admission.)**
30	B.A. Yogashastra		67	Certificate Course in Ayurved for forgien student
31	B.F.A.		68	Certificate Course in Gita
32	B.Sc. Hospitality Studies		69	Certificate Course in Vedic Studies
33	B.A. Vedavidya (Annual)		70	Certificate Course in Sanskrtit Pravesh
34	B.A. Kirtanshastra (Annual)			
35	B.A. Travel and Tourism			
36	B.A. Dance (Annual)			

(5)List of the affiliated Colleges of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek for 2015—16

S.N.	Name and address of the affiliated Colleges	Running Courses
1.	Triskandh Society, **Triskandh Vedang Mahavidyalya,** C/o. Shri Prasanna Mujumdar, 23, New Ramdaspeth, Nagpur.	1. B. A. (Vedang Jyotish) 2. M.A. (Vedang Jyotish)
2.	**K.J. Somaiya Bharatiya Sanskriti Peetham,** Management Institute, First Floor, Somaiya Campus, Vidyavihar, Mumbai-77	1. M.A.(Sanskrit) 2. Diploma in Bhartiya Sanskriti Ani Nitimulye 3. B.A. (Yogashastra) 4. Diploma in Yogashastra 5. Diploma in Parichaya (Sanskrit) 6.Diploma in German Language 7. M.A. (Yogshastra)
3.	Gramin Arogya & Shikshan Vikas Sanstha, **Dr. Panjabrao Deshmukh Yog Mahavidyalaya,** Uday Colony, Chandurbazar, Dist. Amravati	1. B.A. (Yogashastra) 2. Diploma in Yog, Nisargopchar & Aaharshastra
4.	Disha Bahuuddheshiya Shikshan, Paryatan & Paryavaran Vikas Sanstha, **Ravikant Ragit Prashaskiya Mahavidyalaya,** Mouda Road, Ramtek, Dist. Nagpur	B. A. (Civil Services)
5.	Marathwada Sanskrit Prachar Sabha, **Shrinath Vedabhyas Kendra, Sanskrit Mahavidyalaya,** Khadkeshwar, Aurangabad -431001	1. B.A. (Sanskrit) 2. M.A.(Sanskrit)
6.	Jyotishashastra and Parmanas Shastra Acadami, **Vedang Jyotish Mahavidyalaya,** Guru Tejbahadur, Usamanpura, Aurandabad-431005	1.B.A. (Vedang Jyotish) 2.Diploma in Vastushastra
7.	Vaidarbhiya Harikeertan Sanstha, **Vaidarbhiya HariKeertan Mahavidyalaya,** Rajat Mahotsav Dharampeth Girls School, Dharmapeth, Nagpur	1.B.A. (Keertanshastra) 2. M.A. (Keertanshastra)
8.	Samarth Institute of Education, **Keertan Kesari Bhausaheb Shewalkar B.Ed. Mahavidyalaya,** Paratwada, Distt.Amravati.	B.Ed. (Sheekshashasrti)
9.	Shri Saraswati Education Society, **Shri Krishnaji Joshi Shikshashastri (B.Ed.) Mahavidyalaya,** Shri Tirupati Tantraniketan Parisar, Keshav Nagar, Akola	B.Ed. (Sheekshashasrti)
10.	Drushti Bahuuddeshiya Shikshan Paryatan & Paryavaran Vikas, Sanstha, **Damayantitai Deshmukh B.Ed. College,**Mouda Road, Ramtek	B.Ed. (Sheekshashasrti)
11.	Shree Samarth Ved Vidyalaya, **Shree Samarth Ved Vidyalaya,** (Maharshee Vedyas Pratishthan, Pune), Geeta Bhawan, Dhalegaon, Po. Rampuri, Ta. Pathari, Dist.Parbhani.	1. Diploma in Vedvidya (Jr.) 2. Diploma in Vedvidya (Sr.)
12.	Sharad Samagra Gramin Vikas Sanstha, **Chintamani Vastushastra Padvika Mahavidyalaya,** Selu Kate, Waygaon Road, Ta. Dist. Wardha	1.Diploma in Vastushastra

S.N.	Name and address of the affiliated Colleges	Running Courses
13.	Shri Sarfojiraje Bhosle Bharatnatyam Training & Research Centre, **Bharat College of Fine Arts & Culture,** 1, Maya Co.Op. Hsg. Soc.Ltd., 5, College Path, Prabhadevi, Mumbai-28	1. Certificate in Dance 2. Jr. Diploma in Dance 3. Sr. Diploma in Dance 4. Higher Diploma in Dance 5. B.A. (Dance) 6. M.A. (Dance)
14.	Shri Bramhachaitanya Dharmik Sadvichar Seva Pratishtan, **Shri Naikwade Kirtan Mahavidyalaya,** Shastri Nagar, Akola	B. A. (Kirtanshastra)
15.	Surbhi Janakalyan Sanstha, **Administrative Service Degree College,** Naik Road, Mahal, Nagpur	B. A. (Civil Services)
16.	Dadasaheb Gavai Charitable Trust, **Ramkrishna Shikshashastri (B.Ed.) Mahavidyalaya,** Darapur, Tah.Daryapur, Dist.Amravati	B.Ed. (Shikshashastri)
17.	Maharshi Karve Stree Shikshan Sanstha, **Smt. Shakuntala Nargundkar Shikshashastri (B.Ed.) Mahila Mahavidyalaya,** Nargundkar Shikshanik Sankul, Khamla Road, Nagpur	B.Ed. (Shikshashastri)
18.	Anglo Vernyacular Education Society, **Late. Ramraoji Dudhe Adhyapak Mahavidyalaya,** Darvha, Ta. Darvha, Dist. Yavatmal	B.Ed. (Shikshashastri)
19.	Mundle Educational Trust, **Central India School of Fine Arts,** Near Sahara City, Wardha Road, Nagpur	1. B.F.A. 2. M.F.A.
20.	Dewajibhau Buddhe Memorial Shikshan Sanstha, **L. K. Padvika Yogashastra Mahavidyalaya**, D.B.M. Sadan, Vidyavihar, Pangoli River Road, Gondia Khurd, Gondia	Diploma in Yogashastra
21.	Vainganga Bahuuddeshiya Vikas Sanstha, **Swami Vivekananda Shikshan Va Yoga Mahavidyalaya,** Nagzira Marg, Sakoli, Dist. Bhandara	Diploma in Yogashastra
22.	Vidyabharti Sanstha, **S.P. Bhoyar College,** Bachalor Road, Nalwadi, Wardha,Ta. & Dist. Wardha	1. Diploma in Library Science 2. PG Diploma in Sanganak Sanskrit Upyojan
23.	Vidyabharti Sanstha, **Smt. Kanchantai Bhoyar Mahavidyalaya,** Balaji Sabhagruha, National Highway No.7, Hinganghat.	1. Diploma in Library Science 2. PG Diploma in Sanganak Sanskrit Upyojan
24.	Vidyabharti Sanstha, **Priyadarshini College,** Chhatrapati Nagar, B/O Law College, Chandrapur	1. Diploma in Library Science 2. PG Diploma in Sanganak Sanskrit Upyojan
25.	Shri Ganesh Shikshan Mandal, **Nagaji Maharaj Mahavidyalaya,** Great Nag Road, Reshimbag Chowk, Nagpur	Diploma in Yogashastra
26.	The Harbal India Development Society, **Chakarpani Panchakarma Yoga Va Nisargopchar Mahavidyalaya,** Onkar Nagar, Nagpur	1. B. A. Yogashastra 2. Diploma in Yoga, Naturopathy & Dietetics.
27.	Bhondekar Sanskritik Krida Va Samajik Shikshan Vikas Sanstha,	B.A. (Civil Services)

S.N.	Name and address of the affiliated Colleges	Running Courses
	Manjulabai Bhondekar College, Bank Colony, Sahakar Nagar, Pandhrabodi, Bhandara	
28.	Yog, Ayurved Sanshodhan Kendra, **Swami Kuvalyanand Mahavidyalaya,** S.T. Kamgar Housing Society Hall, Nr.Cyber Mahavidyalaya, Kolhapur	Parichaya (Sanskrit Diploma)
29.	Rajmata Jijau Bahuuddeshiya Shikshan Prasarak Mandal, **Chhatravir Raje Sambhaji Prashaskiya Sewa Mahavidyalaya,** Nr. Shani Mandir, Morwa, Ta. & Dist. Chandrapur	B.A. (Civil Services)
30.	Shri Sadashivrao Patil Shikshan Sanstha, **Shri Suresh Yogshastra Mahavidyalaya,** Nr. New Kamptee Rly. Station, Kamptee, Dist. Nagpur	Diploma in Yogshastra
31.	Vishwasakha Foundation, **Keertan Mahavidyalaya,** 1/8, Tapovan Society, Near Jijai Garden, Warje, Pune	B. A.(Keertanshastra)
32.	Late Abasaheb Khedkar Shikshan Sanstha, **Gurukrupa Mahavidyalaya,** 'Chiranjeev', Near Parvati Sadan, Rautwadi, Akola.	1. Diploma in Library Science 2. PG Diploma in Sanganak Sanskrit Upyojan
33.	Shri Alakananda Bahuudheshiya Shikshan Sanstha, **Dhyandip College of Administretion,** 10, Thaware colony, New Subhedar Lay-Out, Post Ayodhya Nagar, Nagpur- 24	B.A. (Civil Services)

❖❖❖❖❖❖

Board of University Planning & Development

1. As per the provision of the University & the direction given by the Government of Maharashtra Higher and Technical Education Department Mantralaya Mumbai. videlett. no. kksu-1101/(78/01) vishi-2 Dt.11-09-2003 University has constituted a Committee of Board of Planning and Development. (The list of members is attached)

2. In academic session 2015-16, 20 different Memorandum of Understanding (MoU) were signed with various educational institutes.(List attached)

3. Board of Planning and Development Department initiated the proposal for Sanskrit Research Promotion for the students and the teachers of the University. Among the research proposals submitted by the University Department faculties, 5 proposals were selected. (The list with the details is attached herewith)

4. The perspective plan for the academic session 2016-17, 2017-18 was updated and forwarded to the state government of the Maharashtra, which subsequently got approved.

5. As per the recommendation of Dr. Narendra Jadhav committee, Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek was selected for opening the Knowledge Research Centre(KRC) in the University. The work for the establishment of KRC is in process.

6. As per the recommendation of Dr. Narendra Jadhav committee, keeping in view the diversity of the courses of Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, other state universities and colleges were directed by govt. of Maharashtra, to collaborate with KKSU to conduct its Certificate, Diploma and PG courses.

Statistical Section

1) The Department has prepared a category wise statistical information of the students for the academic session 2009-10 to 2015-16.
2) The University has completed uploading the statistical data from the session 2012-13 to 2015-16 on the AISHE portal. The university is amongst the few universities who have completed uploading the said information.
3) The University has been receiving certificate from AISHE, from the session 2012-13.Also, MHRD, New Delhi and Director, H.E., Pune has issued appraisal and appreciation certificate for uploading 100% data on the portal and also stated that K.K.Sanskrit University, Ramtek work will be a bench mark for other universities.

   The MIS Cell established under Statistical department has also uploaded 100% data on DHE MIS portal for the session 2015-16.

❖❖❖❖❖❖

आचार्यवान् पुरुषो वेद

Finance Department

The University details about income and expenditure for the year Financial Year 2015-16 and proposed for the year 2016-17 is as shown below.

		Income Year 2014-15 Actual	Expenditure Year 2014-15 Actual	Income Year 2015-16 Actual Till November-2015	Expenditure Year 2015-16 Actual Till November-2015	Income Year 2016-17 Estimate	Expenditure Year 2016-17 Estimate
t-1	A)General Grant	2,33,75,967	79,07,423	1,15,49,981	39,41,338	2,88,70,900	29198500
	B)Salary Grant	5,18,97,706	5,01,55,769	3,54,34,624	3,46,55,071	15,68,50,000	156850000
t-2	Development Program	2,57,75,000	23,10,901	4,20,000	2,45,40,433	319,24,00,000	3192400000
t-3	Grant	2,06,200	6,25,629	1,26,531	1,04,542	48,10,000	4810000
	Total	**10,12,54,873**	**6,09,99,722**	**4,75,31,136**	**6,32,41,384**	**3,38,29,30,900**	**3383258500**

Internal Audit of the University till the year 2015-16 is completed and University Annual Accounts will be published in a forthcoming assembly session of the State Government of Maharashtra. The draft copy of Annual accounts is forwarded to the Government in June-2016 for pre-approval.

The process of grant assessment of the University is completed till the year 2011-12 which was conducted by Director, Higher Education, Pune. The reports are yet to be obtained. Accountant General, Nagpur conducted audits for the period 2005-06 to 2009-10 during 3/10/2013 to 19/10/2013 and the Audit report is received by the University. According to the objections raised during the audit of Accountant General, Nagpur the procedure of necessary compliances is undertaken and maximum objections are settled by the University. To settle remaining para's compliances and follow up is being taken by the University as those are under the preview of the state government of Maharashtra.

❖❖❖❖❖❖

वित्तशुचिरेव शुचिः

Engineering Department

(1)

Project Name	**:-Construction ofGuest House Building**
Construction Area	:- 412.00 Sq. Mtr.
Estimated cost	:- Rs.49.64 Lakh
Revised Estimated cost	:- Rs.73.13 Lakh
Fund received upto	:-Rs. 49.64 Lakh
Fund in Year 2014-15	:- ————————————
Action taken	:-Work completed by PWD as a deposit work.
Amount Deposited to PWD	:- 49.64 Lakh
Current status	:-The building is in utilization. The proposal for sanction of excess expenditure on building construction amounting to Rs. 23.49 has been sent to government. The Sanction is awaiting.

(2)

Project Name	**:-Construction of Recreation Centre Building**
Construction Area	:- 515.47Sq. Mtr.
Estimated cost	:- Rs.88.796Lakh
Revised Estimated cost	:- Rs.122.90Lakh
Fund received upto	:-Rs.122.90Lakh
Fund in Year 2014-15	:- ————————————
Action taken	:-The Funds Received from Government had been deposited to PWD, Nagpur in three installment as follows.

Received from Govt.Rs / year	Deposited to PWDRs/ date
Rs. 63]71]000-00 @year 2008&09	Rs. 63]71]000-00 @Dt. 26-03-2009
Rs. 25]08]600-00 @year 2009&10	Rs.25]08]600-00 @Dt. 23-03-2010
Rs.34]11]000-00 @year 2012&13	Rs.30]50]366-00 @Dt.31-05-2013

Amount Deposited to PWD	:-Rs. 119.30Lakh
Current status	:- The work is in progress which is in final stage.

(3)

Project Name **:-Construction of Acadamic Research Centre Building**

Construction Area :- 2943.27Sq. Mtr.

Estimated cost :- Rs.513.66Lakh

Fund received upto current year :-Rs. 3,39,44,400/-

Fund received in year 2015-16 :- Rs. 2,41,90,000/-

Action taken :-The Funds Received from Government had been deposited to PWD, Nagpur for deposit work as follows.

Received from Govt.Rs / year	**Deposited to PWDRs/ Receipt date**
Rs. 44,91,400-00 **@**Year 2009-10	Rs. 44,91,400-00 @Dt. 20-03-2010
Rs. 23,33,000-00 **@** Year 2010-11	Rs. 23,33,000-00 @ Dt. 23-12- 2010
Rs. 12,50,000-00 **@** Year 2010-11	Rs. 12,50,000-00 @ Dt. 23-12-2010
Rs. 10,00,000-00 **@** Year 2010-11	Rs. 10,00,000-00@ Dt. 23-09-2011
Rs. 6,80,000-00 @ Year 2014-15	Rs. 6,80,000-00 @ Dt. 07.04.2015
Rs.4,20,000-00 @ Year 2015-16	Rs. 4,20,000-00 @ Dt. 13-01-2016
Rs. 2,00,00,000-00 @ Year 2015-16	Rs. 2,00,00,000-00@ Dt. 29-03-2016
Rs. 37,70,000-00 @ Year 2015-16	Rs. 37,70,000-00 @ Dt. 11-05-2016

Current status :- P.W.D. Nagpur has completed the tender procedure for the work & process of issuing work order is in progress. Proposal to release remaining sanctioned amount has been sent to Government.

(4)

Project Name **:-Under UGC one time catch up grant scheme**

1) **Construction of Academic School Building**
2) **Campus development**

Construction Area :- 4813Sq. Mtr.

Estimated cost :- Rs.10.00 crore

U.G.C. share - 5.00 crore

Government share – 5.00 crore

Fund received upto current year :-Rs. 2.50 crore (from UGC)

Rs. 5.00 crore (from Maharashtra Govt.)

Fund received in year 2015-16 :- Rs. 2.50 crore (from Maharashtra Govt.)

Action taken :-The Funds Received from Government has been deposited to PWD, Nagpur in installment as follows.

Received from Govt.	**Deposited to PWDRs/ Receipt date**
Rs. 2.50 crore **@**Year 2011-12	Rs. 2.50 crore **@** Dt. 21-03-2010
Rs. 2.50 crore **@** Year 2012-13	Rs. 2.50 crore **@**Dt. 05-09- 2012
Rs. 2.50 crore **@** Year 2015-16	Rs. 96,50,000-00@ Dt. 11-05-2016Rs.1,53,50,000-00 @ Dt. 11-05-2016

Current status :- Construction of Academic School Building is in progress from P.W.D.

(5)

Project Name **:- Construction of Multipurpose Hall Under UGC's 12th year plan.**

Construction Area :- 1426.64 Sq. Mtr.

Estimated cost :- Rs.2.68 crore

Fund received upto current year :-———

Fund received in year 2015-16 :- ———

Action taken :- The process of technical sanction to estimate of work is in progress at P.W.D., Nagpur. UGC has sanctioned amount of Rs. 7.00 crore for development work under 12th plan. Out of that for construction of building the amount is to be allotted.

(6)

Project Name **:-NMEICT project**

project cost :- Rs. 2.05 crore

Central Govt. share - Rs.135.00 lakh

B.S.N.L. share - Rs. 20.00 lakh

State govt. share - Rs. 50.00 lakh

Fund received upto current year :-Rs. 50.00 lakh (from Maharashtra Govt.)

Fund received in year 2015-16 :- Rs. 10.00 lakh (from Maharashtra Govt.)

Action taken :- The Funds Received from Government has been deposited to B.S.N.L.

Under NMEICT project B.S.N.L. provided 1 GBPS connectivity to University . University is utilizing this facility successfully.

(7)

Project Name	**:-Development work Under VidharbhaVaidhanikVikasMandal Recommended Government Funds**
Estimated cost	:- Rs.240.95Lakh
Fund received upto current year	:-Rs. Rs.240.95Lakh
Action taken	:-The Funds Received from Government had been deposited to PWD, Nagpur & Water Supply Dept. Z.P. Nagpur for deposit work.
1. Compound Wall	:- Rs. 59.25 lakh
	(The Construction is in progress.)
	2. Water filtration & Supply Scheme :- Rs. 49.60 lakh
	(Tender procedure for work is completed & process of issuing in work order is in progress)
	3. Internal Roads :- Rs. 79.25 lakh
	(Tender procedure for work is completed & work order is issued to related contractor.)
	4. Campus Electrification :- Rs. 52.85 lakh (The work is in progress.)

UNIVERSITY'S PROPERTY –

1) Maharashtra government has allotted land of 3.92 hectors at parsoda, tq. Ramtek, dist. Nagpur in year 1998 amounting to Rs. 15,65,241/-.
2) Total 20 rooms (total 834.977 sqm. area) at 4th,5th& 6th floor, N.I.T. complex, sitabaldi, Nagpur amounting to Rs. 2,16,82,000/-.
3) Buildings available in University campus at Ramtek
   a) Administrative building
      Ground floor - 563.34 sq.m. Expenditure – Rs. 45.74 lakh
      First floor - 561.12 sq.m. Expenditure – Rs. 56.65 lakh
   b) Guest House - 412.00sq.m. Expenditure – Rs. 73.13 lakh

LAND ACQUISITION AT RAMTEK

Government of Maharashtra has given initial administrative approval for acquisition of total 31.77 hector land at Parsoda, Tq. Ramtek, Dist. Nagpur in year 1997 at the time of establishment of University. In first step Government acquired 3.92 hector land for University. University has constantly approached the Government for acquiring remaining approved land. Awaiting for necessary action from Government.

LAND ACQUISITION AT KALDONGRI, NAGPUR

Government of Maharashtra has sanctioned Government land measuring 50 acers at Kaldongri Th. Nagpur Servey No. 123 to University. University has taken possession of the land.

EDUCATION CAMPUS AT NAGPUR

University has provided necessary educational facility at its own property at N.I.T. complex, Sitabaldi, Nagpur. Hence all the five educational departments are running there.

❖❖❖❖❖❖

Examination Department

The examination section had successfully conducted summer and winter 2015-16 examinations In winter 2015 examinations, total two thousand eight hundred and eighty seven students appeared for 65 examinations and in Summer 2015 examinations, three thousand five hundred and sixty seven students appeared. The results were declared within the 30 days time as per the State Government Rules and University Rules. In 2015-16 University started Diploma in ancient Environmental studies course, with novel "Take Home Examination'' system.

All the pre and post examination work is done online.

The sixth convocation - Report

The sixth convocation ceremony of Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek was held on Saturday, 20th February 2016 at Kavikulaguru Institute of Technology and Science (KITS), Ramtek. Prof. Dr. Parmeshwar Narayan Shastri, Hon'ble Vice-chancellor of Rashtriya Sanskrit Sansthan, New Delhi was the Chief Guest while Prof. Dr. Santosh Panda, Chairman of National Council for Teacher Education (NCTE), was the guest of honor. Dr. Uma Vaidya, Hon'ble Vice-chancellor of KKSU presided over the ceremony. Dr. Kamal Singh, Hon'ble Ex-Vice-chancellor of SantGadgebaba Amravati University & Dr. AnjaleeRahatgaonkar, Joint Director, Higher & Technical Education, Nagpur were the Special Guests. The Members of Management Council, Academic Council, Dean of the various faculties, sponsors of various medals graced the program.

The program was started with recitation of Vedamantras, Sarswativandana& University Song. Dr. Madhusudan Penna, Dean, Indian Religion, Philosophy & Culture have informed the gathering about the progess of the university.

Dr. Uma Vaidya conferred 359 Post-graduate degrees, 730 Degrees, 1038 Diplomas, 276 Certificates & 76 Post-graduate diplomas of differenct courses to students& delivered

convocation message to them. It is noteworthy that 62 medals 52 gold medals, 10 silver medals and 24 cash prizes were awarded in this convocation.

Pallavi Sanjay Kawale (2012-13) and DhanashriShripadMalge (2013-14) were honoured with three gold medals and four silver medals each respectively for scoring highest marks in M.A. Sanskrit.

Doctoral degrees were conferred upon Eight students.

01	**Sau Arati Narayan Umbarkar**	**05**	**Sau Kavita Sunil Holey**
02	**Smt. Veena Balkrishna Ganu**	**06**	**Shri T.S. Sundarrajan**
03	**Shri Ramchandra Laxman Bhartu**	**07**	**Shri Dipak Dattatray Deshpande**
04	**Sau Anita Ajay Jagtap**	**08**	**Shri Veerendra Kancheedi Jain**

In the Convocation address **Prof. Shastri** said," In order to preach Sanskrit, the people should promote the language with the help of simple communication techniques like sambhashanvarga etc. are to be used. The teachers and students should use Sanskrit as main language of communication."

Dr. Santosh Panda expressed the need to include ancient Indian culture, values and principles in education system.

Prof. Parag Joshi conducted the ceremony and proposed a vote of thanks. Principal of KITS Engineering College Dr. Bhaskar Patel, all Head of the Departments, teachers, administrative staff, non-teaching staff, journalists of Nagpur & Ramtek were also present in large numbers.

❖❖❖❖❖❖

Library Annual Report

Details working of library for the educational year 2015-16 are summit as below.

Reading Materials

Purchased and gift reading materials (Growth) during the year

विवरण	01 April 2015 –31 March 2016		
	दाखल नोंद क्र.	एकुण	खर्च
Purchase books	12775-12850	76	49049/-5
E book	Kindle E book	One Year Membership	1799/-
Purchase CDs	AV 36-AV 36	Nil	Nil
Gift CDs	AVG-28-AVG 42	14	Nil
Gift Books	G-12369-G-13042	673	Nil
Desertations	D297-D325	29	Nil
Manuscripts	M-2378-M-2388	11	Nil
Thesis	T65-T88	24	Nil
Bound volume of periodicals	J-968-J968	Nil	-
Journals Subscriptions / renewal	Current Journals 55	8 नुतनीकरण	6180/-
	एकुण		**57028/-**

The above reading material's accession, classification, cataloging, processing are completed and ready to use for readers.

Gift books received during the year

अनु. क्र.	ग्रंथ भेट देणा–या व्यक्तींचे नाव	एकूण ग्रंथ
1	Rashtriya Sanskrit Sansthan, New Delhi	219
2	Shri Ritesh Meshram	23
3	Hon'ble. Dr. Uma Vaidhya,Vice chancellor, K. K. S. U. Ramtek	122
4	Dr. Smt Pratibha Pendke	18
5	Prabhat Bhaskar Gangan, Mumbai	07
6	Dr. Arvind Joshi , Registrar, KKSU Ramtek	01
7	Dr.Sastri Kota,1532, Kingsgate Drive Sunnyvale, CA94087 USA	04
8	Dr. Ramchandra Joshi , FAO , KKSU, Ramtek	03
9	Dr. C.G. Vijaykumar , Dean, KKSU Ramtek	04
10	Dr. Madhusudan Penna , Dean, KKSU Ramtek	172
11	SMT. Vaishali Muzumdar, 1703]Mayflower,Thane- 400 610	23
12	Mr. Vivek Joshi , Nagpur	05
13	Dr. Manjusha Channe	05
14	Dr. Nanda Puri , Dean KKSU, Ramtek	07
15	वृषाली पुंडकर, 302–B हिंदुस्थान कॉलनी, अमरावती रोड, नागपूर	26
16	Smt, Revati Muktemvar, Nagpur	07
17	M/S Maheshwari Books, Nagpur	04
18	Smt.Smita Fadanavis (Late . Vaidhraj Ramchandra Ganesh Khekade memories)	02
19	Others (Total 15)	21
	Total	**673**

Expenditure

***Department wise expenditure of Books & Periodicals from UGC funds 2015-16**

Departments	No. of books	Expenditure on books	No. of Periodicals	Expenditure on Periodicals	Total Expenditure
Sanskrit Literature	13	2370/-	03	1200/-	3570/-
Vedang Jyotish	---	----	----	---	---
Vyakaran Shastra	---	----		--	----
Yoga/Darshan	01	36250/-	03	2680/-	38930/-
Education (M.Ed)	34	6792/-	02	2300/-	9092/-
General Dept.	14	1731/-	---	---	1731/-/-
	Kindle App E Book for one year Membership	1799/-	----	----	1799/-
Total	**62 + Kindle App E Book for one year Membership**	**48942/-**	**08**	**6180/-**	**55122/-**

Expenditure from University Genaral funds

विभाग	ग्रंथ संख्या	ग्रंथांचा खर्च	नियतकालिकांची संख्या	नियतकालिकेचा खर्च	एकुणखर्च
जनरल	14	1906/-	---	---	1906/-
एकुण					**1906/-**

**** Total Expenditure from UGC& University General funds**

विभाग	ग्रंथ संख्या	ग्रंथांचा खर्च	नियतकालिकांची संख्या	नियतकालिकांचा खर्च	एकुणखर्च
UGC	62+ 1 year Membership Kindle ebook App	48942/-	08	6180/-	**55122/-**
General	14	1906/-	---	---	1906/-
एकुण	**76+1 year Membership Kindle ebook App**	**50848/-**	**08**	**6180/-**	**57028/-**

Available reading material's in library

1.	Purchase Books	:	12850
2.	Gifted Books	:	13042
3.	Bound volume of periodical	:	968
4.	Manuscripts	:	2388
5.	Dissertations	:	325
6.	Thesis	:	88
7.	Audio –visual collection	:	**36**
8	Gifted Audio –visual collection	:	42
	Total Reading Materials	**:**	**28911**

- Print Journals— 55
- e- journal : - Through UGC Infonet Consortia

Sr. No.	Resource Name	Resource URL	No. of Journal
1	Economic & Political Weekly	http://epw.in/	1
2	ISID	http://isid.org.in/	Database
3	JCCC	http://jgateplus.com/	Database
4	Springer Link	http://www.springerlink.com /	1389+
5	Taylor & Francis	www.tandfonline.com	2500+

Services & facilities provided by the library

Service	Facility
✓ Circulation Service ✓ Book Reservation Service ✓ Book Display New Arrivals ✓ Journal Display Service ✓ Reprographic Service ✓ Bibliographic Services ✓ Inter Library Loan Service ✓ Reference service ✓ information services ✓ Referral service ✓ Newspaper clipping services ✓ UGC -INFONET Digital Library Consortium e-Resource service 1. JCCC 2. Taylor & Francis3.Springer Link4. JSTOR5. Economics & Political Weekly ✓ Extension service	✓ Reading Room Facility ✓ Periodical Facility ✓ Newspaper Facility ✓ OPAC ✓ Audio Visual Facility ✓ Internet Facility ✓ Manuscript Resource Facility ✓ Departmental Lib. Facility ✓ Special collection of books on Kavikulaguru kalidasa ✓ Collection of books on NET, SET & JRF, Competitive Exams ✓ Special Collection on Govt. Rule & Regulations.

- UGC -INFONET Digital Library Consortium e-Resource service - start from January 2015 and available on the University library web page also.
- Extension Service- Reading room of departmental library, NIT Nagpur open from 8:30 am to 5: 40 pm.means extended timing of reading room facility 1:30 hours.

Information about library officers & Staff

1 Working Staff

Post	No.	Name	Location
Librarian	--	Dr. Deepak Kapade (Additional Charge)	From 30/9/2013
Asstt. Librarian	1	Dr. Deepak Kapade	Main library ,Ramtek
Superintendent	1	Shri. Ritesh Meshram	Departmental Library,Nagpur
Library Asstt.	2	Ku.Pragati Dhepe	Main library ,Ramtek
		Ku. Minakshi Meshram	Departmental Library,Nagpur
LDC	1	Shri Dharmesh Shukla	Main library ,Ramtek
Library Attended	2	Shri. Mukesh Sahare	Departmental Library,Nagpur
		Shri. P. P. Kawale	Main library ,Ramtek
Peon	1	Ku Surekha Tijare	Departmental Library,Nagpur
	---	**Nil**	Main library ,Ramtek

- Staff Transfer

Shri Dharmesh Shukla (Sr, Cleark) joined to Main Library on 23.10.2015.

Details working of main library

- University library purchased 76 books and subscribed/renewed 08 journals.
- Above 1722 entries are completed on Soul Software.
- Total 2345 booksaccessioning, cataloging, classification & processing are done.
- Total 55 journals issues are received & completed entries of the same. Those journal are not received, reminder letter also sent to concerned.
- Total 223books and 24 theses are transfer from mainlibrary to departmental library.
- 11 manuscripts entries are taken in accession register & processed it.
- University library sent thanks letter with computerized listof books to all books donors.
- Library prepared the Annual Report, Subject Bibliographies (List), Library Committee Report etc.
- Library dispatched the circular time to time according decision of library committee & management council.

News Paper

Library provides daily newspapers during the period.

Sr. No.	Main Library	Dept. Library
1	The Hitwada	The Hitwada
2	Sakal	Lokmat
3	Lokmat	Navbharat
4	Loksatta	
5	Maharashtra Times	

Expenditure on Newspapers

Sr, no.	Nain library	Dept. Library	Total
1	5728/-	4353/-	10081/-

- **News Paper Clipping service**

Library providesnewspaper clipping service to the users. Library staff collected 175 news regarding our Vishwavidyalaya and maintain systematic record in the file as well as made available to all readers for use.

- **Xeroxing Service**

Sr. no.	Main library	Dept. Library	Total
1	nil	8233/—	**8233/—**

Books Circulation

Books Circulation	**Main Library**	**DepartmentalLibrary**	**Total**
Home Issue	82	5473	5555
Reading Room Issue	139	8938	9077
Books issue Against Deposit	----	220	108
Special Issue /Return	---	65	65
Total	**221**	**14696**	**14917**

Library Visitors

Libraryvisitor	135	7052	5515
Internet Users	43	260	303

LibraryMembership—

Category	Category Discription	No. Member	M. Fees	Deposit
A	University Authority	08	Nil	Nil
B	University officers	03	Nil	1000x3=3000
C	Permanent Teachers	14	Nil	1000x14=14000
D	Temporary Teachers	06	Nil	1000x6=6000
E	Research Scholars	25	200x25=5000	1000x25=25000
F	Permanent Non-Teaching staff	0	Nil	Nil
G	TemporaryNon-Teaching staff	0	Nil	Nil
H	UG,PG, Student	109	200 x109=21800	1000 x 109=109000
	UG,PG, Student _(Education)	28	150x28=4200	1000x28=28000
	UG,PG, Student _(Lib fee wives)	01	0x1=00	1000x1=1000
I	M. Phil Student	19	200x19=3800	1000x19=19000
	M. Phil Student (Education)	05	200 x 05=1000	1000x05=5000
	M. Phil Student (Lib. fee wives)	03	00x3=00	1000x03=3000
J	External member	28	200 x 28=5600	1000 x 28=28000
K	Casual member	0	100 x 0=00	Nil
L	Short-term members	0	200 x0=00	Nil
M	Reading Room members	01	500 x 01=500	Nil
Total		**250**	**41900/—**	**241000/—**

Book Against Deposit

Library provided Book against Deposit service in the examination periods to 54 beneficiary's members, other than above permanent member.

Book against Deposit return to the members.

Total Book Against Deposit Members	Total Library Deposit (Per member 500 Rs.)	Total Books Issue Return	Deposit Amount Return
54	27000	220	27000

Library Income

Details	Year 2014—15		Total
	Main Library	DepartmentalLibrary	
Library membership fees	-----	41900/-	41900/-
Book Late fees	-----	9218/-	9218/-
Xerox fees	--	8233/-	8233/-
Miss library I-card Lost fees	-----	650/-	650/-
West Newspaper sale	-----	719/-	719/-
Gift Amount from Laxminarayan Devsthan , Abala, Ramtek	205/-		
Total Income	**205/-**	**60720/-**	**60925/-**

Yearly Deposit details (Year 2015-16)

Descriptions	Amounts
Library fees session 2015-16	24700/-
Deposits	213000/-
Total Deposit return to members	55000/-
Balance in Finance Dept	158000/-
Renewal for 2015-16	104000/-
Balance Deposit(2015-16) Laps	54000/-

Others programme /works

Sr. No.	Name of the Programme Organised	User Group	Dates	Place
1.	University faculty published books Exhibition	All teachers and students of KKSU	01/09/2015	Dept. Library Nagpur
2.	Library Orientation Programmes	DLISc Students	15/09/2015	Ramtek
3.	**Books Exhibition** on Sanskrit Vyakaran Bookswith Library **Orientation Programmes** Oriented by Dr. Shivram Bhatt	MA Sanskrit Vyakaran teachers and students 50above	16/02/2016	Dept. Library Nagpur
4.	18 hours continues reading program(Abhiyan)	35 students and teachers	11/03/2016 6AM – 12PM	Dept. Library Nagpur
5.	**Vachan Prerana Din** on the occasion of Dr. APJ Kalam Birth day.	All teachers and students of KKSU	15/10/2015	Dept. Library Nagpur
6.	Lectures of Dr. Mangala Hirvade on e-learning and open access resources	All teachers and students of KKSU	15/10/2015	Dept. Library Nagpur
7.	Books & rare photograph of Dr. Ambedkars Exhibition on the occasion of Dr. Ambedkar 125th birth anniversary	Public & University staff/students	18/03/2016 to 19/03/2016	KKSU Nagpur
8.	Teachers day and inogration of DLISc	Dlisc students	5th sep. 2015	Ramtek
9.	DR. S. R. Ranganathan Jayanti	All non-teaching staff of KKSU	12 August 2015	Ramtek
10.	Library Committee	Members	13th July 2015	KKSU Nagpur

Publication Department

Book and Journal published

अ.क्र.	शीर्षक	लेखक	ISSN/ISBN क्रमांक	प्रकाशन वर्ष	किंमत
1	Kalidas Samaroha Visheshank(Smaranika)	KKSU Editorial Board	ISBN -978-93-85-710-001	2015	----
2	Jagra (Sanskrit Laghukatha Sangrah	Dr. Vibha Sirsagar	ISBN -978-81-921617-9-2	2016	150/-
3	Rasavishkar (Sanskrit Natya sangrah)	Dr. Vibha Sirsagar	ISBN -978-81-921617-8-5	2016	175/-
4	Shodhsamhita (Referral Journal) Issue II 2012-2013 &Issue III 2013-2014	KKSU Editorial Board	ISSN:2277-7067	2016	• Institutional – Rs. 500/- • Individual- Rs. 300/ • For Students– Rs. 200/

Income ofPublication Department

Sr. No.	Book Sell	Main library			Departmental library			Total
		No.	Rate	No.	No.	Rate	Rs.	
1	Sanskrit Balsahitya Set	..	--	..	01 copy	100/— Per copy 100/-	100	**100**
2	Vastuvivek Granth				28	90/- (No Discount)	2520	**2520**
3	Sanskrit vangvilas प्रथम मुद्रा				71	40/- (No Discount)	2840	**2840**
4	Sanskrit vangvilasद्वितीय मुद्रा	11	30	330	216	30/- (No Discount)	6480	**6810**
5	Sanskrit Setu संस्कृत सेतुः	15	100	1500	09	100 (No Discount)	900	**2400**
6	Shatrapati Sivkavyam	..	..	..	01	300	300	**300**
7	Postage	..	..	.	..	--	135	**135**
8	others	..	..	..	....	..	....	**....**
	Total	**26**		**1830**	**326**		**13275**	**15105**

Publications **gifted by university to various institutions and personalities**

अ. क्र.	भेट	मुख्य ग्रंथालय	विभागीय ग्रंथालय	एकुण
1	Sanskrit Balsahitya Set	.....	2SET 50 Copies	**2SET 50 Copies**
2	Vastuvivek Granth	....	.....	**----**
3	Sanskrit vangvilasप्रथम मुद्रा	....	---	**02**
4	Sanskrit vangvilasद्वितीय मुद्रा	....	---	**02**
5	Sanskrit Setu संस्कृत सेतुः		---	**32**
6	Shatrapati Sivkavyam	02	05	**07**
7	Others	....	....	**---**
	Total		2SET 55 Copies	2sets & 93 copies

❄❄❄

CHAPTER - IV

ACHIEVEMENTS

ACHIEVEMENTS

Administrative

- Our University is the first university who uploaded data of the all staff members in SevarthaPranali. All the members of the establishment section is worked hard for the same.
- All the information regarding Sanskrit language and other related subjects is available on university' website under the library section. Full text, Articles, Dictionaries, Free Sanskrit Journals are available for students, faculty members, researchers & of course Sanskrit lovers.
- University acquired 50 ekar land from Government of Maharashtra in Waranga, Nagpur.
- Some grant was received from VidarbhaVaidhanik Vikas Mandal, Nagpur and is deposited to P.W.D. The work is in progress.
- Donations to the KKS University is now exempted as the university received 80 G certificate. Our University is the second university in Maharashtra and first in Vidarbha who received the permission from Income-Tax Department.
- Government of Maharashtra gives the permission to the University as a 'Knowledge Resource Centre'

Academic

- New Diploma Course in 'Ancient Environmental Studies' was introduced which is inaugurated on University Foundation Day at the hands of Dr. Satish Wate, Director, NEERI, Nagpur.
- Co-hosted KalidasSamaroha 2015 with Nagpur District Administration and also organized one day National Conference on 'AshtapailuKalidas'. Creative and Innovative participation of the university was admired by the Sanskrit lovers.
- A Journal of Fundamental & Comparative Research - Shodhasamhita & Kalidas Samaroha Visheshanka were published on Republic Day at the hands of Hon'ble Vice-Chancellor Dr. Uma Vaidya
- Co-hosted Research for Resurgence International Conference in collaboration with Bharatiya Shikshan Mandal.
- Sixth Convocation was successfully held on 20th February 2016. Dr. Uma Vaidya conferredeight Doctoral degrees, 359 Post-graduate degrees, 730 Degrees, 1038 Diplomas, 276 Certificates & 76 Post-graduate diplomas of differenct courses to students. It is noteworthy that 62 medals 52 gold medals, 10 silver medals and 24 cash prizes were awarded in this convocation.
- Hon'ble Vice-Chancellor **Dr. Uma Vaidya** is felicitated with Shree Ganapati Puraskar by Fadke Trust, Mumbai. Dr. **Madhusudan Penna,** Dean, Indian Religion, Philosophy & Culture Faculty is felicitated with Pandit Satwalekar Award and PanditLatkar Shastri Puraskar. Assistant Professor **Dr. Rajendra Jain** received Acharya Kundakunda Prakrit Grantha sanshodhan - Lekhan Puraskar by Dakshin Bharat Jain Sabha, Jalana.
- The University bagged a number of prizes and awards in various competitions initiated by the Hon'ble Governor of Maharashtra like Indradhanush and Tirupati Talent Festival in Sanskrit. University also bagged Second prize in Sanskrit Laghunatya Competition organized by C.P. & Berar College, Nagpur.

Achievements of Hon'ble Vice Chancellor Dr. Uma Vaidya

- Dr. Uma Vaidya received **Shri Ganapati Puraskar** by Fadke Trust Mumbai for the valuable contribution in the field of Education particular in Sanskrit Language,2016.
- Dr. Vaidya encourages and gives guidance for designing new curriculam like Diploma in Ancient Indian Environmental Science.
- Dr. Vaidya edited jointly A collection of Research Papers presented at 16th World Sanskrit Confernce at Bangkok, Thailand entitled **'Sutra, Smriti & Shastra'** published in 2016.

❖❖❖❖❖❖

सा वागमृता सताम्

Achievements of Hon'ble Registrar Dr. Aravind D. Joshi

- Member of Advisory Committee of the U.G.C. SponsoredInterdisciplinary National Level Seminar on - 'Human Rights'- organised by Renuka College,Nagpur 12Sept. 2015 Paper presented on "शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या – समस्या व उपाय "
- Attained and delivered Key note address at BETT Asia Leadership Summit 2015, International Conference in Singapore as a "*Speaker*" on dated 18th Nov. 2015.
- Attained the pre-conference on "Civilization Harmony" on 16 January 2016 in MakhanlalChaturvedi National University, Bhopal.
- Worked as a Organising Secretary in International Conference of "Research for Resurgence" on 11 to 13 Feb. 2016, VNIT, Nagpur Hosted by BhartiyaShikshan Mandal, Nagpur in Collaboration with VNIT, NEERI, RTMNU, KKSU, PDKV, GU, SGBAU.

ACHIEVEMENTS OF FACULTY MEMBERS OF THE UNIVERSITY

Faculty of Vedavidya

A. Publication of Books -

Dr. Harekrushna Agasti, worked as Co-editor for the publication of 40 books of children literature in Sanskrit. The following books were published with ISBN No. 978-93-5007-794-8 by NCERT, New Delhi.

Name of books- रानीअपि, मुनमुनःमुन्नुःच, शकः, मिष्टान्नम्, गुल्लीदण्डः च, गोपनागोपनम्, हर्षः जातः, मिल्याः वायुलूनम्, मधुराणिगुलगुलानि, फुल्लितारोटिका, ऊर्णस्य गोलकम्, हिक्–हिक् हिक्का, मोनी, केशसंदंशिकायाः पुष्पम्, जीतस्य पिपनिका, निर्गतः, अस्माकं पतङ्गिका, प्रपानकम्, पत्रलम्, ओदनम्, मातृस्वसुः पदावरकम्, मादृशी, कूर्दमानेपदावरके, सरोवरतटेआमोदः, बबल्याः वाद्यम्, दोला, मिल्याः केशाः, तोसियायाः स्वप्नः, चायम्, गोलगप्पकम्, पील्वाः गुल्ली, मातामह्याः उपनेत्रम्, चुन्नीमुन्नी च, मिम्याः कृतेकिंनयानि, पिपनिकांरचयेम, तबलः, मिल्याः द्विचक्रिका, पक्वम् आम्रम्, गोधूमाः, भुट्टाकम ।

B. Research Publicatins :-

1. Dr.C.G.Vijayakumar – Research article on व्याकरणशास्त्रेसंज्ञास्वरूपम् was published in Journal of DBCT.(ISSN:2348-7989).

2. Dr.Shivaram Bhat- Research article on ङमो ह्रस्वादचि ङमुण्णित्यम् was published in the research journal Sacchidanandoham.

3. Dr.JaywantChaudhari- Research article on सीता–अनसूयासंवादस्य महत्त्वम् was published in Sanskrit Bhavitavyam (ISSN:978-1-890041-041-5).

C. Research Paper Presentation :-

1. Dr. C.G.Vijayakumar-

1. Research paper on Sanskrit literature and the Scientific development in India was presented in International conference on Resonances of Ancient Indian Culture in the world organized by R.S.MundleDharampeth Arts & Commerce College, Nagpur.

2. Research Paper on Sanskrit and Modernity was presented in National Seminar on Impact of Sanskrit in Modern Literature organized by Dpt. Of Sanskrit, Maharaja's College, Ernakulam,Keral.

3. Research Paper on Sanskrit and Indian Culture was presented in the National Seminar on the theme Sanskrit and Indian Culture organized Dpt. Of Sanskrit, NSS College, Pandalam, Keral.

4. Research Paper on Kalidas-Nature Poet was presented in National Seminar on the theme A critical appraisal of Kalidasa's works with relevance to present time organized by Dpt. Of Sanskrit,Sheshadripuram College, Bengaluru.

2. Dr. HarekrushnaAgasti-

Research Paper on भारतीयदर्शनेजीवनदर्शनम् was presented in

National Seminar on the theme the relevance of Sanskrit for human

welfare organized by Maharshi Panini Sanskrit Vedic University,Ujjain.

3. Dr.Shivaram Bhat –

1. Research Paper on व्याकरणशास्त्रंलोकजीवनं च was presented in National Seminar on the theme the relevance of Sanskrit for human welfare organized by Maharshi Panini Sanskrit Vedic University,Ujjain.

2. Sanskrit Poem on वसुन्धराराधना was presented in National Seminar on the theme the relevance of Sanskrit for human welfare organized by Maharshi Panini Sanskrit Vedic University,Ujjain.

3. Research Paper on श्रीहरिनामामशतव्याकरणेप्लुतविचारः was presented in National Conference on VedangaJyotish organized by Vedic Mission of Mumbai.

4. Dr. JaywantChaudhari –

Research paper on गृहस्थाश्रमव्यवस्थायांसीता–अनसूयासंवादस्य प्रासङ्गिकताwas in International conference on Resonances of Ancient Indian Culture in the world organized by R.S.MundleDharampeth Arts & Commerce College, Nagpur.

D. Research Publication in Conference proceedings :-

1. Dr. HarekrushnaAgasti-

Research article on भारतीयसंस्कृतौ स्त्रीविमर्शः is published in the conference proceeding of International conference on Resonances of Ancient Indian Culture in the world organized by R.S.MundleDharampeth Arts & Commerce College, Nagpur. (ISBN:978-81-925843-3-1)

2. Dr.Shivaram Bhat-

Research article on पर्यावरणे यज्ञस्य भूमिकाis published in the conference proceeding of International conference on Resonances of Ancient Indian Culture in the world organized by R.S.MundleDharampeth Arts & Commerce College, Nagpur. (ISBN:978-81-925843-3-1)

E. Invited Lectures :-

1. Dr. C.G.Vijayakumar-

·.No.	Subject/ Position	Title	Organizer	Level	Date
	Session Chairman,	Resonances of Ancient Indian Culture in the World	R.S.MundleDharampeth Arts & Commerce College Nagpur & International centre for Culture in the world	International	2015-16
	Session Chairman,	Sanskrit and Modernity	Department of Sanskrit, Maharaja's College, Ernakulam	National	2015-16
	Session Chairman	A Critical Appraisal of Kalidasa`s works with Relevance to Present Time,	Department Of Sanskrit,Sheshadripuram College,Bengaluru	National	2015-16
	Delivered Lecture on SamskritavyakaranasyaMahatwam	Samkrita-Sambhashana-Varga	Veda-Vyakarana –Vibhag KKSU	University	2015-16
	Delivered Lecture on "SamskritabhashecheVyavaharatilMahatva	Krishna-Gaya-Sanskrit - Festival	Krishnaji Joshi B Ed Mahavidyalaya Akola	College	2015-16
	Delivered Lecture on De-Addiction A Challenge	NSS University Level Special Camp at Morwa ,Chandrapur	NSS Unit, KKSU	University	2015-16

2. Dr. HarekrushnaAgasti

r.No.	Subject/ Position	Title	Organizer	Level	Date
.	Introduction to Sanskrit Vyakaran	Spoken Sanskrit camp.	KKSU	University Level	2015-16

3. Dr. Shivaram Bhat

r.No.	Subject/ Position	Title	Organizer	Level	Date
.	Resource Person (Hypothesis & topic selection)	Ph.D Course work	KKSU	University Level	2015-16
.	यज्ञ एवंसमाजव्यवस्था	Shripavamaanasvahakara	Risaldar Group	Reginal	2015-16

4. JayawantChaudhari

r.No.	Subject/ Position	Title	Organizer	Level	Date
.	kathakathana	Seven Days Sanskrit SambhashanVarg 04-07-2015	Vyakaran Dept., KKSU Ramtek	University	2015-16

5. Research Project :-

Dr. Shivaram Bhat - Research project on पाणिनीयाष्टाध्याय्यां शत्वविधायकसूत्राणांबाध्यबा–धकभावचिन्तनम् ।has been sanctioned by KKSU.

Faculty of Sanskrit Tatha Sanskritetar Bhasha

Academic Details of Department Faculty :-

All teachers have participated in various International, National and State level Seminar/ Conferences and presented their research articles in the same. Of them, some details are as follow-

1. The Dean of the Faculty of Sanskrit and Sanskritetara Bhasha & Associate Professor **Dr.Nanda Puri** has her research works on this academic year given below-

a. Book Editor/Publication:

i. a book titled 'Kalidas Samaroha Smaranika Visheshanka'is edited with association of three more associate editors.

b. Published Research Papers:

i. A research paper' Karmayogi Gadge Maharaj"published in peer reviewed international research journal 'Samshodhan Sameksha' in Aug, 2015.

ii. A Full paper namely "Methods of Language Concerning & Teaching (with special ref. To Sanskrit)" is published in proceedings seminar organised by smt. Binzani Mahavidyalay, Nagpur on 6th Oct., 2015.

c. Presented Research Paper on the Topic -

i. 'Vidarbhatil Mahatvache Utkirnalekha'in Brihan Maharashtra vidarbha Prachya Vidya Parishad, JnyanVijnyan Sanshta, Amaravati, December, 2015.

ii. ^Dona Aprasiddha Tika va Tikakaar^ in a National seminar on Critics & Criticism Dtd. 21-23Jan, 2016, Organised by CASS, S.P.Pune University, Pune.

iii. "Geetayam Yogashabdasya arthah" in International conference, organised by CASS, S.P.Pune University, Pune.

d. Invited Lectures delivered on the Topic-

i. Invited as a Chairperson of the session in International Conference organised on "Resonance of Ancient Indian Culture in the Word" by Dharampeth Mundle Arts & commerce college, 26th Oct.,2016.

ii. 'Research Ethics'in Lecture Series, held by IQAC, K.K.S.U, Ramtek, March 2016.

iii. 'Sanskrit Natyacha Itihas'in Sanskrit Sambhashan Varga, held by K.K.S.U, Ramtek, March 2015.

iv. 'Abhijyanashakuntalam'in Seven Days Workshop, held by Dept. of Sanskrit Sahitya, K.K.S.U, Ramtek, 2015.

v. 'Jnyanarachanavaha'in Teachers Training, held by HSC Board, Maha. State.

e. Research Guidance -

There are 5 students registered under guidance of Dr. Puri in the academic year, 2015-16 for the M.Phil. One is awarded with the Ph.D. & 04 are awarded with M.Phil.

f. Ongoing Research Projects:

1. Submitted a proposal for Minor research project namely "Publication of complete works of Pt. Kshama Rao with Critical Notes" to UGC, Pune.

2. Working on a research project namely "Hastalikhitanche Sampadan" given form agency- shri Samarth Vagdevata Mandir, Dhule.

g. She worked as a Resource Person in various educational institutions.

2. The Head of the Department of Sanskrit Bhasha tatha Sahitya & Associate Professor, **Dr. Kavita S. Holey** worked additionally on position of the Secretary of the Maharashtra State Kalidas Sadhana Puraskar Scrutiny Committee & Selection Committee. She had also worked as in-charge Director, Extension Services Board &Public Information Officer, Right to Information, in the university.

She has her research works in this academic year given below-

a. Book Editor/Publication:

i. A book titled 'Kalidas Samaroha Smaranika Visheshanka' is edited with association of threemore associate editors.

ii. Worked as Chairperson, in publication of University Annual report, 2014-15

b. Published Research Papers in Journals & Conf. Proceeding

i. A research paper"Samanvaya Maharshi GulabRao Maharaj yanni Sampradaykusumamadhu yaa granthatoon kelela vividha Sampradayancha samanvaya"published in peer reviewed international research journal 'Samshodhan Sameksha' in Aug, 2015.

ii. A Full paper namely "PrajnyaChakshu Gulabrao maharajasya Kavyashastra vishayaka Vicharaah" is published in research journal 'Fundamental and Comparative Research'.

iii. 'Reforms in Higher Education' in National seminar, held by smt. Binzani Mahavidyalay, Nagpur.

iv. ^Vedic Sanskar- aajacyaa Sandarbhat'in International Conference organised by Dharampeth Mundle Arts & commerce college, 26th Oct.,2016.

v. Kalidasache Natyavaibhav" in one day National Seminar organised by kksu, Ramtek

vi. 'The relationship between Man and Nature depicted in Atharvaveda with special Ref. to water' published by Digitals Del GRISA, Uni. Of Navarro 2015.

c. Papers Presented in Conferences:

i. "Vaidarbhiya SantGulabrao Maharaj viracita-Priyapremondmada- Eka Samikhsa" in Brihan Maharashtra vidarbha Prachya Vidya Parishad, JnyanVijnyan Sanshta, Amaravati, December, 2015.

ii. "Shridharocchishtapushtih- Tika" in a National seminar on Critics & Criticism Dtd. 21-23Jan, 2016, Organised by CASS, S.P.Pune University, Pune.

iii. "Open Access for Research Promotion" in a National seminar on The Contribution of Sanskrit Literature in Research Work, Organised by PGTD of Sanskrit, RTM University, Nagpur.

d. Invited Lectures delivered on Topic-

i. 6 lectures on 'SahityaShastra'in Ph.D. Course work, held by K.K.S.U, Ramtek.

ii. 'Sanskrit Vrittaprakara'in Sanskrit Prashikshan Varg, held by VidyaBharati, Nagpur, 2015.

iii. 'Ritusamharam'in Seven Days Workshop, held by Dept. of Sanskrit Sahitya, K.K.S.U, Ramtek, 2015.

iv. 'Sanskrite Vijnyanam'in Sanskrit Dinotsava, held by LAD Mahavidyalay, Nagpur, 2015.

e. Attended -

i. Kalidas Abhayas Varg, on Kalidas Literature, organised by Dept. of Sanskrit bhasha tatha Sahitya, KKSU, Ramtek.

ii. 7day Lecture Series on "Modern Relevance of Upanishad" Bharatiya Darshan Vibhag, KKSU, Ramtek, Nagpur.

iii. Lecture Series on "Promoting Research Culture" IQAC, KKSU, Ramtek, Nagpur.

f. Research Guidance -

There are 5 students registered under guidance of Dr. Holey in the academic year, 2015-16 for the M.Phil & one is for Ph.D.

g. Ongoing Research Projects:

1. Submitted a proposal for Minor research project of namely "Encyclopedia of Indologists" to UGC, Pune.

2. Working as Research Associate on research project namely "Shishupal Vadham- Documentary" project of KKSU, Ramtek.

She has worked as Resource Person in various educational institutions. Also organised "Kalidas Abhyas Varga" with association of Dept.faculty, in Sanskrit bhasha tatha Sahitya Vibhag, KKSU, Nagpur, July, 2015.

3. **Prof. Parag Joshi,** Assistant Professor in the Department, was invited in Sanskrit Kavi Sammelana, Ujjain. He worked additionally as a coordinator for newly started Diploma Course in Ancient Indian Environmental Studies.He also worked as secretary, Kalidas Samaroha Smaranika Visheshanka'kksu, Ramtek, 2015-16 and as member in publication of University Annual Report-2014-15.

His research works on this academic year are as given below-

a. Book Editor/Publication:

i. A book titled 'Kalidas Samaroha Smaranika Visheshanka' is edited with association of three more associate editors.

b. Published Research Papers:

i. A research paper"Obstructive Attitudes in performance of work with special reference to Bhagavadgeeta" published in peer reviewed research journal 'Prajnyaloka', Vivekanand University, Kolkata.

ii. A research paper "Mahabharate Manovaijyanika Chintamam" published in peer reviewed research journal 'PrajnyaBharati', Puri.

iii. An article namely "Mukakrandanam" is published in 'Sanskrit Bhavitavyam'.

iv. An article namely "Mundakopanishad" is published in Sanskrit Bhavitavyam.

v. An article namely "deepavali Kavyam" is published in 'Sanskrit Bhavitavyam'.

vi. An article namely "E Vatan Song Translation" is published in 'Sanskrit Bhavitavyam'.

vii. An article namely "Sabhayaha Natha Kavyam" is published in 'Sanskrit Bhavitavyam'.

viii. A full paper namely "Influence of Indian Culture in Abroad" published in International conference proceedings held on "Resonance of Ancient Indian Culture in the Word" by Dharampeth Mundle Arts &commerce college, 26th Oct., 2016.

ix. A full paper namely "Kalidasachi Ajaramar Mahakavye" published in national conference proceedings held on "Ashtapailu Kalidas" by KKSU, Ramtek,Nagpur.

c. Presented Research Paper on Topic -

i. 'Mahakavyeshu Sanskrit Vidya Vaibhavam' in National seminar, held by Govt. Of West Bengal & Gort. Sanskrit College, Kolkata.

ii. ^KalidasaBharati^ in Kalidas Samaroha, organised by Kalidas Sanskrit Academy Ujjain.

iii. ^Snehalahari^ in Kavisammelana, organised by Sahitya Vihar, Nagpur.

d. Invited Lectures delivered on Topic-

i. 'Sanskrit Sahitya Parichaya'in Sanskrit Sambhashan Varga, held by K.K.S.U, Ramtek, March 2015.

ii. 'Meghadootam' in Seven Days Workshop, held by Dept. of Sanskrit Sahitya, K.K.S.U, Ramtek, 2015.

e. Attended -

i. Kalidas Abhayas Varg, on Kalidas Literature, held by Dept. of Sanskrit bhasha tatha Sahitya, KKSU, Ramtek.

ii. 7day Lecture Series on "Modern Relevance of Upanishad" Bharatiya Darshan Vibhag, KKSU, Ramtek, Nagpur.

iii. Lecture Series on "Promoting Research Culture" IQAC, KKSU, Ramtek, Nagpur.

f. Other Credential Significant Contributions,Awards etc.

i. Awarded third prize for the Sanskrit Poem "Dipavali" in Kavi Sammelan organised by Sahitya Vihar sanstha, Nagpur, 24/9/2015.

ii. Awarded consolation prize for the Sanskrit Poem 'Snehalahari' in in Kavi Sammelan organised by Sahitya Vihar sanstha, Nagpur, 31/10/2015.

He worked as Resource Person in various educational institutions.

4. **Dr.Rajendra C. Jain,** Assistant Professor in the Department, has awarded by a "Acharya KundaKunda Prakrit Granth Samshodhan va Lekhan Puraskar-2015",by the institute- Dakshin Bharat Jain Sabha, Sangali/Hubli. He had also acquired fresh academic qualification by completing the course "M.A. in Prakrit & Jainology" externally. He also participated in "28th all India Summer School 2016 on "Prakrit Language & Literature" held by Bhogilal Leherchand Institute of Indology, Delhi.

a. Published Research Papers/Articles:

i. Published a research paper titled 'ShabdaVrittishvabhidha- EkaM Vivechanam'in peer reviewed Research Journal (Maniprabha (Pandita Kulamani Mishra Commemoration) by the Dept. of Sanskrit, Pali & Prakrit, Visva-bharati, Santiniketan.

ii. Published two research articles entitled as 'Contribution of "V.V.Gokhale" and "Adhinatha N. Upadhye" in book Contribution of Maha. to Skt Language and Literature, edited by Dr.B.K.Dalai, S.P.Pune University, Pune.

b. Presented-

i. A research paper on 'Jain YogaVicharah' in UGC sponsored Inter-National Yoga Conference held at the C.A.S.S, S.P.Pune University, Pune, Feb, 2016.

ii. A research paper on 'Sanskaarah' in national Seminar held by DharmaShastra Vibhaga, Rashtriya Sanskrit Vidyapeeth, Tirupati, Jan, 2016.

c. Invited Lectures delivered on Topic-

i. 'Kumarasambhavam' in Seven Days Workshop, held by Dept. of Sanskrit Sahitya, K.K.S.U, Ramtek, 2015.

d. Attended -

i. Kalidas Abhayas Varg, on Kalidas Literature, held by Dept. of Sanskrit bhasha tatha Sahitya, KKSU, Ramtek.

ii. 7day Lecture Series on "Modern Relevance of Upanishad" Bharatiya Darshan Vibhag, KKSU, Ramtek, Nagpur.

iii. Lecture Series on "Promoting Research Culture" IQAC, KKSU, Ramtek, Nagpur.

e. Ongoing Research Projects:

i. Submitted a proposal for Minor research project namely "Original Sanskrit Dramas of Dr.G.B.Palsule (1921-2005)- A Study & Marathi Translation" to UGC, Pune.

ii. A minor research promotion project, namely "Prominent Jain Acharya/Poets of 20th Century and their Contribution to Sanskrit Studies" (in Hindi) is sanctioned and funded by K.K.S.U, Ramtek.

All teachers of the Department had performed all examination related duties like Centre officer, Valuation Officer, Paper Setter, Moderators etc. Other than this, regular teaching activates related to the students performed by all on time.

Faculty of Bhartiya Darshan

Dr. Madhusudan Penna

Plenary Talk

National Conference on Yoga, Lonavala	2015

Resource person

NCERT, Manuscriptology, New Delhi	2015
Chinmaya International Research Foundation, Kerala	2015

Book published

Prajnachakshusham (A poem in 850 verses, 11 cantos)	2015
Publisher :New Bharatiya Book Corporation, New Delhi	
Description :The life of Saint Gulabraomaharaj, Maharashtra.	

Awards

1. Padmabhushan Pt. SatwalekarPuraskar SatwalekarPratishthan, Pune	2015
2. PanditlatkarShastriPuraskar, Mulund, Mumbai	2015

❖❖❖❖❖❖

Dr. Kalapini Agasti

Full Papers in Conference Proceedings

S.No.	Title with page nos.	Details of Conference Publication	ISSN/ISBN No.
1.	**Aadhunikkale Shodash –Sanskaranam Auchityam**	**Internationl Conference On Resonances Of Indian Culture In The World**	**ISBN:978-81-925843-3-1**

Ongoing Project :-

S.No.	Title	Agency	Period	Grant/Amount Mobilized (Rs. Lakh)
01.	**Pracheen Aharshastrachi Adhunikkalat Upayogita**	**K.K.Sanskrit Univwersity, Ramtek**	**JAN.2016 To June 2017**	**Rs. 10,000**

Training Courses:-

S.No.	Programme	Duration	Organised by
1.	**Workshop on ResearchMethodology**	**2th November 2015 to 08th November 2015**	**Dept. of Humanities,VNIT Campus,Nagpur**
2.	**Attended 7days Lecture Series on Modern Relavence of Upanishada**	**28th December 2015 to 04th January 2015**	**P.G. Dept. of Bhartiya Darshan, K.K.S.U.**
3	**Attended Lecture Series on Kalidas Literature**	**09th July 2015 to 17th July 2015**	**P.G. Dept. of Sanskrit Language and Literature K.K.S.U.**

Papers presented in Conference :-

S.No.	Title of the Paper presented	Title of Conference / Seminar	Organised by	Whether International / National / State / Regional / College or university level
1.	**Kundalini Jagadamba**	**International Conference on "Science And Arts of Yoga : Theory and Practice"**	**Center of Advanced Study in Sanskrit , Savitribai Phule Pune University**	**International Educational Conference**

Faculty of Vedanga Jyotish

Academic activities of teaching Faculty

Dr.Krishnakumar Pandey

Published an article titled-Mahakumbhaparva-Kalvimarsh from Maharshi Panini Vedic & Sanskrit University, Ujjain, ISSN-23217626

Published a Paper in proceedings of conference on BhartiyaSanskriti men SthapathyashatrakiTatvikta, Organised by International Centre for Cultural Studies, Nagpur, ISBN -9788192584331

Published Text- Laghujatakam from ShivsanskritSansthan, Varanasi.

Published TextShatpanchashika from ChintanPrakashan, Kanpur

Was a Co-ordinator for SamajabhimukhJyotish&vastuAbhiyan,Organised by Dept Of VedangJyotish.

Participated in a seven days workshop on "Modern Relivence of Upnishad" organised by the department of BharatiyaDarshan

Participated in a seven days workshop on "Promoting Research Culture"" organised by the IQAC

Delivered a lecture in Sanskrit SambhashanVarg on the topic "JyotishEkJivanShaili" Organised by the departmentt of Ved&Vyakarana in July 2015.

Delivered 7 Lectures in SamajabhimukhJyotish&VastuAbhiyan, Organised by

Dept of Jyotish in various places of Nagpur in july,2015.

Delivered 2 Lectures in bhaskaracharyaVyakhyanamala Organised by Dept of VedangaJyotish Feb/mar,2016.

Dr. Dinakar Marathe

Published 2 articles in SamskritaBhavitavyam Magazine on SamvatsaraVichara&PanchangaParichay in Mar/Apr 2016

Published an article in an InterNational seminar proceedings on Cosmetics and Perfumes in Sanskrit Literature organised by International Center for Cultural Studies,Nagpur.

Two Lessons on Jyotish written and recorded for UGC EPG Pathashala Project (online self learning of shastra project) by LBS Rashtriya Sanskrit Vidyapeetha,New Delhi.

Working on a minor project titled 'A Survey Of Ground water resourses in vidarbha region 'Sanctioned by KKSU,Ramtek.

Participated and presented a paper on MadhumehVichara in a National seminar organised by Maharshi Panini Sanskrit & Vedic University,Ujjain in feb 2016

Participated and presented a paper on 'AdhuniksamajesamhitaSkandhasyaPrasangikata' in a National Seminar organised by Rashtriya Sanskrit Vidyapeetha,Tirupati in March 2016.

Deliverd a lecture on BhaskaraParichaya in BhaskaracharyaVyakhyana Mala oraganised by the Department of Vedangjyotish, KKSU,Ramtek in feb/mar 2016

Deliverd 3 lectures in 7days Vedangjyotish&VastuAbhiyan organised by the department of vedang in various places of Nagpur in July , 2015.

Dr. Prasad Gokhale

Participated and presented a paper on Relevence of vastushastra in modern society in an Inter National seminar organised by International Center for Cultural Studies,Nagpur.

Participated and presented a paper on Application of vastu in Modern Construction in a National Seminar organised by Maharshi Panini Sanskrit & Vedic University,Ujjain in feb 2016

Deliverd a lecture on BhaskaraParichaya in BhaskaracharyaVyakhyana Mala oraganised by the Department of Vedangjyotish, KKSU,Ramtek in feb/mar , 2016

Deliverd 3 lectures in 7days Vedangjyotish&VastuAbhiyanoraganised by the department of vedang in various places of Nagpur the July, 2015.

Four Lessons on Jyotish written and recordrd for EPG Pathashala Project (online self learning of shastra project) Co Ordinated by LBS Rashtriya Sanskrit Vidyapeetha, New Delhi.

Delivered a lecture on Introduction to Astrology at VedangJyotishSymposium oraganised by the Department of Sanskrit, LAD College ,Nagpur, in march , 2016

❖❖❖❖❖❖

Faculty of Education

Research Papers Published

Dr. Indumati Bharambe

1. **Study of Achievement Motivation among Secondary School Teachers.** published in EDUTRACKS, 14(12), August 2015, P-17-21, ISSN: 0972- 9844

2. **Role of Co-curricular & Extra curricular Activities in Holistic Development** published in SanshodhanKranti, December 2015, ISSN: 2321-0389

Dr. LalitaChandratree

1. **Mahatma Jyotiba Fule Yanche Shaikshnik Va Samajik Karya**, published in Indo Asian Social Science Research Journal, 1 (IV), August 2015- Jan. 2016, P. 38-42, ISSN: 2393-8412

2. **Uchha Shikshanachya GunavattaVadhisathi NAAC che Yogadan**. published in Indo Asian Social Science Research Journal, II (IV), August 2015- Jan. 2016, P. 21-24 ISSN: 2393-8412

3. **Rajashri Shahu Yanchya Karyacha Chikitsak Abhyas** published in Indo Western Researchers, I (V), August 2015-Jan 2016, P-23-57, ISSN: 2349-1037.

4. **Mahatma FuleYancha Stri Shik shanvishayak Drustikon** published in Universal Research Analysis, 11(XI), Sept. 2015- Feb. 2016, P- 65-68, ISSN: :2229-4406

5. **Balgunhegari Ek Rashtriya Samasya Karne ani Upay.**published in Universal Research Analysis, 11(XI), Sept. 2015-Feb.2016, P 52-57, ISSN: 2229-4406

6. **Maharshi Karve Yanche StrishikhanVishayak Karya- Ek Abhyas** published in Universal Research Analysis, III (XI), Sep. 2015- Feb. 2016, P 45-48, ISSN: 2229-4406

7. **Sanshodhan ani Tyache Prakar** published in June 2015-May 2016, P. 54- 57, ISSN: 2454-3306

8. **Jagatikikarnachya Yugamadhye Gandhi Vicharaachi Upayuktata** published in Indo Asian Research Reporter, II (II), June 2015-May 2016, P-66-69, ISSN: 2454-3306.

Conference Attented -

Dr. Lalita Chandratre,

Kathmandu University, Nepal conducted *"12th international N,E.W.S Conference"* during Jun12-21, 2015. The conference was held on the major topic "*Globalization of Higher Education*". ***Dr. Lalita Chandratre***, Associate Professor, Post Graduate Department of Education, KavikulaguruKalidas Sanskrit University, Ramtek, participated in the conference and she presented a research paper entitled ***"Co-operation between Government and University for Strengthening Higher Education"*** in the session namely "Globalization of Higher Education and the Role of University". "***Heartiest Condolences"*** from Dr. Chandratre are accepted by the conference forum on behalf of the ***Indian citizens*** and ***Sanskrit university*** to the Nepal citizens who handled the critical situation of sadly deaths caused by the earthquake calamity. Dr. Chandratre presented a review on higher education specially, participation of central and state government of India and university contribution and reviewed the contributions of other countries in the eyes of globalization.

Dr. Kirti Sadar

1. **Asynchronous and Synchronous Modes of Communication E-Learning**. published in Research Nebula, IV(II), July-2015, p 124-127, ISSN: 2277-8071.

2. **Need of Health Education**. published in Educational Research Track, II (II), July 2015, p 86-87, ISSN: 2347-4637.

3. **Inclusive Education Various Policies & Commissions.**published in SanshodhanSamiksha, Special Issue, Aug. 2015, p 42-45, ISSN: 2278-9308.

4. **Sant Tukaram Maharaj Yanche Abhangatil Paryavar ani Mulye published in Bharateeya Shikshan**, 10, Oct. 2015, p 31-33, ISSN: 2231- 6493.

5. **Madhyamik Shalemadhye karyarat Stree Shikshakanna yenarya Kautumbik, Samajik Va Vyavasayik Adachanincha Abhyas** published in Research Nebula, IV(IV), Jan. 2016, P189-190, ISSN: 2277-8071

6. **Educational Thoughts of Arbindo Ghosh** published in Research Track, III(I), Jan. 2016, P 143-144, ISSN: 2347-4637

7. **Jagatikikarn- Bharatiya Shikshanachi Sadyasthiti Ani Bhavishya**, published in Research Journal VBGYOR, IV (1), Feb. 2015, P 1-3, ISSN : 2277-4491.

8. **Vanijya Vidyashakhechya Vidyarthyancha Saprtha Parikshanbabat Drishtikon - EkSarvekshan** published in EDUNOUS, 1(4), P 35-39, ISSN: 2395-6364

Dr. Hrushikesh Dalai

1. **Bhasha Shikshanake Char KaushalyokeVikas me Shikshakki Bhumika** published in SanshodanSamiksha, Special Issue, August 2015, P-104-106 ISSN: 2278-9308.

Dr. Amol Mandekar

1. **Learning Disability published in Sanshodhansamiksha**, special Issue, P 47-49, ISSN: 2278-9308

Dr. Rajashri Meshram

1. **Innovation for Development of skill and competencies in Education** published in SanshodhanSamiksha, special Issue August 2015, P- 95- 98, ISSN: 2278-9308

Prof. Anagha Ambekar

1. **Barriers in Women & Child Development** published in Sanshodhan Kranti, special Issue, August 09, 2015 p 52-56, ISSN: 2321-0389.

2. **Digital India Significance of Digital India for Empowerment of Citizen**
Published in SanshodhanSamiksha special Issue, August 2015, P 87-91, ISSN : 2278-9308

Full Paper Published in Conference Proceeding

Prof. Indumati Bharambe

1. **Emotional Development of Child International Conference on Women** Empowerment & Child Development organized by SMRO, Parola, Julgaon, August 09, 2015, P- 01-06, ISSN: 2321-0389.

2. **Research in Teacher Education. National Conference on Teacher Education: Changing Scenario** organized by S. P. Shah College of Education, Sangali, Sept. 06, 2015, p 114-116, ISBN: 978-93-83796-21-2.

3. **Holistic Human Development national Seminar on Multidisciplinary Approach of Holistic Development** organized by Women College of Education, Faijpur, Jalgaon, Oct. 31-2015. P-13-17, ISBN: 978-93-85026-58-**Dr. KirtiSadar**

1. **A study of Teacher Attitude of D.Ed. & B.Ed. Student teacher. I**nternational Conference Current Issues in Education and Social Sciences organized by Dept. of Education, Dr. B. R. AmberdkarMarathawada University, Aurangabad, May. 09-10, 2015, P-286-289, ISBN: 978-93-80039-09-1.

2. **Exploring of Innovative Areas of Research to Develop Research Culture among Teacher Educators.** National Seminar Academic Innovations & Administrative Reforms in Higher Education organized by, Smt. BinzaniMahilaMahavidyalaya, Nagpur. Oct. 06, 2015, P- 103-105, ISBN: 978-81-926267-8-5.

3. **Mulya Shikshanat Shikshakanchi Bhumika. International conference** Resonances of Ancient Indian Culture in the World organized by R.S.Mundale College, Nagpur, Oct. 24-26, 2015, P-605-607, ISBN: 978-81-925843-3-1.

4. **To Study the Effect of Economical Problems & Family Problem of Girls in Tribal Region on their Academic Achievement** International conference Metamorphosis of Women through

Education organized by Dr. B. R. Ambedkar College Amravati, Jan 08-09, 2019, P- 322-324, ISBN: 978-93- 84021-40-5

Dr. Hrushikaesh Dalai

1. **Bharatiya Sanskrit: PranitMulyadharitShikahaVyavastha, International Conference Resonance of Ancient Indian Culture in the World** organized by R. S. Mundle College, Nagpur, ISBN: 978-81-925843-3-1.

Dr. Amol Mandekar

1- **Mahatma Gandhi Yugapurush National conference on Indian Social Reforms & their Thoughts,** ISSN: 2278-9308.

Dr. RajashriMeshram

1. **Relevance of Dr. Ambedkars Thoughts with respect to Education, Human and Human Rights.** International Conference on Dr, Babasaheb Ambedkar's thoughts on various Issues, April 12-14, 2015, P-42-43, ISSN: 2278-9308

2. **Human Rights of Women in India, National Seminar on Human Rights** : **Reality and Legality**on Sept. 12, 2015, P-618-620, ISBN: 978-81-925793-1-3

3. **Importance of Skill based Education in Present Scenario.** International conference Resonance of Ancient Indian Culture in the World organized by R. S. Mundle College, Nagpur, Oct. 24-26, 2015, P 256-258, ISBN: 978-81- 925843-3-1

4. **Contribution of Buddhism on Social Economic Development in Global Societies. International seminar on Impact of Buddhism on Global Societies** Organized by P. W. S. Arts & Commerce College, Nagpur. Dec. 11, 2015, P- 15-16, ISBN: 978-81-926293-1-5

Prof. Anagha Ambekar.

1. **Skill based and Value based Education System**, International Conference on Resonance of Ancient Indian Culture in the World organized by R. S. Mundle College Nagpur, Oct. 24-26, 2015, P- 582-584, ISBN: 978-81-925843-3-1.

2. **Social Engagement & Internship Programme- A Challenge National Conference on Teacher Education: Changing Scenario**, Sept. 06, 2015, P-53-56, ISBN: 978-93-83796-21-2.

3. **Innovations and Holistic Human Development National Seminar on Multidisciplinary Holistic Human Development organized** by Women's College of Education. Faijpur, Jalgaon Oct. 31, 2015, p 53-57, ISBN : 978-93-85026-58-4.

Articals Published:

Dr. Indumati Bharambe

1. **AIDS Shikshanat Shikshakachi Bhumika, Shikshanatil Marmdrushti**, 7(1), April-June 2015, P 15-19, ISBN: 0976-0385.

Prof. AnaghaAmbekar

1. **Aajachi Stree ani Aadhunik Tantradyan Shikshan Samiksha**, Feb. March 2016, P 210-215.

Research Project

Research Project of Dr. KirtiSadar entitled, "To Study the Effect of Teacher Adjustment and Teacher Effectiveness on Academic Achievement of Students" Sanctioned by KavikulaguruKalidas Sanskrit University, Ramtek, the sectioned Fund Rs. 8000/-.

Book Published

Dr. KirtiSadar.

Shikshakanchi Vyaktimatva Vaishiksthye, Adhyapan Kshamata and Adhyapan Parinamkarkata. Lulu Publications, United States. Total P- 203, ISBN: 978-1329-86267-4

Library staff achievement

Dr. Deepak Kapade, Librarian (Acting)

*Pass out MA II (Sanskrit Literature) from KKSU ,Ramtek

*Full Papers published in Conference Proceedings

Sr. No.	Title with page nos.	Details of Conference Publication	ISSN/ ISBN No.
1.	"Application of Kindle App in Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University Library" PP 24-28	UGC Sponsored one day National Seminar on' LIS Profession in emerging Technology' 30/12/2015, Organized by Nagar Parishad Shivaji Mahavidhyalay ,Mowad.	**(ISSN978-93-5235-975-2)**
2.	Guideline on Quality indicators in Library and Information Services P P 284- 290	" Advancement and challenges for college libraries in IT era" National conference organized by Jansevaa Sevabhavi Pratisthan Bhopn 's, Rasika Mahavidhyalay DEONI, Dist Latur	**ISSN 978-93-5254-990-7**
3.	Information Services in NAAC accredited Traditional Degree Colleges in Naxalite and Tribal area of Maharashtra with Special reference to Vidharbha.	" Advancement and challenges for college libraries in IT era" National conference organized by Jansevaa Sevabhavi Pratisthan Bhopn 's, Rasika Mahavidhyalay DEONI, Dist Latur	**ISSN 978-93-5254-990-7**

***Book published**

Sr. No.	Title with page nos.	Authorship	Publisher& ISSN / ISBN No.
1.	Libraries And Current Awareness Services	Dr. Deepak Kapade Librarian (Acting) KKSU Ramtek	Abhishekh Publication, New Delhi **ISBN No.**978-81-8390-104-8

Research Guidance

Researcher	Number Enrolled	Thesis Submitted
Ph.D. Students	7	1

***Invited Lectures and resource person at National Conference / Seminar etc.**

Sr. No.	Title of Lecture/ Academic Session	Title of Conference/ Seminar etc.	Organised by	Whether International/ national
1.	30/12/2015, Chief gluiest	UGC Sponsored one day National Seminar on' LIS Profession in emerging Technology'	Nagar ParishadShivajiMahavidhyalay , Mowad	National
2.	Participated as a resource person(Chief Guest) 29/03/2016,	UGC Sponsored one day National Seminar on 'Challenges in Information Technology'	Organized by Arvind babuDeshmukhMahavidhyalay ,Bharshingi.	National
3.	resource person	Inflibnet :Opening the Avenues to Knowledge and information	Orange city college of social work , Nagpur	Reginal

❖❖❖❖❖❖

Dr. Ramchandra Joshi - Finance Officer

International Conference Attended

Kathmandu University, Nepal conducted *"12th international N,E.W.S Conference"* during Jun12-21, 2015. The conference was held on the major topic "*Globalization of Higher Education*".***Dr. Ramchandra Joshi***, Deputy Finance Officer and ***Dr. Lalita Chandratre***, Associate Professor, Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University had participated in the conference. Dr. Joshi briefly explained about the working of the university, courses, research & research guide and introduced the university and pointed out that the university is preserving, promoting and propagating Sanskrit and other Indian religious languages under the visionary leadership of ***Dr. Uma Vaidya***, Vice-Chancellor, Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University.

In consonance with the above Sanskrit shloka this study, co-relate university education for the welfare of the world. Indian culture and language performing for the establishment of positive role in global, healthy life and its world utility. Maintaining the right of University autonomy, creating healthy co-operation and co-ordination with government for establishment of new interactive educational expansion by adopting worldwide academic contracts between the universities in the field of higher education is anticipated for globalization. ***Dr. Uma Vaidya***, Vice chancellor, KavikulaguruKalidas Sanskrit University, Ramtek granted permission and encouraged for her presentation and participation in the international conference.

❖❖❖❖❖❖

Archived Events organized during the session 2015-16

Sr. No.	Date	Event	Department
1	1 May 2015	Maharashtra Din Kalidas&Dr.JichkarPratima ParisarSushobhikaranSamaroha	KKSU
	21 June 2015	International Yoga Day	Darshan&Yogashastra
2	26 June – 5 July 2015	Sanskrit SambhashanVarga	Vyakaran
3			
4	9 – 16 July 2015	Seven Day KalidasAbhyasVarga	Sahitya
5	15 - 18 July 2015	Kalidas Din Program	KKSU & VSS
6	10-16 July 2015	Seven Day JyotishJagrutiAbhiyanSamarop	Jyotish
7	17 July 2015	Kalidas Din	KKSU
8	5 & 6 August 2015	B.Ed. & M.Ed. Curriculam Orientation Program	PGTD Education
9	12 August 2015	Dr.Ranganathan Jayanti	Library
10	15 August 2015	Independence Day & Digital India Inaugural Program	KKSU
11	20 August 2015	Sadbhavana Din	KKSU
12	1 September 2015	Sanskrit Week Validictory Function	Veda &Vyakaran Dept.
13	5 September 2015	Teacher's Day	KKSU
14	14 September 2015	Dr.ShrikantJichkar Jayanti	KKSU
15	15 September 2015	Health Camp	Physical Education Dept.
16	18 September 2015	Foundation Day &Inaugral of Diploma in Ancient Environmental Studies	Registrar
17	2 October 2015	Gandhi Jayanti	NSS
18	15 October 2015	VastuPrarambhaVidhi Academic School	Engineering

19	15 October 2015	VachanPrerana Din	PGTD & Library
20	17 & 18 November 2016	Dr. Dange memorial Lecture Series	VistarSeva Mandal
21	20-23 November 2015	KalidasSamaroha	KKSU & Nagpur District Administration
22	22 November 2015	National Conference on AshtapailuKalidas	Sanskrit Sahitya Dept.
23	7 December 2015	Mahaparinirvan Din	KKSU, Ramtek
24	28 Dec. 2015 to 4 Jan. 2016	Upanishada Lecture Series	Darshan Dept.
25	12 January 2016	Vivekanand Jayanti	VC Office
26	13 January 2016	Marathi BhashaSamavardhaPandharwada Lecture	VistarSeva Mandal
27	15 January 2016	Marathi ShuddhalekhanKaryashala	VistarSeva Mandal
28	19 January 2015	Sankramaotsava	ChatraKalyan
29	26 January 2016	Republic Day &Shodhasamhita, KalidasVisheshankaPrakashan	KKSU, Ramtek
30	6 February 2016	Lecture on Sanskrit Journalism	Sanskrit Sahitya Dept.
31	11-13 February 2016	Research for Resurgence International Conference	KKSU, Ramtek
32	19 February 2016	Sixth Convocation	Exam Dept.
33	11 March 2016	AtharatasAbhyasAbhiyan	Dr.Ambedkar Jayanti Samiti
34	13 March 2016	Dr.AmbedkarGranthapardarshan&ChayachitraPradarshan	Dr.Ambedkar Jayanti Samiti
35	14 April 2016	Dr.Ambedkar Jayanti Program	Dr.Ambedkar Jayanti Samiti